

Oprawę wyrestaurował introligator Jan Wyzga
w r. 1935. Dawne wyklejki są nalepione na kase-
tad ochronny na pocztówkę i na kościu blokce.

^{mp}
Inc. Gu. 311-4.

Bibl. Jag.

XIII. 3. 38 b-e

T. 18 (539)

page
here
book.

38 b-e

Inum. 311-314.

XIII. 3. 38. b-e

ras v
lis cō

Exercitiū puero-

rum grammaticale per dietas distributum.

BIBLIOTHECA
VNIV.
CRACOVIENSIS

Proh
restitu

R
m
a
n
e

linguag latin
peradus est p
hereticos vale
matica fuerit.
Quintiliano
littere iecerit q
sane potest d
arcs nationi
mentu. oibus
tilianus gram
cium comes.
quis igit litter
rona faciliat
piat. an omni
inepre. sed ap
et illustrioza p
Grammatica ei
mone peccet.
sub quo suas
no oia scibili
pe illoz ideo
igit ipsa r l

Con
obscu

Gravi
apud omnes in
um multiplic
nonnulli qui si
tilia: quib pa
re sed p deuia
in graue puer
illis frivolis
bent italici
endū comiss
na carmina:
pes colloca
re. de para do
na ornatum

Prologus in quo grāmāticæ necessitas demonstratur.

Grāmāticæ noticiā eiusq; institutio quæ latinū & grecū ideo /
ma docet ante oēs alias artes. omnesq; supiores facultates
adeo quidē oportuna & necessaria phibetur: vt ipsa de se sa /
ne possit dicere. sine me nihil potestis facere. qm̄ phi. orato /
res. theologi. iuriste. medici. atq; sophiste nil pnt sine greca
linguaq; latina. quarū doctrix est grāmātica. Quis oro sine grāmātica
sperāndus est poeta. quis historiariū scriptor. quis causariū orator. qd̄ ptra
hereticos valens disputator. aut qd̄ vnq; alteri deditus studio sine gram
matica fuerit. Tolle grāmāticā & certe omniū studiorū labor inanis est
Quintiliano dicere. Grāmātica nisi studijs grauiorib; fundamēta fide
liter iecerit quicqd̄ supstruxeris corruet. Ideo grāmātica ceteris artib;
sane potest dicere. sine me nihil potestis facere. Est p̄terea oibus linguis
atq; nationib; ideoma p̄muniū et nobilissimū oibus sciētijs funda
mentū. oibus lfaruz studiosis lumē & ornamentū. Proinde vt ait Quin
tilianus grāmātica est necessaria pueris. iocūda senib;. & dulcis ambulā
tium comes. quæ sola oīm studiorū plus hz operis q̄ ostentatōis. Quis
quis igit litterarū amator si qd̄ in secretis phoz dictis. si in poetica & ora
toria facultate. si in ceteris bonis artib; illustribusq; doctrinis pficere cu
piat. an̄ omnia id curet vt p̄grui sermonis rōem habeat vt nō barbare nō
inepre. sed apte latineq; mentis cōceptū exprimere sciāt. ne dum maiora
et illustriora prosequat: turpiter cum dedecore in minorib; labi videat.
Grāmātica em̄ fm̄ Alphorabiū est inuēta ne in lingua erretur & ne in ser
mone peccet. Postremo grāmātica est phoz poetarū & oratorū ideoma.
sub quo suas sentētiās suaq; archana tradiderūt. q̄re si nostris ingenijs
nō oia scibilia inuenire sufficimus. sed phoz aliorūq; egem⁹ auxilio. q̄p
pe illoz ideoma (quod sola grāmātica docet) scire nobis expedit. Sane
igit ipsa & libere potest dicere. sine me nihil potestis facere.

Complacitus super puerorū nimia detentione in obscuris & prolixis et inutilibus grāmāticæ.

Grāui merore et iniquo animo ferendū existimo. cū ipsa grāmātica
apud omnes nationes vna sit. eius tamē institutio & dogmatizatio nūmi
um multiplicatis & diuersis opusculis tradit atq; voluminibus. Sunt
nōnulli qui sup̄ Alexandri partes p̄mentaria cudūt longa: obscura: & inu
tilia: quib; paruoz ingenia pturbant & obrundūt. atq; non recto trami
te sed p̄ deuia ad finē grāmāticæ ducūt. quo fit vt in vanis viliusq; reb;
in graue puerorū dispendiū impensas & tpa pdunt. Ach quanto satius
illis friuolis tanq; pestiferis reiectis ad illustriora studia se cōferrēt. Ha
bent italici p̄ceptores laudabiles p̄suetudines. qui pueros sibi ad erudi
endū cōmissos p̄mis aliquantulū iactis fundamētis: statim ad virgilia
na carmina: comediasq; therentianas & plautinas omniū poetarū p̄nci
pes collocant. Epistolāsq; familiares Tullij: cū de amicitia. de senectū
te. de paradoxis & ceteris ad manus hnt. Quāobrem ipsi in lingua lati
na ornatissimū & elegantissimū ceteras oēs natiōes ancillūt. Nos vero in

Diuisio libri

eorum compatione non latini, sed tanquam barbari magis balbutire quam dicere videmur. Quapropter cunctos scholarum rectores preceptores atque lectores et charitate hortor oro et obsecro ut omnibus dispensionibus vanis et obscuris spe-ritis atque pietatis, faciliis, necessariis et magis utilibus dogmatiscunt, quo citius ad pericula (que grammatice decor est) ex animo properent. Id quidem eleganter nos admonet Cicero dicens Hoc vitium vitandum est ne nimis magni studiū in res obscuras difficiles et non necessarias perferamus. Parua puos doceant et breuia que cito ad finem ducunt ex pluribus deligant, ut placere possint. Hoc ratiū. Quicquid percipies esto breuis ut cito dicta percipiant animi dociles capiantque fideles. Est autem breuitas cum nullū nisi necessariū sumis verbum ut ait Tullius. Preterea puulos suos regulas atque precepta doceant multis exemplis cum practica ad finem grammatice applicando. Nam ut Varro testatur. Lucidissimum docendi genus est exemplaris subiunctio. Cum vero hoc opusculū (quod exercitiū puorum appellat) iuxta doctissimi morum preceptorum sententias predat clare facilliter breuiter et exemplariter debet pueri illud sibi familiarissimū habere et in illo summo se se exercitare et oblectare quō finem grammatice (qui est agere loqui) citius facilius et breuius persequi valeat. Sine qua omnis scia tanquam mutilata claudicat, et omnis scientiarum imperatrix theologia (cuius subiectū deus est) non theologari, qui piissimus super omnia benedictus in sempiternū regnat Amen

De exercitiū puorum grammaticale per nostris puulis linguā latinā breuiter et clare scire cupientibus positi in duos tractatus diuidit. Primus docet unā spem grammatice, videlicet etymologia pme parti Alexandri respondentē, cuius noticia quam maxime est necessaria. Secundus docet de alia specie grammatice, scilicet diasthetica, ut mox patebit. Primum tractatus diuidit in quinque capitula, in quibus sic proceditur.

In primo capitulo

In primo capitulo quoniam pueri nouiter ex declinatione pronominum et coniugatione verborum more donati ad istud opusculū assumunt, ideo noua eorum declinatio et coniugatio in forma luceclari oritur depingit, in qua ante oculos casus et tempora videbunt et discunt sine molestia.

In secundo capitulo determinatur de generibus

Primo de generibus adiectiuorum ponitur regula una. Secundo de substantiuis masculini generis penes significatōem ponitur regula quinque cum varijs exemplis. Tercio de substantiuis masculini generis penes terminationem sunt regule decem, sed interponuntur quinque exceptiones de eis, et paulo post adhuc tres multum notande. Quarto de substantiuis feminini generis per scationem ponuntur regule quinque. Quinto de substantiuis feminini generis per terminationem ponuntur regule septem. Sed interponuntur magne exceptiones de a. do. go. io. et de us. que sunt pueris notande. Sexto de substantiuis neutri generis penes scationem ponuntur regule tres. Septimo de substantiuis neutri generis penes terminationem ponuntur regule undecim.

Diuisio libri

Octauo de nominibus communis generis solum penes significatiōem ponitur vna regula cuius sunt varie terminationes.

In tertio caplo determinatur de Declinatōibus

Primo pingit forma pme declinatōis p suas terminatōes. vt clare videant et magis illas mēorie impmānt. Deīn subiūgunt regle Alexandri Et inponit p practica declinatio adiecti et substantiui sū p reglās pme

Secūdo pingit forma secunde p suas terminatōes quibus subiūguntur regule cū practica declinandi per quadruplicia substantiua. masculinū femininū. neutrum. et commune cum suis adiectiuis

Tertio depicta est duplex forma declinatōis tertie p suas terminatōes in ntō qui sū circiter sexaginta. post quas sequunt regule gnales Alexandri sex casuū in singulari et plurali. Deinde formant spēales de formatione gōz singulariū tertie. ostēdentes qui genitiui crescat et qui non multū plane. quas quisq; discere posset sine quasi instructore.

Quarto depingunt due forme p q̄ta et q̄nta declinatōibz q̄ sū facillime

In quarto capitulo determinatur

Primo de declinatōe nominū composite figure. et insectione nominūz patronymicoz. Deinde de tribus gradibus comparationis et eorū formatione cum additione aliquorum ab Alexandro omissoz

Præterea de nominibus heteroclitis que ad oculum in septuplici numerantur differentia vt sine preceptore sciri poterunt.

In caplo quinto de preteritis et supinis verboz

Principio ponunt verba pme coniugatōis circiter ducēta sexaginta et eoz scata. q̄ ideo numerant vt pueri videant q̄ nō omnia verba in eo terminata sint scde coniugatōis. et in io q̄re. et nō oia in bo co do go mo no ro sint tertie coniugatōis. quoz significationes nosse nō erit inutile.

In secūda ponuntur fere oia simplicia in beo ceo deo geo meo neo seo et cum eozum preteritis supinis et significationibus

In tertia quoq; oim simplicium preterita et supina tertie coniugatōis ad oculum numerantur. et eozum significatōes clare exponuntur.

In quarta credo omnia verba quarte coniugatōis paucissimis exceptis sub ordine optimo depingunt. scz in bio. cio. dio. gio. lio. mio. nio. pio rio. sio. tio. uio. quozum significata illic videbuntur.

Post hec de preteritis et supinis pboz passiuoz p̄muniū et deponentaliū et numerant ausim dicere fere oia deponentalia pme coniugatōis. secūde tertie. q̄re fm ordinē alphabeti. preterita quoq; et supina. regimīa et sca/ta singuloz nescio si planius et euidentius tradi possint. illic patefunt.

Finaliter verba defectiua cum quattuor verborum formis sequuntur huius opusculi primi tractatus finem concludentia.

Secūdus tractatus huius opusculi docet de diasyntetica. hoc est docet quo pacto dictiones ad inuicem combinare debeamus in forma regiminis et pstructionis. Et diuiditur in octo capitula.

In pmo caplo docet de modo traducēdi materias latinas i theutonicū seu vulgare nrm. Ad qd pncipalr q̄rtuor sunt necaria q̄ illic videant

In scdo caplo post diuisione grammatice in pceptiua. pmissiua et phibitiua

Diuisio libri

ponant decē regule pgruatiū grāmatice pceptiue maxime necesse ē. q̄
rum q̄ncq̄ p̄ra se hñt aliq̄s orōnes figuratiuas grāmatice pmissiue. et
aliq̄s orōes impedimentales grāmatice phibitiue q̄ illic clare ponūtur
q̄z oīm cognitio summo p̄e pueris ē necēria vt sciāt discere qd pceptū
qd pmissū eis sit ad imitādū z qd phibitū sit ad fugiēdū z declinādū
In tertio tractat p pulcre de regimine noīm substantiuorum regentiū gtm
dñi z abltiū regulis sex. z de regimine adiectiuoz regulis decem
In quarto de regimine pronominum regulis quattuor
In quinto de regimine verborū. Et p̄mo de verbis regentibz nñ ante se
congrue z figuratiue. ibi pulcre de figuris in breui videbis regulas sex
Et de regimine nominatiui post se regulam vnam.
Postea de verbis regentibz genitiuum ponuntur regule sex.
Ibidem de numero z regimine impersonalium actiue z passiue vocis
Deinde q̄ omia verba mūdi pñt regere dñi accm̄ t̄pis. z ablti sine p̄e
positōe tanq̄ tres casus cōes oīm verborū p tres regulas aureas.
Consequenter de regimine verborum actiuorum. passiuorum. neutrali
um. z deponētalium multum distincte clare et breuiter
Postremo de regimine z p̄structōe infinitiuoz. gerūdiōz z supinorum
In sexto de regimine p̄cipioz p regulas q̄tuor pulcerrimas. z de p̄stru
ctōe p̄cipioz de vtilitate breuitate z multa eoz elegātia videat̄ ibi.
In septimo de p̄structōe aduerbioz regulis duabz. de regimine eoz re
gulis tribz. z de interrogatiuis locoz z eoz rñsiuis distinctōibz q̄tuor
In octauo de p̄structione coniunctionum prepositionum z interiectio
num simul. in quo huius secundi finis concluditur.

¶ Ut preceptorum labor minuatur.

¶ Pro pueris nñs instructis in hoc opusculo nō est opus lectōe p̄sa
qm̄ ipa res clarissime atq̄z facillime añ oculos est depicta. Scolariū igit̄
rectores p̄ceptores atq̄z lectores nō sua capita frāgāt legēdo vociferādo
clamādo. sed maiore vel minore lectōe discipulis data p eoz q̄litate p̄di
tōe z etate ipsi legāt z relegāt resumāt repetāt. Et post auditionem atq̄z
redditōem p̄ceptoribz suis factā. tūc semel aut bis in die septeni vel octe
ni p̄ritōes atq̄z questōes in auditis z redditis inter se faciant sub pena
mutuo se vexantes. Hec em̄ vexatio mirabilē dabit intellectuz. eos sane
p̄mptos exercitatos z audaces efficiet. latine loq̄ assuescēt arguere z cau
sas suas rōibz defendere p̄utēt. z p honore victoria atq̄z gloria p̄sequen
da p̄certare inardescēt Nunqd̄ nō hec exercitatio multo vtilior multoq̄z
magis in puuloz cedit p̄fectū q̄ magistri clamādo vt eoz ilia frangi vi
deant̄ cerebrā sua marcerēt. Exercitatio em̄ magnā vim hz. Hoc elegan
ter Cicero testat̄ cū nos admonet dicēs Exercitatio nostro studio adhe
benda est que oīm magistrōz p̄cepta exuperat. Si tāta vis in exercitati
one. illip̄i igit̄ seinuicē petendo q̄rendo verent molestē exerceāt. qm̄ sic
vt exp̄ientia p̄p̄tū est ad finem grāmatice multo breuius puenient

¶ Modus exercitandi se in hoc opusculo.

¶ Si querat̄. quis erit modus q̄ se pueri exercitabūt. Dico q̄ exercita
tio huius p̄mi tractat̄ distribyta est in duo decim dietas. quāz sex faciēt

hebdomada p̄m
cūde. Et sic in q̄
dendo p̄rora cū
Die lune faciet
Die martis. a se
Die iouis. a cap
Die mercurij. ab
Die iouis. a cap
Die veneris. ab
Die sabbati. a q
Die lune secund
vīs quintum
Die martis. ab
Die mercurij. a
Die iouis. a de
Die veneris. ab
Die sabbati fac
tertiē coniuga
¶ Die

Capitulum

nominum et co

¶ Hec q̄ ad
lis lucida
būt casus

cessaria docet cre
stris sermonibz p
pronome vnum
verborum form
ari clare videbū
¶ Per

In singulari

In plurali

¶ Per

In singulari

In plurali

In singulari z pl

¶ Omne

In summo

¶ Illi

Die Lunte.

[illegible]

Eodem modo declinantur suus et vester.

Composita de quis.

Cum quis nam. q̃. piam. sine qui quis iunge putas. q̃.

Et sunt Quisquis quisnam quispiam quisq;
 Aliquis quisq; quisputas.

Aliquis quisquisquisputas.

De quibus
gulari tñ.
Nō aliqui
alique ali
Nō quisq
quodq.
Nō quisq
quempi

Dam.uis.
Et sunt
Neō quid
quenda
Neō qui
quēvis q
Ita alia du
masculin

Nro idem
 dem ide
 Nro idem
 oblatino
 Et nota q
 ripit. Ide

**Presenti
tempore**

Preterito
imperfecto

**Preterito
perfecto**

Dieta prima.

De quibus duo non declinatur. quisnam. z quisputas. Quisquis in singulari tm. Alia fere per totum.

Nro aliquis aliqua aliqd vel aliqd. Bro alicuius. Dativo alicui. Acco aliquem aliquam aliquod vel aliqd. Ablro ab aliquo aliqua aliquo zc.

Nro quisqz queqz quodqz. Bro cuiusqz. Dto cuiqz. Acco quengz quagz quodqz. Ablatio a quoz quaz quoz zc.

Nro quispiā quapiā quodpiā. Bro cuiuspiā. Dto cuipiam. Accusativo quempiam quampiam quodpiā. Ablro a quopiam zc. ita de quisqz

Composita de qui.

Dam. uis. cunqz. libet. qui sine quis retinet.

Et sunt Quidam Quicunqz Quis Quilibet

Nro quidā quedā qddā vel quiddā. Bro cuiusdā. Dativo cuidā. Acco quendam quandā quoddā vel quiddā. Ablro a quodā quādā quodā zc

Nro quisquis quoduis vel qdus. Bro cuiusvis. Dto cuiuis. Acco quemvis quāuis qdus vel qdus. Ablro a quouis quauis quouis zc.

Ita alia duo quilibet quicunqz per omnes casus in singulari z plurali in masculino genere feminino z neutro.

Declina mihi idem compositum ab is.

Nro idem eadem idem. Bro eiusdem. Dativo eidem. Acco eundē ean / dem idem. Ablatio ab eodem eadem eodem. In plurali.

Nro idem eadem idem. Bro eorundem earūdem eorūdem. Dativo z ablativo ipsidem vel eisdem. Accusativo eosdem easdem eadem

Et nota q eadem in ablativo feminini generis producit a. in ceteris corripit. Idem in masculino productum in neutro correptū ait donatus

Sequitur forma coniugationis facillima pro verbis actiuis in o. z neutralibus in o.

In indicativo

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
	Amo	as	at	amamus	atis	ant
Presenti tempore	Doceo	es	et	docemus	etis	ent
	Lego	gis	git	legimus	gitis	gunt
	Audio	is	it	audimus	itis	audiunt
	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
	Amabā	abas	abat	abamus	abatis	abant
Praeterito imperfecto	Docebas	ebas	ebat	ebamus	ebatis	ebant.
	Legebā	ebas	ebat	ebamus	ebatis	ebant
	Audiebā	iebas	iebat	iebamus	iebatis	iebant
	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi.
	Amavi					
Praeterito perfecto	Docui	isti	it	imus	istis	erunt vel ere
	Legi					
	Audiui					

Die Iune

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
	Amaueram					
Præterito plusq̃perfecto	Docueram	ras	rat	ramus	ratis	rant
	Legeram					
	Audiueram					

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
	Amabo	abis	abit	abimus	abitis	abunt
Futuro	Docebo	ebis	ebit	ebimus	ebitis	ebunt
	Legam	es	et	emus	etis	ent
	Audiam	ies	iet	iemus	ietis	ient

¶ Sicut ista sex supposita Ego. tu. ille. in singulari. Nos. vos. illi in plu-
rali depicta sunt cū appositis sub uenientia numeri z persone. ita reperant
in mōis z rēbus sequētibz ad infinitū vsqz ad verbū impersonale exclusiue

In imperatiuo

	Tu	ille	Nos	vos	illi
Præsentī	Ama	amet	amemus	amate	ament
	Doce	docet	doceamus	docete	doceant
	Lege	legat	legamus	legite	legant
	Audi	audiat	audiamus	audite	audiant
Futuro	Amato	amato	amemus	atote	antō vel antote
	Doceto	doceto	doceamus	etote	ento vel entote.
	Legito	legito	legamus	itote	unto vel untote.
	Audito	audito	audiam⁹	itote	iunto vel iuntote

In optatiuo.

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
Præsentī et prō impfco	Amarem	ares	aret	aremus	aretis	arent
	Docerem	eres	eret	eremus	eretis	erent
	Legerem	eres	eret	eremus	eretis	erent
	Audirem	ires	iret	iremus	iretis	irent
Prō pfecto z plusq̃perfecto	Amauissem					
	Docuissē	isses	isset	issemus	issetis	issent
	Legissem					
	Audiuissem					
Futuro	Amem	ames	amet	amemus	ametis	ament
	Doceam	eas	eat	doceam⁹	eat⁹	eant
	Legam	legas	legat	legamus	legatis	legant
	Audiam	ias	iat	audiam⁹	iat⁹	iant

In coniunctiua

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
Præsentī	Amem	ames	amet	amemus	ametis	ament
	Doceam	eas	eat	doceamus	eat⁹	cant.
	Legam	legas	legat	legamus	legatis	legant
	Audiam	ias	iat	audiamus	iat⁹	iant

Dieta prima.

	Amarem	ares	aret	amaremus	aretis	arent
Præterito	Docerem	eres	eret	doceremus	eretis	erent.
imperfecto	Legerem	eres	eret	legeremus	eretis	erent
	Audirem	ires	iret	audiremus	iretis	irent
	Amaverim					
Præterito	Docuerim	ris	rit	rimus	ritis	rint
perfecto	Legerim					
	Audiuerim					
	Amauissem					
Præterito	Docuissem	isses	isset	issemus	issetis	issent
plusq̃perfecto	Legissem					
	Audiuissem					
	Amauero					
Futuro	Docuero	ris	rit	rimus	ritis	rint
	Legero					
	Audiuero					

In infinitiuo.

¶ Infinitiuus modus sine numeris et personis non regit ante se nominatiui
uos. ego. tu. ille. et sed illorum nominatiui regunt accusatiuos hoc pacto.

		Amare
Præsentis et præte- rito imperfecto	De te illum Nos vos illos	Docere Legere Audire
		Amauisse
Præterito perfecto et plusq̃perfecto	De te illum Nos vos illos	Docuisse Legisse Audiuisse
		Amatum ire vel amaturum esse
Futuro	De te illum Nos vos illos	Doctum ire vel docturum esse Lectum ire vel lecturum esse Auditum ire vel auditurum esse
		Amandi docendi legendi audiendi
Gerundia sunt	Amando docendo legendo audiendo.	
	Amadum docendum legendum audiendum	
Supina	Amatum doctum lectum auditum	
	Amatu doctus lectus auditus	
Participia	Amans docens legens audiens	
	Amaturus docturus lecturus audirurus.	

De coniugatione impersona/
lum passiuæ vocis.

Præsentis	Amatur	docetur	legitur	auditur
Præterito imperfecto	Amabatur	docebatur	legebatur	audiebatur.
Præterito perfecto	Amatum est vel fuit.	doctum lectum auditum est vel fuit.		

Die Tunc.

Præterito	Amatum erat vel fuerat. doctum erat vel fuerat			
plusq̃perfecto	lectum erat vel fuerat. auditum erat vel fuerat.			
Futuro	amabitur docebitur legetur audietur			
Pñti imperatiui	ametur doceatur legatur audiat.			
Futuro imperatiui	amator docetor legitor auditor.			
Præterito operatiui	amaretur doceretur legeretur audiretur.			
Præterito operatiui	amatum doctum lectum. auditū eēt vl' fu.			
Futuro operatiui	ametur doceatur legatur audiat			
Præterito pñctiui	ametur doceatur legatur audiat			
Præterito impfco	amaretur doceretur legeretur audiretur.			
Præterito pfecto	amatum doctum lectum auditū sit vl' fuerit			
Prō plusq̃perfecto	amatum doctum lectum auditū eēt vl' fuissz			
Futuro	amatum doctum lectum auditū erit vel fu.			
Infinitiuo	amari doceri legi audiri			
Prō pfecto plusq̃.	amatum doctum lectum auditū eēt vl' fuissz			
Futuro	amatum iri doctum iri lectū iri auditum iri			

¶ Sequitur forma coniugandi verba
passiua deponentalia ⁊ communia.

In indicatiuo.

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
Præteriti	Amor	aris vel are	atur	amur	amini	antur
	Doceor	eris vel ere	etur	emur	emini	entur
	Legor	eris vel ere	itur	imur	imini	untur
	Audior	iris vel ire	itur	imur	imini	tuntur.
	Amabar					
Præterito	Docebar	baris vel bare	batur.	bamur	bamini	bantur.
imperfecto	Legebar	baris vel bare	batur.	bamur	bamini	bantur
	Audiebar					
	Amatus					
Præterito	Doctus	sum vel fui	es vel fuisti	est vl' fuit	Et plr amati	
perfecto	Lectus	sum	vel fuimus	estis vel fuistis	sunt fuerūt ⁊c	
	Auditus					
	Amatus					
Præterito	Doctus		eram vel fueram	eras vel fueras		
plusq̃perfecto	Lectus		erat vl' fuerat.	Et plura l'r amati		
	Auditus		eramus vel fueramus	eratis vel fueratis	erant vel fuerant.	
	Amabor		beris vel bere	bitur.	bimur	bimini buntur
Futuro	Docebor					
	Legar		eris vel ere	etur.	emur	emini entur.
	Audiar					

In imperatiuo

	Tu	ille	Nos	vos	illi
Præteriti	amare	etur	emur	amini	antur.

Dieta prima.

Presenti	Docere	eatur	camur	emini	eantur
	Legere	atur	amur	imini	antur
	Audire	iatur	iamur	imini	iuntur
Futuro	Amatoz	atoz	emur	aminoz	antoz
	Docetoz	etoz	eamur	eminoz	entoz
	Legitoz	itoz	amur	iminoz	untoz
	Auditoz	itoz	iamur	iminoz	iuntoz

In optativo

Ego tu ille Nos vos illi.

Presenti z presento imp.	Amarer				
	Docerer	reris vl'rere	retur.	remur	remini rentur
	Legerer				
Pro pfecto et plusq pfecto.	Audirer				
	Amatus				
	Doctus	essem vel fuisset	esses vel fuisses	ect vel fuisset	
	Lectus	Nos amati essemus vel fuisset	amati essemus vel fuisset	essetis zc.	
	Auditus.				

Futuro	Amer	eris vel ere	etur.	emur	emini entur
	Docear	earis vl'care	eatur.	eamur	eamini eantur
	Legar	aris vel are	atur.	amur	amini antur
	Audiar	iaris vl'iare	iatur	iamur	iamini iantur

In coniunctivo.

Presenti	Ego tu ille Nos vos illi				
	Amer	eris vel ere	etur	emur	emini entur
	Docear	earis vel eare.	eatur	eamur	eamini eantur
Preterito imperfecto	Legar	aris vel are	atur	amur	amini antur.
	Audiar	iaris vel iare	iatur	iamur	iamini iantur
	Amarer				
Preterito perfecto	Docerer	reris vl'rere	retur	remur	remini rentur
	Legerer				
	Audirer				
Preterito plusq pfecto	Amatus				
	Doctus	sim vel fuerim sis vel fueris	sit vl' fuerit.	amati	
	Lectus	simus vel fuerimus	sitis vel fueritis	sint zc.	
Futuro	Auditus				
	Amatus				
	Doctus	ero vel fuero	eris vel fueris	erit vel fuerit.	ama
	Lectus	ti erimus vel fuerimus	eritis vel fueritis	z.	
	Auditus				

Die Lune.

In infinitiuo

Presenti z preterito imperfecto	De te illum Nos vos illos	Amari Doceri Legi Audiri.
Preterito perfecto z plusquamperfecto	De te illum Nos vos illos	Amatum esse vel fuisse Doctum esse vel fuisse. Lectum esse vel fuisse Auditum esse vel fuisse
Futuro	De te illum Nos vos illos	Amatum iri Doctum iri Lectum iri Auditum iri

¶ Gerundia z supina sunt eadem cum verbis actiuis.

Participia	Amatus Doctus Lectus	Auditus
	Amandus Docendus Legendus	Audiendus

¶ Coniugatio impersonalium actiue vocis

In indicatio prime

Presenti	Delectat
Preterito imperfecto	delectabat
Preterito perfecto	delectauit
Preterito plusquamperfecto	delectauerat
Futuro	delectabit

In imperatino

Presenti	Delectet
Futuro	delectato

In optatino

Præti z præterito imp.	Delectaret
Præti pfecto et plusquamperfecto	delectasset
Futuro	delectet

In coniunctiuo

Presenti	Delectet
Preterito imperfecto	delectaret
Preterito perfecto	delectauerit
Preterito plusquamperfecto	delectasset
Futuro	delectauerit

In infinitiuo

Presenti z pre. imp. se.	Delectare
Præti pfecto z plusquamperfecto	delectasse
Futuro	delectatum ire

¶ Coniugatio de sum mirum in modum est necessaria ad declinandū verba passiva. deponentalia. z communia

In indicatio secunde

Oportet
oportebat
oportuit
oportuerat
oportebit

In imperatino

Oporteat
oporteto

In optatino

Oporteret
oportuisset
oporteat.

In coniunctiuo.

Oporteat
oporteret
oportuerit
oportuisset
oportuerit

In infinitiuo

oportere
oportuisse.
futuro caret

Dieta prima.

In indicatio

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
Presenti	Sum	es	est	sumus	estis	sunt
Ptō impfecto	Eram	eras	erat	eramus	eratis	erant
Ptō pfecto	Fui	fuiſti	fuit	fuiſmus	fuiſtis	fuerūt v'l ere
Ptō pluſq̃p.	Fueram	fueras	fuerat	fueramus	fueratis	fuerant
Futuro	Ero	eris	erit	erimus	eritis	erunt

In imperatio

	Tu	ille	Nos	vos	illi
Presenti	Sis	sic	ſimus	ſicis v'l eſte	ſint
Futuro	Esto	esto	ſimus	esto	ſunto vel ſuntore

In optatio

	Esſem	esſes	eſſet	eſſemus	eſſetis	eſſent
Presenti						
Ptō pf. z pluſ.	Fuiſſem	fuiſſes	fuiſſet	fuiſſemus	fuiſſetis	fuiſſent.
Futuro	Sim	ſis	ſit	ſimus	ſitis	ſint

In coniunctio.

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi.
Presenti	Sim	ſis	ſit	ſimus	ſitis	ſint
Ptō impfco	Esſem	esſes	eſſet	eſſemus	eſſetis	eſſent
Ptō pfecto	Fuerim	fueris	fuerit	fuerimus	fueritis	fuerint
Ptō pluſq̃p.	Fuiſſem	fuiſſes	fuiſſet	fuiſſemus	fuiſſetis	fuiſſent
Futuro	Fuero	fueris	fuerit	fuerimus	fueritis	fuerint

In infinitiuo

	De te illum	Nos vos illos	eſſe
Ptōi z pterito impfecto			
Pterito pfecto z pluſq̃p.	De te illum	Nos vos illos	fuiſſe
Futuro	De te illum	Nos vos illos	fore

Supplet autem fore vicem futuri de ſum

Composita de ſum ſequuntur hanc formam

	Posſum	potes	potest	poſſumus	poſſetis	poſſunt
Presenti						
Ptō impfecto	poteram	poteras	poterat	poteram?	poterat?	poterant
Pterito pfecto	potui	potuiſti	potuit	potui?	potuiſtis	erūt v'l ere
Ptō pluſq̃p.	potuerā	tueras	tuerat	tueram?	tueratis	tuerant
Futuro	potero	poteris	poterit	poterim?	poteritis	poterunt

In optatio.

	poſſem	poſſes	poſſet	poſſemus	poſſetis	poſſent
Ptōi z ptō ip.						
Ptō p. z pluſ.	potuiſſez	iſſes	iſſet	iſſemus	iſſetis	iſſent.
Futuro	poſſim	poſſis	poſſit	poſſimus	poſſitis	poſſint

In coniunctiuo

	poſſim	poſſis	poſſit	poſſimus	poſſitis	poſſint
Presenti						
Ptō impfco	poſſem	poſſes	poſſet	poſſem?	poſſetis	poſſent
Ptō pfecto	potuerim	tueris	tuerit	tuerimus	tueritis	tuerint
Ptō pluſq̃p.	potuiſſem	tuiſſes	tuiſſet	tuiſſemus	iſſetis	iſſent
Futuro	potuero	tueris	tuerit	tuerim?	tueritis	tuerint

Mercurij
Die martis.

¶ Die martis. Dicta secunda.

Capitulum secundum de generibus nominum.

¶ Vero tibi de quo determinat in secundo capitulo exercitij puerorum grammaticarum. Dico de generibus omnium nominum adiectiuorum substantiuorum et principiorum. Quare primo de generibus quibus de declinationibus. Dico ideo quoniam nemo declinare poterit nisi presciat genus sub quo declinet. nisi enim presciat magister esse masculini generis non dicere nunc hic magister sub masculino genere. Et nisi presciat sacerdos esse communis generis non declinare nunc hic et hec sacerdos sub communi genere. et ita de alijs.

¶ Quero tibi quot sunt genera in nomine. Dico secundum veritatem non sunt nisi tria genera simplicia. scilicet masculinum. femininum. et neutrum.

¶ Contra. donatus ponit septem. masculinum. femininum. neutrum. commune. omnino. dubium. et epychenum. Dico quod

Commune genus	non est vnum sed duo genera
Omne genus	non est vnum sed tria genera
Dubium genus	est masculinum et femininum
Epychenum genus	est masculinum et femininum

¶ Hec debet pueri dicere nomina auium esse generis epycheni. sed esse aut masculini ut passer coruus. aut feminini ut pica cornix secundum eorum terminationem. Pro illo nota quod sequitur

¶ Quero tibi cuius generis sunt nomina auium. ut passer hyrundo aquila. Si dicas epycheni.

¶ Contra. ergo ista est congrua. passer albus. ita ista. aquila albus. Probat. quia passer et aquila sunt eiusdem generis. scilicet epycheni

¶ Secundo arguit. ista non est congrua. passer albus. quia nullum adiectiuum est generis epycheni. igitur adiectiuum et substantiuum discoueniunt in genere

¶ Dicat igitur quod nomina auium et bestiarum. ut dama mustela sit masculina aut feminina secundum eorum terminationem sicut alia nomina

¶ Quero tibi ad quod valet nobis cognitio capituli de generibus. Dico ad quatuor regulas congruitatis. Primo ad regulas de adiectiuo et substantiuo. que tenentur conuenire in genere. Secundo ad regulam demonstratiui et sue rei demonstrare. que volunt conuenire in genere. Tercio ad regulam de antecedente et relatiuo que tenentur conuenire in genere. Quarto ad regulam de adiectiuo prout et generis pluri. que tenentur etiam conuenire in genere.

¶ De generibus adiectiuorum

¶ Quero tibi. per quid cognoscis adiectiuum. Dico si ad vulgare nomen possit addi man oder wyb illud est adiectiuum. si non est substantiuum. Exemplum fortis est adiectiuum. quoniam ad vulgare eius potest addi man und wyb. ut bene dicitur. stark man. stark wyb. Sed equus est substantiuum. quoniam non bene dicitur. pfert man. pfert wyb.

¶ Quero tibi. cuius generis sunt adiectiua. Dico quod omnia adiectiua masculini siue nominalia siue pronominalia siue participialia sunt trium generum vel omnis generis. quod idem est per regulas Alexandri

Adiectiua
Item In tri
Exempla sunt
Quero tibi. an
Dico non. Qu
natum in ne
tres. ut docti
Adiectiuum qu
sunt illa. Dico q
Primo oes p
Secundo omni
sub un neutra
Tercio omni
a feminina. sub
Quarto omni
meus tuus nos
Quinto duo
er. pedester equ
ni generis. sub

Que sunt illa.
lis louanistes
Secundo ois c
sunt masculina

Que sunt illa
Primo ven
senet simplex d
Secundo o
sapientia petula
Tercio omni
tens vigilans it
Quarto mu
par ipar vber
Quinto. ista
¶ Hora hic
neris indeclin
et mille. Item
tera. adnogen
possit dici bis
quiescenti. Et
Lanc ne dixerit

Dieta secunda

Adiectiua notes quibus omne genus dare debes.

Item In triplici genere decet adiectiua notare

Exempla sunt albus. niger. fortis. ego. tu. amans. lectus

Quero tibi. an omnia adiectiua sint triū generum sub vna terminatōe
Dico nō. Pro quo nota q̄ adiectiua quedam habent nisi vnā termi-
natōem in nro. vt felix sapiens. quedam duas. vt fortis doctior. quedā
tres. vt doctus a um. niger a um. Jam dico q̄

Adiectiua quedā sunt omnis generis sub tribus terminatiōibus. Et q̄
sunt illa. Dico q̄ sunt in quintuplici differentia

Primo oēs positiui secūde declinatiōis in us vel in er. vt albus niger
Secūdo omnes suplatiui que sub us sunt masculina. sub a feminina.
sub um neutra. vt doctissimus a um. fortissimus a um.

Tertio omnia pricipia in tus rus dus que sub us sunt masculina. sub
a feminina. sub um neutra. vt amarus amaturus amandus. z sic de alijs
Quarto omnia pronomina prater ego tu sui. vt sunt ille ipse iste hic is
meus tuus noster vester zc.

Quinto duodecim nomina tertie declinatiōis. campester. volucer. ala-
cer. pedester equester zc. que sub er sunt masculini generis. sub is femini-
ni generis. sub e neutri generis.

Quedam sunt omnis generis
sub duabus terminationibus

Que sunt illa. Dico pmo oia adiectiua in is. vt facilis humilis parifis
sis louanissis. que sub is sunt masculina z feminina. sub e neutra
Secundo ois compatiuus. vt fortior fortius. pulcrior pulcrius: q̄ sub or
sunt masculina z feminina. sub ius neutra. Etiam ambo duo tres

Quedam sunt omnis generis
sub vna terminatione

Que sunt illa. Dico sunt in quintuplici differentia.

Primo vt nomina in r. vt audax loquax verax contumax capax rapax
fener simplex duplex felix pernix velox atrox feror.

Secundo omnia nomina adiectiua in ans z ens. vt demens prudens
sapiens petulans recens zc.

Tertio omnia participia in ans z ens. vt legens docens cantans mī-
tens vigilans infirmans zc.

Quarto multa alia tertie declinatiōis diuersarum terminationū. vt
par ipar vber bipes q̄drupes p̄iceps anceps vetus p̄cor solers expers

Quinto. ista tria pronomina. ego tu sui.

Nōta hic q̄ oia numeralia cardinalia de tribus ad centū sunt oīs ge-
neris indeclinabilia. vt q̄tuor quinq̄ sex decē viginti q̄draginta centum
et mille. Item ducenti te ra. ducentorū arū orū. ducentis zc. Itē tricen-
te ra. q̄dringenti te ra. quingēti te ra. sexingenti te ra zc. Aut loco istorū
possit dici bis centū tercentū. vel tercēti tercēte tercēta Ita q̄tercentū q̄n
quiescentū. Virgilius. Hic iam tercentos totos dominabit annos.

Caue ne dixeris duo centū tria vel quattuor centum. sed p̄ aduerbia bis

mercurij
Die martis.

aut ter centum. Ita quoque bis mille. non duo mille. ter millenon tria mil-
le. Sed milia est substantivum. ideo bene dicitur duo milia. tria milia
De numeralibus patebit in alio opere maiori ad longum

¶ De nominibus substantiis

Quero tibi. cuius generis sunt omnia nomina substantiva. Dico quod
questio facilis est: quoniam pueri et indocti eam mouere possunt. sed so-
lutio difficillima est. nec vna sola responsio sufficit

Quid ergo dicis. cuius generis sunt substantiva. Dico quod

Roim substantiuoz	quedam masculina	pater	dominus
	quedam feminina	aula	domus
	quedam neutra	vinum	corpus
	quedam communia	agricola	virgo

**Cognitio ge-
nerum sub-
stantiuoz**

Quero tibi. quot modis cognoscuntur genera nominum substantiuorum. Dico tribus modis.

Aut per significationem. ut papa pirata abbas centurio: que sunt ma-
sculina. quoniam significant dignitates vel officia virorum

Aut per terminationem. ut via stella petra: que sunt feia. quia termi-
nantur in a. Et non noscuntur ex significatione. quia iter et via idem sig-
nificant. ita stella et sidus. sic lapis et petra. et tamen non sunt eiusdem generis.

Aut per exceptionem. ut dogma scilicet sunt neutra per exceptionem. papa-
rus domus sunt feminina per exceptionem ut patebit.

**¶ De substantiis masculini generis
per significationem.**

¶ Quero tibi quot sunt regule de substantiis masculini generis ex sig-
nificatione. Dico secundum Alexandrum quinque

**De nominibus
ydolorum.**

Idola dicta dei dant hic.

Prima regula de substantiis ex significatione est. quod omnia nomina
significancia deos sunt masculina.

**De nominibus
angelorum**

Ut sunt

Jupiter	pluto	mars	cupido
neptunus	apollo	bachus	pan

Angelicum nomen dabit hic.

Secunda regula. nomina angelorum bonorum et malorum. et nomi-
na chororum angelorum sunt masculina.

Ut sunt

Michael gabriel raphael cherubin seraphim.

Sathan sathanas leuiathan beelzebub belial

Angelus archangelus thronus principatus

Excipiuntur

Cherubin seraphim per n. que sunt neutra.

Virtus dominatio potestas que sunt feminina

Sed ut dicunt quidam docti quod in vtroque numero masculina et neutra sunt
cherub cherubin seraph et seraphim

**De nominibus
proprijs**

Sed quia per sexum mulierum siue virorum.

Tertia regula. omnia propria nomina virorum sunt masculina. Et
additur quod omnia nomina appellatiua significantia viros aut masculos
sunt masculina non curando de terminatione.

De proprijs. thomas andreas anchises. beda. wilhelmus. petrus. ia

Dieta secunda

rob. symon. franco. hugo. iohannes. nycolaus. achilles &c.

Itē doris filius neptuni. adonis amasiū veneris. paris adulter helene.

De appellatiuis. pater. auus. abauus. artauus. filius. nepos. pronepos
abnepos. focer. hūstrio. mango. & multa similia.

Quedam sunt opera solis maribus adhibenda

¶ Quarta regula. omnia nomina substantiua significantia dignitates
vel officia que solis viris conueniunt sunt masculina: non curādo de vo
ce aut terminatione. infinita sunt.

Da exemplum de nominibus dignitatum spiritualium

Papa	suffraganeus	curatus	officialis	abbas
Patriarcha	prepositus	doctor	fiscalis	prior
Cardinalis	decanus	magister	notarius	monachus.
episcopus	canonicus	baccalarius	aduocatus	guardianus

Da exempla de nominibus dignitatum secularium

Imperator	comes	miles	baluus	optimas
Lesar	marchio	domicellus	scultetus	primas
Rex. dux	baro	villicus	consul	secretarius

Da exempla de nominibus officiorum

Procurator	sartor	sementarius	preco
Thelonarius	faber	pelliparius	sarcelles
Distor. sutor	figulus	cerdo	cliens

Arguo tibi. figulus carpentarius &c. sunt masculina p regulaz Dant
hic in us facta. Dico q nō est incōueniens scire genera nominum per di
uerfas regulas. quando autem non scitur genus per significatiōem: tunc
recurratur ad terminationem. & ecōtrario. & vna regula iuuat aliam.

Que sunt propria flumiorum pone marina

¶ Quinta regula. Omnia propria nomina flumiorum sunt masculina

Elc	secana	acharon	eufates	tybris	rhenus
	mosa	flegeron	lethes	iozdanis	nylus
	ysela	phison	tygris	araris	padus

**De substantiuis masculini ge
neris ex terminatione.**

¶ Quero tibi. quot sunt regule de substantiuis masculini generis ex ter
minatione. Dico fm Alexandrum tredecim. sed hic on. an. in. ponuntur
pro vna regula. & ol et ul pro vna.

Prima est de us secūde. secūda de us quarte. certia de o. vt patebit.

Dant hic in us facta tibi declinante secunda

¶ Prima regula. omnia nomina terminata in us secunde declinatiōis
sunt masculina. Exempla sunt multa.

Animus	dominus	baculus	equus	caminus
Capillus	seruus	gladius	mulus	ortus ri.
Oculus	famulus	cibus	vicus	ventus

¶ Quero. quot exceptiones sunt a regula dicta. Dico quinqs.

Hec paradūsus habet nardus domus atq; biacinctus

**De officijs
solis viri cō
uenientibus**

**De proprijs
noibz flum
iorum**

**De us secūde
declinatiōis**

Prima

Die martis.

Et sinodus costus et carbalus alnus abyssus
 Alius cristallus et humus bissusque papirus
 Porticus egyptus diphthongus ad hec referantur
 Cristallum tamen hoc dicemus et hic paradisus.

Secunda

Os grecum sepe mutabis in us muliebze.

Ut perodus methadus. pauca sunt

Tertia

Nominis arboris vis hec sibi vult sociari.

Ut morus pirus quercus. de quibus patebit

Quarta.

Nomina villarum dant hec

Ut egyptus parisius cypus. de quibus patebit

Quinta.

Hoc vulgus pelagus. indeclinabile virus

Predicta metra sunt clara nec egent expositione

Contra. alius est masculini generis poetam Accium dicentem. Varia nemus
 retinens gravidum concepit in alio. ibi gravidum alio dicit et non gravidam.
 Dico quod hoc non est nobis imitandum: quoniam versus est in contrarium. Unde versus
 capit auctoritatem. Dico a Virgilio qui ait. In lacus incipit curvum corpora
 gabis alium. Ibi curvum alium dicit non curvum quod nos imitatur

De us quarte

Quarte nomen in us maribus sociare solemus

declinatiois

Secunda regula est. omnia nomina terminata in us quarte declinationis sunt
 masculina. Exempla sunt infinita. ut sunt omnia verbalia in tus et sus quarte.

Ulus	olfactus	gressus	spiritus	accubitus
auditus	status	circuitus	redditus	senatus
gustus	gradus	ambitus	questus	magistratus
tactus	meatus	fructus	luctus	doctoratus
strepitus	introitus	currus	potus	latratus

Contra. manus domus sunt quarte. et tamen non sunt masculini sed femi
 nini generis. Dico quod excipiuntur. Quot sunt. dico undecim. Que

Hec anus atque tribus et porticus et manus idus

Hec acus et pinus nurus et focrus et domus addes

Hic tenet hecve specus. illi penus associemus

Hoc est specus reperitur in masculino et feminino. ita et penus. Sed vi
 de penus in de heteroclitis

De D

O sicut cento maribus sociare memento

Tertia regula est. omnia nomina terminata in o sunt masculini generis
 et sunt omnia tertie declinationis.

Carbo	salino	traco	faleo	pmilito
Strabo	sermo	leo	grifo	gnato.
Bubo	nebulo	leno	muto	caupo
Tiro	pulmo	draco	pauco	capo
Serpo	gluto	ganeo	gobio	

Ut

Dieta secunda

Omnia ista habent onis in genitivo. Ita quoque in eo masculina

Ue Decurio tabellio mulio pugio gurgulio
Decurio opilio histrio strucio homuncio
Quaternio ternio garcio stellio cucurlio

Que fere omnia possunt esse masculini generis. p regulā ex significatiōe

Sex in do que habent onis sunt masculina

Ordo inis. *Cardo onis* vel *inis* masculini generis sunt

Dergo inis. Turbo onis vel inis masculini generis sunt

Cupido inis pro deo masculini generis est. pro auaricia feimf

Nota bene. omnia alia in do z go sunt feminea z habet inis. pter di
do qd habet onis vt infra. Et pter pondo qd est neutrū indeclinabile

Quero tibi bubo cuius generis. Si dicas masculini. Contra, dicit Virgilius in quarto. Solas culminibus feriali carmine bubo. ibi dicitur so-

la bubo in feminino. Si dicas q̄ sit feini. Contra dicit Lucan⁹. Et la-
te iurant aues bubone sinistro. Itē Quidius. Ignauus bubo dirū mox
mortalibus omen. Dico q̄ in vñ nostro bubo est masculini gñs. Sed
vrat itē Seruius: virgilius murauit itē gen⁹ referēs itē sola ad aue. Sepe em̄
relicta fēmalitate q̄ cōli sumit genus. Sicur a hēma aſcio. i. hēma fē-

Contra. lectio oratio albedo nigredo zc. terminant in o z nō sťz mas
culina. igit zc. Dico q excipiunt. Quotuplicia excipiunt. Dico tripli

cia. Primo in do 2 go q̄habēt inis. Sc̄do verbalia in tio que oīa s̄t fe-
minea de q̄bus vide in de femininis. Tertio excipiuntur triplicia p̄mu-
nia in e. Primo latro om̄is homo vīro nemo que habent inis

Secundo nomina gentilia in o que significant virum vel feminam

Uc sunt friso brito burgundio ligo
saro franco macedo gasco

Tertio nota in o psonas infames sc̃cia quoz significata p̃ueniūt vtr̃
ex serui. aliqbus tñ placet q̃ sunt masculina tñ qd̃ nō impedio.

Et sunt comedo gluto suspiro laneo
bibo palpo vispilio scurro

Hec omnia habent onis in genitiuo. vt patebit infra
 Ol tenet hic vt fol. 73ª tenet hic vt consul

Quarta regula est. q. nomina in ol z in vl sunt generis masculini. vt sol

On an in tenet hic, Alcräder dicit, Hic dat nomen in an.

On maribus iungas. In dabit hic vt delphin

Quinta regula est, & nomina in on, an, in, sunt masculini generis.
Ut sunt demon canon phiton aceron orizon

agon arabon flegeton rinoceron acharon.
Item titan delphin. Excipitur syndon feim. Et dyathesseron hieralo /

godion.colon que sunt neutra.
Et maribus detur

Die martis

Sexta regula est. q. nomina terminata in er sunt masculini generis. intelligitur de er secunde et tertie declinationis

De secunda	ager	presbyter	focer	siber	coluber
	magister	minister	auster	aper	coriander
	faber	mulciber	caper	cancer	culter
	gener	puer	liber	onager	pingaster

De tertia	pater	passer	carcer	aer
	frater	agger	asser	anser

Contra. multorum istorum genera cognoscuntur ex significatione per regulas supra positas. ergo superflue hic numerantur. Dico si fecatio fuerit pueris ignota sicut in multis de o. ut garcio opilio cerdo pido. et etiam in multis alijs: tunc recurrendum est ad regulas terminationum. Etiam non est inconueniens scire genera nominum per diuersas regulas. Et preter hoc hic unum et idem sepe conueniatur. reperi hoc quidem fieri maioris eruditiois gratia per pueris ignaris instruendis quorum ignorantie ex animo consulere cupio.

Arguo secundo. iter vesper et ruder terminantur in er. et cum non sit masculinum generis sed neutrum. igitur regula falsa. Hec argumenta prout per pueros facio. quod modus arguendi et exercitandi cum alijs demonstrat. Dico quod ista excipiuntur. **Quot exceptiones ponit Alexander a regula.** Et maribo def. Dico quod nulla noia in er secunde declinationis excipiuntur. Sed ponit quatuor exceptiones de er tertie. Prima quinq. neutra. scilicet iter vesper et cetera. Unde Alexander.

Iter hoc vesperque sequetur

Spinter seu ruder decet hijs adiungere iuger.

Secunda noia in ver et in ber. ut cadaver ver veris Item verber tuber suber et vber substantiuum per materiam sunt neutra. Sed imber et sua composita septembris october nouember decembris sunt masculini generis.

Tertia. fructus terre in er declinationis tertie. ut piper gingiber papa. uer cicer lacer filer sunt neutra. Sed cucumer est masculini generis.

Quarta. tria feminina. ut linther mulier mater. sub quo commater.

Quinta nomina adiectiua in er que sunt duplicia. quedam communis vel omnis generis sub vna. ut puber vber degener pauper. quedam sub tribus.

Lampester volucer alacerque pedester equester

Siluester celebracerque celerque saluber

His in bis quinque tenet hic er. hec is. et hoc e.

Adduntur his sequester et paluster. etiam dicitur sequester a uim secunde declinationis. Item alacris reperitur sub is in masculino apud Virgilium et therentium. et hoc magis vsitatum est.

Notandum est diligenter quod fecatum sepe mutat genus in nomine et verbo. Quomodo probabis hoc. Dico per hec que sequuntur.

Tuber pro materia est masculini generis. per fertilis et fructuifer omnis generis.

Tuber pro fungo. theu. schwam neutrum. pro inflatus gestuollen omne.

Tolucer pro aue femininum. per celeri theutonice. gera de omnis generis.

Acer pro arbore femininum. pro forti vel subtili omnis generis.

Lupido pro deo amoris masculinum. pro auaricia est feminini generis.

Dieta secunda

Titus, p cornu gracili mas. pro virga augurū vel astrozū sei generis
Populus pro turba hominum mal. pro arbore feminini generis

In maribus datur

De Jr

Septima regula. nomia in ir sunt masculina. vt vir leuir semiuir diuuiur
mnuir centuuir pposite figure. Excipit hic pir neutru. z martir p mune.

De Dz

De maribus socia.

Octaua regula. nomina terminata in oz sunt masculina. Et sunt infinita
nomina verbalia in cor z sz regularia z etiam irregularia.

Uc scriptor dormitor lusor cursor amator
lector vigilator delusor rator dolor
orator accusator irrisor color pudor

Quot sunt exceptiones. Dico tres. Aut fac argumentum

Prima Equor adoz marmor z cor sunt neutra

Secunda Sed arbor hec tenet atqz sz oz z vx oz.

Tertia Demor discolor vinculoz bicolor

Dedecor bicozpor tricozpor. Et comparatiui in oz. vt doctior fortior. q
omnia sunt adiectiua generis omnis. vt supra

Es breuis hic ponit

Dees breuit

Nona regula. noia terminata in es breuē sunt masculina. Quero tibi p
qd pgn ois es longa z es breuē. Dico q de h dare regulā nō ē possibile
nec Alexā. hoc facit in tertia pre. q de es longa z breui remittit ad pnam
prem. z de pma pre remittit ad tertiā. z facit circulū z petiōem pncipij.

Quo pacto igitur scia que noia terminant in es breuē q sunt mas. Di
co nec ē erit hic ponere z numerare ad oculū illa q sunt in frequentiori vsu
Quero tibi. qe sunt noia mas. qz in es tertiē saltē appellatiua q sz ma
gis in vsu nostro. Dico circiter sexaginta aut paulo plura hic numerant

¶ Masculina in es breuem non crescentia

Ables	celtes	gansapes	ophites	stratiles
Achates	cerastes	griffites	psaltes	syromathes
Alipes	cathetes	manes	parastrates	theucates
Alcides	cenobates	melantes	procetes	trudes
Boetes	cometes	mirrites	strates	verres

	Aules	amistes	grifes	matrimes
	auledes	decures	patrimes	parastes.
	agrestes	erudes	plastres	zelotes

Quinqz cre) Aries lebes Et quedam pna vt daret
sunt per etis panes termes chremes tapes

	Trames	merges	satelles
Quodēci mascu.	fomes	gurges	veces.
crescunt per tris	limes	cespes	hames
	palmes	stipes	poples.

Nec crescit pres pedis caliopes ciropes sanipes polipes
per edis pes pedis z sua compositiua tripes lonipes.

Die martis

Notandū est q̄ nō oportebit pueros p̄ cor scire oīa exempla posita
et ponēda. sed sciant p̄ cor regulas ⁊ quattuor vel quinq̄ exempla

De is masculinis.

Quero tibi. cuius generis sunt noīa terminata in is. Dico fm̄ regulam
Alexandri sunt feia. Hec dat nomē in is. S; valde multa sūt masculina
nō p̄ regulā sed p̄ exceptōes. q̄s scire p̄tile est. ideo h̄ ponunt illa.

Primo

Tamen hic declino molaris

Laulis ⁊ edilis. Et is preposita.

Alexander ponit primo quattuor. sed valde diminutus est

	pugillaris	stragis	cannalis
	annularis	curulis	nonalis
Adduntur	auricularis	natalis	fertilis
	maxillaris	annalis	quintilis
	cicuris	pedalis	aprilis

Secundo

Et que crescunt genitiuis.

Lapis idis. cucumis eris. dis itis. quiris itis. vomis eris. adonis idis
semis illis. seq̄tur. Alia crescētia sunt feia. vt hamis itis. glis gliris

Tertio Aut consona bina Unica dum teneat as.

Id est que habent duas consonātes ante is in vnica syllaba sunt masculina.
Quot sunt. sex. Ascis. fustis. vectis. fascis. postis. piscis

Quarto

Aut n littera

Nomina vbi n̄ precedit is sunt masculina. Quot sunt. octo

Danis. cinis. amnis. vnicornis. crinis. penis. ignis. funis

Quinto

Sine in liquidā faciet penultima syllaba finem

Nomina in is quoz penultima syllaba terminat in liquidā sunt masculina.
Quot sunt liquide. q̄nq̄. l. m. n. r. s. Ista exceptio multū est difficilis
pueris. Quot sunt masculina hic contenta. Dico circiter. xxiij.

Collis	mensis	cencris	torquis	occussis
Callis	sanguis	vermis	castis is	centussis
Follis	anguis	corbis	tressis	quadragessis
Pollis	ensis	torris	monassis	
Puluis	vinguis	orbis	septussis	

Arguo p̄tra scōz modū. sūt alia in is q̄ crescūt. vt cuspis iaspis cuspidis ⁊
Cotra tertiū. sūt adhuc q̄ habent duas consonātes an̄ is. vt vestis restis.

Contra quintū. sunt adhuc. vallis pellis turris sitis ⁊c. Dico q̄ omnia
alia in is que hic nō ponunt sunt fei ḡnis. cōis. aut ois. vt patebit

De Os

Hic os preponit

Decima regula. nomina in os sunt masculina. Exempla sunt

Dos	heros	crispos	monoceros
Flos	bonos	lepos	rinoceros
Glos	oris	ros	nepos
Antropos	agros	athanatos	otheos
		yskyros	

Nic querant pueri. q̄uplicia noīa in os excipiunt a regula Hic os p̄p̄

Dieta tertia

nir. Dico quadruplicia Tūc psequēter q̄ feminea quot neutra rē. Dico
Feminina greca. arctos. delos. famos. iacinctos. neretos. mellembrios.
Feminina latina. Los. dos. arbos. et glos glotis
Neutra. Os. melos. chaos. logos. glos glossis
Communia. Bos. impos. compos. custos. sacerdos. antipos

¶ De masculinis in bs ns ps rs.

Dons pons fons hic dant mars stirps dens ceps quoq̄
quadrans. Et partes assis torrens sociabitur istis.

Hic autor excipit nouē nomina in textu posita. Et partes assis. vt bi/
cons a regula S vult hec iungi. que sunt masculina

Hic Alexander est multum diminutus de hīs octo que sequuntur

Adduntur	oriens	tridens	mauiors	bicons
	cliens	rudens	serpens	quicons
	bidens	calibs	et ptes assis	secons.

Dant hic ps iuncta polysyllaba

Ista est exceptio a regula S vult hec iungi que sequitur. Et dicit po/
lisyllaba propter daps seps que sunt feminina

Exempla sunt

	anceps	merops	forops	cecrops
	cerops	canops	pelops	municeps

substantiuū. quorum aliqua possunt esse communis generis

¶ De masculinis in x

X est presit maribus polysyllaba iunges.

Ista est exceptio a regula Hec x preponas. Exempla sunt

Zudex	veruex	cinifex	latex	cordex
pulex	pollex	vertex	forer	cupifex
culex	codex	pumex	loder	opifex

¶ Ultra in ex possent hic poni. pontifex. calcifex. vide supra

Brex	cilix	gazophilax	offendix	varix
------	-------	------------	----------	-------

Adduntur	Rer	fenix	abar	erix	foznix	mastix
	Calix	bilix	pollux	crilix	ramix	calx versen

Est tamen hec peller vibex obexq̄ supellex

Forxer et forper. hic aut hec dat tibi cortex et silex.

Die mercurij. Dieta tertia.

De substantiis feminini generis penes significationem

Quero tibi. quot sunt regule de substantiis feminini generis penes
significationem. Dico fm Alexandrum. quinq̄

¶ Serit hec dea dictum

Prima regula. Noia scantia deas sunt feminini gñis Exempla sunt

Genus	minerua	ceres	chloto
Juno	proserpina	cibile	lachesis
Pallas	diana	caliope	antropos

De
bs
ns
ps
rs

De X

De noibus
dearum.

Martis
Die mercurij

**De noibz p/
prijs mulierz**

Sed quia per sexum mulierum sine virorum.

¶ Secunda regula. omnia propria nomina mulieru sunt feminini gñis

Ulc	Maria	katherina	elizabeth	agatha
	Anna	barbara	eustochium	visula
	Lucia	gertrudis	gliserium	cordula

¶ Additur q omnia appellatiua feminas significantia sunt feminini gñis

Ulc	Bater	abauia	nepris	nurus	nouerca
	Auia	vroz	sozor	focrus	preuigna

**De officijs
solis feminis
conuenientibz**

¶ Quedam femineis: quedam dat sexus vterqz

¶ Tertia regula. omnia nomina significantia dignitates vel officia que solis feminis conueniunt sunt feminini generis

¶ Dignitates in spualibus

Abbatissa	monialis	prophetissa.
priorissa	beguina	poetissa

In secularibus

Imperatrix	ducissa	baronissa
Regina	comitissa	militissa

Officia

Obstetric	lotrix	cytharistria.
Pedisequa	pistrix	tympanistria
Autrix	lutrix	liricina

**De noibus
arborum**

¶ Nominis arboris vis hec sibi vult sociari

¶ Quarta regula. nomina arborum sunt feminina. Exempla sunt

Pomus	cerusus	prunus	quercus
pirus	volemus	sambucus	salix
Borus	persecus	laurus	ilex biber

Excipiuntur tria masculina. rubus. dumus. oleaster. Unde siler est neutrum. Virgilius. Sponte sua veniunt molle siler lauteqz geneste. P. / scianus dicit q siler non est inter arbores computandum

¶ Quero tibi. quomodo probantur nomina arborum esse feminini ge-

neris. Dico per Virgilium in bucolicis qui dicit.

Sub regmine patule fagi non dicit patuli

Hic inter densas corillos non densos

De celo tactas quercus non tactos

Deducere rigidas ozmos non rigidos

Defendo a frigore teneras mirtos. non teneros

¶ Dic mihi latine. In dem dieffen moer staet eyn hoher moerboom wel cher ist seer schwartz.

**De noibus
villarum**

¶ Nomina villarum dant hec.

¶ Quinta regula. Nomina significantia ciuitates villas. villagia regio nes 7 insulas sunt feminina. Excipiuntur que terminantur in um. vt londonium In r. vt tybur gadir. In t. effrot. In e. vt pnestre: que sunt neutra. Vñ Virgilius in yg. Quicqz altu pnestre viri. Exempla sunt Parisius egyptus tarsus colonia hiacinctos damascus pont' babylon Rhoma samos chozinthus cyprus vernon freueris parthmos.

Athene arum venecie arum brugis hierusalem

Thebe arum bayearum zwollis herbleem

¶ Quomodo probabis. Dico p illud vulgatissimum. Inclita parisi

Dieta tertia

us nobile palladium. id est nobilis locus sapientie

Quidius. quot tulit alta hiacinthos.

Virgilius in tertio. Apparet nemorosa hiacinthos

De substantiis feminini generis ex terminatione

Quero tibi. quot sunt regule de substantiis feminini generis penes terminationem. Dico sex Alexandrum sunt septem pro latinis

Sit tibi nomen in a muliebre.

Prima regula est. q. noia terminata in a sunt gñs feminini. Infinita st?

Anima	aula	sapientia	candela
lingua	coquina	stulticia	lucerna

Quero tibi. cuius generis est dama. Si dicas sex Alexandrum: epy / cheni per regulam. Letag balena

Contra. epychenum genus non est distinctum a masculino et femini / no. quod ergo illorum est. Si dicas est feminini sub illo articulo hec

Contra dicit virgilius in bucolicis. Cum canibus timidi veniet ad / flumina dame. Ibi dicit in masculino timidi dame. Si dicas q. sit ma / sculini vel epycheni sub hic

Contra. dicit Oratius. Ex superfecto pauide natarunt equora da / me. Ibi dicit in feminino pauide dame et. Ita de talpa ait Virgilius.

Aut oculis capti fodere cubilia talpe. De istis vide in alio opere

Quero tibi. quot sunt exceptiones a regula Sit tibi nomen in a mu / liebre. Dico tres in generali. sed septem in speciali.

Prima Si solis maribus datur hic tenet ut patriarcha

Accipiuntur primo omnia nomina in a quorum significata vel offi / cia conueniunt solis viris que sunt masculina.

Papa	patriarcha	collega	verbigena
Scriba	monarcha	sacrista	nubigena
sacrapa	propheta	pirata	

Secunda Adhuc alia planeta bellicrepa adria / cometa cerastra fungia

Tertia Quod declinatum dat tertia sit tibi neutrum.

Nomina in a tertie declinationis sunt neutra

Apostema	crisma	dogma	fantasma	probleuma
anathema	cauma	diadema	flegma	pneuma.
aroma	carisma	dragma	fleuma	poema
baptisma	clima	enigma	ideoma	reuma
celeuma	cathegreuma	gramma	numisma	scisma
stigma	sperma	sophisma	thema	zeuma

Ista nomina dicta in ma sunt tertie declinationis. et fere omnia alia / in ma: paucis tamen exceptis sunt prime

Uc	spuma	victima	bruma	gemma	flamma
	lima	fama	norma	palma	lacrima
	alma	crema	cruma	forma	coma

Quarta Dannaq neutrale cum pascha dicitur esse

De A

De officijs
solis maribus
puenientibus

De a tertie
declinationis

Die mercurij

Accipit pascha mammona z manna. que sunt neutra prime
Quinta Deriuatiua decet et compositiua notare
Sexta Nomina signari debent simul officiorum
Septima Si sexu gemino iungunt sua significata
 Omnibus hjs hic et hec iungatur.

Excipiunt hic triplicia noia in a quoz scata conueniunt vtriq; sexus
 Primo deriuatiua hominu z locorum. Secdo composita a colo. gigno.
 cedo z alijs. Tercio noia officioz. Da exemplum de deriuatiuis hoim

Jacobita leuita wilhelmita thomista
 Israhelita bernardita iohannita schonista.

Da exempla de deriuatiuis locorum

Heremita hierosolimita camerista ninivita
 Gallata berthelemita cellita patriota
 Humida sarmata chorista persa

Prima veniunt a proprijs noibus hominum. Alia veniunt a noibus ap/
 pellatiuis locorum. aut a nominibus ciuitatum vel prouinciarum

Da mihi exempla de compositis in a de gigno colo zc.

A gigno celigena alienigena francigena hispanigena
 terrigena indigena brabârigena flandrigena
A colo agricola christicola vrbicola accola
 celicola ruricola maricola incola
A cedo homicida fratriçida lapicida gliricida
 patricida matricida muricida pecoricida

Alphabetista iurista aduena cornupeta affecta
 donatista legista ydolatra multipota ypocrita
A alijs artista apostata idiota porcionista latinista
 sophista conuina theutonista gallicanista
 palpanista sycophanta. quasi fico phanta.

Officiorum Pincerna verna altarista cytharista
nomina lixa sacrista psalmista organista
 auriga nauta baptista lutinista
 agonizeta agonizeta augula tympanista

Hec omnia sunt generis communis z multa alia. vt patebit infra

Quero tibi in quoruplici genere ponitur noia in a. Dico qdruplici.
 Nā quedā sūt masculina. quedā feia. quedā neutra. quedā cōia Ad qd de
 seruit tibi ista scire. Dico ad pgruitatē adiecti z substantiui zc. hoc mō.

In mō bona z pulchra est doctrina christi
 bonum z pulcrum est dogma christi

Dicendum est

amo bonam doctrinam christi
 In accō amo bonum dogma xpi. et nō amo bonam
 dogmam. Simili modo practicabis in alijs: applicando semper regu/
 las et exceptiones ad finem grammatice. quod est congrue loqui.

Quero tibi cuius gñis sūt noia greca z barbarica in e. Dico fci g. ibi

Dieta tertia

Hec tibi greca dabunt et eis se barbara iungunt

Secunda regula. nomina in e greca sunt feminini generis, vt parascē et barbaricis
ne penthecoste. vide de neuris post duo folia.

De femininis in o.

Que dant do vel go bene signes: si tamen ex o
Obliquus facit i que posunt hec sibi subdi

De gr̃cis i e

Dedo et go

Ista est exceptio a regula. Sicut cento. Et dicit q̃ bene notare debe
mus noia terminata in do et go q̃ hnt inis in gr̃o. qm̃ illa sunt fei gnis
hic Alexander remittit ad caplm̃ de declinatione vbi dicit. Sed inis
do pficit et go femineo genere. Quid oro dicit ibi. q̃ noia in do et go fe
minini generis hnt inis in gr̃o. Notate verba hic et ibi. qm̃ hinc iterū re
mittit ad caplm̃ d̃ generibz. et ita facit peritōez p̃ncipij et circulū qd̃ nō est
docere. It̃o talia in do et go ponūt hic p̃ mag̃ p̃re. alia pauca sciēt ex istz.

Do studio acredo amaritudo certitudo altitudo albedo et putredo
Go Imago plantago rubigo caligo vertigo vorago fertago eru
go prurigo lentigo virago fuligo filigo indago impetigo pro
pago compago salugo origo lanugo

Hec dat verbale per io: caro talio iungo

De noie ver

Alia exceptio. nomina xbalia in io. id est q̃ veniūt a verbis sunt feina
q̃bus iunguntur ista duo caro et talio. Infinita sunt xbalia regularia in o
multa irregularia. quoz quedā a xbis qdam a noibz formant vt sequitur.
Regularia a supinis

bali in io.

Irregularia a p̃nci

Locatio natio pmissio iuratio lectio visio can
tatio comestio oratio risio eleuatio potatio

A nominibus

Opinio religio legio obliuio obsidio
optio suspitio regio contrio
Dicitio rebellio proportio vespertilio
comunio portio mensio duellio.

Contra. ternio quaternio histrio homuncio et terminant in o. et ta
men non sunt feminea sed masculina. Dico q̃ textus dicit verbalia in io
sunt feia. sed illa non sunt verbalia in io

Hec dat nomen in as.

De as.

Tertia regula. nomina in as sunt feminina. Exempla sunt
Bonitas liberalitas lampas ebdomas pietas pdigalitas ciclas
herodias bestialitas castitas humilicas pelias puritas troias
Quot exceptiones sunt de as. Dico fm̃ Alexandrum. tres

Prima as affis boreas adamas
vas vadis elephas diamas masculina sunt

Item et noia hominum vt mas abbas primas gygas optimas sum
mas magnas coribas calcas papas omnia sunt masculina.

Secunda. tria neutra. fas. nephas. vas vasis.

Tertia. noia archas vestras sassenas rauennas curas
coia gentilia arpinas nostras alpinas capenas

c ij.

Die mercurij.

De es lōgā Hec dabit es longe.

Quarta regula. nomina terminata in es longā sunt feminini generis. Quō noſcis illa. Dico q̄ hoc eſt multū difficile vt pbatū eſt ſupra. iō neceſſe eſt illa hic ponere p magna pte que nobis magis ſunt viſitata

Ambages gades palumbes ſoboles cedēs crates indoles pūbes ſtragēs clades dapes labes rupes ſtrues fames tantes ſeminina ſt. ⁊ mutāt es in is in grō ſine creſcētia. lues nubes ſedes proles ſepes ſordes ſudes vulpes vepres.

Seges teges magnes quies veges creſcunt per etis
Compes merces per edis. Ceres p eris. Apes apis.

De Is

Multa in es ſunt masculina de qbus ſup. Multa ſunt cōia de qbus infra
Hec dat nomen in is.

Quinta regula. noia terminata in is ſt. fe. ⁊ intelligit de latinis ⁊ grecis
Quero tibi. ſtuplicitia noia in is p̄nct̄ ſub iſta reglā. Dico ſextuplicia.

Primo nō creſcētia latina. Volucris ſecuris febris bipēnis maguderis auis puppis peſtis caribdis vis buris nauis curis ſitis nepris vallis lactis clauis pellis turris veſtis claſſis peluis meſſis tuſſis reſtis

Secūdo creſcētia latina per idis Caſſis tigris lis litis thetis taſpis egis cuſpis ſardis aſpis iſis ibis gliſ gliſſis

Tertio creſcētia greca p idis Pyramis perichelis nēreis diplois clamis eumenis bolis aſpis p̄ris emorrois heſperis parapſis.

Quarto librorū noia. eneis. achilleis. theſeis thebais alexādreis herois
Quinto noia patronomica. priamis ryndaris dardanis. que omnia habent idis. ⁊ quedam idis ⁊ idos vt patebit

Sexto nō creſcētia greca dyceſis ypocriſis ydropiſis prolepiſis eclipiſis poeſis p̄thiſis themaiſis

Multa ſunt in is masculina. ⁊ multa cōia ⁊ omia. vt patebit locis ſuis
Hec dant ſi creſcat genitiuus ⁊ u ſibi ſeruat.

Quinta regula. noia in us tertie que ſeruāt u in genitiuo ſunt ſei gēis
Pauca ſunt. Virtus iuuentus ſeruitus palus ſalus ſenectus tellus incus

Excipit vnū masculinū vt mus. vnū ſeīm vt grus. vnū cōmune vt ſus. quinqs neutra thus. ius. rus. crus. pus. Itē laus ⁊ fraus ſt. femina

Consonās
antes

S vult hec iungi ſi conſona preſidet illi.

Sexta regula. noia in s q̄ nō hñt vocalē ſed p̄ſonantē añ s ſunt ſeina. De bs. v̄be trabs plebs ſcobs. De ls. puls. De ms. h̄t ems. De ns. mens gens glans cōcernens lib̄pens. De ps daps ſt̄ps ſeps ſtirps pro progenie.

Exempla De rs. paro ars ſors ſors mors.

Multa ſunt masculina ⁊ omnis generis. vt patuit ſupra. Et multa ſunt cōmunia vt patebit infra. Nota omia participia in ans ⁊ ens ſubſt̄a. tria ſunt neutra. vt accidens potens docens monſtrans ⁊c.

De X

Hec ⁊ preponas.

Dieta tertia

Septima regula. noia terminata in x sunt feminina

Donosyllaba	pax fax lex	prex pix nix	nox vox lux	crux arx merx	lanx faux calx kalg.
-------------	-------------------	--------------------	-------------------	---------------------	----------------------------

De ar Fornax thorax nocticorax storax limax.

De ix Salix radix pdix cicatrix ceruix ornix lotrix meretrix scriptrix.

De ex Peller supellex cimer latex forfex vibex ober ibex lender forpex
Itē cortex silex ramey carex in masculino z feio sunt. Alia in x e pcedente
sunt masculina. pter illa q sunt oia vt supra. z q sunt cōmunia vt infra

De substantiis neutri generis ex significatione

Quero tibi. quot stz regule de substantiis neutri generis penes signi-
ficationē. Dico fm Alexandrū nulla est regula. possent tamē poni tres

Prima regula. noia fecantia fructus arborū stz neutra. ibi Neutralis
generis est fructus arboris ois. pter auellana nux glans castanea ficus.

Exempla sunt pomum cerasum fragum
pirum prunum volemum.

Excipiunt auellana nux zc. Item vva gala dala oliua que sunt femi-
nea. z dattulus botrus acinus que sunt masculina.

Secūda regula. ois dictio materialiter posita est substantiuū neutri
gēis indeclinabile. vt amo est verbū. ad est ppositio. iuxta illud. Dictio q
cunqz fuerit tibi materialis Est substans neutriū indeclinabile nomen.

Tertia regula. oēs littere scz a. b. c. d. sunt neutri generis. iuxta illud.
Noia litterarū dant cuncta propria neutriū. Quod pbat p Palsianū dē
tentē. Dia em noia elementoz ppta neutra sunt Sedo pbat. nā in libro
priorū syllogizat sic in neutro gēe. Omne a est b. oē c est a. ergo oē c est b.

De substantiis neutri generis ex terminatione.

Quero tibi. quot sunt regule de substantiis neutri generis penes termi-
nationem. Dico fm Alexandrum. vndecim

Im neutrum facies

Prima regula. omia noia que terminant in um sunt neutra sede decli-
natōis. Et nulla est exceptio nisi de noibus mulierū. infinita sunt hmoi
noia in um. Exempla sunt. vinū scamnū speculū templū vtricerū villum
ostiiū cubiculū palaciū hebertū lignū solariū brachiū stabulū quercetum
Et omē suplatiuū in um neutriū. vt doctissimū fortissimū. z oia adiecti-
ua positiua in um sunt neutra. vt bonū malū album nigrum zc.
Et omia participia in um neutra. vt lectum lecturum legendum. omnia
dicta compbenduntur sub pdicta regula.

Quod declinatum dat tertia sit tibi neutrum

Secunda regula. Omnia nomina terminata in a tertie declinationis declinatōis
sunt neutra. z nulla est exceptio

Enchymema	cathegreuma	perisoma
Epithoma	cathaplasma	theoreuma
Epygrama	paradigma	syncathegreuma

**Alia alia posita sunt supra. z omnia habent atis in genitiuo. et nulla
est exceptio.**

De um

De a tertie

Die mercurij.

De E. Neutrum nomen in e facit: vt presepe cubile

¶ Tertia regula. omnia nomina terminata in e sunt neutri generis. vt presepe altare miliare mensale monile cubile mare ibete hospitale man- tile gausape doctinale conclaue tapete preneffe.

Item cere z tempe etiā sunt neutra pluralia indeclinabilia tm. vt creauit deus cete grandia. Tempe sunt loca delectabilia. Itē vespere mane vel / le nolle posse scire reperiuntur neutra indeclinabilia. ideo petunt adiecti- ua in neutro genere. vt fm meum posse faciam. vnde Persius Scire tuū nihil est nisi te scire hoc sciat alter.

Excipiuntur
noia greca

Laliope euterpe melpomine q fm insulas significant.
apocope synodoche ypallage anastrophe paragoche y- bole que significant figuras. parascene pethecoste phe- be dyapente dyonephane melote Hec omnia sunt gene- ris feminini ibi. Hec tibi greca dabunt.

De J. In neutrum ponis.

¶ Quarta regula. nomina in i sunt neutra. vt carui nausi gummi
Excipiuntur adiectiua. vt frugi mancipi huiusmodi cuiusmodi
¶ C d vel t neutris debes sociare.

¶ Quinta regula. omnia nomina in u. in c. in d. in t. sunt neutra
De u cornu gelu De d quid aliquid
De c lacaltec De t caput occiput

De al

Sit tibi nomen in al neutrum sic pone tribunal

¶ Sexta regula. nomina in al terminata sunt neutra. vt animal tribunal
thozal leuigal ceruical vectigal bachinal puteal. Sal saltz est neutru ita
ia hz vsus vel potius abusus. wylsheyt est masculinu. vt si sal infatuatus
fuerit a quo salietur. De isto vide in alio opere ad longum vbi multorum
auctoritatibus probat sal esse masculini generis

De el et il.

¶ El neutrum pone. Il dabit hoc

¶ Septima regula. nomina terminata in el vel in il sunt neutra. vt mel fel
nil nihil. Michael gabriel raphael vriel israel sunt masculina. Vigil co /
munis generis. z pugil masculini

De en

¶ En dabit hoc

¶ Octaua regula. noia terminata in n e precedente sunt neutra.

¶ Ge nomen foramen fulmen flumen grauamen lumen semen.
culmen bitumen specimen stramen limen omen documē
certamen numen vimen regimen gestamen crimen

¶ Primo ista quatuor ren pecten splen lien. addit hymen
¶ Secdo pposita a cano. vt liricen tubicen cornicen oscen
¶ Tertio flamen p sacerdote. hec omnia sunt masculina
¶ Quarto hoc nomen syren femininum.

¶ Ponis nomen in ar neutrum.

De ar

¶ Nona regula. nomina terminata in ar sunt neutri generis
¶ Ar bostar nectar far epar laquear coclear torcular puluinar lacia
nar par calcar exemplar lupanar iubar substantiuum

Dieta tertia.

Excipiunt primo cesar sotular aspar lar z nar sunt masculina. Secundo par adiectiuum z sua composita compar dispar. Que sunt neutra in er z in oz. Dico patent supra in de masculinis De si ler vide ibi. Nominis arbori.

Nomen quod fit in ur dabit hoc

¶ Decima regula. nomina terminata in ur sunt neutra. vt guttur robur De ur
recur murmur. quod etiam in masculino reperitur fulgur ebur femur

Primo vulcur lemur auxur turtur. p pisce astur q sunt mas.
Excipiunt Secdo fur ligur augur sunt communia.

Tertio turtur. p aue feim. fur fur in masculino z feio est
Que sunt neutra in ir. Dico hir gir abadir est lapis pcius pir gadir.

Que sunt neutra in as tria. fas nephas. vas vasis De ir.
in es vnum quod est es eris
in os sunt septem que patent supra de mas.

Hoc terne dabit us si non tenet u genitiuus

¶ Undecima regula. nomina in us tercie declinatiōis que non habēt u De us
in genitiuo. sed mutant u in o vel in e: sunt neutra. Corpus dedecus pe-
ctus tempus facinus lictus timpus frigus penus decus fenus tergus pe-
cus pignus stercus habent oris curtam. doctius debilius grauius forti-
us facilius pulcrius habēt oris longā. Et oia ppariua in us neutra sunt
Scelus pondus sidus genus latus vlcus munus onus glomus sedus
olus vifcus acus pignus opus habent eris curtam

Item lepus quod habet leporis per o excipitur. quoniam masculinū
est. z venus eris femininū est.

¶ De substantiuis communis generis.

¶ Quero tibi. quot sunt regule de substantiuis cōmunis generis penes
significatiōem. Dico nisi vna regula quā ponit Alexander in duobz locis

Quedam dat sexus vterq.

Intelligit de omnibus pūnis generis cuiuscunqz terminatiōis fuerint De officijs
vtriqz sexui
puenientibz

Deriuatiua decet z compositiua notare

Quod Alexander intelligit de cōmunibus in a. vt pz supra de femininis
ergo prior regula est generalior Regula est hec. omnia noia substantiua
significantiā dignitates vel opera vel officia vel alias res q conueniunt
vtriqz sexui. id est viro z femine sunt generis cōmunis nō curando de vo-
ce vel terminatione. Sed quia ista regula est multū cōfusa ideo nomina
buntur hic illa communia p magna pte per que alia facilius intelligant

In a Jacobita rhomista agricola auriga nauta
heremita organista homicida pincerna romipeta
patriota celligena francigena artista cytharista

De istis vide supra multa exempla de femininis

In o Virgo friso gluto
homo saro palpo vide supra de masculinis
latro bruto scurro

Dieta tertia.

Ps p exceptōez	Dant hic ps iuncta	anceps pelops
Ex p exceptōem	Ne si presit maribus	codex iudex.
¶ Recapitulatio de femininis.		
Quot sunt terminatiōes noīm fēi gē. z q̄t regule. Dico s̄ octo p̄ncipales terminatiōes z octo regule. Exceptōes ab alijs regulis sunt quattuor.		
A prime	Sit tibi nomen in a muliebze	anima aula
E grecum	Hec tibi greca dabunt	phebe parascene
Do go p except.	Que dant do vel go	albedo caligo
Jo p except.	Hec dat verbale p̄ io	oratio lectio
As	Hec dat nomen in as	castitas pietas.
Es	Hec dabit es longe	sedes nubes
Is	Hec dat nomen in is	clavis vestis
Us scde p except.	Hec paradisi habet nardus domus zc.	
Us q̄rte p except.	Hec anus atq̄ tribus z porticus zc.	
Us tertie.	Hec dant si crescat genitius	salus virtus
Us ls ns ps rs	Svult hec iungi	plebs puls gens zc.
X	Hec x preponas	pax crux radix

¶ Recapitulatio de neutris.

¶ Quot sunt terminatiōes noīm neutri generis z quot regule. Dico terminatiōes sunt q̄ndecim. sed regule duodecim. Exceptōes quattuor		
Um secūde	Um neutrum facies	vinum ostium
A tertie	Quod declinatū dat tertia	dogma thema
U	Neutrum nomen in e	mare rhere
I	I neutrum ponis	carui nausi.
U cōt.	U c d vel t neutris zc	cornu lac q̄d caput
Al	Sit tibi nomen in al neutri	animal cervical
El. il.	El neutri pone. Il dabit hoc	mel nihil
En	En dabit hoc	nomen lumen
Ar	Ponis nomen in ar neutrum	calcar coclear
Er p exceptōez	Iter hoc vespereq̄ sequet Spinter seu ruder zc.	
	Tertia dant ver ber. Fetibus hoc terre.	
Or p except.	De or s̄ q̄ttuor. Equor adoz marmoz z cor s̄ neutra	
Ur	Nomen q̄d sit in ur dabit hoc	guttur iecur.
As p exceptōez	De as sunt fas nephas vas vasis	
Os p except.	Tenet hoc os oris et ossis Et chaos atq̄ melos ar /	
	chos logos annumerabis	
Us	Hoc terne dabit us	corpus tempus

De cōmūibz nō est nisi vna sentētia sub duabus regulis que manē feste patent ex significatiōe non ex terminatiōe

Si dicas. pueri sepissime ignorant significatiōes nominū. q̄uo igit̄ ex significatiōe possent scire genera noīm. Dico q̄m ignorāt fecitōes tūc re / currēt ad regulas penes terminatiōem. nā vna regula sepe iuvat aliam

Si dicas. licet hoc bñ fieri p̄t in masculinis. feminis. z neutris. tñ in cōi / bus nō est p̄ssibile. q̄m nulla est regula in generali dāda de cōibz penes terminatiōem. q̄m cōe genus habet terminatiōes circiter sedecim.

Die Iouis

Propter istud monendi sunt pueri ut studeant notare nomina cōia in a po /
sita folio q̄rto quaterni tertij. Et q̄ ponitur hic añ de a vt iacobita. de o
vt virgo. de il vt vigil. de ul vt exul. de ir. vt martir. de oz vt doctioz. Et
omnis cōparatiuus in oz. z ita de alijs notent exempla illic posita. Ex q̄
bus hic numeratis facilius noscent omnia.

Die Iouis. dieta quarta.

Capitulum tertium de declinationibus.

Vero tibi. ad qd pueris vtile est caplm de declinatiōibus. Dico
q̄ nō solū vtile est pueris imo necariū est oibus lingūā latinā scire
cupiētib. Ad q̄s regulas aggruati est necariū. Dico ad multas
Primo ad regulā adiectiui z substantiui q̄ in orōne pfecta sūt stare cogū /
tur. iā in ntō. iā in grō. iā in drō accō vtō z abltō. in singulari z plurali. er
go necesse est scire ea declinare per omnes casus prime secunde tertie q̄r
te z quinte declinationis.
Secundo omnia nomina substantiua mūdi regūt post se substantiū cum ad /
iectiui in grō. Et quadruplicia adiectiua. z sextuplicia p̄ba regunt grm
vt patebit. q̄ necariū est scire q̄m substantiua z adiectiua habeāt in grō
Tertio. omnia verba mundi regunt datiuum.
Quarto. omnia verba mundi regunt tempus in accusatiuo z ablatiui.
Quinto. omnia verba actiua regunt accusatiuum
Quinto. omnia verba passiua regunt ablatiuum mediante prepositiōe
et omnia verba mūdi possunt regere ablatiuum sine prepositiōe. ergo ne
cessarium est scire capitulum de declinationibus p omnes sex casus
Quero quot sunt declinatōes nominū Dico quinq̄. Prima. z est que
habet grm z dr̄m in e. Secūda. z est que habet grm in i z dr̄m in o. Tertia
et est que habet grm in is z dr̄m in i. Quarta. z est que habet grm in us z
dr̄m in ui. Quinta que habet grm z datiuū in ei.

Forma declinandi nomina latina p̄me

In singulari	Nominatiuo	In plurali	Nominatiuo e.
	Vocatiuo A		Vocatiuo e.
	Ablatiuo		Genitiuo arum
	Genitiuo e.		Datiuo is
	Datiuo e.		Ablatiuo is
	Accusatiuo am		Accusatiuo as

In singulari sunt tres terminatōes. z in plurali quattuor in p̄ma declina
tiōe. Et debēt p̄ceprozes istas terminatōes pueris imp̄mere: easq̄ sepe
numero declinādo resumere. Ex hac forma sic depicta z ex formis sequē
tibo puuli casus discēt facillime oim nom̄ cuiuscūq̄ declinatōis fuerit.
Quo pbabis istā formā declinādi. scz q̄ ntūs vtūs z abltūs habent a.
gr̄m z dr̄m e z c. Dico per textum Alexandri qui sic ait

Dentō p̄me Rectis as es a dat declinatio p̄ma
declinatiōis Atq̄ per am propria quedam ponuntur hebrea
De grō z drō Dans ac dypthongon genitiuis atq̄ datiuis.

Am seruat
Quintus in
A sextus. te
Am recti re

Quero ti
rium. Quin
ius declinati
Quero tib
rium. quod
rentia. quom
Declina m
neris prime
Ato hec
Grō huius
Datiuo h
Aco hanc
Vocatiuo
Abto ab

Primo pl
Atq̄ secun
Tertius et
Accusatiui

Primo pl
Atq̄ secun
Tertius et
Accusatiui

Roatiuo
Grō harum
Datiuo h
Accusati
Vocatiuo
Abto ab h

Quero tib
abus. vt d̄nab
num duodecim
la. mula. ambe

Contra.
Et Lurcius d
Propf te inno
hō sunt nob

Forma

In singulari

Nota hic
lia nisi q̄m

Dieta quarta

Am seruat quartus. tamen an aut en reperimus
 Quintus in a dabitur. post es tamen e reperitur
 A sextus. tamen es quandoq; per e dare debes
 Am recti repetes quinto sextum sociando

De accō
 De vtō
 De abltō

¶ Quero tibi. lingua que pars. Dico nomē. Quale nomē. dico substan-
 tiuum. Cuius generis. dico feminini: p regulā Sit tibi nomen in a. Cu-
 ius declinationis. Dico prime. quia habet genitiuum z datiuum in e
 ¶ Quero tibi iustus que pars. Dico nomen. Quale nomen. dico adie-
 ctiuum. quod scio per vulgare zc. Cuius generis. dico omnis sub disse-
 rentia. quoniam sub us est masculinum. sub a femininū. sub um neutrum
 ¶ Declina mibi a diectiuum et substantiuum simul ambo feminini ge-
 neris prime declinationis per formam depictam z p regulas Alexandri

Actō hec	lingua iusta	Rectis as es a
Grō huius	lingue iuste	Dans ae dypthongon
Datiuo huius	lingue iuste	
Accō hanc	linguam iustam	Am seruat quartus
Vocatiuo o	lingua iusta	Quintus in a dabitur
Abltō ab hac	lingua iusta	A sextus

Primo plurali decet e quintoq; locari
 Atq; secundus habet arum: nisi syncopa fiat
 Tertius et sextus habet is.
 Accusatiuis pluralibus as sociamus

Dentō z vtō
 pluralib;
 De genitio
 De dtō z ab.
 De accō.

¶ In plurali numero	
¶ Noatiuo he	lingue iuste
Grō harum	linguarum iustarū
Datiuo hīs	linguis iustis
Accusatio has	linguas iustas
Vocatiuo o	lingue iuste
Abltō ab hīs	linguis iustis

Primo plurali decet e.
 Atq; secundus habet arum
 Tertius z sextus habet is
 Accusatiuis pluralibus
 Decet e quintoq; locari
 Tertius z sextus habet is

¶ Quero tibi. anima z dñā quō habent in dtō z abltō pluralib;. Dico
 abus. vt dñabus aīabus. Quot sunt que habēt abus. Dico fm Laurē-
 tium duodecim substantiua addūtur ambe due. Anima. domicella. famu-
 la. mula. ambe. dñā. magistra. liberta. nata. due. sponsa. dea. equa. filia.
 ¶ Kontra. Cicero scribēs ad vxorē z filiā dixit duab; aīs z nō aīab;
 Et Lurcius de matre z vxore Alexandri dixit dñis et nō dñab;. Enius.
 Propē te innocēs obiecta sum filijs. p filiab;. Dico q illi dti z ablti p
 is nō sunt nobis imitādī. qm z illipī alibi z doctissimi vīri vtunt p abt.

¶ Forma declinādi noīa scēde declinatiois in er. ir. ur. et us.

Actō er ir ur us	dtō o	Actō 3	dtō is
In singulari	vtō us in e	abltō o	In plī vtō
	grō 3	accō um	abltō is
			grō oī accō os

¶ Nota hic nomē secūde in us hz quinq; terminatioēs in singulari. z
 alia nisi qtuor. In plurali etiā quattuor. Istas pueri debēt pmpre scire

Die Iouis

qm̄ tota vs lingne latine stat in finali terminatione ptum declinabilium
Forma Declinandi neutra secunde.

In singulari	Nominatiuo um accusatiuo um vocatiuo um genitiuo i datiui o ablatiui o	In plurali	Nominatiuo a accusatiuo a vocatiuo a genitiuo orum datiui is ablatiui is

Nic nota q̄ neutra secunde habent nisi tres terminationes in singulari z totidem in plurali.

Regula vtilissima.

**Regula de
ntō accō et
vrō noim
neutri g̃.**

Neutra notare decet sic nullum regula fallit
Primum cum quarto quintoq; sono dabis vno
Nomina neutri generis cuiuscūq; declinatiōis fuerint sp̄ habēt tres casus siles. scz nēm accm̄ z vtrū in noie pnoie z pncipio. ita q̄ in plurali sp̄ habent a in tribus dictis casibus. S; in singulari sicut hnt in ntō ita habent in accō z vrō S; illa terminatio est multiplex. nam quādoq; terminatur in a vt dogma. quādoq; in e vt mare. quādoq; in al vt animal quādoq; in ar: vt torcular zc. sicut patet supra in de neutris.

**Dentō scde
declinatiōis**

Oa regulas alexandri pro istis duobus declinandi formis
Er vel ir ur aut um vel us aut eus pone secunda
Secunda declinatio habet sex terminatiōes in ntō singulari q̄ sunt er ir zc. Sed de ir nō est nisi vnum scz vir cum paucis cōpositis. vt leuir se, miuir duuir zc. Et nisi vnū in ur. vt satur Cetera i ur sunt tertie. z pauca in eus. ergo magis curandum est de er us z um.

De genitiō

I genitiuus erit
Ista crescunt in genitiuo. prosper tener liber fry. tiber exte asper miser la cer mulciber vesper adulter socer tuber puer presbyter iber dapifer gerner. celtiber gubber. scutifer. lucifer. mortifer. crucifer. armiger. clauiger. corniger. laniger. nugiger. z alia composita de gero z fero: que omnia habent eri in genitiuo per crescētiam.

Dexter format eri: poteris quoq; dicere dextrī.

Item que habēt us in gtō crescunt. Alia nomina secūde non crescunt.

Vnus z vllus vter z nullus solus et alter

Lotus dant in ius genitiuos addes aliis

De datiuo. **I**sta octo excipiuntur a regula I gr̄s erit. que non habent i sed ius.

Tertius o posuit sextumq; sibi sociabit.

Sed dabis i terno cum feceris us genitiuo.

Ista est exceptio a regula Tertius o posuit Et vult q̄ illa octo que habent ius in genitiuo habent i in datiuo. sed tenent o in ablatiuo.

De accō.

Vm retinet quartus.

Contra. dicit Virgilius. Orphea; in medio posuit. nō dicit orpbeum. Dico q̄ orphea est accusatiuus grecus nō latinus.

Dieta quarta

Rectus in er vel in um similem faciet sibi quintum

Lum proprium dat ius tenet i quinto iaciens ius

Nō est difficul-	gregorius ri.	blasius si.	tullius li.
tas in istis	ambrosius si	fabius bi.	quidius di.
Ista ha-	laurentius ti.	vincentius ti.	therentius ti.
bent ti.	florentius ti.	boetius ti.	stadius ti vel ci
Ista ha-	bonifacius ci.	marcius ci.	briecius ci.
bent ci.	mauricius ci.	dicūt aliqui mauriti. sed vsus seruetur	

Is mutabis in e.

Quintus habet casus fili deus agne vel agnis

Et vulgus pelagus populus fluminisq; choruscq;

¶ Quero tibi amicus que pars. quale nomen. cuius generis et declina-

tionis sicut supra de lingua quesitum est. Postea charus que pars.

Declina mihi adiectiuum et substantiuum secunde declinationis simul

per formam supra depictam et per regulas alexandri.

Nō hic	Amicus charus	Er vel ir vr aut um
Genitiuo huius	amici chari	Genitiuus erit
Datiuo huic	amico charo	Tertius o posuit
Accusatiuo huic	amicum charum	Um retinet quartus
Vocatiuo o	amice chare	Is mutabis in e
Ablatiuo ab hoc	amico charo	Tertius o posuit sextumq;

Primo plurali quinto simul i sociabis.

Sed a debes ponere neutro.

Dic nisi concisis orum fieri genitiuis

¶ Stūs pluralis scde sp terminatur in oz. nisi fiat syncopa. et hz fieri qñ

in medio dcois aufert lfa vel sylfa. vt duū. p duoz. Trē. Nec fama virū

p viroz. o ductoz teuerū. p teucroz. hac syncopa poete sepissime vtūtur

Tertius o posuit sextumq; sibi sociabit

Os faciet quartus nisi neutris a damus illis

Nō hi	In plurali	Primo plurali quinto
Stō horum	amicū chari	Dic nisi concisis orum
Stō his	amicorum chororum	Tertius is finit
Accō hos	amicis charis	Os faciet quartus
Vocatiuo o	amicos charos	Primo plurali quinto
Abltō ab his	amici chari	Tertius is finit sextumq; et
Declina mihi adiectiuū et substantiuū neutri generis ambo secūde de-	amicis charis	
clinationis per formam presentem pictam et per regulas alexandri		
Nō hoc	vinum carum	Er vel ir ur aut um
Stō huius	vinū carū	Genitiuus erit.
Datiuo huic	vinō caro	Tertius o posuit
Accō hoc	vinum carum	Neutra notare decet

De vto

Dentō plī.

De gto

De datiuo
De accō.

Die Iouis

Vocatio o	vinum carum	Tertius o posuit sextumq;
Ablatio ab hoc	vinum caro	Sed a debes ponere neutro.
Nominatio hec	vinum cara	Dic nisi concisis orum
Genitio horum	vinorum carorum	Tertius is finit.
Datio hijs	vinis caris	Nisi neutris a damus illis. v.
Accusatio hec	vinum cara	Sed a debes ponere neutro.
Vocatio o	vinum cara	Tertius is finit sextumq; zc.
Ablatio ab hijs	vinis caris	

Nota supra dicte declinationes facite sunt p adiectiva z substantiva eiusdem declinationis. z ideo in fine sp est eadem terminatio z consonantia. Et regule p quas ambo declinant etia sunt eodem. Sed capiant iam diuersarum declinationum. z erunt diuersae terminationes z diuersae regule

Declina mihi scriba falsus. vnum pme aliud secunde declinationis		
Et qre primo qps. quale nome. cuius generis z declinationis sicut supra.		
Nominatio hic	scriba pirata	Rectis as es a.
Genitio huius	falsus falsissimus	Et vel ir ur aut um vel us
Datio huic	scribe pirate	Dans ae dypthongon
Accusatio hunc	falsi falsissimi	I genitiuus erit
Vocatio o	scribe pirate	Dans ae dypthongon
Ablatio ab hoc	falso falsissimo	Tertius o posuit
	scribam piratam	Am seruat quartus.
	falsum falsissimum	Um retinet quartus
	scriba pirata	quintus in a dabitur
	falso falsissime	Us mutabis in e.
	scriba pirata	Sextus.
	falso falsissimo	Tertius o posuit sextumq;

In plurali numero tali modo psequeter procedetur
Si queras. quare no in fine habent eandem terminationem. z quare semper sunt diuersae regule. Dico ideo. quoniam substantiuum est masculinum prime declinationis. ideo hoc sequi debet primam picturam z formam p regulas prime. Et adiectiuum est masculinum secunde. quia nullum est adiectiuum masculinum prime declinationis. ergo hoc debet sequi secundam picturam z formam p regulas secunde declinationis.

Ita declinatur **D**usa profundus
Econtrario iam accipe substantiuum femininum secunde. z adiectiuum femininum prime. quia nullum est adiectiuum femininum secunde

Declina igitur mihi eyn kleyn muylberboum

In singulari	In plurali
Nominatio hec morus parua	Nominatio he mori parue
Genitio huius mori parue	Genitio harum mororum paruarum
Datio huic moro parue	Datio hijs moris paruis
Accusatio hanc morum parua	Accusatio has moros paruas
Vocatio o more parua	Vocatio o mori parue
Ablatio ab hac moro parua	Ablatio ab hijs moris paruis

Nec etiam non est consonantia in fine. qz adiectiuum z substantiuum sunt

Dieta quarta.

diuersarū declinationū. Et nota bene quomodo adiectiuum sp sequit
tur substantiuū in eodē genere numero et casu, sed nō in eadē declinatōe

Declina mibi ambo duo

Ego dico q ambo duo carēt singulari numero In plurali
Nominatiuo hī ambo duo. he ambe due. hec ambo duo
Genitiuo horū amboꝝ duoꝝ. harū ambarū duarū. horū amboꝝ duoꝝ.
Datiuo his ambobus duobus. ambabus duabus. ambobus duobus
Accusatiuo hos ambo duos. has ambas duas. hec ambo duo
Locatiuo o ambo duo. o ambe due. o ambo duo
Ablatiuo ab his ambobus duobus. ambabus duabus. ambobus duobus

¶ Forma declinandi nomina masculina

feminina et cōmuniā tertiē declinationis

Nō	ol. ul. an. in. on. er	Accō
et	ir. oras. es. is. os. us	es
Grō	bs. ms. ns. rs. ps. x.	Grō
Genitiuo	is	Grō um vel iū
Datiuo	i	Datiuo ibus
Accusatiuo	em vel im	Ablatiuo ibus.
Ablatiuo	e vel i.	

¶ Nota in singulari pro masculino feio et neutro sunt quinqz terminatiō
nes. nisi genitiuus erit similis nominatiuo. Et in plurali sunt tres

¶ Forma declinandi neutra tertiē.

Nominatiuo	A. e. c. t	Nominatiuo
Accusatiuo	al. el. en	Accusatiuo
Locatiuo	ar. ur. us	Locatiuo
Genitiuo	is	Genitiuo um ium
Datiuo	i	Datiuo ibus
Ablatiuo	e vel i	Ablatiuo ibus.

¶ Nota p neutris tertiē. in singulari sūt qrtuor terminatiōes. in plī tres
Quero tibi. tertiā declinatio quor terminatiōes habet in nō. Dico
decem terminatiōes litterales. que sunt a. e. o. c. l. n. r. s. t. x. Sed habet
arciter sexaginta terminatiōes syllabales. scz A. an. es. uls. irps. aur. e. en
is. ens. ars. alr. o. in. os. ans. ers. anr. ac. on. us. ems. ors. inr. ec. ar. aus. ins
vrs. vnr. al. er. abs. ons. ut. ar. el. il. ebs. vns. cps. ex. il. oz. ibs. ips. abs. ix.
ol. ur. obs. ubs. ox. ul. as. arx. err. yr. zē.

¶ Principales regule de nō tertiē declinatiois sūt vndecim

O dabit eqz vel a dat declinatio prima

De o vt virgo sermo. De e vt mare. De a vt dogma

¶ Iunges a vel e.

¶ Et lac allec.

¶ Cum vocali patietur qualibet addi.

¶ Et animal. mel. vigil. sol. consul

¶ Nu non iungereliquis vocalibus adde

¶ Et cytan. nomen. delphin. canon

di.

Die Iouis

Quilibet r iunges.

Et calcar. pater. martyr. doctor. guttur.

S i n s u p e r o m n i b u s a d d e s .

Et pietas. miles. navis. nepos. corpus.

B q u o q ; p r e p o s i t a d a t u r o m n i b u s s o c i a t a .

Et arabs. plebs. calibs. scobs. vrb.

N s i p r e p o n a s s o m n i b u s a d d e r e d e b e s

Et amans. legens. tirins. mons. quicuns.

N o n u s e d r e l i q u i s s p p r e c u n t e l o c a b i s .

Et daps. seps. stips. ops.

N o n i s e d r e l i q u e p r e c u n t r s s o c i a t e .

Et pars. solers. mors. cyburs.

X c u m v o c a l i p a t i e n t u r q u a l i b e t a d d i .

Et par. rex. nix. nox. crux.

¶ R e g u l e g e n e r a l e s d e o b l i q u i s . **¶** D e g e n i t i u o .

I s g e n i t i u s h a b e t .

Exceptis grecis in e que hñt es. vt pēthecoste pēthecostes. parascene ues. Itē qdā alia greca ⁊ patronymica q hñt is vel eos. aut adis vñ ados

¶ D e d a t i u o .

S e d t e r t i u s i t i b i p r e b e t .

¶ D e a c c u s a t i u o .

S i m r e t i n e t q u a r t u s . s e d i n i m q u a n d o q ; l o c a m u s

Quedam nomina in is habent im. Haguderis buris frenesis rybris tussis sitis themasis eclipsis peluis caribdis vis ypocrisis.

Turris puppis navis securis restis clavis habent em vel im

C o n t r a . q u e d ā h a b e t a i n a c c o . v t p r o b a t u r p A l e x a n d r u m d i c e n t e m

Q u i n e t i a m m u l t a p e r a p o n u n t u r q u a s i g r e c a

Uñ Virgilius. Phillida mitte mihi. Item. vtracq manu pulsar versat q dareta. Itē Tum pater anchises magnū crathera coronat. Idē Hectora donabat priamo ⁊c. Dico q omnes illi sunt accusatiui greci nō latini. de quibus intelligitur textus predictus.

¶ D e v o c a t i u o

P a r r e c t o q u i n t u s . s e d s e p e t a m e n f a c i t v s u s

A d m o r e m g r e c i c e u t h e b a i p a l l a q ; c o l c h i .

Quedā in as es is greca deponunt s invocatiuo. vt pallas palla. chymes chyme. vlixes vlixe

¶ D e a b l a t i u o .

S e x t u s i n i v e l i n e . q u a n d o q ; t a m e n d a t v t r u n q ;

¶ S e q u u n t u r r e g u l e s p e c i a l e s d e a b l a t i u o .

¶ Q u o t s u n t r e g u l e d e n o m i n i b u s t e r t i e d e c l i n a t i o n i s q u e h a b e n t i t m
D i c o q u i n q ; .

Dieta quarta.

Que habent i tñ sunt regule quinqs

I dat nomen in e.

Exemplum vt doctriⁿale doctriⁿali. mare rī. cubile lī. rbete tī

Exci^piuntur gau^sape. pre^sepe. preⁿeste. sepe. foracte.

Cum preit er aut is per e si neutrale sequatur

Ablatiuus in i debet tantūmodo poni.

Secunda regula est de duplicibus adiectiuis. scz in er z in is quando neutrum genus sequitur per e. que habent i tñ in ablatiuo

De is infinita sunt. fortis. debilis. parisiensis. louaniensis. Et sunt duo decim in er. campester. volucer alacer. pedester. equester zc.

Quod fit in al vel in ar sic formas dum genitiuo

A longam teneas.

Tertia regula est de duplici substantiuo in al z in ar

Exemplum Animal animali. tribunal ali. ceruical cali
calcar calcari. forcular ari.

Quare dicis. Dū grō a longā teneas Dico ppter ista sal hanibal. hastru
bal aspar baccar bostar epar cesar iubar lar nectar q hñt e tñ. z par i ze.

Quattuor imber habet quibus i tantūmodo prebet

Quarta regula est de istis. september. october. nouember. december.

Quibus adduntur quintilis fertilis aprilis. supellex

Quod dedit in quarto casu solet i dare sexto.

Quinta regula est de nominibus que habent in accusatio illa ha
bent i in ablatiuo. z sunt multa. vt sunt vis vi. ruffis ruffi. ypocrisis crisi
sitis sitis. dioecesis dioecesi. antithesis antithesi

Que habent i et e regule due.

Quero tibi. quot sunt regule de noibus que habent i et e in ablatiuo
Dico fm Alexandrum. due principales. Una est de adiectiuis

Quidam pro certo reputant e vel i dare sexto

Luncta trium generum. sed degener vber e tñ

Sub ista regula continentur multiplicia adiectiua.

Primo omnia adiectiua nominalia in ans z ens. vt petulans. prudens.
recens. demens. amans. insons. innocens.

Secundo. omnia adiectiua participialia in ans z ens. vt amans legens

Tertio. omnia adiectiua in es z rs. vt diues ebes locuples teres miser /
coz concoz discorz. Item compar dispar pauper vetus.

Quarto. omnis comparatiuus in oz. vt doctior fortior pulcrior zc

Quinto. omne adiectiuū in x. vt audax capax duplex felix velox

Quero tibi. noia zmunis gñis tertie declinatōis quō habēt in ablatio

Dico q Alexander est multū obscurus de hoc. qz nō dat regulā generalē
pro omnibus. Sed ponit vnā pro paucis gentilibus in as dicens

Quod fit in as longam gentile per i vel e ponam

Ut alpinas nate vel nati. suffenas ate vel ati. Quibus addūtur pan
ca substantiua in is vbi duplex cōsona precedit is Ut piscis ignis ascis

Die veneris

falsis. ibi. Consona si preit is dupla.

¶ Quero tibi. quomodo alia nomina cōmunis generis habēt in ablati-
uo. Si dicas. habent i z e. vt sacerdos custos p regulam Quidam p cer-
to reputant e vel i dare sexto. aut per quācūq; aliam regulam

¶ Contra. ergo p eandē regulā hō virgo latro fur ligur etiā haberent e
et i. qd est falsum. qm habēt e tm. De isto parz in alio opere maiori

¶ Que habent e tm.

Inuenies alia per e sepius esse locata.

In a dogma. In in delphin. In is vestis. In o sermo. In on canon.
In os nepos. In el mel. In er pater. In us corpus. In ol sol. In oz le-
cto. In ns gens. In en nomen. In as bonitas. In ls puls. In an tyrā.
In es sedes. In rs pars.

¶ Declina mihi adiectiuū z substantiuū masculini vel feminini gene-
ris ambo tertie p formam supra depictam z p regulas Alexandri

Neō hic doctor	subtilior	Lulibet r iunges
	subtilis	Sin sup oibus addes.
Stō huius	doctoris subtilis subtilioris	Is genitiuus habet
Datiuo huius	doctori subtili subtiliori	Sed tertius i tibi pbet
Accō hunc	doctore subtilē subtiliorem	Em retinet quartus
Vocatiuo o	doctor subtilis subtilior	Par recto quintus
	doctore	Inuenies alia per e.
Abtō ab hoc	subtili	Cum preit er aut is
	subtiliore vel ri.	Quidam pro certo

Ecce quomodo adiectiuum semper sequitur suum substantiuum: et in
eodem genere numero z casu

Die veneris. dieta quinta.

¶ De ntō accusatiuo et vocatiuo pluralibus

Primus pluralis dabit es: et ei sociemus

Quartum cum quinto. Sed a debes ponere neutro.

Sed hoc notandum est q illa que habēt i in ablatiue habēt ia in neu-
tro. preter comparatiua. z vetera amplustra ludicra.

Predictis sepe tribus is veteres posuere

Dicit q veteres sepe posuerunt is pro es in dictis tribus casibus

Salustius Omnis homines qui sese zē. pro omnes

Tres incertos soles errauimus. pro tres

¶ Et quartus sepe fit in as: sic pone cratheras. Virgilius. Altera na-
mis erit que vebat delectos heroas. pro es. Oratius. Pixidas inuenies
et rerum mille figuras. pro pixides.

¶ De genitiuo plurali

Um vel ium pone genitiuo vel dat ytrūq;

¶ Que habent ium in genitiuo.

Quod dedit i sexto formabit ium genitiuo

Dieta quinta

Et prebens e vel i.

Optima regula est. Que habent i in ablatiuo hñt ium in gto plurali
 Exempla sunt Lubile lium. facilis lium. corcular rium. grauis ium
 equester trium. september bium.

Que habent e z i in ablatiuo habent ium in genitiuo. Impar rium. fal/
 lar cium. concors dium. felix cium. solers solertiū. duplex duplicium

Primo omis pparatiuus qui habet ozum. vt fortior ozū.
 Accipitur Secundo artifex memor vetus vigil sacerdos custos lo/
 cuples. que habent um non ium.

Non crescens per ium facit is aut es genitiuum.

Pulcra regula est. q noia terminata in es z in is q non crescūt in gto
 singulari hñt ium in gto plurali. De is vt autis autū. claus clauum. ve/
 stis vestium. De es vt sedes sedium. proles prolium. nubes nubium.

Accipiunt Quinqz in is. vt volucris panis canis iuuentis heresis

Quinqz in es. vt soboles fruges indoles vates apes
 Multa mono Lac par glis prer nix gens mens sol lis dos nox dens
 sylia hñt iū.

¶ Que habent um in genitiuo.

Si crescant is et es dant um.

De is. vt lapis iaspis sanguis quiris cuspis

De es. vt stipes miles hospes diues ebes comes.

Deempta carne per um facies a vel o sociando

¶ Vel ul nqz simul r solam iungimus irqz

Loz denas oz et ur ponas. as addere debes

Amplissima regula continēs sub se decem que habent um. De a dog
 ma poema. De o sermo formido. De il vigil pugil. De ul consul exul.
 De n. vt nomen canon. De er pater mulier. De ir martyr. De oz doctor
 color. De ur guttur ebur. De as bonitas pietas

Preter os um faciunt os z us. sed et s preunte

¶ Vel p ponis vel t.

Intelliguntur hic sextuplicia noia que habēt um in genitiuo plurali.

De os. vt nepos heros. De us vt corpus virtus. De bs. vt celebs calibs

De ps. vt princeps forceps. De t. vt caput. Sed os ossis habet ossium

¶ Fixum dabit um

Nec dicit q substantiua in r habent um. vt fornax acum. calix calicum
 radix radicem. codex codicum. iudex iudicium. cōiunx coniugum.

¶ Que habent um et ium.

Sepe per um vel ium facit ans aut ens genitiuum.

Amans amantum vel tium. sapiens tum vel tium. petulans petulan
 tum vel tium. recens recentum vel recentium.

¶ De datiuo z ablatiuo pluralibus

¶ Tertius est in ibus et ci sextum sociemus.

is nō cres.

ū

es nō cres.

is crescēs

um

es crescēs

X um

Ans

um vliū

Ans

Die veneris

Dicemusq; boum seu bobus duplici casu.

Sunt quidam genitiui plurales per synopam vel epenthesim. vt patet alibi. sicut alitiu pro alitiu. proceru pro procerum.

Declina doctor subtilis in plurali numero

Nominatiuo	doctores	Primus pluralis dabit es
Accusatiuo	subtiles	
Vocatiuo	subtiliores	
	doctorum	Dempra carne per um
Genitiuo	subtilium	Quod dedit i sexto
	subtiliorum	Quod comparat hinc volo demt.
	doctoribus	
Datiuo et ablati	subtilibus	Tertius est in ibus et ei sextum.
	subtilionibus	

Nota sicut omnis superlatiuus qui semper terminatur in mus maximus est prime declinationis et secunde. Ita omnis comparatiuus qui terminatur in or et ius est tertie declinationis.

Declina mihi adiectiuum et substantiuum neutri generis ambo tertie per secundam formam supra pictam. et per regulas Alexandri.

Nominatiuo	sapiens sapiens	S in super omnibus addes
	generis	Sed eris damus illis
Genitiuo huius	sapientis	Es aut ne aut res remouebis
	sapientioris	Neutrum declina quod comparat
Datiuo huic generi sapienti ori.		Sed tertius i tibi prebet
Acco hoc genus sapiens sapientius		Neutra notare decet.
Uto o genus sapiens sapientius		Par res qntus vt Neutra notare.
	generis	Inuenies alia per e.
Ablatiuo ab hoc	sapiente vel ti.	Quidam pro certo reputant e vel
	sapientiore vel ri	i dare sexto cuncta triu generu.
Nominatiuo	genera	Sed a debes ponere neutro
Accusatiuo	sapientia	Si sexto dabitur i sola
Vocatiuo	sapientiora	Quod comparat inde retracta
	generum	Preter os um faciunt os et us.
Genitiuo horu	sapientu vel iu	Sepe per um vel ium facit ans
	sapientiorum	Quod comparat hinc volo demt.
Dro et ablati generis sapienibz oribz		Tertius e in ibz et ei sextu sociem

Regule speciales de formatione genitiui singularis tertie declinationis.

A atis.

Format nomen in a genitiuum tuis sibi iuncta.

Genetia est. nomina terminata in a tertie declinationis habet tuis in genitiuo per excrecentiam. vt dogma dogmatis. pneuma pneumatias.

E is

Is facies ex e veluti mare sine cubile

Dicit q noia in e habet is in genitiuo sine excrecentia. vt monile monilis. Et nota q noia crescentia in genitiuo crescut etiam in omnibz obliquis in singulari et plurali nisi in accusatiuis neutri generis

Dieta quinta

Sed inis do perficit et go femineo genere.

Dicit q noia in do z go fei gñis hñt inis. vt albedo dñis. Imago inis **Do inis**
Bo inis
 Addunt nouem homo. ordo. margo. apollo. cupido
 nemo. cardo. virgo. turbo pro deo.

Contra. dido est femininū in do z nō hñt inis. Vide in alio opere
 Quare dicis. noia in do z go fei gñis. Dico sunt aliqua in do z go mas-
 culina. que nō habent inis sed onis. vide supra. vt pedo burdo zc.
 Onis habens exo.

Vult q omnia alia preter dicta habent onis in genitiuo nō curando **O onis:**
 de genere. Hic comprehendunt masculina. feina. z communia.

Masculina Sermo onis. carbo onis. muto onis

Feminina Lectio onis. oratio onis. petitio onis.

Communia Latio onis. friso brito onis curta

De do z go mascu. vt pedo onis. mango onis.

Excipiuntur duo. Laro carnis. pondo indeclinabile.

Lactis ponit. allec allecis habebit.

Al alis Is post l pone. sed lis mel felq; dedere.

Elelis Dicit q nomina terminata in l. in al el il ol et ul. post

Ilis sumunt is in genitiuo. Sed mel z fel sumunt lis

Olis Exempla sunt. animal aialis. michael michaelis. vigil

Ulis vigilis. sol solis. consul consulis

An erit is iuncta vt tytan tytanis.

Sed in dabit inis vt delphin delphinis

Et super n dat inis curtam vt nomen nominis

Nomina que habent e ante n habent inis curta in genitiuo. vt nomē

nois. lumen lumis. Inde excipiunt quattuor q retinent e longaz. vt lyen

lyenis. ren renis. ibi Sed deme lyenis renis syrenis splenis.

On sibi copulat is. sed quedam propria dant tis.

Vt demon demonis. canon canonis. De proprijs vt demophon de/ **On onis.**
 mophonis. pheton phetonis.

Contra. flegeton aceron orizon renosciron habēt ontis. z tamen nō
 sunt propria nomina. De istis z multis alijs que hic nō soluuntur vide
 in alio opere maiori

Is post ar pone. sed far facit r geminare.

Vt calcar aris. iubar nectar aspar bostar omnia habent aris. **Ar aris**
 Excipiuntur far farris. epay epatis.

Er tibi prebet eris.

Vt aer aeris. agger eris. mulier eris. **Er eris**

Excipiuntur

Primo adiectiua in cer que habent eris. vt acer acris

Secundo imber z sua cōposita september october que habent bris.

Contra. celiber saluber hñt bris z nō excipiuntur. Tercio nomina
 in ter que habent tris. vt frater fratris. pater patris. ibi Ter per tris for-
 ma. ibi subexcipiuntur tria que habent eris. vt later ether crather. **Exc**

Die veneris

pit iupiter nō ponens grm eius scz iouis. Sed hic Alexander est dīminu-
tus de istis octo panter character statuer luter spinter clister bictet. que ha-
bent eris. Et iter itineris. vide in alio opere.

Iris.

De oris.

Ir breuiabit iris: martyr fiet tibi testis.

Is post or pone. cor cordis debet habere.

Exempla sunt infinita. verbalia in or. lector scriptor color.

Ururis

Ur tibi prebet uris.

Ut guttur uris. fulgur fulguris. Exciipiunt quattuor que habet oris
vt robur roboris. ibi. Robur pbet oris ebur iecur z femur addes

As atis.

Et as est atis. elephasqz gigasqz dat antis z diamas adamas

Nomina in as habent atis. Exempla sunt multa. bonitas atis. casti-
tas atis feminea. Item abbas optimas magnas masculina. Exciipiunt
pmo elephas gygas athlas coribas papas que sunt masculina. diamas
adamas feminina que omnia habent antis. Secundo mas maris. as as-
sis. vas vasis vas vadis. Terrio pallas lampas archas z patronomica
in as vt menechias. que omnia habent adis. Quarto quedam greca. ci-
clas ebdomas dorcas troas: que habent adis vel ados in grō.

Es itis bre.

De es crescentibus.

Mas aut commune si fiet in es breuiatam

Emutans dat itis.

Dicit q noia masculina aut cōmunia que terminant in es breuē hnt
itis breuem in grō. vt stipes stipitis. miles itis. Sz ista regula p pueris
est difficillima vt probatū est supra. ideo multū expedit numerare noia
in es q habent itis. q eris. que edis p crescentiam. z que non cresunt

Quero tibi. quotuplicia sunt noia in es crescentia in grō. Dico sextu-
plicia. Quedā cresunt p etis curtam. per edis curtam. per etis longam
per itis curtam. p idis curtam. per edis longam.

**Per etis cur-
tam tredecim**

Quo masculina. vt aries ietis. paries ietis

Quattuor feia. abies seges reges vegetis.

Septem cōmunia. ebes teres indiges interpres im-
pes perpes prepes etis.

Tria masculina appellatiua lebes tapes tremes.

Et aliqua propria. chremes dares.

Tria feminina. agnes magnes quies.

Duo communia. locuples inquires.

Duodecim masculina. tremes fomes limes palmes
merges gurgis itis. vide supra. xiiij. vel circiter 2 mu-
nia. antistes ales celes comes diues eqs hospes mi-
les obstes pedes prestes sospes superstes substes itis
per regulam Mas aut commune zc.

Ut sunt pposita a pes: quoz quedā stz suba adiectiua.

Suba mascu. calopes sonipes loripes. feim compes

adiectiua monipes bipes tripes quadrupes zc.

Apes vel apis in nro habet apis in grō.

**Per etis lon-
gam. octo**

**Per itis curta
circiter. xxvij.**

**Per edis
curtam**

Dieta quinta.

Per edis longā

Unū masculinum. pres p possessore vel mediatore

Unum femininum. merces mercedis.

Unum commune. heres heredis.

Per idis
curam

Ut sunt composita a sedeo. obfes. deses. subfes
preses reses

Ceres habet cereris feminini generis. Es habet eris neutri generis

¶ De es non crescentibus.

Es longam mutabis in is.

Es longa is

Nic iterū Alexander more suo procedit ex ignotis 2c.

¶ Quero tibi. quod triplicia sunt noia in es que mutāt es in is sine crescētia. Dico triplicia. scz noia in es masculina. feia. 2 omnia. Masculina posita sunt sup circiter triginta septē. nō tñ nego quin plura sint. sed ista p pueris sufficiūt. Abiges ophites celtes aules. vide supra. Feminina posita sunt sup circiter. xliij. Ambages nubes vulpes sedes proles strages. Communia pauca sunt. vates abiges parafrastes. i. falsus interpret Et licet supra inter masculina sint posita. tñ possunt esse cōia qd nō repugnat

¶ De is non crescentibus.

Is correpta sibi similem faciet genitium.

Is brevis is

Dicit q noia in is breuē hnt gtrū simile p is sine crescētia. vt nauis nauis. vestis vestis. Quō tu cognoscis noia in is longā 2 breuē. Quero tibi. q triplicia noia pphēdunt hic. Dico qdruplicia. Primo mal. circiter. lviij. vt aris molaris caulis natalis naualis. Itē ascis fascis panis 2c Secundo valde multa feminea. vt volucris securis vestis restis clauis nauis febris dyocesis eclipsis. vide supra.

Tertio cōia. canis testis scholaris burgensis sodalis patruelis

Quarto infinita adiectiua. facilis gracilis hūilis paritēsis louaniēsis.

¶ De is crescentibus.

¶ Non Alexander diuersas exceptōes. tamē diminutus est in multis

¶ Quero tibi. q triplicia noia excipiunt in is que crescūt in gtrō. Dico stz bene septuplicia. Primo sex masculina. lapis idis. puluis eris. cucumis eris. semis issis. vomis eris. cinis eris.

Secundo masculina is vel idis habentia. Tybris is vel idis. cassis is vel idis. paris is vel idis. tigris is vel idis. Sed hoc nomen adonis habet adonidis. 2 est amasius veneris.

Tertio multa greca feminina. Piramis perichelis tyrannis crisis clamis hesperis emorrois thais pitis apsis eliconis nereis capsis parapsis bachis eumeis bolis diplois phillis herois

Omnia dicta habent idis. 2 multa idis 2 idos.

Quarto librorum nomina per idis vel idos. thebais achilleis alexandre is eneis herois theseis.

Quinto patronymica in is. priamis tyndaris feia stz dardanis inachis

Sexto sunamitis moabitis israelitis feminina sunt.

Item duo communis generis. eucaris epicaris.

Omnia dicta habent idis vel idos in genitiuo.

Die veneris.

Septimo quinq; latina p idis feminea. cuspis egis iaspis ibis aspis fe-
minina sunt. Item duo feminina p is vel idis. vt ins. ilis. Thetis pro
mari hz thetis in grō. vñ Virgilius. Que tētare thesum ratib; in q̄ta
egloga. Pro matre achillis habet thetidis. z p dea maris thetios.

Lōga is itis Is itis producta dabit.

Nomina in is productam habent itis longam. pauca sunt. vt quiris
quiritis. sannis sannitis. metis itis. hamis itis. dis ditis. glis glitis. In
excipiuntur glis gliris. glis glitis.

Os oris

Os formabit os pro mare.

Os oris

Quinq; masculia. vt flos mos ros lepos glos gloris. vñ fe. vt arbos
Letera dant otis.

Itē vñū masculinū. vt nepos nepotis Tria feia. vt cos dos glos glot;
Tria cōia. sacerdos impos ppos. Excipiunt q̄tuor que hñt otis. sacer-
dos antipos tripos melos. Itē bos hz bouis. os oris os ossis glos glot-
tis. Scdm Priscianū heros hz herois vel heroos. tros hz trois vel tro-
os. minos minois vel minoos. rhoceros. monoceros otis vel otos

Us oris

Us curram dat oris neutro.

Ut corpus corporis. tempus temporis. z alia vt supra. vide in de neu-
tris in us. Item lepus habet leporis. Item omnis compatiuus in ius
habet oris longā. vt doctius doctioris. fortius fortioris. ibi Neutrū de-
clina quod comparat vt duo prima.

Quero tibi. quor sunt exceptōes a regula **Us** curram. Dico due
Exceptio p̄ma Sed cris damus illis que dant lus nus dus

De lus vt vellus velleris. olus oleris zc. De nus genus generis. ve-
nus veneris. De dus vt sidus sideris. fedus federis.

Itē a regula **Szeris** damus illis suberipiūtur fenus penus facinus
pignus que habēt oris in grō. Et intercus habet intercutis.

Item pecus hec habet pecudis. sed pecus hoc habet peccoris

Exceptio secūda a regula **Us** curram. De istis septem. acus. glomus
latus opus vlcus viscus. que neutra sunt. et vetus omne genus. que om-
nia habent eris in genitiuo.

Us utis

Us producta tibi dabit utis.

Ut sunt seruitus virtus iuuentus senectus salus. Itē tellus habet
telluris. palus incus habent udis

Formabunt uris monosyllaba. grus gruis z sus.

Urthus thuris. ius iuris. ita mus crus plus. Aus audis. vt laus
fraus. emaus est indeclinabile.

Is tis. ns r
rs tis.

Is. aut ns. aut rs. s remouebis

Is iunges.

Ut puls pultis. pars pris. ars solers iners. mens mentis mons pons
fons. z elegans elegatis. perulans demens. Item omnia p̄cipia in aus
et in ens. vt amans legens cantans seruiens. infinita sunt hmoi

Dieta quinta.

Primo frons lens glans que habent tis vel dis
Secundo composita a cor. vt concors. et a pendo vt li/
brispens que habent dis.

Excepi/
uncur

Tertio composita ab iens habent euntis. vt exiens ex
euntis. rediens redeuntis.

Quarto composita ab vncia. vt quicunq. quicunq. zc

Si preit s b vel m vel p faciens genitiuum
Interpones i.

Es bis

Ps pis

Es mis

Ut arabs arabis. vrbis vrbis. hiems hsemis. princeps principis. for/
ceps forcipis. Si e precedat mutatur in i. sed fallit in monosyllabis
Item hoc nomen auceps facit aucupis.

Nota composita in ceps a verbo capio habent pis. vt munciceps mu/
nicipis. muriceps muricipis. Sed composita in ceps a noie caput habet pi
ris p duplicem crescentiam. vt biceps bicipitis. preceps precipitis.

Ut caput capitis. occiput. sinciput itis.

A verbis in go veniens x gis tibi format

At itis

E gis

Ut a rego venit rex regis. a grego venit grex gregis. a iungo
venit coniunx coniugis. quod deponit n.

Lis iungunt alia tamen x prius inde remota

Alia noia

in x cis.

Exempla sunt. formax acis. felix icis. duplex icis. audax acis. radix icis
triplex. formix icis. dur ducis. iudex icis. Sed qñ e precedit tñc e mutat
in i. vt iudex iudicis. In excipiunt monosyllaba. vt nex prex. z composita
vt exlex. Item loder lodicis media longa. z veruer veruecis

Exceptio. Hic niuis. nox noctis. senex senis. Spinx stix phalanx gis
vel gos. supellex supellectilis.

De quarta declinatione z quinta.

Quarta declinatio habet duas terminationes. us z u. us sub masculi
no vel feminino. u sub neutro. de quibus paruit supra

Quero tibi. cuius generis sunt noia quarte declinationis Dico omnia
sunt masculina pter undecim. de istis patet supra ibi. Quarte nomen in
us. vt fructus questus currus ambitus auditus zc

Forma declinandi nomina quarte.

Nominatiuo		In plurali	Nominatiuo	
Genitiuo	us		Accusatiuo	us
Locatiuo			Locatiuo	
Datiuo	ui		Genitiuo	uum
Accusatiuo	um		Datiuo	ibus vel ubi
Ablatiuo	u		Ablatiuo	

Declina mihi hoc nome domus. Dico q domus declinat p secundam
declinationem z quartam. excepto me in vro secunde. z excepto mu in ablati/
uo quarte. z excepto mis in datiuo z ablatio secunde. psus. Tolle me mu cu
mis si declinare domus vis. Declina spiritus sanctus. postea nurus vel
unus cum adiectiuo decrepitus tantum.

Forma declinandi nomina quinte.

Die sabbati.

Nominatiuo	Es	Nominatiuo	Es
Vocatiuo	Et	Accusatiuo	Es
Genitiuo	In plurali	Vocatiuo	Erum
Datiuo		Genitiuo	Ebus
Accusatiuo	Em	Datiuo	
Ablatiuo	E	Ablatiuo	

Declina mihi facies humilis. Omnia nomina quinq[ue] sunt sex generis preter dies quod in singulari est masculinum vel femininum sed in plurali masculini generis
Declina mihi bonus vel bona. Et hec de declinationibus nominum sufficiant

Die sabbati. Dieta sexta.

Capitulum quartum

Vero tibi. de quot et quibus determinat in quarto capitulo exer.

¶ Quatuor. Dico de quatuor. scilicet de declinatione nominum compositi uerborum de declinatione nominum patronymicorum de declinatione et forma in tione graduum preparationis et de declinatione nominum heteroclitorum. Ecce quod necessaria sit ipsa declinatio in grammatica.

Compositio quatuor modis fit ¶ Quero tibi. quot modis fit compositio secundum donatum. Dico quatuor modis. Primo ex duobus integris. ut suburbanus. Secundo ex duobus corruptis. ut municeps. Tercio ex integro et corrupto. ut ineptus. Quarto ex corrupto et integro. ut nugigerulus. Aliquando ex pluribus quod duobus ut inexpugnabilis. Nota ad istas compositiones reducuntur composita a gerere et ferre. ut armiger clauiger dapifer crucifer. Item alia multa. ut solstitium equoetium puerperium etc. Nota ista declinantur per secundam vel tertiam declinationem secundum regulas supradictas. puta finalis terminatio exigit ¶ Quero tibi. quot modis fit compositio ex duobus integris nominibus vel per nominibus. Dico tribus modis. Primo ex duobus rectis. ut respublica. Secundo ex duobus obliquis. ut hominibus. Tercio ex recto et obliquo. ut paterfamilias.

De declinatione nominum compositorum.

Rectos compone simul inflectuntur utrimque
Non sic alterutrum declines nec leopardum.

Dicitur quod nomina composita ex duobus rectis debent declinari ex utraque parte recti. Unde excipiunt alteruter et leopardus quod solum declinant ex utrumque parte recti. ut alteruter alterutrius alterutri alterutrum etc.

Respublica. reipublice. reipublice. rempublicam.
Iusiurandum. iusiurandi. iusiurando. iusiurandum.
Eletusarius. veterisartis. veteriarti. veteremartem.
Unusquisque. uniuscuiusque. unicuique. unumquemque.
Sanctustrudo. sanctitrudonis. sanctitrudoni.

Declina mihi

Obliquo rectum componens iunges in unum
Ex sola parte recti decet hanc variare.

Dicitur composita ex recto et obliquo debent ex sola parte recti declinari. Exemplum ut legisperitus. legisperiti. legisperito. legisperitum. Item paterfamilias. patrifamilias. patrifamilias. patremfamilias. Nota quod obliquus quicquid precedit quicquid sequitur. Ubi obliquus precedit.

Dieta sexta.

Legis peritus. vnicoꝝ. **Senatus cōsultum.** legislaꝝ. diuersi coloꝝ.
Malogranatū. iuriscōsultus. omnipotens. sanctimonialis
Pulcinnoꝝ. armipotens. neutropassiuum

Ubi rectus pcedit Paterfamilias. liberperibermentias
 Paterfamilias. buscumducis
 Filiusfamilias. monsanctegertrudis

Si componantur obliqui non variantur.

Dicit q̃ composita ex duobus obliquis sunt indeclinabilia.
Exempla sunt huiusmodi alteriusmodi cuiusmodi
 eiusdemodi officipendi vitaspatrum

De nominibus patronymicis.

Q̃ Vero tibi. quid est nomē patronymicū. **Dico.** est quod descendit **Nomen pa**
 et format a proprijs nobis patrū vel auoꝝ fm grecā formatio / **tronymicū**
 nē. z fecit cum grō primitiui filiū vel nepotem. filiam vel neptem.
Exemplū vt priamides pamide fecit filium pami vel nepotem eius. **Ec**
 pamis idis filiam vel neptem.

Q̃ uero tibi. quare patronymica sunt inuēta. **Dico** ppter duas causas
 Una ppter metroꝝ comoditatem. Alia ppter sermonis breuitatē. qm cō
 modius z breuius ponit in metro pamis q̃ filia pami. Istoz patrony /
 micoꝝ exempla apud poetas sunt creberrima

Dia patronymica In des. vt priamides. z illa sunt masculini gene
 aut terminantur ris prime declinationis.
 In is ias vel ne. vt pamis menechias acrisione.
 et oīa ista sunt fci generis tercie declinatōis

De formatione patronymicorum in des.

Q̃ uero tibi. quō formatur noīa patronymica in des. **Ego** distinguo.
 aut ppria noīa a q̃bns formant sunt pme aut scde aut tercie declinatōis

Si primitiuum Aut ntus terminat in as. vt enneas andreas: tūc
 sit prime inter a z s ponat de. fit eneades andreaades
 Aut terminat in es vt anchises: tūc ab eius grō
 formādo e in ides. anchise anchisides.

Sed nota q̃ Virgilius cōtra hanc legē dicit enides murando e z a
 in i longā p figurā que dī syneresis Ita quoq̃ sepe addit litterā. vt anchi
 fides. Et quare additur vel subtrahit littera. **Dico** causa metroꝝ quo /
 rum gratia multe figure inuente sunt.

Aut grūs terminat in i simplū tunc addit des vel
 ne. vt priami priamides. adraști adraštine

Si primitiuum Aut terminat in ij duplū. tūc vltimū mutatur in
 sit secunde. ades vel one. vt virgilij p̃giliades aut virgilione

Sic ab acrisij acrisiades vel acrisione.

Aut terminat in ei. tunc ei mutat in ides. vt a the
 sei thesides. a pelei pelides.

Sed nota q̃ quandoq̃ hic littera mutat. vt tydei mutat d in t. z dicit
 tyrides loco tyrides. **Quidius.** Nō ego tyrides a quo ego saucia mater.
Quandoq̃ littera addit. vt peliades pro pelides

Die sabbati.

Si primitiua sint tertie tunc patronymica formantur a datiuo addendo des. vt scipioni scipionides. athlanti athlantides

Sed nota contra hanc regulam: poete metrozum suorum gratia litteram addunt. vt athlantides pro athlantides. pherontides pro pherontiades. Virgilius. Tum pherontides musco circumdat amare corticis etc. Quandoque subtrahunt litteram vel syllabam. vt scipio des pro scipionides. deucalides pro deucalionides.

Patronymica in is formantur a patronymicis in des: subtracta illa syllaba de. vt a priamides quod est filius vel nepos pami per subtractio nem de venit priamis quod est filia vel neptis pami. a ryndarides ryndaris.

Patronymica in ias etiam sic formantur a patronymicis in des. subtracta de. et formantur solum ab illis que habent ante des. Exemplum. a menechiades quod est filius vel nepos menechij. scilicet patroclus venit per subtractio nem de menechias. quod est filia vel neptis menechij.

De patronymicis in des

Patronymica in des declinantur per primam declinationem sicut anchises.

In singulari

Nominatio hic priamides

Genitio huius priamide

Datiuo huic priamide

dan

Accusatio hunc priamiden

da

Vocatio o priamide

des

Ablatio ab hoc priamida vel de

De patronymicis in is

Patronymica in is scilicet et declinant per tertiam declinationem hoc modo.

In singulari

Nominatio hec dardanis

Genitio huius dardanidis

idos

Datiuo huic dardanidi

Accusatio hanc dardanidem

ida

Vocatio o dardani

De patronymicis in ias

Ablatio ab hac dardanide

Nota patronymica in ias. vt pelias menechias declinantur eodem modo per duplicem genitiuum et duplicem accm sicut dardanis Et patronymica in e sunt apud nos rarissima. et habent es in genitio sicut parasceue parasceues. in accusatio em vel en. in alijs semper e

Nota genesis habet is vel ios in genitio. in accusatio im. in vocatiuo is. in alijs casibus semper i.

Dat moyses moyfi reliquos terne sociabis

Dat iesus um quarto reliquis u semper habeto.

Nota iesus fm Johannem cornellium scribi debet sine h. quod pbat

In plurali

Nominatio hi priamides

Genitio horum priamidarum

dum

Datiuo his priamidis

Ablatio ab his priamidibus

Accusatio hos priamidas

Vocatio o priamide

In plurali

Nominatio he dardanides

Genitio harum dardanidum

Datiuo his dardanidibus

Accusatio has dardanides

idas

Vocatio o dardanides

Ablatio dardanidibus

per grecam fer

Q

Hero tibi

o positum

Ad tria

Unde sicut ea

voluptatis in

fectiuis com

Cum dico

Per sup

diores. Et p

dimus illust

de quo pulcre

O pceptores

pueri vti sum

suplatini. Be

generu cum

Nominati

Genitio

Et ita p co

ria declinatio

comparatiu

Nominati

Genitio

Datiuo

Et afflig

me et lide. z

Dieta sexta.

per grecam scripturam. quam sane nos imitari oportet.

De comparatione adiectiuorum per tres gradus

¶ Tero tibi. ad quid utile est scire cōparare adiectiua p tres gradus
q positiuum comparatiuum z suplatiuum.

Ad tria Primo ad regulam adiectiui z substantiui. scz quo pacto adiectiua comparatiua z superlatiua debite vntantur cum substantiuis sub conuenientia trium. Secundo valet ad comparandum res ad inuicem per excessum aliquem paruum aut magnum.

Tertio putile est ad exornationem noim substantiuorum. Unde sicut campus sine pulcris floribus. z homo sine cultis vestibz nil voluptatis in se habet. Ita quoqz est de substantiuis nude captis sine adiectiuis comparatiuis z superlatiuis

	Magister doctus	Magister doctissimus
	Frater deuotus	frater deuotissimus
Cum dico	Aduocat eloqns	aduoatus eloqntissimus
	Mercator liberal	mercator liberalissimus
	Laus est tenuis	Hic plena laus est

Per suplatiua igit z p compatiua orōnes nostras effecimus splendēdiores. Et propter magnam rerum resonantiam epistolas nostras redimus illustrissimas. stilūqz nostrū magis amplum longum z optimū de quo pulcre in quinto decimo elegantiarum precepto

Opceprores charissimi vras optimas traditiuas moneo z exhortor vt pueri vri summo ope inducant in noticiā adiectiuoz positiuū pparatiui z suplatiui. Accipiant tria substantiua pme z secūde declinatōis diuersoz generū cum positiuo secūde. z erit semper consonātia in fine. vt sic.

	Dominus	magnus	maior	maximus
Nominatiuo	Domina	magna	maior	maxima
	Regnum	magnum	maius	maximum
	Domini	magni	maioris	maximi
Genitiuo	Domine	magne	maioris	maxime
	Regni	magni	maioris	maximi

Et ita p ceteros casus. z videbūt pueri in fine psonantiam. Si in tercia declinatōe accipiant tria substantiua diuersoz generū cū positiuo z comparatiuo. z licet in rectis nō sit consonātia. tamē in obliquis

	Confessor	celeber	celebrior	celeberrimus
Nominatiuo	Virgo	celebris	celebrior	celeberrima
	Altare	celebre	celebrius	celeberrimū
	Confessoris	celebris	celebrioris	celeberrimi
Genitiuo	Virginis	celebris	celebrioris	celeberrime
	altaris	celebris	celebrioris	celeberrimi
	Confessoris	celebri	celebriori	celeberrimo
Datiuo	Virgini	celebri	celebriori	zē. Ita de alijs

Ut assignent regule declinationū Sed si accipiant tria substantiua pme z secūde. z adiectiuū tertie. Aut ecōtra videbūt dissonantia in finali ter

Die sabbati.

minatōe p̄ter in suplatiuo. Et illa p̄paratio est difficilior. **Exemplū**

Nominatiuo	Populus	fortis	fortior	fortissimus
	Villa	fortis	fortior	fortissima
Genitiuo	Oppidum	forte	fortius	fortissimum
	Populi	fortis	fortioris	fortissimi
Datiuo	Ville	fortis	fortioris	fortissime
	Oppidi	fortis	fortioris	fortissimi
	Populo	forti	fortiori	fortissimo
	Ville	forti	fortiori	fortissime
	Oppido	forti	fortiori	fortissimo

Sic prudēs lector sepe sepius puerū declinare et p̄parare faciat ad le-
ctiua z substantiua simul p̄ tres gradus. Et declare eis q̄ tota latina lo-
cutio stat in finali terminatōe noīm pronōīm p̄ncipioz z verborū.

¶ Quero tibi. q̄ noīa p̄parant. Dico nulla substantiua capta substantiue
sed sola adiectiua. An oīa adiectiua. Dico nō. Que adiectiua z que nō.
Dico sola adiectiua vbi in theutōmico p̄t addi noch mer. oder aller. vt do-
ctus gelert. noch mer gelert. aller gelert. Ex quo sequit q̄ ista nō p̄pa-
rant. oīs nullus q̄libet totus. nec numeralia vt vnū duo tria Itē nec ista
campester pedester equester.

**De termina-
tōe et declia-
tōe p̄paratiui**

**De termina-
tōe z declia-
tōe suplatiui**

**De termina-
tōe et declia-
tōe positiui**

¶ Quero tibi. in quid terminat oīs p̄pa-
ratiuus. z cuius declinatōis est. Dico oīs p̄paratiuus terminat in oz vel
in ius. sub oz est maf. z fei. sub ius neutri. z sp̄ est tertie declinatōis. ideo
cū substantiū p̄me vel secūde declinatōis nunq̄ habet in obliq̄s cōsonā-
tiam in finali terminatōe. **¶** Quero tibi. in qd terminat oīs suplati-
uus. z cuius declinatōis est. Dico sp̄ terminat in mus ma mum. Et est
p̄me vel secūde declinatōis. ideo cū substantiū tertie nō habet p̄sonantiā
in finali terminatōe. **¶** Quero tibi in quid terminat positiuus. z cuius
declinatōis est. Dico q̄ multe sunt eius terminatōes. z ideo est diuersa /
rum declinatōnū. Positiuus q̄nq̄ terminat in us a um. vt albus mag-
nus. Quādoq̄ in er vel in ur aut um. vt niger satur. z sub istis cribi ter /
minatōibus sp̄ est secūde vel p̄me declinatōis. Quādoq̄ terminat in er
is et e. vt celebr alacer. Quādoq̄ in is z e. vt fortis forte. grauis graui /
or. Quādoq̄ in vnā terminatōem p̄ omnia genera. vt pauper vetus pui-
dens solers felix. Et sub istis vocibz est tertie declinatōis. vñ Alexandr.
Declinat terna positiuum siue secunda

¶ De formatione comparatiui a positiuo.

¶ Quero tibi. quomodo formatur p̄paratiuus a positiuo. Dico sic.
Ad gr̄m scōde declinatōis vt docti pulcri. adde oz vel ius sic habes cō-
paratiuos. doctior ius. pulchrior ius. Vnde Alexander.

¶ Si tibi declinat positiuum norma secunde

¶ Breuius quam dat genitiuus z oz superaddes.

¶ Ad datiuū tertie declinatōis. vt forti pauperi. adde oz vel ius. sic ha-
bes p̄paratiuos. vt fortior pauperior. Vnde Alexander

¶ Terne consimili formabunt more datiuū

¶ Quero tibi quorū modis fallit illa regularis formatio comparatiui a

gratiuo secu-
Primo fal-
a. nequior z
Secundo
Et quādo at-
natur in oz.

Exempla

¶ Mora ta-
arduoꝝ stren-
Tertio fa-
be. Amicus
spurius spi-
Quarto
ne. qui comp-
tibi. quot su-
ui. Dico vn-
fm Alexander

**De verbo
De aduerbi**

De prepositi

**Adhuc sum
aduerbia**

**Quinto fa-
lo z facio. qu-
rior z sua su-**

De loquor

De dico

De volo

Dieta sexta

genitiuo secūde. vel a datiuo tertie. Dico quinq; modis

Primo fallit in istis quattuor comparatiuis. sinisterior. maior. (uni)
or. nequior. 2 potior.

Secundo fallit quādo ante us precedit i vel u in secunda declinatioe
Et quādo ante is precedit u in tertia. quia tunc cōparatiuus non termi-
natur in or. sed capitur positiuus cum aduerbio magis.

Exempla Pius magis pius piissimus. pia magis pia piissima 2c
Arduus magis arduus arduissimus.

Tenuis magis tenuis tenuissimus

Nota tamē q ab arduus strenuus industrius propius reperitur
arduor strenuor industrior propior.

Tertio fallit in istis. diues nō diuitior sed ditior p subtractōem sylla-
be. Amicus nō amicioz sed amicicioz p additionem syllabe. Ita quoq;
spurus spurcior. pudicus pudicioz. ita inimicus impudicus

Quarto fallit in pparatiuis formatis a verbo. aduerbio. 2 ppositio-
ne. qui compatiui non formant a genitiuo vel datiuo tertie. Ideo quero
tibi. quor sunt verba aduerbia 2 prepositiones que supplent vicem positi-
ui. Dico vnum est verbum. vnum aduerbium. et nouem prepositiones
fm Alexandrum. vt patet in figura sequenti.

	Detero verergeren		
De verbo	Detero	deterior	deterrius
De aduerbio	Pridem	prior	primus
	Post	posterior	postremus
	Extra	exterior	extremus
	Supra	superior	supremus
De prepositione	Ante	anterior	caret superlatiuo
	Infra	inferior	infimus
	Intra	interior	intimus
	Citra	citerior	citimus
Adbuc sunt aduerbia	Ultra	ulterior	ulcimus
	Prope	propior	proximus
	Sepe	sepius	sepiissime
	Raro	rarius	rarissime
	Lito	citius	citissime
	Nuper	nuperius	nuperrime.

Quinto fallit in adiectiuis ppositis ab istis quattuor. loquor dico vo-
lo 2 facio. quoz cōposita formant sua compatiua contra regulam per en-
tior 2 sua suplatiua contra regulam per entissimus.

	Vaniloquus	vaniloquentior	entissimus
De loquor	Doctiloquus	doctiloquentior	entissimus
	Dulciloquus	multiloquentior	entissimus.
	Veridicus	veridicentior	entissimus
De dico	Falsidicus	falsidicentior	entissimus
	Fatidicus	fatidicentior	entissimus
	Beniuiolus	beniuolentior	entissimus
De volo	Maluiolus	maluolentior	entissimus
	Dulciuiolus	multiuolentior	entissimus.

Die sabbati

De facto	magnificus	magnificentior	entissimus
	beneficus	beneficentior	entissimus
	maleficus	maleficentior	entissimus

De formatione superlativi a positivo.

De formatōe suplativi scēe declinatiōis a positivo
De formatōe suplativi scie declinatiōis
De formatōe suplativi scie declinatiōis

¶ Quero tibi. quomodo formatur suplativ⁹ a positivo. Dico ad genitivum secunde declinationis. vt albi docti. adde s z simus. sic habes suplatiuos. vt albiſſimus doctiſſimus.

¶ Itq; secunda tenens superantem de genitivo Sic formes iunges s atq; ſimus superaddes

¶ In terna forma ſimus addes cum genitivo.

Et ad dativū tertie. vt forti prudenti: adde s z ſimus. ſic habes ſuplatiuos. vt fortiſſimus prudentiſſimus. Sed ſi nūc terminat in er tunc ad nūc adde rimus. vt pulcerrimus nigerrimus. Item yberrimus celebr

¶ Quero tibi. quot modis fallit illa regularis formatio ſuplativi. Dico Primo fallit in iſtis ſuplatiis deterrimus primus poſtremus extre / mus intimus citimus qui nō habēt veros poſitiuos. ſed voces que ſup / plent vices poſitiuorū vt dictū eſt. Secūdo fallit in hijs que faciūt ſupla / tiuos p entiffimus. vt benivolentiſſimus magnificentiſſimus. nā regula / riter diceretur benivolentiſſimus magnificentiſſimus Tercio fallit in quinq; adiectiuis designatis per ſagus que habent linus per l duplex. Exem / pla ſunt. facilis facilior facillimus. humilis humilior humillim⁹. agilis agilior agilissimus. ſimilis ſimilior ſimillimus. gracilis lior gracillimus. Quarto fallit in verus veterrimus nō veteriſſimus. ſatur ſaturiffimus vel ſaturrimus. ita maturus maturiſſimus vel maturrimus.

Item hoc nomē celſus ſic comparatur Celſus celſior ſummus. celſa cel / ſior ſumma. celſum celſius ſummū zc. Quinto fallit in ſuplatiis que non habēt regularem formatōem a ſuis poſitiuis. ſed omnino diſcrepā / tiam habent cum poſitiuis in primis ſyllabis

¶ Quot ſunt ſuplativa que in principio non habēt eandem ſyllabam cū poſitivo. Dico ſex. vt bonus magnus parvus multus malus z celſus. ſi cut pater in figura ſequenti. Compara z declina mihi bonus bona bo / num cum tribus ſubſtantiis

Nominatiuo	Populus	bonus	melior	optimus
	Ratio	bona	melior	optima.
	Unus	bonum	melius	optimum
Genitiuo	Populi	boni	melioris	optimi
	Nationis	bone	melioris	optime
	Unuerſis	boni	melioris	optimi

Et ſic de alijs declinatiōibus. Compara z declina mihi malus cum / tribus ſubſtantiis pirata papirus ſciſma

Nominatiuo	Pirata	malus	peior	peſſimus
	Papirus	mala	peior	peſſima
	Sciſma	malum	peius	peſſimum

Dieta septima

Genitiuo	Pirari	mali	peioris	peffim
	Papiri	male	peioris	peffime
	Scilmaris	mali	peioris	peffimi. ita pnter
Magnus	maior	maximus	Dultus	plurimus
magna	maior	maxima	multa	plurima
magnum	maius	maximum	multum	plus plurimum
Paruus	minor	minimus	Celfus	celfior summus
parua	minor	minima	celfa	celfior summa
paruum	minus	minimum	celfum	celfius summum

Nota multus caret comparatio in masculino & feminino. sed in neutro genere habet plus. Sed in plurali non caret sed habet comparatiuum per omnia genera & casus. vt nro hi multi plures plurimi. he multe plures plurime. hec multa plura plurima

Quero tibi. quot sunt positia que carent suplatiuis. Dico quattuor vt ante anterior. senex senior. iuuenis iunior. adolescens adolefcentior. vñ Alexander. Ante senex iuuenis adolefcent quattuor ista Sola quidem solis vñuntur comparatiuis.

Quero tibi. an omnis comparatiuus crescat supra positiuū. Dico sic Sz inde excipiunt quicqz pparatiua q non crescut. versus. Vloce gradus medij superat pmos nisi quini Junior & maior peior prior & minor ista

Die lune dieta septima.

Denominiibus heteroclitis.

Quid est nomē heteroclitū Dico q nō vno modo sz diuersimode declinat. vt celū in singulari declinat vt scamnū. sed in plurali declinat vt magistri. **Q**uotuplicia sunt heteroclitia. Dico sextuplicia. Quedā sunt genere tm. vt celū locus. Quedā numero. vt nuptie. Quedā declinatōe tm. vt vas sincerus. Quedā casu. vt viscere. Quedā genere & declinatōe simul. vt epulū. Quedā significatione. vt stirps

De heteroclitis genere tm.

Quero tibi. quot sunt heteroclitia genere tm. Dico circiter vigintisept. Quot sunt heteroclitia que sub us in singulari sunt masculina. & sub a in plurali neutra. Dico tredecim. Sibilus pifer. Suparus langer mel. Tartarus die helle. Infernus idem. Venelaus quidā mons Auernus mons quo itur ad infernū. Vindinus mons quidam Hismarus arbor in via inferni. Pilleus eyn huot Bargarus mons vel incola montis Loccus eyn plaetze. Focus scimp. Balteus eyn gurdel. Sed ista tria in pli hñt i vel a. Ista in singulari declinant sicut dñs. & in pli sicut scamnum

Quero tibi. quot sunt heteroclitia q in singulari sunt feia. & in plurali neutra. Dico sex. quoz quattuor sunt scde & duo tertie declinatōis. Carbasus velum nauis. Pergamus die muren van troyen. Arbutus eyn boum. Altilis eyn huyffen. Intubus qñ intus bona Supellex eyn deck off huyffrait. Quattuor prima declinantur in singulari sicut papius vel pomus. & in plurali sicut scamna. alia per tertiam.

Quero tibi quot sunt heteroclitia que sub um in singulari sñt neutra

Die Iune

et sub t in plurali sunt masculina. Dico septem
 Celum der hymmel Claustrum eyn cloester
 Rastrum eyn eg Filum eyn vadem
 Pozrum louch Capistrum eyn halter
 Frenum eyn zoum

Ista in singulari declinatur sicut scamnum. et in plurali sicut magistri
 Sed frenum claustrum filum et capistrum in plurali etiam p a declinan-
 tur. quod est magis in usu

¶ Quero tibi. quot sunt heteroclitica que in singulari habent diuersas ter-
 minationes. et sunt diuersorum generum Dico multa sunt

Tignus hic vel tignum	Isopus vel yfopum
Punctus hic vel punctum	Crocus hec vel crocum
Scrupulus hic vel scrupulum	nardus hec vel nardum
Antiportus hic vel antiportum	buxus hec vel buxum
Pastillus hic vel pastillum	Taxus hec vel taxum
Cyroglyphus hic vel cyroglyphū	¶ Et quedam nomina fluuioꝝ
Cingraphus hic vel cingraphum	Rhenus hic vel rhenum
Paragraphus hic vel paragraphū	Tantragrus hic vel tantagrū
Kalendarius hic vel kalendarium	Hiberus hic vel hiberum
Ozarius hic vel ozarium	Natalis hic hoc natale
Brenarius hic vel breuiarium	Naualis hic vel hoc nauale.
Ira et alia libꝝ nomina	Cornus hic. hoc cornu
Cristallus hec vel cristallum	Tonitrus hic. hoc tonitru
Smaragdus hec vel smaragdum	

Ista pro nunc sufficiunt. sunt alia de quibus non potest dari regula
 ¶ Nota omnia predicta nomina sunt genere tñ heteroclitica. id est varia in
 genere. sed semper sub illo vario genere sunt eiusdem declinationis

¶ De heteroclitis declinatione tñ.

¶ Quero tibi. quot sunt nomina adiectiua que sunt heteroclitica declina-
 tione tñ. Dico duodecim ut sequitur

Is vel us ista suis dices dare compositiuis

Lera iugum limus animus colus arma bacillus

Lum norma neruum cum freno collige clium.

Dicitur quod posita ab istis dictionibus cera iugum limus. sub us sunt
 secunde declinationis. et sub is tertia. ut patet in figura sequenti

A cera sincerus a um	vel hic et hec sinceris et hoc re
A iugum subiugus a um	vel hic et hec subiugis et hoc ge
A limus sublimus a um	vel hic et hec sublimis et hoc me
Ab animus magnanimus a um	vel hic et hec magnanimis et h me.
A colus incolumus a um	vel hic et hec incolumis et hoc me
Ab arma inermus a um	vel hic et hec inermis et hoc me.
A bacillus imbecillus a um	vel hic et hec imbecillis et hoc le
A norma enormus a um	vel hic et hec enormis et hoc me
A neruus eneruus a um	vel hic et hec eneruis et hoc ue
A frenum effrenus a um	vel hic et hec effrenis et hoc ne

¶ Somnis infor
 ¶ Alius prodi
 ¶ Quero tibi. q
 dem genere. Di
 ¶ Gas vasis in si
 ¶ Iuger iugis
 ¶ Delphin inis
 ¶ Ephas antie
 ¶ Quero tibi.
 ¶ Dico fm Alex
 ¶ Ista solent qu

Lum lauro q

¶ Quero. qu
 nit tñ quinq

Lacus us
 vel i. arcus us
 bus significatu
 declinationis.

Laurus us
 us vel i. colus

¶ Nota ficus
 et quare. ut pl

¶ De h

¶ Pascua sola

¶ Est zizania si

¶ Quero tibi

¶ Pascua pascu

¶ Zizania nie fi

¶ Balneū nū.

¶ Amigdalū li

¶ Epulum li no

¶ Deliciū cū. ne

¶ Ad d

¶ Psa feminin

tn tertia. Glo

¶ Venus iustue

¶ Penuis ni m

te. penum ni

¶ Quero tibi

¶ Alexander pa

¶ Ad duntur q

¶ Quosum i

alpsum i

Dieta septima.

A somnus insomnis a um vel hic z hec insomnis z hoc ne
A clius procliuis a um vel hic z hec procliuis z hoc ne.
¶ Quero tibi, quot sunt substantiua tertie z secunde declinationis sub eo
 dem genere. Dico impromptu quattuor sunt
 Gas vasis in singulari tertie. In plurali vasa orum secunde.
 Iuger iugeris tertie. Iugeru in secunde. Sz in pli iugera sp est tertie tm.
 Delphin inis tertie delphinus ni secunde.
 Elephas antis tertie elephantus ti secunde
¶ Quero tibi, quot sunt heteroclitica secunde z quarte declinationis.
 Dico fm Alexandrum

Ita solent quarta variari siue secunda

Lum lauro quercus pinus cornus quoq; ficus zc.

¶ Quero, quot sunt masculina quarte z secunde. Dico q; Alexander po
 nit tm quinq; sed adduntur quattuor.

Iacus us vl i. specus us vel i. cetus us vel i. ortus us vel i. cantus us
 vel i. arcus us vel i. fastus us vel i. sinus us vel i. cetus us vel i. In aliq;
 bus significatum mutatur **¶** Quero tibi quot sunt feia quarte z secunde
 declinationis. Dico fm Alexandru octo. z additur vnum sez acus

Laurus us vel i. quercus us vel i. pinus us vel i. cornus us vl i. ficus
 us vel i. colus us vel i. domus us vel i. penus us vel i. acus us vel i.
¶ Nota ficus pro morbo est secunde. pro arbore quarte. pro fructu secunde
 et quarte. vt pbatur in opere maiori p multa doctissimorum exempla

¶ De heteroclitis genere z declinatione simul.

Pascua sola datur. sed pascua plura dabuntur.

Est zizania sunt zizania plura neq; zc.

¶ Quero tibi, quot sunt heteroclitica feia prime in singulari. Duo.
 Pascua pascue feim in singulari pme. In plurali pascua oz neutri scde.
 Zizania nie feim in singulari pme. In plurali zizania oz vel arum
 Balneū nij. neutri in singulari scde. In plurali balnea oz vel nearum
 Amigdalū li. neutri in singulari scde. In pli amigdala oz vel e arum
 Epulum li neutri in singulari scde. In plurali le larum prime
 Deliciū cij. neutri in singulari scde. In plurali delicie arum prime

¶ Adduntur extra textum Alexandri

Pisa feminini pme. pisum neutri scde. Panthera fei prime. pāther neutri
 tri tertie. Glomus mi. mas. scde. glomus eris neutri tertie.

Uetus iustus promissus in singulari masculina qre. in pli neutra scde
 Penus ni masculinū scde. penus oris neutri tertie. penus us ui fei quat
 te. penum ni neutri scde. penu neutri indeclinabile.

¶ De heteroclitis numero.

¶ Quero tibi, quot sunt masculina que carent singulari numero. Dico
 Alexander ponit quattuor. sez manes. proceres. penates. z artus
 Adduntur quedam **¶** Masculina tertie q carent singulari
 Manes ium ibus. pceres ium ibus. penates ium ibus. artus num ubus
 alpes ium ibus. Ab origines. i. rustici quoq; origo ignoratur **D**irmido.

Die Lune

dones num ibus. formidones nū ibus. dolones nū ibus. fascēs lū ibus
Quero tibi. quot sunt noīa fēi generis p̄me declinatōis que carent sin-
 gulari numero. Dico s̄m Alexandrū sex. sed adduntur plura.

Femina prime declinationis

Tenebre tenebrarū. manubie. inficie. threne arum. vel threni orū. insi-
 die arū. decubie. decime. kalende. parce. dimitte arū. repetū de. filique. no-
 ne. athene. nuptie arū. recubie. exq̄lie. ydus yduū. chebe. inducie arū. treu-
 ge. nūidine. nuge. venetie. mine arū. exequie. expense. excubie. latebre
 Adduntur. Exuvie induvie primitie delicie illecebre. Sed multa isto-
 rum reperiuntur in singulari.

Femina tertie carentia singulari

Edes edium. nereides. naryades. cautes. eumenides. fores rium. driz-
 des. pyerides. gades. grates. sentes. lactes

Quot sunt noīa neutri ḡnis q̄ carent singulari. Dico Alexandrū ponit
 q̄ncp. s. ylia menia spōsalia q̄ s̄t tertie. arma z extra sc̄de. Addunt multa.

Neutra tertie carentia singulari.

Sponsalia lū. funebria iū. colūbaria iū. menia iū. funeralia iū. palia /
 ria iū. ylia lū. magnalia iū. saturnalia iū vel orū. milia lū. magalia lūm.
 vulcanalia iūm vel orū. vitilia lū. mapalia lū. bachanalia iū vel orū.
 muliebria b̄riū. noualia iūm. floralia iū vel orū. genitalia lū. laq̄aria iūm.
 mercurialia iū vel orū. sandalia lūm. femoralia lū. Et alia deozū festa.

Neutra secunde carentia singulari.

Arma	orum	carthesia	dyonisia	subrellia
Erta	orum	funabula	caspia	bucolica
Dudenda	orum	tristega	origa	georgica
Gerenda	orum	transira	alucia	cronica
Enchenia	orum	rostra	crepundia	topica
Solennia	orum	vaccinia	feria	physica
Insignia	orum	ligustra	Et si qua sunt similia	

Adiectiva declinabilia que carent singulari.

Ambo	be	bo	Cōplures cōplura	Singuli le la
duo	due	duo	ceteri re ra	binī ne na
tres	tres	tria	inferi re ra	trinī ne na
Pleriq̄			superi re ra	quaterni ne na
plerēq̄			exteri re ra	q̄nī ne na. z sic de alijs
pleraq̄				

Item sunt plura adiectiva indeclinabilia que carent singulari

Huiusmodi	tot	frugi	quorquot	presto
Eiusmodi	quot	quinq̄	nugas	nequam
Eiusmodi	aliquot	decem	pseudo	mancipi
Alteriusmodi	totidem	centū zc̄.	quorum aliqua sunt singularia	

Substantiva indeclinabilia que carent plurali

Gausape preneſte preſepe cepe cethe ſinapi gummi nauſi nephas adoz
 cherubin ſeraphin pondo chaos nil pus archos logos nihil fas dyates
 ſeron hieralogodion virus pir ir. Et omnis dictio materialiter poſita.

Dieta septima.

¶ Substantiua declinabilia que carent plurali

Aligua nomina metallorum. vt sunt aurum argentum cuprum aurical
cum stannum plumbum blictrum &c.

Aligua humectia. vt sunt ceruicia nectar claretuz medo lac oleum acetū
mellicratū ypocraticū. Aligua que venditur p pondus. vt sunt lax
dum butirū piper crocus gingiber gariofolū cynamomū. Aligua p
mensurā vendibilia. vt sunt triticū siligo spelta piz. Sed bladium frus
mentū auena habent numerū pluralem. Item pax sanguis p cruore.
vulgus pelagus tellus humus gelu. & omnia ppria noia vniuoce capta
carent numero plurali. Unde Alexander. Non licet vniuoce propriū
tibi plura notare. Sed quando capiuntur equiuoce habent pluralem

¶ De heteroclitis casu

Ita sunt quadruplicia. Quedā carent vtō. vt nullus vter. quedā carent
ntō & vtō. vt nece prece. quedam carent omnibus preter ntīm vtīm & ab
latiū. vt fors. quedam carēt omnibus pter solum ablatiū. vt celite.

Que querunt. que distribuunt. referuntq. negantq.

Infinita quoq. casu caruere vocante.

Nec ponit qnuplicia noia carētia vtō casu. Primo noia q̄ritiua q̄s qua
lis q̄ritus cuius cuias. Secō noia distributiua q̄libet q̄sq. vterq. ois
distributiū. Tercio noia & pnoia relatiua q̄ is suus ipse sui. Quarto
negatiua. null⁹ nemo neuter. Quinto infinita q̄liscunq. nōhō nōlapis
Contra. o vos oēs q̄ trāsitis p viā. ibi oēs hz vtīm. Dico q̄ nō capis ibi
distributiue sed collectiue. Quinq. noia q̄ hnt ius in gtō carēt vtō. vl /
lus alter vter alius nullus. sed totus solus vnus hnt. Omnia pnoia ca
rent vtō pter quor. Vñ Alexander. Tu meus & noster nostras habere
vocātes. Quinq. carēt ntō & vtō. Necis viciis p̄cis frugis addit dapis

¶ Quor sunt noia que hnt solū ablatiū. Dico duo. forte spōre. Vacre in
vtō tm̄ repit̄. tm̄ dr̄ in Oratio Vacre p̄tute esto. Tabes declinat p
oēs casus in singulari. i. putredo. S; tibi idē est. & nō habet nisi tabo

¶ Quero tibi. quor sunt q̄ hnt solū ablatiū in singulari. tm̄ in plurali hnt
omnes. Dico q̄truo. Vate celite viscere vepre. Vesperus der auene
stern. etiam die morgenstern. Vespera die zht wan die sonn vp gaet.
Vesperū die zht wan die sonn vnder gaet.

Vesper eyn yeglich stund van dem dag. Vesperū oīū die psalmē welche
men in der vesp̄ synget. Vesper arū das ampt. van der vesper. Ita dici
mus. iam pulsāt ad vesp̄as. id est ad officium vesp̄tinum cantandū

¶ De heteroclitis significatione.

¶ Quero tibi. quocuplicia sunt heteroclitica scatione. Dico septuplicia
Quedā scant plura sub eodē genere numero casu & accētū. Quedā
scāt plura sub diuersis generib; tm̄. Quedā sub diuersis nūeris Que
dā sub diuersis declinatōib;. Quedā sub diuersis casib;. Quedā sub
diuersis accētibus. Quedā simul sub diuersis generib; & declinatōib;.
Exemplū de heteroclitis q̄ plura scant sub eodem genere numero ca
su declinatione & accētū. vt canis fatum munus & multa alia

De noibus
vtō casu ca
su carentib;

Die Iune

Lutat in ede canis. nat in equore. fulget in astris
Fatium mors. fatium fors. sit constellatio fatium
Dunus significat onus: officium: quoq; donum

Da exemplum de heteroclitis que plura significant sub diuersis ge-
neribus. Dico stirps. calx. dis. cassis et alia multa.

Hic stirps est vitis. hec stirps tibi progenies sit.

Calx mas pungit equum. sed stringit femina murum

Dis pro plutone. vel dis pro diuite pone

Cassis idis galea. capitur fera casse retenta

Decidit in casses preda petita meos

Da exemplum de heteroclitis que plura significant sub diuersis decli-
nationibus. Dico ortus. cetus. fastus et multa alia. Versus

Ortus tus solis. ortus ti procreat olus

Fastus ti liber est. fastus tus pompa vocatur.

Liber id est codex. vel raptus ab arbore cortex.

Liber id est bachus. vel vir sine compede natus

Frons frondis folium. frons frontis sit capitis pars

Da heteroclitum quod sub diuerso numero plura significat. Dico sal-
litera. fascis. supplicium. copia. Versus

Nic onus est fascis. hi fasces dantur honores.

Sal neutri generis condimentum notat oris.

Hic sal si dicas id quod sapientia signat.

Item hoc nomen littera in singulari est minima pars vocis seu decima. Sed
littere in pluri fecit cartam vel missiuam pluribus litteris scriptam. ut scripsi
decano vnas litteras et non vnam litteram.

Item supplicium in singulari est pena. in plurali supplicationes. vnde Salustius
Non votis neque suppliciis mulieribus auxilia deorum parant. sed vigilando
agendo bene consulendo prospere omnia cedunt.

Copia in singulari est facultas et potestas. in plurali significat mul-
titudinem armigerorum.

Da exemplum de heteroclitis que diuersa fecant sub diuersis casibus.

Dico pauca sunt. vnum est ut ops.

Terra fit ops. et auarus opes. sed opem petit eger.

Non est ops in nostro fecit terram vel deam terre. que alio nomine dicitur ceres vel
tribile. in obliquo scilicet genitio accedo et ablativo fecit auxilium vel potestatem. in plurali
diuitias. Item de genitio habetur in Virgilio. Non opis est nostre tibi dig-
nas reddere grates. id est non est potestas nostre. In accedo. Opem fer miseris.
In ablatiuo. ut caput in canone. ope misericordie tue adiuti

Da exemplum sub diuersis accetibus. Dico populus arbor.

Populus est arbor. populus collectio gentis

Est bara porcorum. diuorum dicimus aras.

Da exemplum sub diuersis generibus et declinationibus. Dico glos. glis
acus. specula. claua. tela etc. Et hec de heteroclitis sufficiunt.

Dieta octaua.

Die martis. dieta octaua.

Capitulum quintū de preteritis et supinis verborum.

Diuisio tps

Estq; p̄cedētia capitula pueri nostri laboriosum iter septem dierū in generib; et declinatōibus fecerint: itā iam p̄ quintū caplm iter quinq; dierū in p̄teritis et supinis verboꝝ ambulandū erit. quod caplm vnicuiq; lingūā latinā scire cupientib; summe necērium est maxime cū nulla p̄fecta sine verbo p̄fici potest orō. Sed p̄mittunt que dā questūcūle atq; picture p̄ pueris instruēdis norande.

¶ Quero tibi. quot sunt tpa in verbo. Dico qnq; p̄sens. p̄teritū im̄p̄fectum. p̄teritum p̄fectum. p̄teritum plusq; p̄fectū. et futurum

¶ Indicatiuus quot tpa habet. Dico quinq; diuisim itā dicta. Impatiuus quot habet. Dico duo. p̄sens et futurum. Optatiuus quot habet. Dico quinq; sed p̄sens et p̄teritum im̄p̄fectum habet coniūctim. p̄teritū p̄fectum et plusq; p̄fectum iunctim. et futurum solum. Coniuncti uis quot tpa hz. Dico qnq; diuisim sup̄dicta. Infinitiuus quot tpa hz. Dico qnq; s; duo et duo iunctim. et futurū solū sicut optatiuus.

¶ Quero tibi. quot sunt tpa a quibus omnia alia tpa formant. Dico duo p̄sens indicatiui. et p̄teritū p̄fectum indicatiui. Quē tpa formantur a p̄nti. Dico om̄e aliud p̄sens. om̄e p̄teritum im̄p̄fectum. et om̄e futurū p̄ter futurū coniūctiuū in ro. Quot tpa formant a p̄terito p̄fecto. Dico om̄e aliud p̄teritum p̄fectū. om̄e p̄teritū plusq; p̄fectū. et illud futurū iunctiuū in ro. x̄sus. Ram s̄sem rum ro s̄se: formabit cetera p̄sens

¶ Quero tibi. ad qd seruit scire p̄terita p̄fecta om̄i verboꝝ. Dico ad duo. Primo ad coniugandū verba actiua et neutralia in p̄teritis p̄fectis et tēporib; inde formatis. Scdo ad exp̄mendū vulgare mēte p̄ceptū p̄ p̄terita p̄fecta et tpa inde formata p̄boꝝ actiuoꝝ et neutralium.

Exemplum dic mihi latine

Judas hat got nyt geforcht.
hatte iudas got geforcht.
er hatte christum nyt verraden

¶ Istud nō potest exp̄mi p̄ p̄sens et tpa inde formata. sed p̄ p̄terita. nam vbi sonat hat est p̄teritum p̄fectum. vbi sonat hatte p̄teritū plusq; p̄fectū coniūctiuū vel optatiui. Ad exp̄mendū igit̄ dictū vulgare oportet scire quō timeo et trado habeāt in p̄terito p̄fecto et quomodo in tēporibus formatis ab eo. Habet aut̄ timeo timui. et trado tradidi.

Dicatur sic latine

Judas non timuit deum
si iudas timuisset deum
non tradidisset christum

Ita per passius et deponentalia possunt dari exempla

¶ Ut Si adam p̄ceptum domini transgressus nō fuisset

Christus non tam passus non crucifixus fuisset

¶ Quero tibi. ad quid seruit cognoscere supina verborum. Dico ad tria. Primo ad coniugandū verba in oꝝ. scz passiua cōmuniā et deponentalia in p̄teritis et temporib; inde formatis. Hoc tibi sic ostēdo. qm̄ illa verba nō habēt prop̄a p̄terita sicut verba in o. sed eoꝝ p̄terita circū

Die martis.

loquuntur per verbum substantiuum sum z fui. z per participium p̄terit
ti temporis. sed hoc participium formatur a supino. vt lego habet in p̄te
terito lectus sum vel fui zc. Secundo seruit ad facienda et formanda
duplicita participia p̄terita z futura in rus. que nostras orationes pluri
mum exornant. vt patz in p̄ceptis elegantiarum. Tercio valet ad exp
m̄dum vulgare mente conceptū in p̄teritis et temporibus inde forma
tis verborum passiuorum cōmuniū z deponentialium

¶ Quero tibi. quot tēpora in speciali formantur a p̄senti. z quas termi
nationes habent. Dico decē tpa in qualibet cōiugatiōe z decem termi
nationes. sed aliquē coincidunt. vt ab amo amas venit p̄teritū imp̄fectū
in abam. futurū in abo zc. vt patet in figura sequente.

Tpa forma Verba pri
ta a p̄senti me habent

A ante bam. vt amabam in p̄terito imp̄fecto
a ante bo. vt amabo in futuro indicatiui
a vt ama amet in p̄senti imperatiui
a ante to. vt amato in futuro imperatiui
a ante rem res ret. vt amarem in p̄senti optatiui.
a mutatur in em. vt amem in futuro optatiui
a etiam mutatur in em in p̄senti coniunctiui
a ante rem. vt amare in p̄terito imp̄fecto p̄iunctiui
a ante re. vt amare in p̄senti infinitiui
a ante tum. vt amatum ire in futuro infinitiui.

Urba secun
de habent

E ante bam. vt docebam in p̄terito imp̄fecto
e ante bo. vt docebo in futuro.
e vt doce doceat in p̄senti imperatiui
e ante to. vt doceto in futuro imperatiui
e ante rem res ret. vt docerem in p̄senti optatiui
e ante am. vt doceam in futuro optatiui.
Et etiam in p̄senti coniunctiui zc.

Sed tertia cōiugatiō z quarta etiam habent bam in p̄terito imp̄fe
cto. sed non habent bo in futuro. sed am es et. vt clare patet cōsideran
ti formas cōiugandi traditas in principio huius operis

¶ Quero tibi. quot tēpora formantur in speciali a p̄terito p̄fecto. z quas
terminationes habent. Dico sex z totidem terminationes. quedam
tamen coincidunt. vt patet in figura sequente.

Tpa forma Omnia p̄ba mūdi hnt
ta a p̄teriti isti it imus istis erūt
io p̄fecto. v̄lere in p̄o p̄fecto. pone

I muta in e. adde ram vt amaueram. z habes p̄
teritum plusq̄perfectum indicatiui.
I adde s z sem. vt amauissem. habes p̄teritū
p̄fectum z plusq̄perfectum optatiui
I muta in e z adde rim. vt amauerim. z habes
p̄teritum perfectum coniunctiui.
I adde s z sem. vt amauissem. z habes p̄teriti
tum plusq̄perfectum coniunctiui

I muta in e z adde ro. vt amauero. z habes futurum coniunctiui
I adde s z se. vt amauisse. z habes p̄teritū p̄fectū z plusq̄p̄fectū infiniti
ui. Istud veritate hz in omī cōiugatiōe regulari z irregulari. z ideo nō

Dieta octaua.

est tanta difficultas formandi tēpora a pterito pfecto sicut a presentē
Pro instructione nouellorum prudens et diligens pceptor debz ad hoc
labozare vt pueri sciant bene differentias cōiugationum. et quō verba
pme habent a ante bam bo rem tē. Et verba secunde e ante bam bo
rem tē. Et verba tertie e ante bam. Et verba quarte i ante bam. Et
ambe futurum habent per am es et. tē.

Item secundo dabit operam vt quādo loquendū sit in p̄sentī. in pterito
et futuro indicatiui. Et detur eis signū. quando in vulgari sonat hab
oder her oder hest. tunc ponatur verbū in pterito pfecto. quādo sonat
sol ponat in futuro. et quando nullum illorum sonat ponat in presentē
Post hoc paulatim discant loq in op̄atiuo et in p̄iunctiui dando eis
signa op̄atiui iuxta illud Op̄atiuus habet vt yrinā q̄ q̄tinus ne. Et
signa cōiunctiui Cum dum quin nisi si sunt cōiungentia signa

¶ Notandū etiam q̄ bonus pceptor debet habere asserem et in eo de
pingere et mōstrare quo pacto ab vno p̄bo trāsiuiuo vel actiui possint
formari duodecim vocabula. scilicet octo noīa p̄balia et quattuor p̄icipia.
vt sic non solū auditu discant. sed etiam visu. Et ex hoc etiam patebit
eis q̄ scitu digna sunt supina. Da mihi exempla.

	rogator lector	rogatus us ui. lectus
A supino rogatu	rogatrix lectrix	rogatiuus et lectiuius
lectu formatur	rogatio lectio	hoc mutatis mutandis

Duo participia rogatus a um. rogaturus a um

	rogabilis	legibilis
A presentē indicatiui formantur	rogamen	legimen
	rogamētum	legimētum

A pterito imperfecto rogabam venit rogans legens participium
legebam mutando bam in ns presentis temporis.

A genitiui rogantis legentis venit rogandus legendus partici
mutando dis in dus pium futuri temporis

Ecce q̄ copiosi fiant ipsi in multis vocabulis noīalibus et participiali
bus si hoc eis ad oculum monstretur. que res admodum vtilis est.

¶ Non ego vos pceptores charissimi et puerorū institutores sedulissimi do
cere presumo. sed ex charitate moneo et exhortor vt oīa que de generibz
et declinationibus dicta sunt semp ad congruitatē adiectiui et substanti
ui. relatiui et sui antecedentis applicare dignemini

¶ Ita quoq̄ nūc que in hoc coplo dicentur applicent ad finē grāmārice p
cipue declarando quē casum verba regant ante se et post se in generali
Et practice hoc p diuersa exēpla verborū: iam in p̄nti: iam in pterito
iam in futuro. Et monstrent eis qui sunt casus p̄p̄ij et communes

¶ Quero tibi. qui casus sunt p̄p̄ij et q̄ communes. Dico q̄ accūs q̄ fecit re
recipientē actū verbi est p̄p̄ius casus actiui. et abltiūs mediāte a vel
ab est p̄p̄ius passiui. Et dñs et accūs vel ablti t̄p̄is. et item abltiūs
sine p̄positiōe sunt casus cōmunes oīm verborū et participiorū
¶ Nunc est q̄ p̄ba actiua regāt post se accūs tanq̄ casum p̄p̄iū. et tres casus
p̄munes. scz dñm accūs vel abltm t̄p̄is. et alium abltm sine p̄positiōe

pp̄ij
Casus
cōes.

Die martis.

Item q̄ passiva regūt ablat̄m mediāre p̄positōe a vel ab tanq̄ casum pro-
prium. ⁊ tres casus cōmunes dictos. Et verba neutralia non regunt ca-
sum proprium. sed tres casus communes. vt patet in figura sequēti

De actiuis.

Filius	scribit	vnas litteras	Accusatiuis casus p̄p̄ius
	scripsit	patri suo	
	scribet	duas horas	Tres casus communes.
		vel duabz horis magnis laboribus	

De passiuis

Une littere	scribuntur	a filio	Ablatiuis p̄p̄ius casus
	scripte sunt	p̄ri suo mercatori	
	scribentur	duas horas vel	Tres casus communes
		duabus horis magnis laboribz	

De neutralibus

Filius	Currit	patri suo mercatori	Tres casus communes
	cucurrit	duas horas vel duabz	
	curret	magnis laboribus	
		pro vino ⁊ cibo	

Isti casus om̄es ideo dicūtur cōmunes quoniā regūtur ab oībus verbis
mundi. ab omnibus participijs si sententia requirar. vt p̄z practicātī.
Aliud supra modum expediens est declarare pueris in asserere quo pacto
verba simplicia componant. vt cū istis p̄positōibus ad. ab. cū. de. ex.
in ⁊c. Et q̄ ad sepissime mutat d in illā litterā a qua incipit verbū. ita
quoq̄ con ⁊ in quādoq̄ mutant n. vt corrigere irrogare.

Et q̄ illa composita habent in p̄teritis ⁊ supinis sicut simplicia pau-
cis exceptis. Item q̄ quādoq̄ composita cum p̄positōibus idem
om̄ino significant cum simplicia. addita sola p̄positōis cīrccūstantia

Quādoq̄ mutant significatum. Exemplum primi

Curro com- ponitur cum	ad	Acurro ri sum. zu louffen
	con	Concurro ri sum. zu samen louffen
	circum	Circūcurro. vmb louffen
	de	Decurro. ouen eraff louffen
	dis	Discurro. hin vnd dar louffen
	ex	Excurro vñß louffen
	in	Incurrere. in oder gegen louffen
	oc	Ocurrere. gegen louffen.
	per	Percurrere. durch louffen
	p̄e	Precurrere. vor louffen
	re	Recurrere. weder vmb louffen
	sub	Succurrere. mutat fecum. zu hilff komen.

Exemplum vbi p̄positio mutat significatum

Dieta octaua.

ad	Arrogare. hochwerdich syn
ab	abrogare. ab tun
con	Corrogare. i. simul congregare. samelen
de	Derogare. affrecken
E	Erogare vmb got geben
in	Irrogare. zu fougē
inter	Interrogare. vragē
pro	Porogare. verlēgen
sub	Subrogare. vndersetzen
vel	Surrogare off heymlich bydden

Ad zu abaff am vmb vnd vmb con zu samen circū vmb vnd vmb.
de oben ab pro nō capitur ob gegen diß mēgerlay ex z e vff inter zu
pro in aliquo in pro ptra gegen per durch pre vor pro verre re wyder
sub vnder off heymlich trans ouer

¶ Notandum est etiam q̄ verba simplicia sepe mutant vocales suas
in penultima syllaba in aliam vocalem in compositione.

Verba prime coniugationis que mutant a in e. Tracto cōrecto. patro
impero. sacro consecro. mando commendo. damno condemnō

A in u. Calco conculco. salto insulto. causo accuso. Verba secunde q̄
mutant a in i. habeo prohibeo. taceo conticeo. Verba tertie q̄ mu-
tant a in e. Bradior aggredior. pario comperio. carpo excerpo. fallo re-
fello. spargo dispergo. scando ascendo. A in i. facio conficio. iacio p̄-
cio. rapio arripio. sapio dissipio. capio accipio. placeo displiceo. statuo
constituo. maneo immineo. cado accido

Exceptis permaneo remaneo. frango confringo. lateo deliteo. ago exi-
go. fateor confiteor. cano concino. tango attingo.

¶ De preteritis verborum prime coniugationis.

Quero tibi. q̄ verba sunt prime coniugationis. Dico illa q̄ habēt a longā
ante re in infinitiuo p̄bi actiui z neutralis. vt amare volare. Aut a lon-
gam ante re vel ris in secunda persona verbi passiui. communis. z de-
ponēralis. vt amor amar vel are. osculoz aris vel are. luctoz aris vel are

Contra. dare pessundare venundare circūdare sunt prime. z nō habent
a longam ante re in infinitiuo Dico q̄ do cum suis compositis excipiūt

Quomodo probabis q̄ est a breuis in dare. Dico p̄ vulgarissimum ver-
sum. Qui dare vult alijs non debet dicere vultis. ibi a est breuis

¶ As in preterito ui suscipis remouendo
Qui preterita dat coniugatio prima.

Quero tibi. q̄ sit regule de p̄teritis verborum prime. Dico nisi vna. z est op-
tima. s. oia p̄ba mūdi p̄me iugationis actiua z neutralia i o hnt aut in
p̄o. Sz passiua cōia z deponēralia p̄me hnt atus suz vl̄ fui. vt patebit

¶ Exempla sunt infinita

Quero tibi. quot verba excipiunt ab ista regula. Dico q̄ quindecim q̄
rum vndecim habent ui per duas syllabas. z alia quattuor aliter

Qui in p̄teri-
to p̄fco p̄me
iugationis

Die martis.

Cubo ui itum rasten. Do dedi datum. Crepo ui itum zerbrechē. Sto
steri statum. Domo ui itum zemme. Juuo iuuu iutu. Frico ui itū kretzen
Lauo laui lotū. ne dicas lauaui manus meas. iuuauī fratrē. sed laui et
iuui. Dico ui schynen. Neco ui xū knipfen. Plico ui itū yalten. Plico
cū noie aui multiplicam duplicam. Plico cū prepositōe ui applicam repli
cui qñs reperiunt habere aui. Sono ui itū donen. Seco ui itū hauwen
Sj ceco p c aui atū blynde. Tono ui itū dondere. Vero ui itū verbierē

¶ De supinis prime.

Hui preterita habent atum supina.

Regula est pueris et alijs difficillima

Regula que formam seruans as mutat in aui.

Recte preteritum formando supinat in atum

Quero tibi. quot sunt regule de supinis prime. Dico due principales
Prima est. q omnia verba que habent aui in preterito habent atum in
supino. Et talia sunt infinita.

¶ Volo aui atum **¶** Et nota q ab isto supino formatur
Ambulo aui atum **¶** Et nota q ab isto supino formatur
vt ab amatu venit amatus. et a rogatu venit rogatus. et hoc participium
cū hoc pbo sum vel fui facit pteritum verbi passiu. Exemplū. vt si que
ratur. amor quō format suū pteritū. Dico q suum pteritum formatur
ex participio pteritū tps et hoc verbo sum vel fui. vt amatus sum vel fui
Et rogoz habet rogatus sum vel fui.

Quod dat ui dat itum

Secūda regula. oia verba prime pīgatōis que hāt ui in pterito hāt
itum in supino. vt cubo ui itū. vide supra Excipiunt tria in co. quoz duo
hāt cum vt frictū sectū. vñ caret vt mico. et nego habet nexū. Lauo ha
bet lotū vel lautū. Do datū Poro hz potū Juuo iutu. Sto statū Neco
necui necū dotten mīc dē schwert. Neco necaui necatū dotten anders.

¶ Quero tibi. quot sunt terminatōes verbozū prime pīgatōis in pma
pōna pīcis indicatiui. Dico sunt circiter trigintaquattuor.

Beo deo dio pio bo mo so creo teo lio rio co
no to meo cio mio tio do po uo neo deo nio
uiso go queo xo seo gio vo lo ro zo

Beo seligmachen. Gladio wetren. Enucleo entrinnen. Inuadio ze
pfand stellen. Beo gon. In meatus. Appodio anlenen. Balneo baden.
Dimidio halben. Laqueo stricken. Repudio versmelzē oder hynder sich
triben. Illaqueo stricken. Effigio byldmachen. Creio schepfen. Spolio
beroubē. Recreo widermachen. Humilio demutigē. Nauseo onxwillen
Amplio breyten. Satio sarmachē. Locilio versienē Recocilio idē. So
cio gesellen. Uicio lesteren. Subtilio subtilmachen. Conuicio schelten.
Pallio decken. Precio lonen. Apprecio idem Precio lonē. Vlandemio
herbstē. Nuncio vorschafften. Abrenūcio absagen. Somnio dremmen
Radio schinen. Latio spheren. Pio reinmachen. Expio idem cū simpli
ci. Ebrio drunckenmachen. Angario wiucken. Inuicio vel etiam inuiri

Dieta octaua.

or verynrechten Excorio vrschindē. Glario verwandlē. Angustio zwīngen. Deuto irren. Obuio begegen. Bueio kurtzen. Alueno erlichten. Dutuo eyn ander līhen. Locedere idem. Extenuo vercleinen. Insinuo zu verkunden. Continuo veruolgen.

Quo ruyren. et habet multa composita. Libo schmacken. Probo bueffen. Turbo zersteren. Acerbo bittermachen. Exacerbo idem

Uaco vnnutz syn oder nyergent myt sich bekumeren Placo versichē Dico keissen. z etiam sacrificare weyen. Iudico vtheilen Indico wyssen Vindico rechen. Intoxico vergeben. Decortico schellen Hastico kuen Exceco blinden. Uoco ruffen. Loco verlīhen. Conducere līhen. Defalco abschlagen Trico flechten.

Hedo fulmachen. Inheredo erben. Exheredo enterben. Lapido versteinen. Trepido rydren. Formido veychten. Diffido entfegē. Diffidere nyt getruwen. Comodo baten. Accomodo leben. Sudo schwitzen. Laudo pyssen. Fraudo betriegen. Discordo entweisen

Congrego samelen. Nego leucklen. Lego senden. Ligo byndē. Obligo verbynden. Nauigo schiffen. Vitigo multigē. Fatigo niedermachē Litigo kuuelen. Subiugo vnderthenigmachen. Rogo bitten. Et habet multa pulcra composita.

Uolo wellen. Uelo decken. Deuelo entdecken. Similo glichē. Dissimilo durch die finger sehen. Postulo heyschen. Baiulo dragē. Tumulo begraben. Uaculo beschyssen. Tribulo quellen. Flo habet multa composita. Sallo driesen. Sigillo seglen. Uacillo zwiuelen.

Adamo ferliebbon. Clamo ruffen. Inclamo gegen ruffen. Diffamo enteren. Estimo scherzen. Existimo meynen. Firmo vestmachen. Inhumo graben. Exhumo vgraben. Armo wapnen. Formo habet multa composita.

Do nas nare schwimmen. Et habet multa composita. Dono geben. Codono mit geben. Inclino biegen. Semino seyen. Nomino nennen. Termino enden. Ordino schicken. Signo zeichnen. Orno zeyern Omnia dicta habent multa composita

Sipo brocken oder inruren. Stipo vmbsteckē. Obstipo stoppen Palpo tasten. Increpo berastlen. Occupo bekumeren. Lulpo lesteren. Extripo vffryren Aquo wasseren. Adaquo idem oder drienccken. Obliquo crumen. Equo glichen. Propinquo nehen

Paro bereytē. Impero gebieten. Reparo widermachē. Fenero wesslen. Onero beladen. Exonero entladen. Aro exaro eren. Errare irren. Spero hoffen. Recupero verhehlen. Separo scheiden Soporio schlummen. Sed sopire quarte veken. vt infra. Genero geberen

Ondero wegen. Supero vberwinden. Uerberero schlagen Lacero zerryssen. Desidero begerē. Considero mercken. Tempero messigē Odero idem. Obtempero vnderthenig syn. Libero verlossen. Libro wegē Delibero beratten. Propero nahen. Accelero idem. Vulnero wunden Sero z obfero schliessen

Refero entschliessen. Macero mager machen Spiro erthumen oder wegen. z habet multa composita. Oro ex. ad. bitten. Ploro schreyen Ex

Die mercurij.

ploro vffschreyen. Juro schweren. Probro schelten. Sacro wissen. Mi-
nistro dyenen. Patro. i. facere. Vultu dictorum habent plura cōposita.

Patriso patrē sequi. Matrifo matrē sequi. Coniso dansche. Luso nō
est in vsu. Accuso beclagen. Excuso entschuldigē. Pulso luytē. Cōpensō
geluchē. Recōpensō wydervymb lonē. Dispēsō dispēlytē. Incrasso ferma-
chen. Noto schwimnē. Dilato brytē. Vito ryckmachen. Vito myden
Vffito gewen. Febricito das kalt hon. Dubito zwifelen. Nobilito edel
machen. Noto mercken. Vuto veruandlen. Vuto meynen. Computo
rechnen. Imputo zu messen an zehen. Saluto grüssen. Tracto hanteyren
Specto beyten. Salto springen. Exulto frewen. Resulto wyder vff spri-
ngen. Tanto syngen. Apro geschicktmachen. Certo stryten kuffen. Porto
dragen. z. habet multa composita. Arresto fronen. Suito smachen. Oa-
uo hichen. Grauo beschweren. Leuo vff heben. Priuo berouben. Sal-
uo behalten. Curuo krummen. Seruo behalten. Laxo vff bynden. Re-
phetizo wyssagen. Babetizo deuffen. Canonizo erheben.

Omnia p̄dicta z multa alia simplicia z composita prime habent aut
in p̄terito z atum in supino. Que ideo posita sunt ne pueri credāt q̄ om-
nia in io. bo. co. do. go. zc. sint tertia. z omnia in eo sint secunde zc.

Die mercurij. dieta nona.

De p̄teritis z supinis verborū secunde coniugatiōis

Vt tibi. q̄ p̄ba sunt scde coniugatiōis. Dico illa q̄ h̄nt e p̄ducta z
aū re in infinitiuo p̄bi actiui z neutralis. vt docere fulgere. Vel q̄
h̄nt e producta aū re vel ris in secūda persona indicatiui verbi passiui co-
munis z deponētalis. vt doceor doceris vel ere. fateor eris vel ere.

Quot sunt terminationes verboz secunde persone in prima p̄sona p̄-
sentis indicatiui. Dico est vna ḡnālis scz eo. sed in spēali stz quatuor decē.

Beo ceo deo geo leo meo
neo peo queo reo seo teo v eo

Littera longa vel r ante deo si facit.

Si breuis est e vel i produciunt atqz facit di.

Contra. Alexander p̄cedit ex ignotis. quia p̄supponit noticiā quā tita-
tis syllabarum q̄ est ignota. Etia pauca p̄ba p̄tinent. ergo p̄ pueris illa
melius exp̄munt. Ardeo si sum biennē. Rideo si sum lachen. Suadeo si
sum ratten. Strideo dyezend klaffen. Video di sum sytze. Habēt mul-
ta p̄posita q̄ lector declarabit. Quattuor geminant p̄teritū. mordeo mo-
mordi byssen morsum in supino. Pendeo pepēdi hangen. Spōdeo spo-
spondi geloben. Tondeo totondi sum scheren. sed sua composita nō ge-
minant p̄teritum. vt remordeo remordi.

Regula de
compositis
Si componantur geminantiā non geminantur

Vt respondeo respondi. z nō responondi. Item expello expuli z non
expepuli. Excipiuntur composita a do sto posco disco p̄curro repugno
que geminant sua p̄terita.

Dieta nona

Hec preter per ui deo preterit. excipe prandi
Pransus sum iunge neutropassiuu secunde.

Omnia alia in deo habent ui per diuisas syllabas	
Suideo ui itum studieren	Frondeo ui. spreten
Dudeo ui itum schamen	Audeo ausus sum gedurtig syn
Ledeo ui. verdrießen	et ausim defectiuum.
Landeo ui. glitzen oder blincken	Gaudeo gausus sum
Splendeo ui. schinen	gausum frauwen.
Sordeo ui. stincken	Soleo solitus sum pflegen
Uadeo ui. nasf machen	Prandeo pransus sum
Frendeo ui. grymmen	vel prandi. zu myttag essen

Si facit l vel r ante geo

Eulgeo si sum. schynen	Turgeo si sum. geschwellen
Dulgeo si sum. melcken	Tergeo si sum. drucken
Indulgeo si tum. vergeben	Augeo xi ctum. vermeren.
Algeo si sum. gefryeren.	Lugeo xi ctum. weynen klagen
Urgeo si sum. tzywingen	Frigeo xi vel ui frieren

In ui geo cetera format.

Ogeo ui. bedurffen. Indigeo idem. Digeo ui lasf syn vel tragf syn.
Rigeo ui dorren oder strengf syn. Uigeo ui grunen
Oieo ciui citum reffen. Quieo eui etum rasten.

Addita muta leo facit eui.

Tria sunt habetia mutam ante leo. scz cleo. fleo. pleo
Cleo cleui clerum nō est in vsu. Fleo eui etū schryen. Defleo cōfleo idem
schryen. Pleo eui etū nō est in vsu fullen. Cōpleo eui etū impleo. repleo
idem. Deleo eui etū abweschen. Oleo eui etū stinckē. etiā hz olui itum.
¶ Nota composita ab oleo etiam habent duplex preteritum z supinum
Adoleo eui vel ui adultum. wassen oder brennen opferen. Redoleo eui
etum vel ui itum wolffmacken. Inoleo eui etum. ui itum gewon syn.
Aboleo eui etum. ui itum. vngewon syn

Cetera verba leo per ui facit absqz supino

Sed doleo dat itum. solco valeoqz supinum

Oaleo ui. warm werden. Palleo ui. bleychwerdē. Calleo ui wyff syn
Squaleo ui beknusel syn. Sileo ui schweigen. Lileo ui. i. mouere rieren
Polleo ui schynen. Uileo ui schnoedf syn. Volleo weichf werden. Do
leo ui itum. trurigf syn off smertzen lyden. Ualeo ui itum wolmugen
starckf syn. Soleo solitus sum in preterito z solitum in supino gewon ge
ubt syn. Et habet composita assoleo dissoleo persoleo.

Si queo sumqz facit. tamen in tum plurima reddit

Torqueo torfi torsum vel tortū pynigē. Distorqō orfi orsum vel ortū
ymbdreyen scheeffsetzen. Extorqō orfi orsum vel ortū schartzē oder pre

De geo.

De leo.
De leo

De queo

Die mercurij.

De ueo

chen. *Liqueo* liquui *p* duas syllabas. *Deligo* ui caret supino *schmelzē*

Dat ueo ui *per* tum

Moueo ui tum bewegen. *Fauo* faui *fautum* gunnen

Voueo voui tum. geloben. *Lauo* laui *cautum* hietren

Poueo ui tum. neren. *Sueo* sueni *suetum*. gewon syn

Nota *sueo* z *sua* composita habent duplex preteritum. vt *sueo* sueni vel

suerus sum. *Consueo* consueui *consuerus* sum

Multa verba in *ueo* caret supinis vt sequitur.

Aueo aui *begeren*. *Braueo* ui *beschweren*. *Saluco* ui *grüssen*. *Calueo*

ui *kall* syn. *Paueo* ui *bleich* werden. *Pinguo* ui *feist* werden. *Flauco*

ui *val* syn. *Languo* ui *siech* syn.

Nota *languo* z *pinguo* nō habēt *langui* *pingui* *p* duas syllabas. sed

languui *pingui* *p* tres. vñ *Quidius* *Imposito* *fratri* *moribunda* *relan*

guunt *ore*. *Nec* habēt ui *p* duas syllabas. sed ui *p* vnam syllabam

Feruo ui *dat* *sine* *bui*. *conluco* ui *xi*

Feruo ferui vel *bui* *brennen*. *Conluco* ui vel *conuixi* *wyncken*

De beo *ceo* *meo* *neo*

De peo *reo* *seo* *teo*

*Regula ge/
neralis

In ui diuisas cetera format.

Ista regula continet sub se valde multa verba. *Habeo* ui itū. z *sua* cō

posita *exhibeo* *phibeo*. *Debeo* ui itū *schuldig* syn. est cōpositū *de* *habeo*

Prebeo ui itū *geben*. est ppositum *de* *habeo*. *Libeo* ui itū *lieben*. *Colli*

beo ui itū *idem*. *Labeo* ui itū *rotzen* oder *cyteren*. *Pubeo* ui *scham* *har*

gewinnen. *Rubeo* ui *rot* werden. *Albeo* ui *wis* werden

Accipiuntur *iubeo* *iussi* *iussum* *gebieten*. *Fidciubeo* *burg* werden

Inde *fideiusor* *eyn* *burg*. *Sorbeo* *sorpsi* vel *sorbi* *sorptum* *supen*

Placeo ui itū *gefallen*. *Noceo* ui itum *schaden* *Taceo* ui itū *schwigē*

Liceo ui itū *zymmen* oder *gezemen*. *Iaceo* ui itum *ligen*. *Arceo* ui itū z

zwingen. *Doceo* ui *doctū* *leren*. *Disceo* ui itum *mischen*.

Accipiuntur *luceo* *xi*. caret supino. id est *splendere*. *Polluceo* *xi* *globen*

geben. etiam *capitur* *pro* *lucere*. *Dulceo* si sum *schmachten*.

Tumeo ui *forchten*. *Squameo* ui *schieppen*. *Tumeo* ui *geschwellen*

Fameo ui *hungeren*. *Humco* ui *naß* werden. *Spumeo* ui *schumen*

Teneo ui *tentum* haben. *Laneo* ui *grau* werden. *Donco* ui itū *ma*

nen. *Iuuenco* *yunch* werden. *Inde* *seneo* ui *alt* werden

Senesco *inapere* *canere*. *Crepeo* ui *lau* werden. *Torpeo* ui *trag* syn

Stupco ui *erschrecken*. *Lepeo* ui *hofslich* syn. *Carco* ui *caritum* vel

caßum *enberen*. *Pareo* ui itum *yndertenig* syn. i. *obedue*. *Floreo* ui *gru*

nen. *Torreo* ui *rostum* *doren*. *Larco* ui *schynen* *Oenseo* ui *ensum*

vrteilen. *pro* *eodem* *Censo* *tertie*. *Censio* *quarte*. *Succenso* ui *ensum*

gram oder *zornig* syn *Griseo* ui *gris* werdē. vt *lupi* *griseſcūt* nō *canescūt*

Larceo ui *verbergen*. *Peniteo* ui *ruwen*.

Parco ui *aßum* *offenbaren*. *Fereo* ui *stuncken*. *Riteo* ui *schynen*

Duceo ui *perstunnen*.

Nota
Paucis
Utile
eleo. taceo
sum. paceo

Qnerio
uem ante r
e breuem a
ponē talib
sequor seq
Qnerio
magis lon
Lio pi
mo qu
dem term
do cēlin
ba cernit
facile int
nog possi
H breuis
Qnerio
breui nō eſt
preſuppon
isto terti
partis m
t. a verba

Facile
aff. ci. cet
Lacio i
adiectum.
Sipreſe
Greff.
a in ſupin

De

Hicor
Regul
miao col

De

De

De

De

De

De

De

Dieta nota

Nota multa verba neutralia scde coniugatois carent supinis. *¶* **P**auca supinantur neutralia verba secunde.

¶ Ut vileo seneo floreo carent. Sed doleo, noceo, placeo, pareo, liceo, oleo, taceo habent itum, sed careo habet cassum vel caritum, torreo co/stum, pateo passum.

¶ De preteritis et supinis verborum tertie coniugationis.

Quero tibi, que verba sunt tertie coniugatois. **D**ico que habent e breuem ante re in infinitiuo in verbis actiuis et neutralibus, vel que habet e breuem ante re in secunda psona indicatiui in passiuis communibus et deponetibus, vt legere scribere currere et cetera. Item legor legeris vel legere, sequor sequeris vel sequere.

Quero tibi, quor sunt terminationes verborum tertie coniugatois in prima psona indicatiui. **D**ico vna et viginti.

Cio pio vo do lo po so dio rio bo go
mo quo to gio tio co ho no ro ro

Si queras, valde multa sunt verba prime coniugatois que habent eadem terminationes vt patet supra, iam dubitatur que verba in io bo co do et cetera, sint prime, et que tertie. **D**ico q pueri diligenter debet notare verba tertie hic postea ponenda, qm ponetur fere omnia simplicia: sub quibus facile intelliguntur composita. Et omnia alia eiusdem terminationis hic non posita sunt prime aut quarte saltem in io.

Abreuis ante cio cum compositis facit eci.

De cio

Contra, iste textus et omnis similis vbi loquitur de littera longa vel breui non est bene positus, quod probo, quia pcedit ex ignotis, quoniam presupponit noticiam quantitatis syllabarum que est ignota, etiam sub isto textu non comprehenduntur nisi duo verba simplicia, ergo melius et pueris multo clarius erit illa ponere, ideo raro ponentur textus nisi multa verba sub illis intelligantur.

¶ Exemplum de cio.

Facio feci factum machen, composita mutant a in i breuem. **A**fficio affici eectum, conficio, deficio.

Iacio ieci iactum werffen. **C**omposita mutant a in i, vt adicio adiecti adiectum, abicio, proficio.

Si presens tenet a tenet hic et vbiq supina.

Et est, omne verbum quod habet a in presenti indicatiui etiam tenet a in supino, quod est verum in omni coniugatoe.

Regula bona in omni coniugatoe

De
Prima clamo clamatum placo placatum
Secunda maneo mansum taceo tacitum.
Tertia facio factum capio captum
Quarta salio saltum haurio haustum

A si composita mutant in i dant e supina.

Regula bona, quando pposita mutant a in i, tunc habet supina p e, vt conficio confeci confectum, et non confactum.

Die mercurij.

Sed debes demere do go.

Nec excipit Alexander pposita in do z go que seruāt a in supino z nō e
Exemplū de do. vt a cado occido occasum nō ocellum. Exemplū de go
vt ab ago subigo subactū nō subectū. Contra. etiā fallit in cōpositis
a sapio statuo salio placeo. z nō excipiunt. ergo est diminutus. De sapio
desipio desipitū z nō desepitū. De statuo pstitui pstitutū z nō cōstituetū.
Licio cetera format in pi.

De dio z gio

Specio spexi spectū schen non est in vsu. sed eius pposita. Aspicio exi
ectum. pspicio despicio. Licio lexi lectū ziehen. nō est in vsu sed eius ppo
sita. Allicio exi ectū. Illicio. pellicio Elliceo ellicui elicitiū excipit vñ ziehē

Dat di sumqz dio. gio gi dat itumqz supino.

Eodio di sum graben. Effodio. perfodio. confodio. Fugio gi itum.
flicchen. Aufugio refugio confugio. Non sunt plura verba simplicia. Re
liqua in dio z gio sunt prime aut quarte

De pio

Dat pio semper ui. sine cepi sine cupiui

Sapio sapui sapitū smachen. Desipio. respicio. Rapio rapui raptum
rouben. Sua composita mutant a in i. z habent e in supino. vt corripio
corripui correptū. Arripio arripui arreptū. Lapis cepi captum nemen.
et nō ceptū p regulam Si piūs tenet a zē. sua cōposita mutant a in i. z ha
bēt ceptū. vt accipio accepti acceptū per regulam. A si composita. Ita re
cipio recepi receptum. cupio sui itum begeren. concipio idem

De rio z tio.

Pario peperit paritū vel partū geben sicut mulier. sua cōposita sunt
quarte. cōperio experio. Quatio quasi quassum schyrtten schwinē Lurio
cussi cussum non est in vsu. sed eius cōposita schlaben. Concussio cōcussi
concussum. Percussio schlagen. Discussio discussi discussum scelen oder
erfaren. Non sunt plura in rio z tio tertie. alia sunt prime vel quarte.

**De tio p du
as syllabas**

Semper uo dat ui. debet struo cum fluo demū

Tribuo ui utum geben. Attribuo. cōtribuo. retribuo. Dinuo ui utū
mynderen. cōminuo. diminuo. Statuo ui utum setzen. cōstituo. instituo
prostitutio. substituo. Arguo ui utum straffen. Veruo ui forchtren. Erno
vñ thun. Induo an thun. Acuo scherpfen. Congruo bequem syn. Con
spuo spren. Diluo abwischen vel dylgen. A nuo verbo inusitato ve
niunt annuo innuo renuo abnuo.

Nota ruo habet rui ruitum vel rutum fallen. Ita et composita eruo
erui itum vel utum verleussen. Obnuo. irruo.

Excipiuntur a dicta regula struo. fluo. stinguo. Struo struxi crū zym
meren. A struo. extruo. construo. destruo.

Fluo fluxi fluctum fließen. Affluo. influo. effluo. profluo.

Stinguo xi crū nō est in vsu. Extinguo vñ thun. distinguo vnder scheydē.

De bo

Quero tibi. quot pba in bo faciunt pterita z supina. Dico duo. f. feri
bo z nubo cum ppositis faciunt psi z prum. Tria in bi z itum. Et pposi
ta a cubo ui itum. Scribo scripsi ptū schrybē. Ascribo conscribo pferi
bo. Nubo nupsi ptū zu der ee griffen. z prinet ad feminam regēs datiuū.

Dieta decima.

versus. Ut sponsam ducit. sed viro femina nubit. Nambo bi itū leckē.
Bibo bi itum drincken. Ebibō bi itū vř drincken. Scabo bi tum clubē
Qubo murař in cumbo. sed in deponitur in preterito z supino. Accum-
bo ui itum vmbiszen. Recūbo ui itum zu tisch sitzen. Discumbo ui itū
idem. Concūbo concubui concubitu byschlafen. Inde concubitus

De co.

Si co preueniat vocalis longa facit xi.

Nisi duo verba continentur hic que sunt hee

Dico dixi dictū sagen Addico edico perdico

Duco duxi ductū leyten Adduco conduco produco

Sed si preueniat n vel s immediate

A vel s abijcitur. hec ci. sed z illa facit ui

Uinco vici victum vberwinden. conuinco. Posco noui notum erken-
nen. Prenesco. Cresco creui cretum wassen. Accresco. Pasco paui pastū
weyden. Depasco vel cor

Item agnosco agnouī. Ignosco oui. Cognosco oui. sed hñt otū vel ituz
in supino. Et glisco caret pteritis z supinis. Sz excipiunt verba q sequū-
tur. Disco didici discitū lernen. Perdisco perdidici. Posco poposci po-
scitū heyschen. Reposco repoposci. Et nota q pposita illoz duoz gemi-
nant pterita ptra regulā Si cōponant geminātia zē. Cōpesco cōpescui
cōpescitū bezwingē. Conquiesco cōqueri. caret supino wincken. Par-
co pepci vel persi sum. spharen. Ico ici itum schlahen

¶ Nota q verba inchoatiue forme carēt preteritis z supinis. vt sz ama-
sco docelesco feruesco caleasco.

Die Iouis. Dieta decima.

In si do vertit si per se longa preibit.

Nic Alexander morte suo procedit ex ignotis. Et posset queri. quot
verba continentur hic. Dico septem que sequuntur

De do

Rado rasi rasum scheren. abrado. prerado. Uado vasi vasum gaen.
Euado. inuado. Uedo lesi lesum quetzē. Allido. collido. Rodo rosi ro-
sum nagen. Abrodo corrodo. Ludo lusi lusum spelen. Alludo illudo.
Trudo trusi trusum stossen. Extrudo intrudo. Plodo osi ofum. hand-
zu samen schlahē. Explodo. Fido fissus sum betruwen. Cofido diffido
Sido caret pterito z supino vlygen schinen vel sculpere. Qudo cussi cas-
sum smeden. Excudo incudo. Pudo rudi caret supino clamare sicut asi-
mus rancē. Claudio clausi clausum schliessen. Cocludo excludo Plau-
do plausi ausum verblēden. manus cōcutere ex leticia. die hend zu samē
slahen. Diundo diuisi diuisum deylen. Cōdiuido. i. simul partiri

Ante do si veniat i vel u simul n mediante

In di preteritunt. sed in his n demitur ante

Scindo scidi scissum snyden. Abscindo rescindo. Fīndo fidi fissum
spalden. Perfīndo refīndo. Fūndo fudi fūsum gieffen. Effūndo infun-
do. Cūndo tutudi tūsum slahen zerknischen. Obtrundo ptrundo

¶ Verba in do geminātia preterita.

Die Iouis

Tundo tutudi tufum. Sed tondeo fede rotondi tonsum. Tendo teten di tensum spannē. Exredo intēdo. Sed quedā hnt cum. vt intēsus vel incētus. Pendo pepēdi pensum hēnken. Expendo suspēdo. Pendo etiā hz pendi Et pposita nō gemināt Pēdo pepēdi vel pēdi caret supi no. vñsten. Qado cecidi casum vallen. Occido procido media breuis Qedo cecidi cesum media lōga slahen doden Pēdo pēdidi pēsum gryffen. Abscondo abscondidi absconditū. vel abscondi absconium.

Composita a do. Addo addidi itū. zu doen. Londo pdidi symmeren Perdo pdidi itū verlieren. Trado tradidi itū verrade Un Alexander

De compo
sitis a do.

A do composita formabunt di geminata

Nota sex verba in do geminant pncipium pteriti. Et duo cum multis compositis a do geminant finem pteriti. Et bene nota q cōpo sita geminantium nō geminant p regulam Si cōponant geminancia Quero tibi. que est differētia inter composita a cado z cedo cecidi. z cēdo cessi. z scindo. Dico q illa differētia est summe notanda.

Et quare hoc. Dico tibi qm noticia illius dñitē ad gloriā z honorē le gentibz in ecclia lectiones multū pfert. z illoz ignorātia multos pfundit Hoc sic ostēdo. nā cum legit. Caritas nūq excedit. ibi est media breuis. eo q venit a cado. Lū legit. sapiētia excedit columnas septem. ibi est media longa. qm venit a cedo cecidi. Itē. vt nō occidat sup ira / cundia vestrā. media breuis est. Itē herodes occidit iacobuz fratrem iohānis: media longa est. Pro quo nota figuram sequentem.

	Accido	accidi
A cado cecidi mu	Incido	incidi
tant a in i breuem	Excido	excidi
	Occido	occidi. quod habet occasum

Ista pposita habent ei breuē. z quasi idem significant cum cado addita circūstantia ppositiōis. z carent supinis preter occido. vnde. A cado composita semper caruere supinis. Occido sed dicas tē.

	Concido	conci	conci sum
A cedo cecidi mu	Incido	inci	inci sum
tant e in i longam	Excido	exci	exci sum
	Occido	occi	occi sum

Ista composita videntur eadem cum compositis a cado. Sed differūt pmo in accentu. qm habent ei longam. z a cado ei breuem. Secundo non idem significant cum illis. Tercio differunt in supinis.

	Accedo	accesi	accesi sum
A cedo cessi non mutant e.	Incedo	incesi	incesi sum
	Recedo	recesi	recesi sum

Ista cōposita idem significant cū simplici addita circūstantia ppositiōis

A scindo scissum. Abscindo abscidi abscissuz Rescindo rescidi rescissum Ista cōposita in voce coincidunt cum ppositis a cedo cecidi media longa in pteritis z in tpibus inde formatis. z etiā partim in significatiōe Sed dñt in orthographia. qm ista scribunt p sc. alia p c sine s. Secundo differūt in supinis. ista hnt ssum p s duplex. alia sum per s simplex.

Dieta decima.

Nil aliud mutans prebet per cetera di do.

Omnia alia verba in do de quibus non est dictum habent di 2 sum.

Scando scandi sum klymmen. Ascendo di sum. descendo fendo fen di fensum. nō est in vsu. Defendo. offendo. Qando di sum essen. Ex / purgat visum betonica mansa. Pando di sum offenbahren. Expando Accendo di sum an zynden. Incendo di sum verbirnnen. Sunt composita a candeo secunde coniugationis. Qdo es est edi esum vel estū id est comedere essen. Comedo edi esum vel estum idem essen. Seme do edi esum vel estum halb essen. Obedo edi esum vel estum. vmb vñ vmb nagen. Es pro comedis da mihi versum. Si tibi deficit es. mi / ser es. 2 pingua non es. id est comedis. Est pro comedit da versum. Q lupus est agnum nō est mirabile magnum. Esse pro comedere da versum. Sanus vis esse noli de fructibus esse. id est comedere.

**Regula
generalis**

Si facit r go: nisi sint a rego nata.

De go.

Vergo si sum synckē. Submergo emergo. Spergo si sum sprenge. Asp go disgo Oergo si sum druckē. Abstergo extergo Uergo si suz nahe

Sed in xi cetera sunt

Omnia alia cum compositis habent xi. Eligo fixi fixum vesten. Oe go teci tectum decken.

Ringo finxi fictū dichre. Stringo stringi strictū zwingen. Pingo xi ctū malē. Mingo xi ctū seychen. Predicta quatuor deponūt n lram in supio

Ungo vñxi vñctum salben Ango anxi anctum quellen

Plango planxi ctum schreyen Stingo stingi stinctū nō est in vsu.

Lingo linxi ctum. lecken Clango claxi ctum clingen

Iungo xi ctum zu fügen Lingo xi ctum gürden.

Tingo xi ctum verwen Ringo xi ctum. reysen. Predicta decē retinent n

Sugo xi ctum sugē. Eligo xi ctū nō est in vsu. sed pposita pligo inligo

Corrigo correxi ctum straffen.

Rego rexi re / Porrigo porrexi ctum. i. dare geuen

ctum regyren Pergo perrexi ctum gaen oder reysen.

Surgo surrexi ctum vp staen

Ita alia composita. vt erigo arrigo resurgo.

Accipiuntur a regula Sed in xi. verba que sequuntur.

Lligo legi le Colligo collegi collectum. samelen

ctum lesen Deligo delegi delectum vñ kyesen

Eligo elegi electum idem

Perlego plegi plectū 2ē. habent sicut lego.

Accipiuntur tria composita a lego. Intellego xi ctum verstaen. Diligo xi ctum lieb haben. Negligo xi ctum versumen

Ctingo terigi tactum. tasten. Composita non geminant. Attingo attri / gi attractum. Contingo contigi contactum. Erango fregi fractū bre / chen. Confringo infringo. Ago egi actum wyrecken. Abigo. ambigo.

redigo. cogo. erigo. trāsligo. quorum significationes breuitatis gratia

obmittuntur. habent egi actum 2ē.

Dego degi caret supino. in armoet leuen.

Die Iouis

Nota pposita istoꝝ triū. tango. frango. z ago mutant a in i. nō tamē habent supina p.e. sed p.a. p. exceptōem factam ibi Sed debes demere do go. Pungo p. stimulare stupfen habet pupugi. Pungo p. nume rare zellen. punxi punctū. Pango p. pactū facere pepegi. geding mā chen. Pango p. cantare syngen habet panxi. Pango p. coniugere habz pegi. zu samen vougen oder beften.

De ho **H**o xi ctumqz facit.

Arabo traxi tractum zyhe. Attraho detraho. Uebo veri vectum voe ren. Aducho inueho.

De lo **D**at nilo:ni geminetur l.

Uolo ui willen. Colo ui cultum eren. Nolo ui. nyt willen Consulo ui ultum raden. Salo ui mexillen. Alo ui altum vt alitū. coalui zc. fu den: Solo ui multū malen. Nola molo habet multū vel molitum Inde demolitus z nō demultus. in stuckē zerbrechen. z dicis demol tus media longa a demolioꝝ deponērali geknyft.

Nota composita a colo retinent o. pter oculi. id est abscondere

Nota volo z nolo reperiuntur habere supina per itum. vt volitū no litum. quod probatur. quia ab eis veniunt volitio nolitio

Uello velli aut vulsi. vñ rupfen. Euello idem. Psallo psalli caret supi no syngen. Inde psalmus. Sallo falli falsum saltzē. Inde falsare idē Salo falsi falsum idem Sallio fallui fallitū p. duplex ll. quarte z iuga tōis idem. Salio salui saltū per l. simplex quarte springen. Inde salto Pello pepuli pulsū triben. Expello impello.

Fallo fefelli falsum betryegen. Inde falsus deceptus.

Oello ceculi celsum. aut cellui celsum. Et hoc pterituz est magis in vsu in suis cōpositis. vt excello excellui. In excelsus. Precello pcellui. An tecello antecellui. omnia idem ybertreffen. Percello schlahen. Inde p celsus. Et sic patet q. vtrumqz supinum est in vsu.

De mo **M**o dat ui dat itum.

Uomo ui itum korzen. Tremo ui itum zyterren. Bemo ui itū suchten Eremo ui itum grymmen.

Excipiunt sex verba cū suis cōpositis. Premo pressi pressum drucken. Coprimo depmo expmo. Omo emi emprum kauffen. Redimo ver lossen. Sumo sumpsi sumptū nemen. Assumo consumo resum o. Pro mo prompsi promptū syngen. Depromo idē. Omo compsi comptū zyren. Inde comptus ornatus. Demo depsti demptū vñ nemen.

De no.

Dono posui itū serzē. Appono ppono expono. Gigno genui itū kynder gewinnen. Inde genitus. Sterno straus stratū strouwen Consterno. Sperno spreui spretum versmaden. Asperno consperno. Sino siui si tum gehengen. Desino iui vel ij. Lino liui litum. vel habet lini aut le ui kleuen off saluen. In releui. vnde Therentius. Omnia dolia mea releui. ontstopt. Gemno tempsti temptū. Contemno psi ptū versma den Lano cecini cantuz syngen. Sed eius composita habent ui centū Et mutāt a in i. pter oceano. Conctno ui entum pariter canere. Pre cino vorz syngen. Succino ui entum. onder syngen. Accino zu syngen.

Dieta decima.

Occano oceanui occantum gegen syngen. Unde Salustius. Jussu me-
telli cornicines occanvere. Cerno cretum. i. videre. Discerno discreui
Cœrno concreui cœcretum. Sed nota q̄ cerno fm ylum habet vidi z
non creui. ad differentiam creui de cresco.

Po dat ui dat itum.

Depo z quo

Srepro ui itum wietegen oder ynslumiger Löstrepro. Crepro crepui
itū zerbrechen. Etia est idē cum crepare prime. Scopo ui itum keren In
scopa. id est scoba. Rumpo rupi rissen. Abumpo. corrumpo. Sculpo
psi ptū vñ grauen. Serpo psi ptū schlichen off krupen. Scalpo psi ptum
kretzen. Alepo psi ptū stelen. Xarpo psi ptū zeisen. Sarpo psi ptū egen
In sarpa eyn ege. Repo psi ptū krupen. Coquo cori coctū kochen. De
coquo recoquo. Linquo liqui lictū verlassen. Delinquo reliquo.

De ro.

Tero triui tritū zer ryben. Attero. contero. detero. Gero gessi gestū
dra gen. Aggero. cōgero. egero. digero. Uro vñi vñtum brennē. Cōbuo
circūbuo. Curro cucurri cursum lauffen. Precuro precucurri pcursum
Sed alia composita non geminant. discuro discurri. Quero quesui q̄
situm suchen. Acquirō exquirō perquirō. Uerro verri vel versū versum
wenden oder keren sicut porci. Sero serui sertum pñantzē oder impfen.
Sed quando habet seui satum fecit seyen. Ista differentia apud doctissi-
mos non seruatur. vt patet alibi.

Nota composita a sero quando mutant significatum simplicis

Afferō afferui ertum. vast legen

Habent ui z ertum

Differō differui differtū. wñlich legen.

Deserō deserui desertum. i. linquere lassen

So siui situmq̄ facit. sed deme capello

De so

Acesso iui itum. id est ad iram prouocare. vel cum desiderio lacera-
re zerryssen. Accerso iui itum zu ruffen. Accessō idem. Accipiuntur

Capello si sum. id est cū desiderio capere. mit begird nemen. Facesso
si sum mit styff etwas zu thun. Viso si sum ire ad videndū vel cum desi-
derio videre. Pinfo pinsui pistū backen. Censeo censui censum

Ante to c veniens in xi to mutat z in cum.

Electo xi cum byegen. Uerro versū versum keren. Plecto xi rñ flech

De to

Ten. Dero messui sum meyen. vt in pratis. Pecto xi vel xui pexū. Dicit
to misi missum senden. Pecto xi vel xui nexum. Peto iui itum heyschen
Sterto ui caret supino schnorcken oder rufen. Sisto pro statuere setzen.
Statui statutum. Sisto pro stare ston. steti z caret supino

Nota q̄ composita a sto. vt cōsto circūsto. z cōposita a sisto. vt cōsisto
circūsisso habent eadem pterita in voce. vt constiti circūstiti. que tamen
differunt in significatione.

De vo per vnam syllabam

De ro

Soluo solui solutū bezalen vñd enthynden. Absoluo. persoluo
Uoluo volui utū keren. Aduoluo. euoluo. reuoluo. Caluo calui caret
supino kaelwerdē. Uiuo vixi victū. lebē. Cōnuo. reuuo. Dero nexui

Die veneris

zu knüpfen. Annero. Nero. Dero terni zu weben. vt fit cu filis. Tere
eyn weber. Fazo caret vtroq. z est idem qd faciam futuri optatiui.
fazo facis facit. in plurali faciunt. id est faciam as at. in plurali faciant z

Die veneris. Dieta undecima

De preteritis verborum quarte coniugationis

Quero tibi. que verba sūt quarte coniugationis. Dico illa que habēt i
gam aū re in infinitiuis in verbis actiuis z neutralibus. Vel que habet
i longā ante re in secūda psona indicatiui in passiuis cōmunibus z de
neutralibus. vt audioz audiris vel audire. largioz largiris vel largire zc
Quero tibi. quāt sunt terminatiōes verborū quarte in pma psona p
sentis indicatiui. Dico due generales. que sunt in io z tria z eo. Sed
speciali sunt tredecim.

Et sunt bio cio dlo gio lio mio nio
pio rio sio tio vio eo

De ncio

Dat cio xi quotiens n preuenit.

Vincio vinci vincum bynden Vincto quem supero. sed vincio que
ligo vincis. Sancio sanxi vel iui ctum vel itum. i. statuere firmare.

De cio.

Dac sine dat si.

Alia verba quarte in cio nō precedere n habent si. Fartio si fartū fi
len als wurstmachen. Refertio. Sartio si fartū. neyen. Refartio lappa
oder bletzen. versus. Dū fartoz fartit fartoz farcina fartit.

Fulcio si fultum vndersetzen oder beseltigen. Singultio si ultum.
sufzen oder geben. Raucio si rausum heysf werden. Inde raucus a ur
heysf. Rancio si ransum. gerist werden. Scio iui scitum wissen. Prescio
rescio. nescio

Regula ge
neralis.

Cetera preteriti vocem fecere per iui.

Iui preteritum semper transfertur in itum.

Omnia alia verba quarte coniugationis habent iui in preterito z itum
in supino. Et comprehenduntur hic valde multa verba que sequuntur.

Ambire wesselen. Delinire glimpflich machen. Ambire um bge.
Unire vereynigen. Etia est cupere begeren. Adunire zu samen machē
Suppire hofferig syn. Punire pynigen. Amicire cleyden Dunire vel
machē. Inde pmunire. premunire. Lio cis dre ruffen oder laden. Tini
re dulciter sonare. Scire wissen. Sopire endtmachen. Nescio ignorare
idē. Consopire simul dormire. Exsopire vñ dem schlaff wecken. Audire
horen. Exaudire serhoren. Inde obaudio subaudio. Sepire zunen. Zi
seps. Obedire gehorsam syn. Custodire. Circūsepire um b eyn zun zun.
Odire hassen. Esurire hungeren. Custodire bewaren. Prurire lucker.
Londire wurtzen. Erudire. i. docere leren. Lecturio. Auditurio. Fals
dire verdriessen. Nutrire neren. Enutrio. cōnutrio idem. Impedire hy
deren. Expedire furderen. Prepedire bekumeren. Tussire husten. Con
tussire. id ē simul tussire. Autussire kindhusten. Presagire wyssagē. Di
gire luxen sicut vacca. Censio idem cum censeo. Rugire grymmen si

Dieta undecima.

Ent leo. Veltire cleyden. Ulagire scurpen. Veltire begeren Polire zieren
 Halbutire itamelen. Vottire weyben. Slutire verschlinden. Deglu-
 tire idem. Sallire saltzen. Bulire syeden. Rebulire wider syeden. Suti-
 re dursten. Irretire in den stryck byngen. Dozmire schlaffen. Condoz-
 mire simul dozmire. Obdozmire capis pro mori. Seruire dyenē. Deser-
 uire verdiene. Seuire wutig syn. Emire id est ornare zieren. Veneo ve-
 niui venui / vel caret. i. vendi verkofft werden. Redimio zieren. Finire
 enden. Queo mugen. Nequeo nyt mugen Insanire rasen. Ignire fuerē.
 Insignire ordenen vel zieren. Linire salben.

Omnia dicta verba quarte habent iui in preterito z itum in supino.
 prter veneo. Et credo q pauca plura reperiuntur. ideo que hic non ponū-
 tur in bio cio dio zc. vide in tertia. si ibi non sint quere in pma
 Quero tibi. quoruplicia verba excipiuntur a regula Letera preteriti.
 Dico Alexander excipit ser simplicia. vt haurio. sepio. sentio. cambio. ve-
 nio. salio. Et composita a pario vt sequitur.

Haurio sepio sentio si. ui cambio vel psi.

Haurio hauri haurtum schepfen Inde haurtus eyn drunck vel schep-
 fung. Sepio sepiui vel sepsi septum. zunen. Inde seps eyn zun
 Cambio biui vel campii itum vel sum wesselt. Sentio sensi sensum be-
 finden. Assentio. consentio id est sensu pcipere

Dat venio veni. sic que componis ab illo.

Nic ponit alia duo que excipiunt a regula Letera preteriti

Venio veni ventum Aduenio adueni entum zu komen
 Circumuenio circumueni entum bedriegen
 Conuenio eni entum vberkommen

Salio salui salij saltum springen. Habet tria preterita. Assilio assille
 ui vel lui vel lij assultum. ita resilio exilio.

A pario dant nata rui.

Aperio aperui apertum vffthun
 Operio operui opertum decken

Excipiuntur Comperio comperi compertum finden
 Reperio repperi repertum idem

Quero tibi. quor verba excipiuntur a regula Iui preteriti Dico ista
 quinqz. sepelio. amicio. veneo. eo. z queo cum suis compositis

Sepelio iui sepulcrum begraben. Inde sepulcrum eyn grab. Amicio
 iui amictum cleyde. In amictus eyn cleyd. Veneo iui vel ij venum wer-
 den verkofft. Et est verbum neutrupassiuum de quo postea dicitur. In
 scriptura. Quinqz passeris asse veniunt. id est venduntur.

Quomodo differunt venio per i. z veneo p e. Dico differunt in qua
 sit. ace. in significatione. in genere. in preteritis z supinis.

Est venio neutrum. passiuum veneo dictum. Queo quiui quitu lon-
 gum mugen. Sz nequeo nequitum breue. Quo is ire iui itum. sua compo-
 sita etiam habet itum no longum sed breue. vt adeo aditum. redeo redi-
 tum. transeo transitum. Ambio iui itum longum habet vmb gon. Su-
 perbio iui itum longum hochfertig syn.

De veneris

De preteritis et supinis verborum passivorum

¶ Quero tibi, quomodo verba passiva formant sua supina. Dico eodem modo sicut activa. Nam activa verba, ut amo audio video lego mitto, et passiva verba ut amor audior videor legor mittor habent eadem supina in voce, licet differant in significatio. Ergo sicut video habet visum ita videor habet visum in supino.

¶ Quero tibi quomodo passiva faciunt sua preterita. videatur quod Alauder hoc non docet. Dico quod passiva verba non habent proprium preteritum sicut activa et neutra, sed habent sua preterita circumloquuta ex participio preteriti temporis et verbo substantivo sum vel fui. Unde si vis habere preteritum de verbo passivo domor werden gezampt, vide quomodo sum actiuum domo habet in supino, et hoc est domitum domitu, adde s et habes domitus pricipium preteriti temporis. Et tunc accipe sum et fui, ut domitus sum vel fui, et non domatus sum vel fui, est preteriti passivi. Sic preteritum de videor etiam format ab ultimo supino, ut visum visui, adde s ut visus, tunc accipe sum vel fui habes visus sum vel fui in preterito perfectum. Item visus eram vel fueram in preterito plusquamperfecto. Sic visus esset vel fuisset in preterito optativi. Item sim vel fuerim in preterito perfecti iunctivi et, vide formam illam coniugandi in donato.

De verbis deponentalibus

¶ Verbum deponentale est. Quero tibi, quid est verbum deponentale. Dico quod terminatur in r, et non potest dimittere r, si dimittat r iam non est latinum, ut loquor et quor, non enim dicitur loquo sequo.

¶ Quero tibi, quomodo deponentalia formant sua preterita. Dico quod non habent propria preterita sed circumloquuta ex participio preteriti temporis et hoc verbo sum vel fui. Et, quia hoc participium formatur ab ultimo supino ut dictum est, necesse est scire supina deponentalium de quibus tractabimus in o sicut habent passiva.

¶ Quero tibi, quomodo deponentalia habent in supino. Dico quod Alexander respondet ad hoc per hec metra.

Si reperire cupis ex deponente supina.

Actiuu finge vocem formaque per illam.

Dicitur quod de quolibet deponentali oportet fingere vocem actiuus verbi, et sicut illa vox activa format supinum, ita et deponentale. Sed ista fictio nimis obscura est pro pueris, ideo aliter dicendum est.

De preteritis et supinis verborum deponentalium prime coniugationis

Deponens prime dabit atum nil trahis inde.

Dicitur quod omnia verba deponentalia prime coniugationis habent atum in supino, et per consequens habent atus sum vel fui in preterito, et nulli est exceptio. Et sunt circiter ducenta et triginta prime coniugationis preterita aliqua composita. Quoniam vero perutile sit pueris scire eorum regimen

Dieta vnderima.

et theutonicū. ideo notanda sunt ea que sequuntur.

Quero tibi. quem casum regunt deponentalia post se. Ego distinguo Nam deponentalia sunt duplicia.

Deponen tialium

Quedā possunt vulgarisari p werden. z omīa illa sunt vera actiua quo ad fecationem. vt patior ich lyde. potest dici in tertia psona. das werd gelittē. Lucroz das spill werd gewonnē. ita furoz polliceor zc. Et omīa illa regunt accm casum pprium. z tres casus communes. scz dcm accm z abltm temporis. z adhuc ablatium sine p positōe si sententia requirat. eodem modo sicut actiua in o. vt lego audio.

Quedā nō possunt vulgarisari p werden. z omīa illa sunt vera neutralia quo ad fecationem. z nō regūt casum pprium. sed bene tres casus cōes. scz dariū accusatiū vel ablatiū tēporis. z alium ablatium sine ppositione. vt sunt gradior. luctoz. rīoz. non em potest dici. ich werd gen. ich werd ringen

Nota q inter deponentalia actiua seu trāsitīua. qdam magis frequēter regūt accm sine drō. quedā etiā dcm sine accō. Ideo illa ponent hic distincte p ordinem cū suo vulgari ad maiorē pueroz instructōem

Deponentalia actiua sepius regentia accm.

Admirari. vel mutando d in m. ammirari verwunderen
Adhortari zu rissen oder zwingen. Abhominari vnmenslich geberē
Affari. zu sprechen. Amplexari. vmb helsen. Amplectari. vmb griffen.
Appreciari verdienen. Arbitrari. scherzen. Attestari. zugen. Aucupari. fohel fahen. Augurari. est aliquis prenoscans futura ex garricu auum. Auspicari idem.

Calumniari schenden. Conctari. erfahren. Conari arbeiten. Comitari. nach volgen. Criminari. beschuldigen. Consolari. trosten. Conte/stari. bezugen. Conspicari. sehen. Conspicari. sien. Consectari. cōmina/ri. dryegen Comemorari gedencken Concutari. beschirmen. Cooperari myt arbeiten. Contemplari. bescho wen. Commentari. glosyeren. La/strametari. vff werffen. Contristari bezubē

Desolari. verderben. Diuinari. vorsagen. Depredari beroben. Diuaricari. verwarloffen. Deditnari vervnwirdigen. Dignari wirdich machen. Degradari. absetzen. Depopulari vervnernigen

Effari. vff sprechen. Epulari essen. Excrari. vermaledien. Emulari nach folgen. Euulari weynen. Exemplari glich bylden. Exhortari vermanen.

Fantasiari. fantizieren. For fari sprechen. Fabricoz machen. Fabulari mer sagen. Frustrari betriegen. Furari stelen

Nortari vermanen. Hominari gruwē Hospitari. herbergen. Laculari schiessen. Imaginari bedencken. Imitari noch folgen Interpretari vff leggen. Insectari. noch folgen. Iurgari beschelten. Inficiari. vergeben.

Lachrymari weynen. Zimphari. vermusten. Lucrari gewinnen. La

Die veneris

mentari. klagen.

Dachinari. i. in malo lobozare. **Dodulari** syngen. **Deditari** gedenc-
ken. **Dercari** kauffen. **Detari.** i. castrametari. **Hemozari** gedenccken.
Hirari verwonderen. **Hinari** dieygen. **Hinitari.** id est frequenter mi-
nari. **Hilerari** erbarmen. **Hozari** wonen. tuc est neutrale

Obtestari beschweren. **Opinari** wenen. **Operari** wercken. **Obiur-**
gari schelten. **Osculari** kussen. **Deosculari** idem

Preciari lonen. **Precari** bydden. **Priuaricari** vbertretten. **Preverti**
vor gon. **Prenosticari** wissagen. **Premeditari** verdencken. **Predari** be-
rauben. **Pollicitari** diß vil ich glauben. **Populari** berauben. **Perscruta-**
ri erfaren. **Protestari** bezugen. **Prestolari** zu lassen. **Prestolor** expecto.
prestolor querere dico. **Perspicari** durch sehen. **Piscari** vissihen. **Ruma-**
ri vnder suechen. **Recordari** gedenccken.

Sectari volgen. **Scrutari** erfaren. **Sciscitari** vnder suechen. **Scitari**
laden. **Solari** troesten. **Speculari.** i. videre. **Susplicari** versmaden. **Su-**
plucari vbergewinnen. **Sermocinari** predigen. **Sophisticari.** id est de-
cipere betriegen. **Tectari** eyn sel gerechte setzen. **Testificari** bezugen.
Testamentum eyn testament. **Uaticinari.** i. predicere futura. **Venari**
jagen. **Venerari.** id est honorare. **Selari** lieb haben oder hasßen.

Nota bene q omnia dicta deponentalia sunt vera actiua fm signifi-
cationem vt dictum est supra. z sic regunt accusatiui sicut actiua Et pñc
capi passiue z regere abltm mediãte ppositione a vel ab sicut passiuu. vt
canes venantur z furantur leporos. Et leporos venant z furant a canibz
Vide infra Largior expector zc.

Deponetalia prime que sepius regunt dñm

Aduersari widervertig syn. **Adulari** schmeichelen. **Assentari** idem.
verwulgen. **Ancillari** dienen. **Aminiculari** helffen. **Auxiliari** idem. **Ami-**
cari frunt syn.

Contumeliari spyrgen. **Conuersari** zu samen keren. **Controuersari**
teglich kiuen. **Colletari** myt freuwen. **Conuiciari** lichtlich zu sprechen.
vel est deridere. **Contrariari** gegen syn. **Congratulari** myt frouwen fro-
lich syn. **Causari** dingē. **Causidicari** vß sprechen. **Comozor** mit wonen.

Dominari herschen. regit gñm vel dñm. **Famulari** dienen. **Fragari**
widerston. **Gratulari** frolich syn. **Gratiari** dancken. **Gratari** idem. **Gra-**
tificari idem. **Beniculari** knubigen.

Interminari. al oren verbieten. **Indignari** vnwirdigē. **Insiuari** haf-
sen. **Inimicari** vind syn. **Iniuriari** vnrecht doen. **Ietari** frolich syn.

Opitulari helffen. **Obuersari** tuglich syn. **Predominari** fur her-
schen. **Patrocinari** helffen. **Principari.** id est dominari. **Propinquari** na-
hen. **Queritari** dickwil suechen. **Quernari** clagen. **Refragari** wyden-
ston. **Suffragari** helffen.

Deponetalia prime neutralia vel absoluta.

Adulcerari ee brechen. **Agonizari** sterben. **Altercari** kriegē. **Altrica-**
ri idem. **Argumentari** arguieren. **Aruspiciari** wicbelē. **Ampullari** jau-
bery. **Ariolari** idem. **Attediari** verziessen

Dieta undecima.

Bachari truncken werden. Bellari striten. Concionari. talloqui zu sprechen. Confabulari zu samen schwyzen. Lauponari verkouffen. Laullari verliegen. Crapulari yber essen. Lachinnari lut lachen. Crissari id est sonus in coitu. Lunctari wissen.

Delectari lust habē. Debachari. id est inebriari. Desanctari entnuchte. Quagari vñ wandren. Exiliari in ellend syn. Fornicari vnkuyfch syn. Frumētari. vnuht byngen. Gramaticari. latyn spreche. Grecari griegs spreche. Grassari. id est latrocinari. Gladiari. schymē. Gesticulari bleid syn. Glorari hersehen. Nastiludiari myt speren stechen.

Locundari vrolich syn. Sanctari entbyssen. Sanctaculari idem. Infiari. id est suppire. Latrocinari morde. Latinari. latyn sprechen. Luctari. ryngen. Lucariari vnkuyfch syn.

Mechari vnkuyfcheyt triben. Meretricari idem. Metrificari verk machen. Nachinari arbeitten in bosen. Nugari liegen. Puncupari. id est nominari. Negociari kouffmanschatzen. Nominari nennen. Obsonari synd syn. vnde. Obsonor iratus. obsonor nocte sit esus. Ociari ledich syn. Omelari. omelien machen.

Placitari gutigen. Perplectari verschlagen syn. Periclitari in sorgē syn. Poetari poerlich reden. Preliari stritten. Peregrinari zu den hylgē gon. Rixari. kyssen mit worden. Rethoricari schoen reden. Spaciari wandern. Sophisticari betruglich spreche. Scottari hurusch leben. idem qđ fornicari.

Ticionari eyn bzant in das fuyr stechen. Trufari schalckeyt trybē. Tristari. bedrucken. Contristari idem vel regit accm. Uersari verkerē. Uersificari verk machen. Ulagari. wilt gon. Uerecundari schamen.

¶ De preteritis 7 supinis verborum deponentalium secunde coniugationis.

Sed faciunt in itum curtam tibi pauca secunde

¶ Dicit. pauca deponentalia secunde habēt itum breuem in supino. 7 p consequens habent itus sum vel fui in preterito.

¶ Quero tibi. quot sunt yba deponentalia secunde que habēt itum curtam in supino.

Uereor veritus sum vel fui. schamen

Reuereor eritus sum vel fui. idem

Polliceor pollicitus sum vel fui. geloben

Uereor meritum in supino. verdienen. Sz habet merui in preterito vt patebit.

¶ Quero. quot excipiunt deponentalia secunde que non habent itum.

Uedeor caret preterito 7 supino. artzngen.

Tueor tutus sum beschirmen. intueor. contueor

Dico quinqz

Misereor misertus sum vel fui. erbarmen

Reor ratus sum vel fui meynen

Fateor factus sum lyen. Confiteor. diffiteor veriehe

¶ Quot sunt deponentalia secunde Dico nouem cum suis compolitis que iam dicta sunt.

Die sabbati.

Die sabbati. dieta ultima

¶ De preteritis et supinis verborum deponentalium tertie coniugationis

¶ Vero tibi. quot sunt deponentalia tertie coniugationis. Dico. xviii quorum tria caret preteritis et supinis. et sex formant sua supina regulariter secundum vocem activi fictam. Et alia sex. xix. formant supina irregulariter. Aliquorum caret preterito et supino schillen. Glescor caret utroque gebuhen. Reminiscor etiam caret utroque. gedencken. Fungor functus sum regulariter sicut necto. vmb. griffen. Nascor natus sum regulariter sicut nascor. werden geboren. Putor nixus sum arbeyten. regulariter quoniam per nullam regulam. Sinitor nixus sum geben. i. parere. Enitor conitor. Partior passus sum regulariter sicut quatio. lyden. Utor usus sum regulariter quoniam contra nullam regulam. gebuhen.

¶ Sequuntur. xix. verba que irregulariter formant supina

¶ Gradior gressus sum gen. Aggredior. ingredior. progredior. Cominiscor comentus sum versiere. ita dicit Theretius. committus placet. Etiam est exponere. In comento actus sum. Fruor fructus fructus fretus sum gebuhen. Proficiscor pfectus sum reysen. Labor lapsus sum vallen Al labor. collabor. Hanciscor nactus sum. yberkummen. Adipiscor adeptus sum. id est acquirere. Paciscor pactus sum. eyn gedynge machē. Aliscor vltus sum. i. vindicare. rechen. Irascor iratus sum. zornig werden. Obliviscor oblitus sum vergessen. Quero questus sum elagen. Conquero idem. Expergiscor expectus sum erfaren. Fatiscor sessus sum myedo machen. Defatiscor. Apiscor aptus sum. bequem wesen. Tuor tuitus sum. id est videre. Intuor inspicere. Loquor loquutus sum spreche. Alloquor colloquor. reden. Sequor sequutus sum nach folgen. Consequor insequor.

¶ De preteritis et supinis verborum deponentalium quarte coniugationis.

¶ Item quarta dabit longum. potior ita facit.

¶ Quero tibi. quot sunt deponentalia quarte coniugationis. Dico in toto sunt decem. quorum sex faciunt supina per itum regulariter. et alia quattuor irregulariter. Volio molitus sum. pynē oder arbeyten. Demolio itus sum. Potior potitus sum. gebuhen. Partior partitus sum deylen. Bipartior. tripartior. Largior largitus sum. geben. Inde largus mylde. Blandior blanditus sum. flatteren. Inde blandus smeychlen. Mentior mentitus sum. liegen. Inde mendacium. Sortior sortitus sum gelosset. Experior expertus sum. ondersuechen. Expertus belefft. Ordior ortus sum. zetelen oder anheben zu reden. Sed ordior orditus sum regulare est weben. Metior mensus sum. messen. Inde mensura eyn maß. Morior ortus sum vff gon. Inde ortus eyn vffganck. Nota hec tria. orior. morior. potior sunt tertie vel quarte coniugationis. tamen orior oriri. potior potiri magis dicitur per quattam. et morior moreris per tertiam.

Dieta ultima.

Mozior mortuus sum sterbē. irregulariter tamē ab eo venit mortuus.
ab ozior oziturus. quasi illa formarent regulariter supina.

¶ Quero tibi quot sunt verba communia Dico fm Alexandrum sunt nouem. vt patet hic.

Largior experior veneror moror osculor hortor

Criminoz amplexor tibi sunt communia lector.

Et benefi numeres interpretor addere debes.

De verbis

¶ Largior experior sunt quarte. Dictū est sup q veneror moror osculor
hortor criminoz z interprez sunt pme piugatois. z habēt atus sum in p /
terito. z amplexor amplexus sum est tertie. helfen oder werden gehelst

¶ Quare ista sunt cōia. Dico qm terminant in r. z nō pnt dimittere r. z
cū hoc habent significatiōem actiua z passiua. vt veneror amīcū. ich er mē
nen frunt. veneror ab amico. ich werde geert van mynē frunt

¶ Contra. oia deponēralia trāsitua. scz que pnt vulgarizari pwerden
terminant in r. z habēt scationē actiua z passiua. qd sic pbo. Lucroz de /
nariū. z denariū lucrať a me Lupus furať ouem. z ouis furať a lupo. zc
Et talia sunt multa. igit multo plura stz verba pmunia q nouē. Itē om
nia dicta formant de se quattuor picipia sicut cōmunia. igit zc

¶ De verbis anomalis significatiōe.

¶ Quero tibi. quot sunt pba neutrapassiuā. Dico fm Alexandruz sunt
quattuor. versus.

Sculo vapulo veneo fio quattuor ista

Sensum passiui sub voce gerunt aliena

¶ Quare dicunt neutrapassiuā. Dico qm sub voce neutrali hnt scatio
nem pbi passiui. Sculo aui atum. ic werd vertriben Vapulo aui atum
ich wird geschlagē. Veneo iui venū. ich werd verkofft. Fio factus sum
ich werd gemacht. ¶ Contra adhuc sunt plura. igit zc. vt liceo ui ituz
ich werd gezogen. Nubo nupsi nuptum ich werd vermahelt.

¶ De anomalis coniūgatione.

¶ Quero tibi. quot sunt verba neutrapassiuā. Dico septem.

Hudeo cum soleo fio quoqz gaudeo fido

Prandeo cum merco neutrapassiuā tibi do

¶ Quare dicuntur neutrapassiuā. Dico quonīaz sub voce neutrali ha
bent preterita verborum passiuorum.

Hudeo ausus sum Fio factus sum.

Soleo solitus sum Prandeo pransus sum

Fido fesus sum Merco mestus sum truren.

Gaudeo gauisus sum Aliorum scationem vide supra

¶ Quero tibi. quot sunt verba neutripassiuā. Dico quattuor

Opereoz mereoz diuertoz sic liceozqz

Neutripassiuā quia neutri preteritum dant.

b ii]

Die sabbati.

Ista sunt neutri passiva. quia sub voce passiva habent preterita verborum neutralium.

Operioz operui. beyren. Operio decken. Vereoz merui verdienen. Vereoz dweiff syn. Diuertoz diuerti ymb keren. Liceoz licui achren. Liceo werden geacht.

Quero tibi. quot pba sunt anomala in imperatiuo. Dico quattuor. s Alexander ponit tria. scilicet dico. duco. facio. z fero: que solum irregulariter formant secundam psonam imperatiui.

Dico dic. non dice Facio fac. non face.

Duco duc. non duce Fero fer. non fere

Sed composita a facio que mutant a in i formant regulariter. vt inficere confice perfice. Fero coniugatur irregulariter. vt fero fers fert. sed diceret regulariter. fero feris ferit zc.

Sum coniugat irregulariter. sum es est zc. Volo coniugat irregulariter. vt volo vis vult. diceret regulariter. volo volis volit. De istis habes in donato valde bene. videas illic quonia summe necessarium est coniugationes istorum trium scire.

Documentum optimum

Normam preterita seruant per anomala verba

Dicit q licet pba anomala irregulariter forment tempus presens et tempora formata a presenti. tamen illorum preterita pfecta sunt regularia. z formant de se sua tempora regulariter.

Exemplum. licet fero sum z volo coniugent irregulariter in presenti et in temporibus inde formatis. Tamen eorum preterita. sc. tuli. fui. z volui regulariter coniugant z oia tpa inde formata q sunt. ram. sem. rim. ro. se. Ex emplu vt tuli tulerā tulissēm tulerim tulissēm tulerō tulisse. ita de alijs.

Quero tibi. quot sunt pba habetia preterita accommodata. Dico fm Alexandrum septem. sed addit sum fm aliquos

De p̄bis p̄ Hio sisto fero tollo ferio furo cerno
terita accō Ex his preterita negat vsus habere creata
modata ha Hio dixi Tollo sustuli Cerno vidi Sistō statui
bentibus. Fero percussi Sum fui Fero tuli Furo insanui

De verbis defectiuis

Quero tibi. quot sunt pba que sub voce preteriti habent significationem presentis z preteriti. Dico quattuor. p̄sus

Bis duo sunt odi noui cepi meminiqz

Que retinent sensum presentis preteritiqz

Datqz mementote memini dedit ante memento.

Quid significant odi noui cepi zc. Dico Odi ich hab oß hab gehast. Noui ich ken oder hab erkant. Cepi ich vahe an oder hab an gefangen. Memini ich gedenck oder hab gedacht.

Coniuga mihi odi. Indicatiuo modo tempore presentis z p̄terito p̄

Dieta ultima.

fecto odi odisti odit. In plurali odimus odistis oderunt vel odere. Preterito imperfecto et plusquamperfecto oderam ras rat. Futuro indicativi plene imperativi et futuro caret. Optativo modo tempore presenti et preterito plusquamperfecto utinam odissem es et. etc.

Item memini et alia sic coniunguntur. sed memini habet in futuro imperativi in singulari memento. et in plurali mementore.

Declina forem. Indicativo et imperativo caret. Optativo modo tempore presenti et preterito imperfecto forem fores foret. i. essem esses esset. In plurali forent. i. essent. Coniunctivo caret. Infinitivo fore. alijs caret. Eodem modo declinant sua composita. Affore. confore. defore. profore.

Differunt tamen esse et fore. Esse significat presens. das sol syn. Fore si significat futurum. das sol werden.

Declina malo. Indicativo modo tempore presenti malo mauis mauult. In plurali malum mauultis malit. Preterito imperfecto malebam bas bar etc. Preterito perfectum malui isti it. Et ita regulariter per omnia tempora formata a preterito. Preterito plusquamperfecto malueram ras ras etc. Futuro et imperativo et eius futuro caret. Optativo mallem les let. Preterito perfectum et plusquamperfectum maluissim es et etc. Et est compositum a magis et volo. et ideo regit accusatiuum cum ablatiui. ut malo virtutem auro.

Holo sic coniugat. Holo nouis nouult. In plurali nolumus nouultis nolunt. In preterito imperfecto nolebam bas bar. In preterito perfectum nolui isti it. In preterito plusquamperfecto nolueram ras rat. Futuro nolum les let. In imperativo noli nolite. In plurali nolim nolite nolint. Futuro nolito. In plusquamperfecto nolito noluto noluto. In optativo nollem nollet et etc.

Edo sic coniugat. put est verbum anomalum. Indicativo modo tempore presenti edo es est. In plurali edimus editis edunt. In preterito imperfecto edebam bas bar etc. In preterito perfectum edi edisti edit. et sic per omnia tempora declinatur regulariter formata a preterito. ut ederam. edissem. ederim. edissem. edero etc. Sed edo compositum ab e et do das dare habet in preterito edidi per regulam. A do composita etc. In imperativo ede edat. In plurali edite vel este edant. Item in passiuo estur uel edis. In omnibus alijs coniugatur regulariter sicut primum tertie coniugationis.

Queso est maxime defectiuum. quia non habet plusquamperfectum.

Explicit non habet nisi expliciunt. bet is eyn ende. Infinitivum est presentis indicativi. Inquit est presentis et preteriti. venit ab inquit.

Inquam sicut Alexandrum solum est presentis et futuri.

Declina mihi inquit. Indicativo modo tempore presenti inquit inquit. In plurali inquitimus inquitunt. ibi caret secunda persona. omnibus preteritis caret. Futuro inquam inques inquet inquit plurali caret. In imperativo inque. Omnibus alijs caret.

Ansimum ausis ausit. In plurali ausint. et hoc in futuro imperativi et in presentis coniunctivi. Et quia coniunctivus sepe ponitur pro indicativo. ideo ausim reperitur in presentis indicativi. Exemplum. ut nullo pacto hoc ausim facere. pro non audeo.

Aue. in plurali aue in imperativo. werst gegreest. Vale. in plurali valete in imperativo. got beyar vch. Et ita dicit recedens. Et aue dicit

Die sabbati.

veniens. Salve. in plurali saluete. verstr gegreyst. Et ita dicit tam ve-
niens q̄ recedens.

Declina aio. Indicatio mo tpe pñti aio ais ait. In plurali aiūt. In pre-
rito imperfecto aiebam bas bat. bamus batis bant. Preterito perfecto at-
aisti ait. in plurali aierūt. Hæo faxis faxit. In plurali faxint. id est fa-
ciam facias faciat. z faciant. Et hoc solum in futuro optatiui.

Cedo pro dic solum in imperatiuo. ceteris caret

¶ De quattuor formis verborum.

¶ Vero tibi. quor sunt forme in p̄bo. Dico quattuor. scz pfecta for-
ma vt lego. Frequētiua vt lectito. Inchoatiua vt feruesco. Se-
ditatiua vt lecturo. Unde Alexander.

Quattuor in verbis sunt forme preteritisq̄.

Unde formatur verbum perfecte forme. Dico a nullo. sed alia for-
mantur ab eo. Unde Alexander.

Ex verbis illas perfectis credimus ortas.

¶ De formatione frequētiui sunt tres regule

Prima reglā Ex u sup̄mi decet o formare sup̄ini

Sic curro curso formabit nectroq̄ nexo.

Uerbu frequētiuiū hz tres terminatōes

In eo vt lectito

In eo vt curso

In eo vt nero.

¶ Prima formatio est vt capiat posterius sup̄inū z mutet u in o. sic a cur-
su venit curso. ab auditu venit audito. Et scant idem q̄ suū verbu pfe-
cte forme cum frequētiue. vt curso. i. frequēter curro.

¶ Nota q̄ frequētiua quandoq̄ formant a verbis carentibus sup̄i-
nis v̄sitaris. A lateo latito. A p̄ueo pauito. Ab egreo egroto. A lu-
ceo lucito. zc.

¶ Arguo tibi. si prima regula esset vera tunc a factu diceretur facto. a
lectu lecto. a cursu curso. Sed hoc est contra poetas z oratores qui non
vruntur illis bisyllabis. Sed dicunt lectito factito cursito Dico q̄ ista
posteriora formantur a prioribus frequētiuis formatis fm primam
regulam.

Secda reglā Si tamen a longa sit in illis antefuprema

Hanc in i mutabis formans z eam breuiabis

Sic rogo dat rogito. sic aptito fiet ab apto.

¶ Secda formatio est de p̄bis prime iugatiōis que habēt atum in su-
pino. Tu mutabis a in i. z u in o. vt rogatu rogito. volatu volito.

¶ Contra a do datum venit datare. a ratu ratare. que non mutant a in
i. Dico q̄ regula intelligitur de verbis dissyllabis.

Tertia reglā Sed si perfecti sit preteritum retinens gi

Tunc ex persona presentis deme secunda

Sic et ro iungas. legito sic ex lego formas

Dieta ultima.

¶ Tertia formatio est de verbis tertiæ coniugationis habentibus gi in præterito. tunc formabis a secunda persona presentis temporis indicatiui deponendo s et addendo ro. ut a legis legito. ab agis agito et c.

¶ Contra. dicit donatus. a lego venit lectito. ergo non legito. Dico non est inconueniens quod ab uno verbo formentur duo vel tria frequentatiua. a lego enim veniunt tria. scilicet lectare per primam regulam. et a lectatu lectito per secundam. et legito per tertiam.

Dic mihi. a mergo venit mergito. a pergo pergit. a fluo fluo. a pluo pluit. qua regula Alexandri vel ipse est diminutus.

¶ Sciscitor et citor dices et querito sector

Accipiuntur quattuor verba in textu posita que irregulariter formantur a suis verbis. Nam sciscitor venit a scisco presenti indicatiui. et non significat idem cum primitiuo. Et citor a cieo citum quod in o terminatur. Querito formatur a secunda persona. Sector a secutum per syncopam. Et sunt verba prime coniugationis.

¶ De formatione inchoatiue forme

Hanc inceptiuam formam veteres posuere

Quo cum persona presentis iunge secunda

Ferueo feruesco dat norma tepescit tepesco.

Sed dices hisco cum regula format biasco.

Verba inchoatiue forme terminantur in sco. et formantur a secunda persona presentis temporis indicatiui per additionem co. ut ferueo feruescit venit feruesco. ab horres horresco. ab amas amasco. Ita labesco integresco. dormisco edormisco. Et significant idem quod sua verba perfectæ forme cum inceptione. Multa essent hic dicenda de inchoatiuis que habentur in opere maiori. Et sunt omnia tertiæ coniugationis. et carent præteritis et supinis.

¶ De formatione meditatiue forme

In meditatiuis fiet formatio talis

Verbi perfecti supremum pone supinum

Et finem breuia cum quo ratio sit sociata

Parturio facere sic debes esurioque

Verba meditatiue forme terminantur in rio. Et formantur a posteriori re supino corripiendo u et addendo rio. ut a partu parturio. a lectu lecturio. Et significant idem quod verbum perfectum cum meditatione vel desiderio. Et sunt quarte coniugationis carentia præteritis et supinis. præter esurio iui vel h. et parturio iui. unde Cicero. Utinam aliquando deorum populi romani periat quod iam diu perturrit. id est parere cupiuit et desiderauit. Ita amaturio deum meum. id est amare cupio et desidero.

Prologus.

deum meum. Virgilio saluatorem meum. id est videre meditor et desidero
Ad cuius visionem perpetuam nos perducatur omnipotens deus in seculum
seculum benedictus Amen

Primus tractatus exercitij puerorum grammaticalis est finis. quem quisque
paruo labore: si scitius capax ingenij fuerit sine preceptore discere possit
in quo si quis se oblectauerint et exercitauerint. ad secundum tractatum qui
de regimine et constructione omnium partium est: solidissimum sibi fun-
damentum percipient.

Secundus tractatus exercitij puerorum.

Estque iuuenes sciant per primum tractatum genera et declina-
tiones omnium nominum pronominum et principiorum. noscant quoque
per preterita et supina omnium verborum et eorum per quinque tem-
pora et modos declinationes. Consequenter in hoc secundo tra-
ctatu discere studeant quo pacto iste partes inter se coniuncte
sub debita puenientia generis. numeri. casus. persone. vel

Diuisio huius
secundi tra-
ctatus per ca-
pitula.

aliorum accidentium: faciant orationes congruas secundum ordinem octo partium
orationis. Et sunt huius tractatus secundum capitula octo. In primo do-
cetur de modo traducendi materias latinas in nostrum vulgare. In se-
cundo de decem regulis congruitatum cum tribus regulis poetarum et ora-
torum pulcerrimis: ubi distinctissime ponuntur regule et orationes que no-
bis precipiunt. permittantur. et prohibentur. In tertio de regimine et con-
structione nominum substantiuorum et adiectiuorum. In quarto de regi-
mine pronominum. In quinto de regimine verborum. et per ordinem octo per-
tium orationis. quem ordinem si placeat videatur supra in principio primi
¶ In hoc secundo tractatu qui est de diaphanetica correspondente secunde
parti Alexandri: non est opus lectione preuia sicut nec in primo. quoniam regu-
le triplicis grammaticae cum doctissimorum virorum exemplis adeo quidem
distincte. adeoque lucide ante oculos demonstratur ut benivolentissimus
quisque sine preceptore eas posset discere. et si quid dubij id non legendum sed
audiendo lector declarat. Et post redditionem auditionemque lectionis
preceptori factam. petitiones atque questiones in hoc secundo tractatu per-
dicas faciant sicut in primo fecerunt. Imitantes in hoc aliam et fama-
rissimam vniuersitatem parisiensem. in qua per singula collegia studentes
bis in die petitiones faciunt. Ita quoque in preclara vniuersitate Louanien-
si Unde mirum in modum prompti eloquentes et in primis docti red-
duntur. Schole igitur minores tanquam obsequentes et obediētes filie de-
bent tante matris vestigia in petitionibus questionibusque faciendis imi-
tari. quoniam hoc et preceptores laudabiliter exonerat. et pueros suos mi-
rabiliter exercitatos atque promptos efficit. Ad quod adstruendum Licer-
onis sententiam in principio primi allegatam non piget resumere dicē

his. Exercita
propterea super

¶ Multipliciter
Primo. qui
eorum confu-
ne soluant. vi-
pena reddant
in laudem et
honoris ad ar-
aliter artes stu-

¶ Tertio si
assuescunt in
do. Non enim
vult Aristoteles
sit promptus
magistra

¶ Quarto de
multis acerbis
et delectabilibus
¶ Exercitatio
naturam etiam
um magistro

¶ Quemad-
modum est distri-
spuando per
as sex in ser-
care aut dimi-
dictas ambul-
ant petendo. a-
¶ Alexandri

¶ Die lune si
piendo a prin-
sonalium ver-
Die martis
Die mercuri
Die iouis. a-
Die veneris.
Die sabbati.
Die lune se-
die lune se-

Modus exercitandi

tis. Exercitatio nostro studio adhibenda est que omnium magistrorum precepta superat.

¶ Quis fructus erit pueris in mutuis petitionibus faciendis

¶ Multiplices fructus petitiones inter se facientes consequentur.

Primo, quia multo fortius diligentius et feruentius student ne ipsi in eorum confusione rei et ignari comperti penam: aut in cure luant aut in ere soluant. vel carmina ex virgilio aut morum precepta ex cathone pro pena reddant. Secundo ardentius laborant ne in eorum dedecus victi. sed in laudem et gloriam aliorum victores videantur. generosos enim animos honor ad ardua tentanda stimulat. Nam ut auctor est Cicero. Honor alit artes studijque calcet gloria habet.

Tertio facientes questiones et continua molestatione atque veratione assuefiunt in loquendo. et audaciores sunt in aggrediendo et se defendendo. Non enim parum refert immo multum iuuenem sic aut sic assuesci. ut ait Aristoteles secundo ethicorum. Quod autem per consuetudinem fit promptius et certius fit. Est autem consuetudo certissima loquendi magistra Quintiliano testante

Quarto efficiuntur firmi securi habituati. eo quod habitus generatur ex multis actibus sepe reiteratis. quem si quis habet is prompte expedire et delectabiliter operatur suas operationes. ut patet secundo ethicorum. Exercitatio igitur in pueris sepe sepius repetenda est. que ingenium et naturam etiam in obtusis vincens habilitat. et precepta quidem omnium magistrorum exuperat.

¶ Modus exercitandi et petitiones faciendi in hoc secundo tractatu

¶ Quemadmodum primus huius opusculi tractatus in duodecim dietas est distributus. ita et presens in duodecim distinguitur. quarum sex diebus sputando percurrant hebdomada prima secundum numerum sex feriarum. alie sex in feriis septimane secunde. Et poterunt preceptores dietas dupliciter aut dimidiare pro qualitate puerorum magis fortiter aut debiliter dietas ambulantium. aut in duodecim aut octodecim suum iter complere petendo. arguendo. et respondendo per totam ethymologiam totamque Alexandri partem primam hoc pacto.

¶ Die lune facient dietam primam exercitatio in petitionibus incipiendo a primo capitulo huius secundi tractatus. usque in vulgari imperfonalium verborum active vocis in *A*.

Die martis ab hinc usque secundum capitulum

Die mercurij. a secundo capitulo usque regulam indifferentie

Die iouis. ab hinc usque tertium capitulum quod est de nominibus

Die veneris. ab hinc usque de adiectiuis regentibus datiuum.

Die sabbati. ab hinc usque capitulum quintum quod est de verbis

Die lune secunde hebdomade facient dietam septimam capitulo de verbis

Petitiones faciendi

¶ sc̃p̃ tertiam regulã de regimĩne nominatiui figuratiue p̃ euocatõem.

Die martis. ab hinc vsq; a verbis regentibus genitiuum.

Die mercurij. a ꝑꝑbis regentibꝫ gꝛmꝫ vsqꝫ de verbis regentibꝫ accmꝫ

Die totius ab hinc vsq; de materia gerundiorum supriorum zc.

Ole veneris: a materia gerundiorum vltq; de aduerbijs.

Die labori. de acq.uerb.ñs vsq. finem.

¶ Ut autem primus tractatus qui summe necessarius est ad hunc secun-
dum non negligatur multum expediret vt vna hora aut media quolibet
die questiones in primo pueri facerent. In hoc imitantes vestigia vniuer-
sitatum alme matris parisiensis ⁊ lowaniensis. in quibus bis in die vt di-
ctum est petitiones faciunt.

Capitulum primū de modo tra-
ducendi latinum in vulgare nostrū et e contrario.

¶ **O**randum est diligenter. q. noticia grāmaticē seu linguae la-
tine tria p̄clara habet officia. **P**rimū est conceptū nostrū
non barbāre. nō incepte. sed apte latineq. exprimere. **S**ecū-
dū. ideōma maternū in latinū vertere. **T**ertium. econ-
trario ipsū latinū in ideōma maternū traducere. **C**um

his duabus traductionibus si pceproes diligenter pueros exercerit. mirabilem fructum brevissime percipiet. Qualiter hebdomada tradantur eis his materie vulgares in latinu trāslatand. ita quoqz his deinf parne epistole virozum magis probatorum electe ex Cicerone. papa Pio Phi
lelpho aut magistro Karolo. quas econtrario traduant in thetomicu et linguam latinam.

¶ Si queras, quod sunt necessaria ad hec officia grāmāticē debite exer-
cenda. Dico vt habeatur primo noticia generū z declinationū oīm no-
minū, pronominū z picipiōz, ita z noticia coniugationū verborū p p̄mum
tractatū. Secūdo requiritur noticia regularū zgruitatū p secūdū tra-
ctatū. Tercio vt sciant fēciones noīm verborū z aliarū partīū quas
absolutū plane opusculum laudabile dictum Gemmula vocabulorum:
quod p sua pūitate z vtilitate pueris nihil p̄clarius eriguo p̄cio pparatū
Aut q̄ facultatem habeāt Catholicon Trilogiū aut confiatū sibi cō-
parent. Quarto requirit vbi sciat vulgare sex casuū quinqz modorū z
tempo in verbis z picipijs. Quinto vt sciant regule zstructiones de
modo ordinādī zstructionibilia, quid principio, quid mediū z fine locandū
sit. Et de istis duobus primo determinabitur.

¶ Cum multiplex sit ideoma laicum. gallicum. ytalicum. hispanicum. anglicum. scoticum. goticum. almanicum seu theutonicum. Et theutonicum iterum diuersificatur per altum. bassum. z medium. Ideo p omni bus istis vnum tradere vulgare cuiuslibet casus z temporum z modorum erit impossibile. Sapozter scolarium rectores debet qsq. p suo ideomate fingere signa theutonica aut articulos vulgares sex casuum. Ita quoq. vulgare temporum z modorum. z in illis pueros introducere coformiter

Dieta prima.

ad maternam ideoma. hoc em plurimum conducet z ad latine loquen-
dum z ad debite traducendum. fm vero modum almanie basse hoc pa-
cto sex casus vulgarisuntur.

Die lune pro petitiōibus dieta

prima. De vulgari sex casuū temporum z modorum.

Nominatiuus z accusatiuus
habent eadem signa vulgaria

Quandoq; exponuntur
per eyn
per der oder den quandoq;
per das

De vulgari
nti z acci si/
ne ppositōe

De nominatiuo

Equus currit. eyn pferd loufft
Lustos cantat. der koster syngt
Domus cadit. das huf felt.

De accusatiuo

Equum video. eyn pferd sich ich
Lustodem audio. den kuster hor ich
Domum vendo. das huf verkouff ich

Si igit in materia vulgari a magistro data in latinū translataanda so-
nat aliqd istoz triū. en. die. das. iam sciant pueri illud in ntō debere poni
aut in accō. Et ecōtrario si latinū vertat in theutoniciū: nti z acci debent
vulgarisari aliquo triū signoz dictoz. Aduerte q ntiū pluralis nō ha-
bet hec tria signa: sed fere sp vulgarisat p der. Notandū est etiā q fal-
lit in ppiis noibus z in pnoibus p se sumptis. ita et in noibus quibus p
nomina apponuntur. sed depositis pronomibz nō fallit
¶ Quero tibi. que sunt signa gnitiui casus. Dico.

Genitiuus casus vulgarisat quandoq;

per des
per der
per von

De vulgari
genitiui

Sed quando genitiuus theutonifatur per der aut des. tunc ista signa
quandoq; precedunt. quandoq; sequuntur

De des z der
vbi precedūt.

Consilium capituli
Potentia regis
Capellanus ecclesie
Cantus angelorum

des capittels raet
des kungs macht
der kyrchen cappon
der engel sang

Ubi se/
quuntur

Scriptor libri
Prior claustrī
Rector epistole
Fundamentū eccle

eyn schriber des buchs
der prior des cloesters
eyn leser der epistolen
das fundament der kyrchen

De von

Rex francie
Homo magni silij
Predicatio pauli
Unus monachoz
Pannus anglie

der kuning von frackrych
eyn man von grossen raet
die predig von sant paulus
eyner von den monichen
das tuch von engellant.

Considera diligenter theutoniciū notatiuo z iuuenes q vulgarisantur

Die Junē

ant p die eyn vel das Ira de theutonico gtorum. z videbis semp aut des
vel der aut von. Quando itz plures genitiui tunc vnus quadoq; per des
aut der. alius per von exponitur. vt postq; impleri sunt dies purgatiois
nach dem das erfult waren die tag der reynung von marien

Notandum est q; genitiuus nunq; per des. sed per der sepiissime ex-
ponitur. z quadoq; per von. Da exemplum ex scriptura.

Qui temperas vices rerum. die stunden der dingen.

Extingue flammās litium. die flammen der kyuelung.

Confer salutem corporum. das heyl der lichnam.

Geramq; pacem cordium. den waren fryden der hertzen

Ecce quo pacto illi quattuor accusatiui theutonici santur per signum die
sicut nominatiui. z illi quattuor genitiui per signum der. q; si addantur
illis genitiuis pronomina non tenet explicatio dicta.

Quero tibi. quot sunt signa datiu casus. Dico tria.

**De vulgari
datiu**

Datiuus casus vulgarisatur quadoq;

per dem
per zum
per zu

Gratias agamus domio deo nostro. danck sagen wyr ynserm heren.

Lantabo nomini domini altissimi. dem namen des heren sal ich singen

Et in terra pax hominibus. frid sey dem menschen vff dem ertrych.

Esto domine custos plebi. bis her eyn bevarer dem volck.

Ophano tu eris adiutor. dem weysen soltu syn behulffich

Timentibus deum nihil deerit. die got forchren dem gat nit ab.

Dijis parentibus z magistris non redditur equiualeus. Dem gotten al
dern vnd meystern wyrt nit glich gedienet.

Nota q; verbum sepe regit duos datiuos. tunc vnus exponitur per

zu. qui datiuus etiam quadoq; regitur diuissim. Exemplum vt

Bonum vinum est decano magne voluptati. dem dechen ist der gutte
wyn zu grossen wollust.

Hec frumenta sunt venditori graui
damno. dem verkouffer synt die frucht zu grossen schaden.

Do tunicam pignori. zu pfand gyb ich den rock

Tu es mihi oneri. zu oder zum last bystu myr.

Sto arbitrio decani. zu willen des dechen ston ich.

Fallit in proprijs nominibus. in pronominiibus vbi per se aut euz alijs
ponunt. Itē quadoq; in noibus femininis quo; dei p der tra ducuntur.

**De vulgari
accusati cū
prepositioe.**

Quero tibi. que sunt signa accusatiui. Dico h; eadem signa cum nro
vt dictū est supra. Quod intellige de acco sine prepoe. Sed accusatiuus
cum prepoe vulgarisatur fm exigentiam prepositionis cui adiungitur.

Ad patrem. zu dem vatter

Apud villam. by dem dorff

Ante edes. vor der rychen lyt huser.

Ut

Vide infra in nona regula congruitatum.

**Utiis caret
signis vul-
garibus.**

Quero tibi. que sunt signa theutonicalia vocatiui casus. Dico q; cat
ret signis. Cum enim dico. custos pulsat. hic nominatiuus habet articu-
lum aut signum sez der. vt custos pulsat der kuster lyt. Sed cum dico. o
custos pulsa. nullum est signum. quoniam valet o kuster lut.

Dieta prima.

¶ Quero tibi, que sunt signa ablativi casus qui regitur sine prepositio-
ne, vt scribo Therentium calamo multo labore. Dico ista.

Ablatiuus sine prepoe vulgarisatur quandoqz

per mit	per in	De vulgari ablatiu sine prepositioe
per von	per vmb	
per vs	per by	

Exemplum De mit pugnauit gladio mit dem schwerte
De von facit tunicam de serico. von syden tuch
De vs faciunt domos lapidibz z lignis. vs holz vnd
steyn machē sy die huser De vmb. deus amat sua pietate vmb syner mil-
tikeyt willē. De ista traductioe ablatiu. vide infra duas regulas aure-
as. Vñ de adiectiuis in regimine noim. Aliā de pbris in regimine pboz
¶ Nota ablatiuus cum prepositione expressa exponitur z theutonisa-
tur fm exigentiam prepositionis cui adiungitur.

Ut A domo von dem huse
Ab homine von dem menschen
Abs quolibet von eym yeglichen

De vulgari
ablatiu cum
prepositioe

De isto vide in decima regularum congruitatum infra positarum
¶ Notandū est diligēter a pueris q dñs casus etiā hñt in vulgari sig-
na interrogatiua p que sciēt qñs ex theutonico in latinū traducere volēt
cum quo casu hoc vel illud vulgare ponent. et quem casum verba post
se regent. Sunt autem hec signa que sequuntur fm vulgare nostrum

wer oder was	Nominatiui	Quis
wes	Genitiui	Cuius
wem	Datiui	Cui
was	Accusatiui	Quem
In was	Ablatiui	Quo

mit vs oder vmb zc.

wer verkoufft do	Quis vendit ibi	Famulus. der knecht
wes knecht	Cuius famulus	Decani. des dechens
wem verkoufft er	Cui vendit	Ementi. dem keyffer
was verkoufft er	Quid vendit	Equum eyn pfer
In was zyt	Quo tempore	Hora scda. in der zweyße stū
vs was macht	Qua potestate	Domini sui syne herren

¶ Aliud necessarium in traductione
est vulgare temporum z modorum.

¶ Qm sine pbris nūq reperit pfecta orō in est q in oibz materijs latine scri-
ptis pba sunt diuersoz tpm z modoz. p diuersitate sentētie. qre ad has
traducēdas summe necārium est scire tpm z modoz vulgare. Pro quo
¶ Nota quinqz pboz esse tpa. pñs. pñeritū impfectū. q duo nō habent
signa theutonicalia. Preteritū pfectū qd exponit p hab oder ist. Preteritū
plurē pfectū p hat. Futurū p sol. Ita quoqz sunt dñs modi. indicati-
uus. impatiuus. opatiuus. pñunctiuus vel subiunctiuus qd idē est. z infi-
nitiuus. Et qñ loquendū sit in indicatiuo. qñ in impatiuo. qñ in opatio-
z. debet pceptores opam dare vt id pueros doceant sicut iā clare pare-
bit. Et pmo in pbris psonalibus actiuis z passiuis. postea in impsonali-
i iij

Die Tunc.

bus active vocis et passive vocis. Ad quorum formam et similitudinem tempora et modi omnium aliorum verborum traducuntur

¶ In indicatio.

¶ Per verba indicativa dicimus vere aut false aliquid esse vel non esse in presenti. aut fuisse vel non fuisse in preterito. aut fore vel non fore in futuro

Presens	Ego voco. ich ruff	Nos vocamus. wir ruffen
	Tu vocas. du ruffest	Vos vocatis. ir ruffen
	Ille vocat. der rufft	Illi vocant. die ruffen
Pres. imp.	Ego vocabā. ich ruff	Nos vocabamus. wir riefen
	Tu vocabas. du riefst	Vos vocabatis. ir riefen.
	Ille vocabat. der ruffte	Illi vocabant. die riefen

¶ Nota istud preteritum imperfectum quandoque vulgarisat per e in fi ne. vt amabam. ich han liebe. docebā ich lerne. promittebā ich verbiessē zc. Sed plurima sunt alia vbi non sic. Exemplum vt legebam ich las. scribebam ich schreiff. bibebam ich drack. equitabam ich reyt Ideo cer ta lex de isto dari non potest

Preterito pfe.	Ego vocavi petrum. ich hab geruffen peter
	Tu vocavisti vel vocasti petrum. du hast geruffen peter
	Ille vocavit petrum. der hat geruffen peter
	Nos vocavimus petrum. wir haben geruffen peter
	Vos vocavistis vel vocastis petrum. ir habē geruffen peter
Pres. plusq.	Ille vocaverūt vel vere petrum. die haben geruffen peter
	Ego vocaveram petrum. ich hette geruffen peter
	Tu vocaveras petrum. du hast geruffen peter
	Ille vocaverat petrum. der hat geruffen peter
	Nos vocaveramus petrum. wir haben geruffen peter
Futuro	Vos vocaveratis petrum. ir haben geruffen peter
	Ille vocaverant petrum die haben geruffen peter
	Ego vocabo. ich sol ruffen. Tu vocabis. du solst ruffen.
	Ille vocabit. der sol ruffen. Nos vocabimus wir sollen ruffen. Vos vocabitis. ir sollen ruffen
	Ille vocabunt. die sollen ruffen

¶ Nota qd istud futurum verbi posset etiam exprimi per futurum pti cipij in rus addendo sum. Exemplum vt ego vocabo. id est sum vocaturus. tu vocabis. id est tu es vocaturus. ille vocabit. id est ille est vocaturus zc. ¶ Hic se pueri exerceant querendo coniugationem alicuius ver bi prime aut secunde tertie aut quarte per omnia tempora indicatiui cum suo vulgari.

In imperatio

¶ Per verba imperativa precipimus et imperamus inferioribus personis. Et quandoque rogamus aliquid fieri. vt miserere mei deus. et hoc in pfer ti vel in futuro. Et caret preterito. quoniam de preterito non est precipi dum. Ad preteritum enim non est potentia vel consilium.

Dieta prima.

Presens

Tu voca. du ruff. vel vocatu. ruff du
Ille vocet. der ruff. vel vocet ille. laßt ruffen den
Nos vocemus. wir sollen ruffen
Vos vocate. yr sollen ruffen
Illi vocent. die sollen ruffen

Futuro

Tu vocato. du solt ruffen.
Ille vocato. der sol ruffen
Nos vocemus. wir sollen ruffen
Vos vocatore. yr sollen ruffen
Illi vocanto vel vocantore.

¶ Si dicas. istud vulgare futuri imperatiui est idem cum vulgari futuri indicatiui. Dico q̄ differunt in significatione. etiam in modo et affectu. p̄nunciantis. nam istud futurum p̄nunciandū est imperando vel deprecando actum fore. siue ita erit vel nō erit. Sed futurū indicatiui significat actū vere fore vel nō fore. et non pronuntiatur imperando

¶ In optatiuo.

Per verba optatiua nos expr̄mimus affectum et desiderium nostrum sc̄z quid ab alijs vel a nobismetip̄is optamus fieri in p̄senti. aut quid optamus factum fuisse in preterito. aut fore in futuro.

Quando loquendum sit in optatiuo sc̄ies per hec signa. q̄s. vt. vtinam. quatinus. ne. nunq̄. Sepe autem loquimur p̄ optatiua sine dictis signis vt mallem studere q̄ fodere. O amici mei gaudeamus in domino. Concedat nos deus pacem suam.

¶ Notandum q̄ tripliciter loqui possumus per optatiua. Uno modo per vtinam. et tūc traducitur per vult got. vel per o. Alio modo per ista signa. q̄. quatinus. vt. ne. nunq̄. tunc est alia traductio vt sequetur. Tertio sine signis vt patebit.

Quando ponitur vtinam In presenti.

Vtinam ego vocarem. o solt ich ruffen
Vtinam tu vocares. o daß du ruffest. Vtinā ille vocaret. o daß der rieß
Vtinam nos vocarem. o das wir rufften
Vtinam vos vocaretis. o das ir rufften
Vtinam illi vocarent. o das die rufften. Aliqui exponunt. vergebe got daß du ruffest et̄. quod non impedit.

¶ Nota q̄ istud presens et preteritum imperfectum optatiui habet idēz vulgare cum preterito imperfecto indicatiui. Sed est differentia. quia hic est signum. quod est. o cyn. vel vergebe got.

Preteritum perfectum et plusq̄ perfectum

Vtinam ego vocauissem. o het ich gerufft. oder ich welt das ich het geruffen. Vtinam tu vocauisses. o hedstu geruffen
Vtinam ille vocauisset. o das der hette geruffen. Vtinam nos vocauissemus. o das wir hette geruffen. Vtinam vos vocauissetis. o das yr hetten geruffen. Vtinam illi vocauissent. o das die hetten geruffen.

Die Tunc.

Futurum tempus

Utinam ego vocem. o wyrd ich ruffen. Utinā tu voces. o das du mocht
test ruffen. Utinam ipse vocet. o das er mochte ruffen.
Utinam nos vocemus. o das wir mochten ruffen. Utinā vos vocetis
das ir mochten ruffen. Utinā ipsi vocent. o das sy mochten ruffen

¶ Alia traductio quando ponuntur signa q.
vt. quatinus. vff. das. vel. ne. vel nunq̃s

Precept Ego vocarem. das ich solt ruffen. Tu vocares das du
solt ruffen. Ipse vocaret. das er solt ruffen.

Precept Nos vocarem. das wir sollen ruffen
Ego vocasses. das ich solt habē geruffen. oder das ich het
te geruffen. Tu vocasses. das du soltest haben geruffen.
oder das du hettest geruffen. Ipse vocasset. das er solt ha
ben geruffen. oder das er hette geruffen

Istud p̃teritum est p̃positū ex p̃fecto z plusq̃p̃fecto. ideo p̃uenienter tra
ducit per solte haben. q̃d responder p̃terito p̃fecto. vel p̃ hette q̃d respon
det p̃terito plusq̃p̃fecto p̃ qualitate materie put sensus erit aptior

Ego vocem. das ich solte werden ruffen
Tu voces. das du soltest werden ruffen
Ipse vocet. das er solte werden ruffen
Vel sic p̃ mochte. q̃ ego vocem. das ich solte mogen ruffen. q̃ tu voces.
das du soltest mugen ruffen zc.

¶ Alia traductio vbi non sunt signa.

Presens Ego bñ vocarem te ad cenam. ich rufft dir wol oder ich
solt dir billich ruffen zu dem nachtmal.
Tu bñ vocares me ad cenā. du hettest mir billich geruf
fen zu dem nacht essen.

Ille bene vocaret te ad cenam. der hette dir billich geruf
fen zu dem nacht essen.

P̃terito plusq̃p̃fecto Ego bene vocassem per syncopam. ich solt dir billich ha
ben geruffen. oder ich hette wol dir geruffen
Tu bene vocasses. du soltest wol haben geruffen. oder du
hettest wol geruffen. Ipse bñ vocasset. er solte wol habē
geruffen. oder er hette vvol geruffen

Futuro Vocem ego amicos. lant doch mich ruffen dem frundē.
Voces tu amicos. vvelst doch du ruffen den frunden
Vocet ipse amicos. lant doch den ruffen den frunden. oder
ich vvolte das der ruffden frunden.

¶ Exemplū istius in psalmo. Educas panē de terra. z vinum letificet cor
hominis. Hic sunt duo p̃ba optatiua sine signis Et loquitur Dauid ex
magno affectu z desiderio ad dominū dicens. O domine educas panem
que oratio z omnis cōsimilis sic traducitur. O her vvelst doch ṽf syerē
das brot von dem ertrich. Vnd der ṽvyn erfroyet das hertz des men /

ten. Hoc in
quod per temp

¶ Coniuncti
gr̃sibi aliā or
coniuncti m
am ṽvayne. q̃
Sunt es sach.
nam edan. vo
das. Quia da
gis ide signific
na. tunc pone

¶ Cum dum q̃
Cum dum qu
Cum dum qu
Cum dum qu
Cum dum qu
Cum dum qu
¶ Istud vulg
harum verbū
Sed habet p̃ter
oder als fin di

¶ Quamuis lic
haben geruffe
quis licet tu
quis licet ip
quis licet no
quis licet vo
quis licet ip
¶ Nota. ista
gare cum p̃ter
vulgatis signi

¶ Anteq̃ p̃teritū
Anteq̃ p̃teritū
Anteq̃ p̃teritū
Anteq̃ p̃teritū
¶ Hora p̃ter
tū perfectum
tūm. ita que
hanc traducim

Dieta prima.

leben. Hoc in loco iterum obrundant se pueri vt declinetur verbum ali quod per tempora operatiui cum signo vel sine signo. z postea trāslatē

In coniunctiuo.

Conunctiuus modus dicitur a cōiungo. qm̄ oratio coniunctiua p̄iungit sibi alia orationē. z hoc p̄ istas dictōes. si. quia. nisi. cū. zc. Uñ signa coniunctiui modi sunt. cum. dum. quando. que idē significant theutoni cum vyanne. G̃uis q̃s licet z si idem significāt theutonicum vriedoch Si ist es sach. Nisi es sy dan sach. Anteq̃ priusq̃ idē significāt theutonicum edan. vorhen. Postq̃ posteaq̃ idē habēt theutonicum. nach dent das. Quia dar vmb. Donec quousq̃ theutonicum so lang. Potius magis idē significant theutonicum. Quando in tuo vulgari sonant ista signa. tunc pones verbum sequens in coniunctiuo

Præsens tempus coniunctiui.

Cum dum quando ego vocem. vyanne oder do ich ruffte.
Cum dum quando tu vocēs. vyanne oder als du rufftest
Cum dum quando ipse vocet. vyanne oder als er ruffte
Cum dum quando nos vocemus. vyanne oder als v̄yr rufften
Cum dum quando vos vocetis. vyanne oder als yr rufften
Cum dum quando ipsi vocent. vyanne oder als sy rufften
Istud vulgare p̄sentis temporis coniunctiui modi quantum ad significatum verbi idē est cum vulgari theutonico p̄sentis tēporis indicatiui Sed habet p̄ter hoc etiam signum coniunctiui. qd̄ est theutonice vyanne oder als fm̄ diuersitatem signorum

Præteritum imperfectum.

Quamuis licet ego vocarem. vriedoch das ich hett geruffen. oder solt haben geruffen.
Guis licet tu vocares. vriedoch du rufftest oder solt geruffen haben
Guis licet ipse vocaret. vriedoch das er ruffte oder solt ruffen
Guis licet nos vocarem. vriedoch v̄yr rufften
Guis licet vos vocaretis. vriedoch das yr rufften.
Guis licet ipsi vocarent. vriedoch das sy rufften.
Nota. istud præteritum imperfectum coniunctiui habet idem vulgare cum præterito imperfecto indicatiui et operatiui. sed cum adiuncto vulgaris signi coniunctiui

Præteritum perfectum coniunctiui

Anteq̃ priusq̃ ego vocauerim. ee dan ich hab geruffen.
Anteq̃ priusq̃ tu vocaueris. ee dan du hetttest geruffen
Anteq̃ priusq̃ ipse vocauerit. ee er hette geruffen
Anteq̃ priusq̃ nos vocauerimus. ee dan v̄yr hatten geruffen
Nota præteritum perfectum coniunctiui vulgarisatur sicut præteritum perfectum indicatiui scz per hetttest v̄l ist. adiuncto vulgari signi coniunctiui. ita quoq̃ est de præterito plusq̃perfecto vtriusq̃ modi que per hette traducunt. Sed non est idem de futuro vtriusq̃ vt patebit

Die Lune.

Præteritum plus q̄ perfectum.

Nisi si non ego vocassem. en het ich nit geruffen

Nisi si non tu vocasses. en hettest du nit geruffen

Nisi si non ipse vocasset. en het der nit geruffen

Cum nos vocassemus. als wir heben geruffen.

Cum vos vocassetis. als yr hetten geruffen.

Cum ipsi vocassent. als sey hetten geruffen

Nec considera q̄ verba eiusdem temporis semper vulgarisunt eodẽ modo. licet vulgaria signorum varientur.

Futurum coniunctiu.

Postq̄ ego vocauero. nach dem ich solt haben geruffen

Postq̄ tu vocaueris. nach dem das du solt haben geruffen

Postq̄ ipse vocauerit. nach dem als er solt beruffen werden

Postq̄ nos vocauerimus. nach dem als wir werden beruffen

Postq̄ vos vocaueritis. nach dem als yr werden beruffen zc.

Aliquando tamẽ habent deponit z additur donec. vt donec ego vixero te colam. so lang als ich leb sol ich dich eren

Notare debetis vos pueri z nouiter instruendi quo pacto omnia verba indicatiua imperatiua optatiua z coniunctiua regunt nominatiuum ante se sub cõuenientia numeri zc. ideo semper positi sunt hi nominatiui. ego. tu. ille. nos. vos. illi vel ipsi. Sed infinitiuus non regit nominatiuum. sed accusatiuum ante se. vt sequitur.

In infinitiuo.

De vocare scis. das ich ruffe

Te vocare scio. das du ruffest

Ipsum vocare scimus. das der rufft

Si queras. quare ponitur hic das. cum ibi non sit hoc signum q̄. vel vt. **D**ico q̄ infinitiuus cum accusatiuo ante se vocat dictum. vt ponitur loco appellati. quod est oratio suppositi z apppositi q̄ vel vt precedere **E**xemplum. vt me vocare. id est q̄ ego voco. **T**e vocare. id est q̄ tu vocas. z ideo tales orationes debent traduci per appellata vbi q̄ vel vt habent suum vulgare.

Præteritum

De vocasse. das ich hab geruffen

Te vocasse. das du habst geruffen

Ipsum vocasse. das er hayt geruffen.

Futurum

De vocatum ire vel vocatur esse. das ich sol ruffen

Te vocatum ire vel vocatur esse. das ich sol ruffen.

Ipsum vocatũ ire vel vocaturũ esse. das er sol ruffen

Ita etiam dicimus per accusatiuos plurales. nos. vos. illos vocare vocauisse. vocatum ire vel vocaturum esse.

Tria sunt eius gerundia

Vocandi genitiui casus

Vocando datiu z ablatiu

Vocandum nominatiui z accusatiui

Quo supina

Vocatum vocatu

Dieta prima.

Ono participia. presens vt vocans. futurum vt vocaturus.

Nec omnia conueniunt in regimine et constructione a parte post. nam regunt eundem casum post se quem suum verbum voco. Sed differunt in constructione a parte ante vt patebit.

De vulgari gerundiorum et supinorum actiuorum

De gerun/
dijs in di.

¶ Nota q gerundia in di petunt nomē substantiuū ante se. vt iam est tēpus vocandi petrum. yetz ist es zit ze ruffen petrum

Habeo voluntatem vocandi petri. ich hab willē zu ruffen dem peter

Iste venit causa vocandi decanū. dissē ist kōmen ze ruffen den dechen

¶ Nota bene ze. et vmb ze. Nota q gerundia in do petunt ante se verbum vel prepositionem pro. de. cum. in. ex. a.

De gerun/
dijs in do

¶ Ago sedebam vocando amicos. ich saß zu ruffen den frunden.

Tu stabas p vocando amicos. du stendst zu ruffen den frunden

Iste lucrat de scribendo libros. der gewint van scriben die bucher

¶ Sed nota q etiam gerundia in do sine prepositōe traduci possunt per cum vel quando. vt sedebam vocando amicos. id est quando vocabam amicos. vel quando vocabantur amici

Iste vadit ad vocandum amicos

Nota bene istum modum loquendi per tria gerundia. quia est eadem sententia.

Iste vadit causa vocandi amicos

Iste vadit pro vocando amicos

¶ Nota etiā q gerundia in dum petunt ante se prepositōem ad. propter inter. tūc sunt accusatiui casus. vt vado ad audiendum. Etiam sunt nri casus. et tunc reddunt suppositum huic verbo est fuit vel erit.

De gerun/
dijs in dum

Vocandum est obstetricem. es ist zu ruffen der hebammen

¶ Animaduertendum est q Laurentius vallensis dicit gerundia capra cum substantiuis vel casibz post se passiue accipi. et sine substantiuis accipi actiue. aliqui etiam passiue. Et ponit exēpla. vt iniuria fit domino defringendo ramo vel defringendo ramū. incidēdo ligno vel lignum. qd exponit passiue. i. cum defringitur ramus. cum incidit lignum. Cum ergo p dicta gerundia sumant cum substantiuis debet exponi passiue. Dico q vtraqz expositio bona est. et hoc quando oratio passiuā debite exponitur actiue et ecōtrario. nam si virgili⁹ legat a magistro. ergo magister legit virgiliū. ita si petrus vocetur a me. tunc ego voco petrum. Si iniuria fiat domino quando ramus defringatur. etiam iniuria fit domino quando quis rami defringat. Exposita sunt supra gerundia cū substantiuis actiue. quia hoc vulgare nobis melius sonat et breuius. vt patet inspicere

De constructi
one supino/
rū actiuorū

ti De istis videat in dieta decima de materia gerundiorum.

¶ Nota supina in itum vel sum cōstruuntur ante se cum verbo motus. Exemplum. vt iste venit vocatum pauperes. dissē ist kummen vmb der armen willen zu ruffen. Sed supina in tu vel su cōstruuntur cum istis adiectiuis ante se facile. difficile. dignum. indignum. turpe. pulcrum. iocundum et. Exemplum. hoc est facile vocatu. das ist leicht dar vmb woz den sie ruffen. quia exponunt passiue

¶ Nota q a quolibet actiuo veniunt duo participia. scz p̄sens quod terminat in ans vel in ens. et futurum in rus. Exemplū. ego sum vocā pau

k i.

Die Iune

pere. id est ich ruffen den armē. Ego sum vocaturus pauperes. i. ich sol
ruffen die armen. Nam ego voco paupes in pñti. z sum vocans paupes.
Item ego vocabo paupes in futuro. z sum vocaturus pauperes. immo
per participia loquimur elegantius.

De vulgari verborum passiuorum

Passiua regunt nñ ante se sub conuenientia numeri z pñone. z regūt
post se ablatiuum mediante prepositiōe a vel ab tanq̃ casum proprium.
et tres casus communes. vt patebit

In indicatiuo tempore presenti

Ego vocor a patre. ich werd geruffen von dem vatter.
Tu vocaris a patre. du wurst geruffen von dem vatter
Ipse vocatur a patre. er vvyrt geruffen von dem vatter.
Nos vocamur a patre. wvr vverden geruffen von dem vatter
Vos vocamini a patre. yr worden geruffen von dem vatter.
Ipsi vocantur a patre. die worden geruffen von dem vatter

Præteritum imperfectum.

Ego vocabar a patre. ich vvard geruffen von dem vatter
Tu vocabaris vel re a patre. du warst geruffen von dem vatter.
Ipse vocabatur a patre. der vvarst geruffen von dem vatter
Nos vocabamur a patre. wvr vworden geruffen von dem vatter
Vos vocabamini a patre. yr worden geruffen von dem vatter.
Ipsi vocabantur a patre. sy wurden geruffen von dem vatter

¶ Nota verba passiuia non habent proprium præteritum perfectum. sed
habēt præteritum circūloquuntur ex participio præteriti temporis in tus
vel sus. z hoc verbum sum vel fui. vt dictum est supra.

Præteritum perfectum.

Ego vocatus sum vel fui. ich bin geruffen oder bin geruffen geweest
Tu vocatus es vel fuisti. du bist gerufft oder bist geruffen gevvesen
Ipse vocatus est vel fuit. er ist geruffen oder vvyrt geruffen.
Nos vocati sumus vel fuimus. wvr syn geruffen oder wvorden geruffen
Vos vocati estis vel fuistis. yr synt geruffen oder vworden geruffen.
Ipsi vocati sūt fuerūt vel ere. sy synt geruffen wordē oder warē geruffen

Præteritum plusq̃ perfectum

Ego vocatus eram vel fueram. ich byn lang gevvesen geruffen
Tu vocatus eras vel fueras. du bist lang gesyn oder vvarst geruffen
Ipse vocatus erat vel fuerat. er vvarst geruffen oder ist gevvesen geruffen
Nos vocati eramus vel fueramus. wvr warē oð synt gevvesen geruffen
Vos vocati eratis vel fueratis. yr waren gevvesen geruffen
Ipsi vocati erant vel fuerāt. sy waren geruffen oð synt gevvesen geruffen

Futurum tempus.

Ego vocabor ab vno. ich sal geruffen werden van eyn.
Tu vocaberis ab alio. du solt vverden geruffen van eyn andern
Ipse vocabitur a nemine. er sal van nyeman geruffen worden
Nos vocabimur a petro. wvr sollen geruffen vverden von peter

Dieta prima.

Us vocabimini a petro. yr sullen geruffen werden von petern
Ipsi vocabuntur a baluo. die sullen geruffen worden van de balu

In presenti imperatiui.

Tu vocare. du werdest oder syt geruffen.
Ipse vocetur. er werd oder syn geruffen
Nos vocemur. vvir vverden syn geruffen
Vos vocemini. yr werden oder synt geruffen
Ipsi vocentur. sy vverden oder syn geruffen.

In futuro imperatiui

Tu vocator. du solt vverden oder syn geruffen
Ille vocator. der sol werden oder syn geruffen
Nos vocemur. vvir sullen syn oder werden geruffen
Vos vocamini. yr sullen vverden geruffen
Ipsi vocantur. sy sullen syn oder vverden geruffen

Nota q futurum imperatiui et futurum indicatiui (vt supra dictum est) quasi habent idem vulgare quo ad substantiam pborum. tamē differunt in modo et affectu pronūciantis et dicētis verba. Nam hic imprecatur vel deprecatur profertur. illic non

In presenti optatiui

Utinam ego vocarer. o solt ich werden geruffen.
Utinam tu vocareris vel ere. o das du werdest beruffen.
Utinam ipse vocaretur. o das er vverde beruffen.
Utinam nos vocaremur. o das vvir vworden geruffen
Utinam vos vocaremini. o das ir vworden geruffen.
Utinam ipsi vocarentur. o das si vworden geruffen.

Pretitum pfectum et plusqperfectum

Q ego vocatus essem. das ich sol vverden beruffen
Vel fuisset. oder das ich wer vworden geruffen
Q tu vocatus esses. das du vverest worden geruffen
Vel fuisset. oder das du vverest worden beruffen.
Q ipse vocatus esset. das er sye gerufft.
Vel fuisset. oder das er wer geruffen.
Q nos vocati essemus. das vvir solten syn geruffen
Vel fuisset. oder das vvir weren geruffen
Q vos vocati essetis. das yr syn geruffen
Vel fuissetis. oder das yr vveren geruffen
Q ipsi vocati essent vel fuissent. zc.

Futurum tempus.

Quatenus ego vocer. vff das ich sey oder werd geruffen
Quatenus tu voceris. vff das du doch syt oder werdest geruffen
Quatenus ipse vocetur. vff das der doch sye oder werd geruffen
Quatenus nos vocemur. vff das vvir doch syn oder vverden geruffen.
Quatenus vos vocemini. vff das yr doch synt oder vverden geruffen
Quatenus ipsi vocentur. vff das sey doch synt oder vverden geruffen.

Die Aune

Nota q̄ nominatiui supponētes sepe postponunt verbis etiam sine fl
gnis. vt vocer ego. voceris tu. vocetur petrus. tamen in traductōe debet
poni ich wolt doch. vt ego vocer. ich wolt das ich wurde beruffen. vocetur
petrus. ich wolt das peter wurd geruffen.

In presenti coniunctiui.

Cum ego vocera iudice. als oder wan ich wurd geruffen
Cum tu voceris vel vocere. als oder wan du wordest geruffen
Cum ipse vocet a iudice. als oder wan der wurde geruffen
Cum nos vocemur. als oder vwan wy? werden geruffen
Cum vos vocemini. als oder wan yr werden geruffen.
Cum ipsi vocentur a iudice. als oder wan sie werden beruffen

Præteritum imperfectum.

Cum ego vocarer a iudice. als ich wardt beruffen.
Cum tu vocareris vel ere. als du wartt beruffen
Cum ipse vocaretur a iudice. als der wartt beruffen.
Cum nos vocaremur. als wir worden beruffen

Præteritum perfectum.

Cum vocatus sim vel fuerim. als ich byn oder geweest byn beruffen
Cum vocatus sis vel fueris. als du bist geweest oder gesyn berufft
Cum vocatus sit vel fuerit. als der ist geweest oder gesyn berufft
Cū vocati simus vel fuerimus. als wy? sint geweest oder gesyn berufft.

Præteritum plusq̄perfectum

Si nō vocatus essem vel fuisset. wer ich nit oder syn geuwesen beruffen.
Si nō vocatus esses vel fuisses. werstu nit geuwest oder gesyn berufft.
Si nō vocatus esset vel fuisset. vnd wer er nyt geuwest oder syu gerufft
Si nō vocati essemus vel fuisset. vvern yvir nit oder nit geuwesen beruffen
Si nō vocati effectis vel fuissetis. vvern ir nit geuwesen berufft.

Futurum tempus.

Cum vocatus ero vel fuero. als ich solt syn oder vwerden berufft.
Cum vocatus eris vel fueris. als du solt syn oder vwerden berufft
Cum vocatus erit vel fuerit. als er sol syn oder vwerden berufft.
Cum vocati erimus vel fuerimus. als vvir syn oder vwerden berufft
Cum vocati eritis vel fueritis. als vvir sullent syn oder berufft vwerden

In infinitiui passiuo In presenti.

Me vocari. i. q̄ ego vocor. das ich vverdt beruffen
Te vocari. id est q̄ tu vocaris. das du vverdest beruffen
Ipsum vocari. id est q̄ ipse vocatur. das er vverdt beruffen

In præterito.

Me vocatū esse vel fuisset. das ich vver oder syn geuwest berufft
Te vocatū esse vel fuisset. das du hettest oder vverest beruffen
Illum vocatum esse vel fuisset. das der het oder vver beruffen

In futuro.

Me vocatum iri. id est q̄ ego vocabor. das ich vvirtd beruffen.
Te vocatū iri. id est q̄ tu vocaberis. das du solt vwerden berufft

Illum vocatum
Nota q̄ cad
rim infinitiui. su
Nota etiā q̄ d
is actiue. sed d
Venit causa vo
hacit ad voca
pergit vocatū
Hones ducunt
Hones ducunt
Equi veniunt er
Sed passiva ba
trus est vocatū
Hana est voc
De materia
poni que hic de

Die

De
Quero nbi
tur solum p ter
ur in t. vt placet
atur pulsatur.
postea patebit.
nis per her. pass

Proterius. In
Præteritū imp
nen der frau
dem fursten be
terfuert popu
dem fursten.
ren hort zu geb
natio vrinam in
Placet mibi
ere. ich het lieb
uerat tibi lude
is vvyrt peter l
natio vrinam plac
placeat. o das
placuerit. plac

De
Proterius
Imperfectum

Dieta secunda.

Illud vocatum iri. id est q̄ ille vocabitur zc.

Nota q̄ eadem sententia exprimitur per futurum indicatū z p̄ futu-
rum infinitiui. siue hoc sit per actiua. passiua. vel neutralia.

Nota etiā q̄ p̄ba passiua habēt eadem gerūdia z eadē supina cum su-
is actiuis. sed differūt in vulgari z p̄structōe seu regimine a parte post

Venit causa vocādi a spōso. vmb das er vvart geruffen vā dē bürger

Uadit ad vocandū a spōso. vmb vverden gerufft van dem bürger

Pergit vocatū a sponso. vmb vverden gerufft van dem bürger

Boues ducuntur gratia vendendi. vmb vverden verkoufft

Oues ducuntur ad vendendum. vmb vverden verkoufft.

Equi veniunt emptum. vmb vverden verkoufft.

Sed passiua habent alia participia. Præteritum in tus vt vocatus. Pe-

trus est vocatus a spōso. peter ist geruffen van dem bürger.

Maria est vocata a sponso. maria ist geruffen van dem bürger

De materia gerundiorum quando actiue. quando passiue debeāt ex-

poni que hic desint infra videantur in dieta decima.

Die martis. Dieta secunda.

De vulgari impersonalium in T.

Quero tibi. que verba dicuntur impersonalia. Dico illa que coniugan-
tur solum p̄ tertias p̄sonas. Et sunt duplicia. actiue vocis que terminan-

tur in t. vt placet delectat Et passiue vocis que terminantur in tur. vt cur-

ritur pulsatur. **Quero** quem casum regunt ante se. Dico nullus. vt

postea patebit. Quomodo vulgarisatur. Dico impersonalia actiue vo-

cis per her. passiue vocis per men. vt patet in figura sequenti

In indicatiuo.

Præsens. Interest mea regere domū. myr zu behoert ze reggen das hus.

Præteritū imperfectū. Intererat tua seruire dñe. dyr het zu gehoert ze die-

nen der frau yven. Præteritū p̄fectū. interfuit p̄ncipis defendere patriā

dem fursten hort zu beschirmen das landt. Præteritū plusq̄p̄fectū. in-

terfuerat populi parere principi. dem volck gehoert zu vnderthenig zu syn

dem fursten. Futuro. intererit iudiciū dare iustas sentētiās. den richter

ren hort zu geben recht ordoel In impatiuo. interfit z interesto In op-

eratiuo vtinam interesset. interfuisse. interfit zc.

Placet mihi studere. myr hait geliebt zo studeren Placebat mihi stu-

dere. ich het lieb zu leren. Placuit tibi ludere. dyr geliebt zu spelen. Pla-

cuerat tibi ludere. dyr hette geliebt zu spielen. Placebit petro scribere.

es vvyrt peter lieben zu scribeu. In impatiuo placeat. placero. In op̄ra-

tiuo vtinā placeret. o das es myr liebde Placuisse. o hettes myr geliebt

Placere. o das es myr mochte lieben. In p̄iunctiui cū placeat. placeret

placuerit. placuisse placuerit. quoz vulgaria tibi sume ex sup̄ioribus

De vulgari impersonalium in tur.

In indicatiuo

Præsens Pulsatur campanam. men lut die glocken.

Imperfectum Pulsabatur campanā. men lutte die glocken

k iij.

De vulgari
gerundiorum
actiuorum et
passiuorum

Verba im-
personalia st

De vulgari
impersona-
lium in T.

Die martis.

Perfectū
Plusq̃p̃fec.
Futurum
Imperatīuo
Futuro
In optatīuo
Perfec. 7 plus.
Futurum
In p̃iunctīuo
Imperfectum
Perfectum
Plusq̃p̃fectū
Futurum

Pulsatū est vel fuit campanā. man hat gelut die glockē
Pulsatū erat vel fue. campanā. die glockē wordē gelut.
Pulsabit campanā. man sal die glocken luden
Pulsetur campanā. man lud die glockē
Pulsator campanā. man sal ludē die glockē.
Utinā pulsaret campanā. o lut man die glocke.
Utinā pulsatū eēt vel fu. o das man die glock her gelut
Utinā pulsaret cāpanā. o das man glocken solte luten
Cum pulsaret campanā. als man lut die glocke
Cum pulsaret campanā. als man lutte die glocke
Cū pulsatū sit vel fuerit. als man hat gelut die glocken.
Cū pulsatū eēt vel fuisset. als man hette gelut die glocken
Cum pulsatū erit vel fuerit. als man solt hauē gelut zc.

¶ Nota qñ regit ablatīū mediante a vel ab vulgarisuntur p̃ es wert.
Pulsat a custode. es ṽirt gelut van dem koster.
Pulsabat a custode. es ṽirt gelut von koster.
Pulsatum erat vel fuerat. es ṽirt gelut zc. Et quando sic tunc p̃teritūz
p̃fectum vulgarisat per ist. Et plusq̃p̃fectū sicut imperfectum.
Currat. Dormitur. man laufft. man schlafft. Currebat dormiebat. mā
lieff. man schlieff Cursum est. dormitum est. man hat gelouffen. man hat
geschlaffen. Cursum erat. dormitū erat. man ist gelouffen. mā ist geschla
fen Curretur. dormiet. man ṽirt lauffen. man ṽirt schlaffen
Pugnatur man vicht. vel dayr ṽirt geuochten
Pugnabatur man vochte. vel da ṽirt geuochten
Pugnātū est man hat geuochten. vel da ist geuochten
Pugnatum erat man hatte geuochten. vel da ṽirt geuochten.
Pugnabitur man sal vechten. vel da ṽirt geuochten.

De p̃structio ne p̃icipioz.

¶ De vulgari participioz

¶ Quero tibi. quā constructōem habēt p̃icipia aī se. Dico q̃ p̃icipia
ex quo sunt adiectiua petunt constructōem ante se cum noibus substāti
uis sub p̃ueniētia generis n̄meri 7 casus. Sic. vt sol visus vidēdus. stel
la visa videnda. celum visum vidēdum.

¶ Quam constructionem habēt a parte post. Dico non solū construū
tur. sed post se regunt illum eundē obliquū quem sua p̃ba a quibus de
scēdunt. vt patebit in capitulo de participijs.

¶ Notandum est diligenter pro traductione participioz. q̃ omne p̃i
cipium includit in se hoc nomē qui. sine capiat relatiue siue infinite. 7 cū
hoc includit suum verbum a quo descendit eiusdē tēporis. Et vltra hec
duo sepe includit aut intelligitur ille illius illi

Ut

Amans amaturus id est qui amat vel amabit
Amatus lectus id est ille q̃ amatus ē lectus est
Amandus legēdus id qui amabitur legetur

Ad quid seruit hoc. Dico ad traductōem. quoniam in eozū vulgari
debet sonare quid velche. vel qui die. vt patebit.

Ex quo sequit optimū notabile. q̃ loco qui 7 p̃bi (vt qui laborat mā

Quabit) potest p
arma sunt militi
libus qui pugn
hois qui labora
¶ Notandum
in nominatio o
in fine sine relati
in verbo p̃p̃ri
ist vras sol zc.
Participia in ru
et p̃bo futuro. vt

¶ De
¶ Homo am
¶ Animus ama
¶ gienf der ist lie
¶ Fauco amant
¶ gienf der got r
¶ Nosco amant
¶ eyner der ist go
¶ Noscor ab am
¶ bat. von dem d
¶ ¶ Homines ama
¶ die die sint got
¶ Animus aman
¶ lieb haben. der
¶ Fauco amant
¶ haben. van den
¶ ¶ Et sicut an
¶ sub convenient
¶ p̃licite nomina
¶ re animus bo
¶ Item nosco ha
¶ de present. Se
¶ sub quibus con
¶ neutralia. vt dic

¶ ¶ U
¶ Homo ama
¶ die got sol lieb
¶ Animus ama
¶ der die got so
¶ Fauco amant
¶ der got sol lieb
¶ Noscor ab am
¶ bat. ober der go
¶ ¶ Homines ama

Dieta secunda.

ducabit) potest poni vñ participiū. vt laborās manducabit. Ita in gēo. arma sunt militis q̄ pugnat. id est militis pugnātis. In dēo. arma sūt militibus qui pugnabūt. id est militibus pugnaturis. In accusatiuo. video hoīes qui laborabūt. id est homīes laboraturos.

¶ Notandum est primo q̄ participia presentis temporis in ans z ens in nominatiuo casu possunt tripliciter vulgarisari. Vno modo per ende in fine sine relatiuo vvelch. z sine p̄bo. Alio modo sine ende cum relatiuo et verbo proprio. Tercio modo cum ende z relatiuo z verbo substantiuo ist vvas sol zc. Sed obliqui eorum traducuntur duobus vltimis modis. Participia in rus solum vno modo traducuntur. scz pro sol cum latino et p̄bo futuro. vt clare iam sequitur.

¶ De vulgari participiorum in ans z ens

Nomo amans deū. i. qui amat. eyner der got ist lieb habende. Animus amantis deum. id est illius qui amat. Siens der got lieb hatt. gienf der ist lieb habende.

Faueo amanti deum. id est illi qui amat. Siener vvelcher got lieb hat. giener der got ist lieb.

Nosco amantem deum. id est illum qui amat. Eyner der got lieb hatt. eyner der ist got lieb haben.

Noscor ab amate deum. id est ab illo qui amat. Von dem der got lieb hat. von dem der ist got lieb.

Nomines amantes deum. id est illi qui amant. Die die got lieb haben. die die synt got lieb habende.

Animus amantium deum. id est illorum qui amant. Der die got syent lieb haben. der die got lieb haben.

Faueo amantibus deum. illis qui amant. Von dē genen die got lieb haben. van den die got syent lieb haben. Et ita de alijs.

¶ Et sicut amans nominatiui casus habet ante se nomen substantiuū sub convenientia trium explicite. Ita participiales obliqui habent implicitite nominales vel pronominales obliquos sub convenientia trium. vt animus hominis amantis deum. Item faueo homini amanti deum. Item nosco hominem amantem deū. ¶ Item predictae orationes sunt de presenti. Sequuntur de futuris. z hoc semper in actiuis z neutralibz. sub quibus comprehenduntur deponentalia. que etiam sunt actiua vel neutralia. vt dictum est supra.

¶ Vulgare participiorum in rus.

Nomo amaturus deum. ille qui amabit. Eyner oder eyn mensch oß die got sol lieb haben.

Animus amaturi deum. illius qui amabit. Des der got sol lieb haben. oder die got sollen lieb haben.

Faueo amaturus deum. illi qui amabit. Den der got lieb hat. oder den der got sol lieb haben.

Noscor ab amaturus deum. ab illo qui amabit. Von dem der got lieb hat oder der got sal lieb haben.

Nomines amaturi deum. illi qui amabūt. Wenschē die got lieb haben.

Die martis.

Animas amaturorum deum: illorum qui amabunt. der die got fullen lieb haben
 Fauco amaturis deum: illis qui amabunt. die die do got solle lieb habē
 Fosco amaturis deum: illos qui amabunt. die die do got sollen lieb habē
 Hofcor ab amatur deum: illis qui amabunt. vō dē die do got solle lieb habē
 ¶ Nota q̄ eadem sententiā exprimitur per verbum presentis temporis
 et per participium in ans et ens. per verbum futuri temporis et partici-
 pium in rus.

¶ Vulgare participiorum in tuis et suis.

¶ Nota sicut participia in ans z ens. z pticipia in rus significant actiue vel neutraliter. ita pticipia in tus z fus. z pticipia in dus significant passiue. ppter illa in tus z fus que veniunt a deponentibus z petunt ante se substantiuum sub conuenientia trium. z post se casum verborum passiuorum scilicet ablatiuum mediante prepositione a vel ab.

Homo amarus a deo. ille qui amabatur vel amatus est. eyner der lieb
gehaben ist von got.

Animus amari a deo. illius qui amabatur vel amatus est. des. der lieb
gehaben ist von got.

Faueo amato a deo. illi q̄ amatus est. den der do lieb ist gehauē von got
Nosco amatu a deo. illū q̄ amatus est. den der do lieb gehabt is von got

Hoscor ab amato a deo, ab illo qui amatus est. vō dem der lieb ist gelien von got.

Nomies amati a deo. illi q amati sunt. die die do lieb syn gehat vō got
Animus amatorum a deo. illorum qui amati sunt. der die do lieb ge

Faueo amaris a deo, illis q̄ amati sunt. dē dīc dō lieb gehabt syn vō got.

¶ Nota q̄ istud participium preteriti temporis posset etiam vulgari

fari per byn. vrego amatus. ich byn lieb gehabt. Tu amatus a deo. du bist lieb gehabt von got. Homo amator a deo. der mensch ist lieb von

got.oder die mensch der ist lieb gehabt von got.prout sententiā melius
requirat.ergo ablatiui positi absolute de participio pteritri tempore

deben traduci per hant. vt viso domino. do der her ist gesehen hant. ga
nisi sunt discipuli.

¶ Vulgare participiorum in dus.

A Nota & participia futuri temporis in dus sepiſſime ſiunt nomina. ⁊ ſin hoc habent diuerſum vulgare. Quando ſunt participia vulgarifan- tur per ſol werden. quando ſunt nomina piſt werd ich. Zuxta illud. Per dignus nomen. per debet participans eſt

Item quando exponitur per dignus. id est verdich. illud quod sequitur
potest esse in triplici vulgari.

Umo modo sic.eyn buch wirdig zu lesen.
 Alio modo.eyn buch wirdig ymb werden zu lesen.

gēdus Tercio modo. eyn buch wirdig vmb gelesē zu wēdē.
Item quarto modo quando est participium. eyn buch

sol werden gelesen

Dieta secunda

Participiū Der vater sol werdē lieb gehatē von dem sun

Pater amā Der vater ist werdigh lieb zu han von dem sun

d'ea filio Der vater ist werdigh vmb lieb zu syn.

Nomen

Der vater ist werdigh vmb lieb zu werden

Die muter sol werden lieb gehatē von dem sone

Mater amā Die muter ist werdigh vmb lieb zu hatē zu werdē, oder
d'ea filio werdigh vmb werdē lieb gehatē zu syn von dem sun

Der win sol werdē lieb gehatē von vns allen

Vinū amādū Der win ist werdigh vmb werdē lieb zu hatē vō vns allē.

Der win ist werdigh vmb lieb zu han van vns allen

¶ Quero tibi que ē differētia inter vulgare gerundiorum in di do dum et vulgare participiorū in di do dum. Dico q in vulgari gerundiorū nō sonat tempus. 2 significant quandoq; actiue, quandoq; passiue vt patet bit infra. Sed prout sunt participia semp significant passiue. Et in vulgari sonat signū vulgare futuri qd ē sol werden. Sed si transeant in nomē teutonizant p ist werdigh vt dictum ē Sicut hic Ego putauī ad rescribēdū. existimaui hanc rem tractandam. celsi tibi hoc significandū. ptiā pīa sunt in nomē transiētia. qm exponitur p dignus. i. ego putauī ad te dignū scribi. dignū tractari 2 significari. Ex quo seqtur q he dictōes in di do dum possunt eē gerundia. participia vel nomina

Aliud in traductōne ex latino necessariū est scire ordinatōnem constructibilium

¶ Summo pe anima duerēdū ē a volēre traducere aliquam hystorā vel epistolā euangeliā vel carmina. vt primo 2 ante omnia procedat p distīctōes 2 clausulas pfectas scz vt suam pstructōem querat inter duo pīctas si aut sit virgula coma aut penthesis aut aliqua suspēsiō oratōis nō ibi qd elcat sz ad punctū vsq; pcedat. hoc facto vid eat tūc a quo incipiēdū erit 2 quid post hec in medio. 2 qd in fine locare detet fm regulas sequētes

Septem sunt regule constructionis

¶ Quero tibi quot sunt regule constructionis. Dico fm Alexandrum sunt septem generales

Prima a vto detet incipi constructio si sit **Unde Alexander**

Construe sic casum si sit prepone vo cantem

Secda. post vrm dz sequentiū a q detet incipi cōstructio si vtrū nō sit ibi

Not rectum ponis

Tercia. post nominatiuum detet sequi verbum personale a quo detet incipi constructio si nominatiuus 2 vocatiuus non fuerint ibi

Hinc personale locabis verbum

Quod primo statues si cetera desint

Die martia

Quarta. post verbum sepe sequitur datus et accusativus. ibi

Tercius hinc casus et quartus sepe sequuntur

Quinta. post verbum sepe sequitur adverbium. ibi

Aut verbo subdes adverbia

Ut studet fortiter. cantat dulciter et c.

Sexta. genitivus casus debet sequi suum rectorem. ibi

Subdesecundum casum rectori

Septima. prepositio preconstruitur suo casuali. et ambo construunt post verbum vel participium. ibi.

Debet vox prepositiva

Quarto preiungi vel sexto quem regit ipsa

¶ Notandum est diligenter quod iste regule quales sepius patiuntur instancias. id est alexander ponit exceptiones seu impedimenta contra eas Nam sepe sepius incipimus constructionem a cum quod dicitur et c. Sepe a duobus ablativis. plerumque ab obliquo istorum nominum quis qualis quantus. ut iam dicitur non ordine alexandri de quo non cures. quoniam exceptiones multo melius sic ordinantur ut sequitur.

Septem sunt impedimenta constructionis
seu exceptiones a regulis dictis

¶ Prima exceptio quod constructio sepe incipitur ab istis dictionibus Cum quia dum donec quando si siquidem nisi sicut utinam et c. ibi.

Cum quia dum donec quoniam similesque prebunt

Secunda. constructio sepe incipitur a duobus ablativis. ibi.

Aut ablativi preeunt rectore soluti

Tercia quod constructio multoties incipitur ab obliquo istorum nominum quis qualis quantus cuius cuias. ibi.

Quis qualis quantus cuius cuias quotus et quot

Quarta. constructio penitus precedere debet

Quarta. constructio quandoque incipitur ab obliquo antecedentis propter relativum. et hoc fit quando ponitur cum uno verbo.

Cumque relativus de iure viam parat horum

Precedens. debet obliquos quandoque preire

Isti subueniat sua mater vel pater eius

Quinta quod post nominativum quandoque sequitur infinitivum. ut aptus legere. ibi.

Infinitivum persone siue quibusdam. Des adiectivus

Sexta quod post nominativum principale et ante verbum sepe constructur datus vel actus genitivus vel ablativus. ibi

Que iunges verbo iunges et participanti

Dieta secunda

Nic debet addi q etiam post nrm nominale sepe sepius construit gr̃is
oris actis vel ablatiuis. vt filius multa virtute. similis patri suo facie.
laudatur ab hominibus

Septima. q post verbū personale scz post verbū substantiuū verbū voca-
tiuū z eorū vim hātes sepe sequitur nt̃s. ibi.

Appellans verbum substantiuūqz vel horum
Vim retinens. post se rectum quandoqz locabunt

Pro practica dictarū exceptionum p̃stue totam oratōnem sequentem

Cum vel **Q**uando vel **Q**uia p̃ primam exceptionem.

nobis tene merentibus p̃ secundam exceptionem

Cui merenti deus denegat p̃ tertiam exceptionem

quem deus non amat

quanta mercede quanta gloria

iustum premiabitur

Qm dñm plus sua misericordia q̃ p̃ quartam exceptionem

sua iusticia ad nos trahit

Ergo aptus a deo saluari p̃ quintam exceptionem

Recepturus sibi beatitudinē p̃ sextam exceptionem.

Est nunc p̃destinatus et p̃ septimam exceptionem

in futuro beatificatus.

Positis regulis constructionis z exceptionibus a regulis alexandri.

Pro ampliori z clarioꝝ intellectu puerorū qbus nihil satis resumi potest

Repletio dīcorū fit hoc modo.

Quero tibi. a q̃ dz incipi p̃structio z traductō. **D**ico a tribz regulariter.

A vtō a ntō vel a p̃bo p̃sonali. hoc p̃z ex regulis p̃structōis supra positis

Aut a quattuor impedimētis. ab istis p̃dictōibz aduerbijs **C**ū qz dum

dūcitur qñ si nisi vt zc. vñ a duobz ablatijs **Q**ue ab obliq̃s de q̃s qualis quā-

tus vel ab obliq̃ antecedētis p̃ter relatiū qñ sumuntur cum vno p̃bo. vt

patrem sequitur sua proles. **H**oc scito

Quero ex sup̃abundanti quē locū duo recti nt̃s z vt̃s tenēt in p̃structō

ne. et quē locū quattuor obliq̃ **D**ico ad primū. duo recti semp̃ p̃struūt z

traducūt in p̃ncipio añ p̃bū nisi talis nt̃s regat a p̃bo substantiuo vtō zc.

Ad scdm dico per vnam regulam generalem

Omnis obliquus debet immediate
construi post suum regens

Regula gene-
ralis.

Siue illud regēs fuerit nomē. p̃nomē vel participiū. siue fuerit p̃bū

Et hoc fallit in obliquis de quis qualis quantus z in obliq̃ antecedētis.

vt sepe dictū ē **E**x isto sequitur primo

Si nt̃s nois substantiuū regat gr̃m vel ablatiū illi obliq̃ debent ante ver-

bū construi. vt homo dei magna auctoritate venit nobis

Si nt̃s nois adiectiuū regat gr̃m dñm zc. etiam illi p̃cedēt verbū vt mi-

lus pedem vel pede frigidat.

Si nt̃s participij regat gr̃m actiū zc. debet illi quo p̃ p̃cedōstrui. vt mī-

seris p̃cedētē

Die martis

tens missurus patri suo litteras multa tenuolertia nunc scribit illas. *Istus*
Alexander non clare dicit

Sequitur ex dictis scdo si obliq regant a pbo a pte post. etia debet post con
 strui. qd satis innuit cu dr Teratius hinc casus. Nisi fuerint obliq de qui
 qualis quatus zc. vt Quorum remiseritis peccata remittunt eis. tradu
 citur sic. qz pcta. welcher leut funde. remiseritis. ir werd vergele oder hi
 ten yn vergele. remittuntur eis. sy werden yn vergehen

**Modus pstru
 endi adiectiua.**

Quero tibi quolocum tenet adiectiua in pstructione. Dico q adiectiua no
 minalia z pnoialia sp debet pconstrui suis substantiuis diuinctim siue h si
 qm regunt post se gtm dnm actm vel abltm. qm tunc post substantiua pstru
 untur z diuisim. vt pudica vultu virgo rutescit. Non traducit sic. pudie
 virgo vultu. sed virgo die iunckfrau. pudica scham. vultu von angelich
 diuisim z post pstruit pudica. Sed adiectiua pncipialia semp pstruunt
 post sua substantiua z diuisim. vt de? sua pietate mor? nobis largit gfar

Quero quo pacto duo vel tria aut plura substantiua in eodem casu po
 ta p regulam petri helye. vel p appositioem debeant traduci. Dico q inte
 illa substantiua debet intelligi pncipui ens vel existes aut entia vel existe
 tia. vt in virgilio Chora deū soboles magnū iouis icremētū. q sic ordind
 subaudi. Salonine chora soboles deū p deozū subaudi existes magnū
 icremētum iouis. Aspice zc.

Quo pacto dicta. i. infinitiua cu actō an se vt deū orare sanctū ē. debent
 traduci. Dico q ipsa prius resoluēda sunt in appellata. i. in oratiōes ex su
 posito z apposito q vel vt pcedere. Et in tali mutatōe debet seruari iden
 tas tps vt plens infinitiui mutet in plens indicatiui vel optatiui. pten
 tū in preteritum. z futurum in futurum. Exempla sunt in actiuis
 Diuitias multos pdere notū ē. id ē q diuitie multos perdunt norum ē
 Diuitias multos pdidisse notū ē. id ē q diuitie multos pdiderūt notū
 Diuitias multos perditum ire constat. Vel multos perdituros ēē cōsta
 id ē q diuitie multos perdet constat

Da exempla in passiuis

Iustos saluari certum ē. id est q iusti saluētur certum est

Iustos saluatos esse cerum ē. id est q iusti saluari sunt certum est

Iustos saluati iri. vl saluados ēē certū ē. h ē q iusti saluabūtur certum ē
 ¶ Nota q sicut habemus dicta an pba. ita z post pba. q etia debet resolu
 in appellata mō supradicto. vt credun? oia deū gubernare. gubernasse. g
 bernatū ire. resoluūt sic. Credimus q deus oia gubemat. gubernaui. gube
 nabit. Itē dñe qd me vis facere. id quid vis q ego faciā. Itē iubeo tibi st
 dere. nō ē opus resolutōe. sed iubeo te studere iam opus ē resolutōe dicta

Quero quō traducunt duo ablatiui positi absolute in significatiōe
 psequētie. Dico per distinctōem aut sunt de pñi. tunc traducuntur pe
 ende in fine. vt sole oriere dies fit. so die some ist vff gangēde so vurt zc
 Deo gratia dante iust? saluat. so got ist gnad getēde zc. Aut sunt de p
 terito tunc trāslatant per synde in fine. vt thesauris aptis obtulerunt tri
 miera. do die schatzē vff gethon sinde zc. Inclinato capite emisit spiri
 mit gebogenden haupt gab er zc. Vel etiam traducuntur resoluendo al

Dieta secunda

latius in suppositū z appositū pcedere. dū qñ si vel quia Un in psal. legēte
dante te colligent. aperiente te manū tuā implebunt. auertēte te faciē tuā
turbabuntur. id est quando. vel si tu das vel aperis manum vel auertis
faciē tuā. ipi colligent implebuntur z turbabuntur

Notandum est summo p q sicut oculus arcitenentis summa cura
atq; studio signū pñū pñiderat z post hoc vt sagittas suas in illud diriz
gat Ita quoq; oculus transitoris dz sibi inter duo puncta qñere signa q
sunt duo. scz nñs z pñum pñonale. ad que signa oēs sagittas suas. id est
oia pñstructibilia curret iactitare z ordinare Et debet attēte pñsiderare que
pñstructibilia regulariter pcedunt nñm. z que impedimentaliter Item q
regulariter debent sequi nñm z quibus modis fallit Preterea que pñbus
pcedunt. regulariter z q impedimentaliter. Postremo que post verba seq
debent. vt pater in figura sequenti

An te nñm regulariter ponit
vtñs Etiam adiectiuum
nois si non regat casum
An te nñm impedimentaliter
Cū qz dū donec zc. vel
duo ablti absoluti. vel
Oblīq de qñ qñs qñtus. vel
obliquus antecedens pñpo
nit qñq; pñter relatiuū

An te pñbum regulariter pos
netur nominatiuus explicite
vel implicite vel aliquid
positum loco nñi. scz
infinitiuus solus. vel
cum obliquo

Aduerbia rēpōis
et etiā omnia alia
q pcedūt nñm ipes
dimentaliter. vt duo
ablti et obliqui de
qñs qualis qñtus et
obliquus antecedens

An ipñonale nullus
ponitur casus quem
regat ante se

Sz bñ si sint. cū qz dū
Ablatiui absoluti
Obliqui de quis qualis quantus

Pro practica regularum pñstructōis z figure depicte ponunt hic tria
Virgiliana carmina pñmo ex quarta egloga

Post nñm regularit pñbū pñ
nale Quod fallit
si nñs regat grñ vel ablatiuum
si sequat adiectiū regens casum.
vt potentia regis tunc. Brat
deo beatificatur. Aud pñ pedē friz
ger Velox pedibus currit.
Qñq; infinitiuus. vt paratus z
dign accipere gratiam.

Post pñbū sepe ponit infinitiu
vt volo studere
Sepe aduerbiū. studet bene.
Sepe nñs. stat rectus
Sepe grñs. recordor lectionis.
Sepe drñs z accūs vel abltūs.

Et accūs z ablatiuus sine
prepositione possunt poni.
quia sunt casus communes
accūs post verba actiua. abs
latiuus post verba passiua
Sepissime pñpositio cūz suo
accusatiuo vel ablatiui

Post ipsum ponitur suus
obliquus cum infinitiui. scz
genitiuus vel datiuus.
accūs tñ aut cum genitiui
si ipñonale pñtur ponat accūs
aut abltūs cum prepositōe

Die martis

¶ At tibi prima puer nullo munuscula cultu.

Errantes hederas passim cum baccare tellus

¶ Diraq; ridenti colocasia funder achanto

¶ Hic tu incipe a vto. vt o tu puer in pmo carmine. z seqtur nris tellus in scdo. z seqtur pbu funder in tercio. postea seqtur deus tibi. deui accu pma munuscula. tunc abletis nullo cultu. i. sine aliquo labore Tunc resu mitur funder cu alijs accusarijs z ablatijs cu ppositioib; zc. ita oprebit sp pstructoem qre p regulas supdictas Itc ex scdo eneydos.

Fracti bello fatiscq; repulsi

Ductores danaū. tot iam latentibus annis

Instar montis equum. diuina palladis arte Edificant.

Traducit sic incipiendo a nro ductores. z nō seqtur imediate verbū psonale. qz regie gen. z cū hoc sequunt duo adiectiua picipalia regētia ablatiū. post illa seqtur verbū edificant equum instar montis diuina arte palladis. z hoc dico tot annis latētib; q ablet licet ponant inter suppositū et appositū. nō tū debet ibi sed in fine pstrui. Et ex tercio.

¶ At illum erepre magno inflāmatu amore

Coniugis z furijs scelerum agiturus horestes

Excipit incautum patriasq; obruncat ad aras.

¶ Construit sic. Horestes inflāmatu magno amore pugijs erepre. id est sibi capre p Pirrhū. z agitur furijs scelez. seqtur iā verbū excipit id est interficit illū pirrhū. incautū. i. improuisum zc. Ecce quot calys mediant inter nēm suppositū z verbum appositum.

¶ Notandū est etiā q in pstructionib; z traductionib; sepiissime intelligitur verbū substantiū est. fuit. erit. vt gloria tibi dñe zc. Sepe intelligitur nris. z qñq; resumit nris pus positus Preterea in relatiuo q fresquenter intelligit ancedens scz ille Item an pasce intelligit festū Sexto kalendas marcias intelligit die an Itaq; quoz z verba intelligunt plerūq; fm exigentiā sententiae. vñ Virgilius in pmo Tantas audetis tollere moles. quos ego oratio impfecra est. z loquit neptūm ad ventos et intelligit castigabo vel sile Terentius in andria Quē qdem ego si sensero. hec est orō impfecra z truncata. qm loquendi vtunt irati. z cū motione capitis pnunciat. intelligit si sensero supple dauū impedire nuptias ipm puniam vel simile Terentius in eunuchō Ego ne ne illā. q illuz que me. que non. i. ego ne illam thaidē vlciscar. que illū trasone recepit. q me excludit zc. Et est in dictis omib; color dictus aposiopesis Itcz in legenda scē agathe Dentem sanctā spontaneā honorem deo z patrie lūteratōem impetrauit. ita suo modo de alijs. put sententia requirit

Cautele in traductione seruande

¶ Considerandū est q nō semp latina verba pise vt sonant in vulgari sunt traducenda. qm hoc plerūq; aut erit impossibile. aut sensum ineptū facient Sed debet translator notare sensum orationis quid dicere velit. et hoc in vulgare vertat. Exempla sunt.

Prima

¶ Officio est

Summa grat

Servam am

Sumobis mu

¶ Sed cautele

apud carū p

¶ Pal. Non tū

serbum carof

Salomon fecit

Danus domini

Enpe deus am

Idem male tra

Sunt em equi

¶ Tercia cau

aut colores r

continens pro

trario zc. Exer

¶ Animus m

ductio vt pba

Perflavit fil

Nullis spum

¶ Quarta cau

pum quando a

quod illoz dete

multum referre

menegabis abi

Item logica

positio est ver

liquis dctermin

lis ambulante

cum dico. vide

pum z non ver

cumz vidisti h

loperculum. er

ablativus or

parculum tunc

ecus palogis

¶ Quinta ca

ne est quida

Argilins E

Sunt in

reduz possum

philioz em

prius specular

luz postio p

Dieta secunda

¶ Difficile est dare senibus verba. i. difficile est senes decipere

Summas gratias vobis ago. i. summe vobis regratioz

Sic velim animum inducas. i. sic velim credas

Sunt nobis mitia poma. i. habemus matura poma

¶ Secunda cautela est. cum sint aliqua noia aut pba equoia. vt in tractatōe **Secunda**

capitū scaturit pforme ad sensum orōis Exempla sunt

Psalm. Non timebo quid faciat mihi caro. id est homo

Verbum caro factum est. i. filius dei factus est homo.

Salomon fecit sibi ferculum de ligno. i. currum. non dapes

Danus domini fecerunt me. id est potestas domini

Eripe deus animā meā. i. libera deus animam meam

Idem male traduxit qd dixit. Hertrag vs myn sele

Sunt em equiuoca. caro. verbū. ferculū. manus. cripio.

¶ Tercia cautela est. vt traductor videat si sint aliquae figure loquutōis **Tercia**
aut colores rhetorici. vt quādo pars ponitur pro toto. vel econtrario. aut
continens pro contento. aut econtrario Vel actiuum pro passiuo z econ
trario zc. Exempla sunt

¶ Animus mulieris est mihi nuptus. synodoche est. Vale fieret tras

ductio vt pba sonāt. sz ibi animus mulieris. i. ipa mulier tota ē mihi nupta

Perflauit fistula buccas. hypalage est hic. i. bucce perflauerunt fistulas

Hausit spumantē pacherā. i. vinum de pacherā

¶ Quarta cautela ē de determinatōe respectu determinabilis **Quarta**
plum quando aduerbium ponitur inter duo verba tūc traductor videat
quod illoz determinet z cum quo verbo traduci debeat. Quod reuera
multum refert. vt in sancta passione ait dominus Ante qz gallus canet ter
me negabis. ibi ter determinat secundum verbum. sz negabis non pimum
Ita in logica Quicquid viuūt semper est. si semper determinet viuūt. p
positio est vera. si determinet est tunc redditur falsa Exemplum de ob
liquis determinantibus verbum vel participium. vt cum dico video oculis
ambulātem. ibi ablatiuus determinat verbum non participiū Sed
cum dico. video pedibus ambulātem. hic pedibus determinat participi
pium z non verbum. ita in logica per fallaciam diuisionis arguitur Quo
cunqz vidisti hunc percussū. illo sic percussus est. sed vidisti hunc oculis
lo percussū. ergo hic oculo percussus est. Vnoqz est distinguenda. vel
ille ablatiuus oculus determinat verbum tunc est vera. vel determinat
percussū tunc est falsa. Istud pternit grammaticam. ideo hic ponitur
dictus palogismus

¶ Quinta cautela. si verba nō capiantur transumptiue vel p allegoriā **Quinta**
que est quidam color quo aliud significat qz dicitur vt in hyponia. vnde
Virgilius Egregiam vero laudem z ampla spolia refertis tuqz puerqz
tuus. Sunt in sacra scriptura multe oratōes que non vt verba sonant
traduci possunt. vt illud zelus domus tue comedit me Comederunt tas
rob z filios eius Elegit suspendium anima mea. z talia multa que nō sz
plenas specularōis. qm altiorē indagatōem postulat Sz hec que dicta
sunt p nostris pueris donec alius sapiant sufficiunt.

Die mercurij

Die mercurij Dieta tercia

Capitulum secundum de decem regulis congruitatum.

Grammatica ē

Vero tibi. qd ē grāmārica fm Prīstianū. Dico. est scia docens
nos recte scribere. recte scripta recte intelligere. recte intellecta re
cte cōponere. recte cōposita debito modo pnunciare

Orthogra.

¶ Quot sunt spēs seu ptes grāmāricē Dico quattuor q tangunt in di
cta definitōe. i. orthographia. ethymologia. dyasynthetica. z plosodia.

Ethymolo.

Orthographia ē ps grāmāricē docens nos recte scribere. i. recte sylla
bicare. vt pñcio p dupliū. z nō p simplū. christus p ch. z nō p xp. de qua
diuersi z varij sunt libelli inter quos pñcipuus est iohannes Torrellij

Dyasynthe.

Ethymologia ē ps grāmāricē docēs nos recte intelligere acciticia pñū
orōis. i. genera z declinatōes noīm. pñom z pñcipioz. Itē pñgātōes
pñterita z supina pñborum. vt patz in pñma pte Alexandri

Profodia.

Dyasynthetica ē ps grāmāricē docēs nos recte pñponere dcōes ad in
uicē pñgrue. aut figuratīe. z euitare orōes icōgruas. vt pñ i 2ª pte Alexan.

Profodia ē ps grāmāricē docēs nos dcōes debite pñficiare in pñmis
medijs z vltimis syllabis. de qua in tercia z quarta pte Alexandri

¶ Quero tibi. quō diuīdis grāmārica fm Donatū Dico. in grāmāricā
pñceptiūā pñmissiūā z pñhibitiūā Et est sile. sicut enī lex positīua humana
quedā pñcipit vt honestū z iustū Quedā pñhibet vt turpe. vitū z iniustū
Et qdā pñmittit vt vsurā z meretriciū Itē quoqz in lege sermonis latini
qdā orōnes nobis pñcipiunt. qdā pñhibent. z qdā pñmittuntur.

¶ Quero tibi qd ē grāmārica pñceptiū Dico q tractat de orōnibz simpli
pñgruis. vt vir albus z nō alba. ego scribo z nō scribūt. liber petri z nō pes
tras Et dī a pñcipere. qz talis grāmārica nobis pñcipit ita loqui

¶ Quid est grāmārica pñmissiua Dico q tractat de orōnibz figuratiue cō
gruis Vel sic Est que figuras docet venusto z breui sermone loqui. vt
ego scholaris studeo Et dī a pñmittere. qz tales orōnes pñmittunt pñpter
sermonis breuitatem z metroz cōmoditatem

¶ Nota sub ista grāmārica pñtinent orōnes figuratiue qbz nobis lz vti.
vt sunt orōnes euocatoriē. pñceptoriē. pñemptiē. zeumatiē z synodoice.

¶ Quero tibi qd ē grāmārica pñhibitiua Dico est illa q tractat de orōni
bus incōgruis vel nobis pñhibitis. vt vltēquā statuo vīa est. Pars erat
certare parati Et dī a pñhibere. qm tales orōnes nobis pñhibent.

¶ Et nota q sub ista grāmārica ponunt ipedimēta pñgruitatē z figu
re nobis pñhibite. saleothea. antithesis. soloecism⁹ cū eaz speciebz

¶ Notare debet pueri diligēter q singule orōes latine apñ quēcunqz
scribant siue apud theologos. rhetoricos. poetas aut hyztoricos reducū
tur ad aliquā triū pñdictaz partiū grāmāricē Et nō ē aliq orō q sil⁹ ponat
sub grāmārica pñmissiua z pñhibitiua. imo sunt distincte pñes. iō male qdaz
scribūt z false dogmatizant. q euocatiōem. pñceptiōem. pñemptiū z zeuma
mizant cū ipedimētis pñgruitatis faciunt vt pueri nesciant qd vtenduz

aut imitandum
¶ Quero tibi.
tiale Dico. q h
qñtūqz est
duo rumor dei. v
et instantiū. v
¶ Quero tibi.
lectiū nō cogit
trario Et hoc
pñmo deo. op

¶ Quero tibi.
et nō regimen
Inter adiecti
oprima viri
Inter adiecti
luntas. est se
Inter adiecti
vile. atra v
Inter duo no
mania. domi
Inter relati
Inter interro
Inter duo verb
Inter verbum
Inter hic. ecce pa
Inter vado ro
Inter hic. parhui
Inter hic. sole o
Inter poza si
domitium.
Inter posteri
mirabile vif

¶ Quero tibi.
eo in tribus an
ait poeta com
¶ Tam hī t
generis. q oia
Papa S
Ecl. fia S
Palha S

Dieta tertia

aut imitandum sit quid ve declinandum z fugiendum

¶ Quero tibi. q̄ ē dñia inter p̄structōem grāmaticalē z regimē grāmaticale Dico. q̄ hñt se sicut magis cōe z minus cōe. vel sicut supius z inferius qm̄ vbiq̄s est regimē ibi ē p̄structio z nō ecōtrario Da exemplū Cum dico timor dei. vel amo deū. ibi ē regimen z p̄structio S; inter adiectivū et substantivū. vt optimus deus. est p̄structio z nō regimen

¶ Quero tibi. q̄re inter adiectivū z substantivū nō ē regimen Dico. qm̄ adiectivū nō cogit suū substantivū stare in certo casu. ita q̄ nō in alio. nec ecōtrario Et hoc idē. q̄ p̄nt sit stare in q̄libet casu. vt optim⁹ de⁹. optimi dei. optimo deo. optimū deū Nō sic est de istis Timor dei. amo deum.

Orationes vbi sola p̄structio est.

¶ Quero tibi. an multiplices sint orōnes in quibus sola constructio est et nō regimen Dico sic. vt sequitur

Inter adiectivū nominale z suū substantivū. vt preclarum ingenium optima virtus. non est regimen.

Inter adiectivū p̄noiale z suū substantivū. vt meus animus. tua voluntas. est sola constructio non regimen.

Inter adiectivū participiale z suū substantivū. vt oculi visuri. stelle vise. astra visa. non est regimen

Inter duo nomia substantiva ad idem p̄inentia eiusdem casus. vt virgo maria. dominus petrus. non est regimen

Inter relatiū z suū an̄s. vt de⁹ q̄ deitas q̄ celū. qd̄ nō est regimen

Inter interrogatiū z suū responsivū nō est regimen

Inter duo verba. vt volo legere. non est regimen.

Inter verbum z adverbium nō est regimen. vt currit velociter

Itē hic. ecce pater tuus vel patrē tuum. non est regimen.

Itē vado romam. fui colonie zc. non est regimen

Itē h. par huic domui. gloria i excelsis deo zc. ē sola p̄structio z nō regimē

Itē hic. sole oriente dies fit. z in similibz nō est regimen

Inter p̄ora supina cum verbo motus ad locum. vt vado pransus. pergo dormitum. non est regimen

Inter posteriora supina cum quibusdā adiectivis ante se. vt facile dictu. mirabile visu. non est regimen.

Prima regula congruitatis

¶ Quero tibi. adiectivū z suū substantivū in q̄r z q̄b; tenent p̄uenire Dico in tribus. in genere in numero z in casu. vt mala mens. malus anim⁹. ait poeta comicus

De adiectivo et substantivo

¶ Da mihi tria exempla p̄ tria substantiva. masculini. feminini. z neutri generis. q̄ oia sunt p̄me declinatōis Dico ista

Papa	Sanctus	sanctior	sanctissimus.
Ecclesia	Sancta	sanctior	sanctissima.
Pascha	Sanctum	sanctius	sanctissimum.

Die mercurij

¶ Da tria exempla p tria substantia masculini feminini. z neutri generis scde declinatōis eiusdem terminatōis

Ego do ista in reutonico. tu verte illa in latinum

Eyn engel goz der aller best bit

Eyn huf goz der aller best bit

Eyn volck goz der aller best bit

Hoc vltimū p vulgus nō p populum dicatur

¶ Quero an dicte orōnes sint pgrue Dico sic. Qd pbo de pma. nā pa/ pa est substantiū generis masculini numeri singularis casus noiariui. sanctus est adiectiū eiusdem generis zc.

¶ Per qd scis q papa est substantiū Dico. qm ad ei? vulgare nō pē addi man off wijs. Vel qz fcat rem p modū pstantis

¶ Per qd scis q sanctus est adiectm Dico. qm ad eius vulgare pē ad di man off wijs. vt sanctus heylich man. sancta heylich wijs. Vel quia fcat rem p modum adiacentis alteri

¶ Qua regula papa est masculini generis Dico. q eius gen? nosco nō ex terminatōe. sed ex fcatōe p quartam regulam positam in pncipio p r/ mitratus. ibi Quedam sunt opera

¶ Qua regula ecclesia est feminini generis. Dico. q eius genus nosco nō ex fcatōe. s; ex terminatōe p pma regulā de substantiis feminini generis p terminatōem. ibi. Sit tibi nomen in a.

¶ Qua regula scis pascha esse neutri generis Dico nō ex fcatōe non ex terminatōe. sed p exceptōem. ibi. Vānaqz neutrale

¶ Qua regula scis sanctus a um esse gener? ois Dico p vnā generalissi mam regulā. ibi Adiectiua notes. licet qdā sint generis ois sub vna ter/ minatōe. qdam sub duabz. quedā sub tribz. vt sepe dictū est. sed puer? nō satis id repeti potest

¶ Quoratos velū pceptores pueror. vt hanc regulam de adiectiūo z substantiūo que est vnum grammaticē fortissimā z latissimā pilare faci/ ant pacticare per diuersa substantia. iam pme z scde. iam terciē z quar re declinatōis cum adiectiuis diuersaz terminatōnū z declinationum nō solum in nominatiūo casu. sed p omēs obliquos in singulari z plurali cum suis regentibus. vt patet in figura sequente

Regnat	Varia	Sancta sanctorz sanctissima.
Clementia	Varie	sancte sanctoris sanctissime
Seruo	Varie	sancte sanctori sanctissime
Honoro	Varia	sanctam sanctorum sanctissimam

Ibi sunt eiusde declinatōis prime. Sequitur de scda

Regnat	Dominus	Iustus iustior iustissimus
Clementia	Domini	iusti iustioris iustissimi
Seruo	Domino	iusto iustiori iustissimo
Honoro	Domini	iustū iustiorē iustissimum
Q	Domine	iuste iustior iustissima

Dieta tertia

De substantiis et adiectiis tercie declinationis.

Regnat	Pater fidelis	Lolo	Patrem fidelem
	Oratio fidelis		orōem fidelem
	Genus fidele		genus fidele
Virtus	Parris fidelis	O	Pater fidelis
	Oratio fidelis		oratio fidelis
	Generis fidelis		genus fidele.
Seruo	Patri fideli	Uros	Patre fideli
	Orōi fideli		orōne fideli
	Generi fideli		genere fideli et.

¶ In predictis oibus adiectiua et substantiua sunt eiusdem declinationis et ideo in finali terminatōe consonant. Postea sumant adiectiua scde cuz substantiuis pme vel tercie Et econtrario capiant adiectiua tercie cū substantiuis secunde vel prime. et erit dissonantia in fine

¶ Quero tibi q est dīna inter adiectiū noiale et adiectiū picipiale Dico adiectiū noiale tenet puenire cū substantiūo seqnte. et picipiale cū pcedere

¶ Quero an ista sit pgrua Leo est pulcher bestia Dico nō. qm pulcher est adiectiū noiale et dz puenire cū substantiūo sequente nō pcedente.

¶ Ita etiā querat de ista. verbū est facta caro. que nō est pgrua. qm facta est adiectiū picipiale. et tenet puenire cū substantiūo pcedente. hoc pbatu exemplis sacre scripture.

Verbum caro factum est. non facta caro.

Aqua est facta vinum. non factum vinum

Tu deus es futurus premium. non futurum premium

Nomen eius vocatum est iesus. non vocatus

Iesus vocatus est caput ecclesi e. et non vocatum.

Ex oibz hi empti sunt pmitte deo et agno. et nō empre. vt ē in apocalipst.

¶ Cōtra. dicit scriptura Templū dei factus est vterus pginis. ibi facit puenit cū substantiūo sequente Dico q talis orō est impedimentalis et nō est nobis vtenda Vel dic q illa oratio dz sic ordinari. vterus est factus templū dei ¶ Quid dicis de ista Quesiuit mihi spūde pater et mater mortui essent. vt est in terentio. Dico q illa nō est sumpt congrua. sz ibi est figura scz pceptio generum

¶ Arguo pmo. dicit scriptura Bonū mihi lexoris tui. Item virgili Tristelupus stabilis Idē. fama malū quo nō est aliud velocius vllum. Idem. variū et mutabile semp femina et. Dico q in dictis orōnibz bonū triste malū et variū nō capiunt adiectiue sz substantiuant in neutro genere. et exponunt p ly res. vt lex est bona. i. res bonū. lupus est triste. id ē res tristis. femina est variū. id est res variabilis.

¶ Arguo scdo pta pnam regulā Dicit scriptura. Ioseph et maria erant solliciti de iesu. ibi illud substantiūū maria disconuenit cum isto adiectiūo solliciti in genere. ergo nō tenentur semp puenire in genere vt res

Die mercurij

gula de Dico. regula intelligit q in orōne simplr pgrua adiectiuū z sub/
stantiuū tenent puenire in tribz. sz in p dicta orōe ē figura. scz pceptio ge/
nez. Quid aut sit pceptio genex videat in capitulo de verbis.

¶ Quero tibi. quod triplices orōnes peccant ptra pma regulā Dico in ge/
nerali triplices Nam qdam sunt orōnes figuratiue q cadunt sub gram/
matica pmissiua. quibz nobis licet vti Queda sunt orōnes ipedimenta/
les nobis. phibite. q cadunt sub grāmatica. phibitiua Queda sunt q vi/
dent peccare ptra pma regulā. nō tñ peccāt. sed sunt pgrue p regulam in/
differentie. vt patz post quartā regulam. Tunc vltra querant pueri
disputando z exercitando se Da mihi exempla ex scripturis z poetis de
oratonibz figuratiuis que cadunt sub grāmatica pmissiua

Orōnes adiectiuī z substantiuī figuratiue que cadunt sub grammatica pmissiua

Scriptura	Julianus apostata occidit gladio sanctos patrē z mas/ trem donati Que figura est Dico pceptio genex
Terentius	Quesiuit mihi qpidē. i. wie lange. pater z mater mor/ tui essent Conceptio generum
Quidius	Dars z venus dolis capti sunt mulciteri. i. fabri iouis Conceptio generum
Scriptu.	Uidi duos angelos vnū ad caput. aliū ad pedes Que figura Dico. plempsis. de qua infra
Scriptu.	Pleni sunt celi z terra Item Lauri mei z altilia mea sunt occisa Ibi est zeuma
Virgilius	Atqz deos atqz astra vocat crudelia mater. i. mater vo/ cat deos z astra crudelia p zeuma

¶ Notate vos pueri q in quolibet exemplo dicto semp sunt duo sub/
stantiua aut diuerfox genex cum vno adiectiuo. aut diuerfox numero/
rum cum vno adiectiuo. ita q vnum substantiuū puenit z aliud discōue/
nit. z hoc causat figuram sicut parebit infra Et ptenent oēs dicte z filles
oratonēs sub grāmatica pmissiua. sub qua ptenentur oēs figure quibz
nobis licet vti. vt dictum est. que differunt ab alijs figuris. qm in eis est
breuitas sermonis cum cōmo ditare metri. in alijs vero sola metri cōmo/
ditas sine breuitate sermonis

¶ Quero tibi quoduplicia sunt accidentia prium Dico duplicia. respe/
ctiua z absoluta Respectiua sunt quattuor. genus numerus casus z pso/
na Et dicuntur respectiua. qm in orationibz nostris latinis maxime ista
respicimus vt sit eoz puenientia Alia omnia sunt absoluta. vt qualitas fi/
gura tempus species declinatio &c.

Cōuenientia igit	In genere	In casu	Facit pgruū
	In numero	In psona	
Discōuenientia	In genere	In casu	Facit figurā aut icōgruū
	In numero	In psona	

Die mercurij

**Diōes adiectiui et substantiui impedimen-
tales que cadūt sub grāmatica prohibitiua**

¶ **T**amē exemplā ex scriptura et poetis q̄ trinent sub grāmatica phi-
bitiua Dico sunt multiplicia. qdā sunt in q̄b adiectiui et substantiui disco-
ueniūt in gñe tñ. qdā in numero tñ. qdā in gñe et numero. qdam in casu.

Scrip. Duodecim milia signati
Coluter ē facta mystica virga

In genere Jacob misit fratri suo. xl. camelos fetas.

Virgi. Hec age rīpe moras. variū et mutabile
semp̄ femina. licet illa posset excusari

Idē ait Centauro inuehit magna.

Quidi. Turpe iacēs mulier multū madefacta leo. i. vino

In nūero **Scrip.** Uidi turbā magnam stantes ante thronū

Grego. Mulier est vetus arma dyaboli

Iuuenal. Atq; vetus thete cētū iacet obruta portis

Horati. Legati magnis missi de rebz vterq; i. vterq; legati
erant et. Ecce discōueniētia numeri

Quidi. **U**trazq; formose paridi potuere videri. loq̄tur poeta de Jūno
ne et pallade. et sensus. **U**trazq; dea formose potuerūt videri.

In genere **ysa.** Omnis domus israel circūcisi sunt

et numero **Johā.** Turba q̄ nō nouit legē dñi maledicti sunt

Virgi. Venerūt pars visuri eneades. i. troianos

Pars certare parati Itē validi pars scādūt muros

In casu **Scrip.** Sermone quē audistis nō ē meus. diceret q̄gue

Sermo quē audistis nō ē meus

Virgi. Vilem quam sta tuo vestra ē

Quo. phabis q̄ ista cadūt sub grāmatica prohibitiua. Dico sic. qz vsus
az. philet nobis. qd̄ pbo p alexandriū dicētē. Sed nō ē nobis p̄structio
p̄grua talis Itē **Ysa.** p̄muni tñ hoc nō detet hateri

¶ Secunda regula

Desup. et ap.

¶ **S**uppositū et appositū tenent puenire in tribz. in nūero. in p̄sona. et recti-
tudine. vt homo pponit. deus autē disponit. Istam regulam dicūt sub alijs
verbis. vt infra patebit.

Quē p̄bū p̄sonale actiui passiui et neutrale finiti modi regit nēm ante se
sub pueniētia triū numeri p̄sona et rectitudinis

Actiuo. vt ego amo amauī amabo.

Tu amas amasti amabis

Ille amat amauit amabit. ita discāt p̄ tria tēpora loq̄.

Passiuo. vt ego videor. visus sum. videbor

Tu videris. visus es videris

Ille videt vis⁹ ē videbit. Nos videmur. vos videmini et

Neutrale. vt ego viuō vixi viuā. Tu viuīs vixisti viues

Ille viuūt vixit viuēt et

Die mercurij

Nota. qui capit tribus modis Infinite. scuto. alio. et sic requirit post se
duo apposita et ponit in principio Relative. scuto. velcher. et sic requirit unum
appositum et ponit in medio Et interrogatiue. scuto. vye. et sic ponit in princi-
pio et requirit unum appositum.

Infinite	Qui honorat patrem suum vivet vita longiore Qui diligit iniquitatem odit animam suam
Relative.	Qui non laborat non manducet dicit Paulus Est qui querat et iudicat. capiat relative et intelligit ille
Questitiue	Beati qui persecutemur per gratiam propter iustitiam Qui sunt hi sermones quos perfertis ad invicem Qui sunt hi qui veniunt volant

Arguo tibi per scripturam Peccatores te rogamus audi nos. ibi sup-
positum et appositum discoueniunt in persona. Regula falsa Dico quod regula itelli-
gitur de oratione simpliciter per gratiam. sed hic est una figura que de euocatione imple-
ta ut patebit infra.

Arguo secundo. dicit scriptura Pater tuus et ego dolentes querebamus te
ibi suppositum et appositum etiam discoueniunt in persona. Dico quod ibi est preceptum pro-
nuntiari. et cadit sub grammatica permissiua.

Arguo tercio. dicit scriptura. plurima turba strauerunt vestimenta sua in
via. vbi discoueniunt in numero. Item virgili. Vixit quia statuo via est ibi discou-
eniunt in rectitudine calus Dico quod iste est impedimentalis et cadit sub gram-
matica prohibita. Est ne ibi figura Dico quod est antithesis nobis. prohibita ut patet ibi

Orones suppositi et appositi figuratiue que continentur sub grammatica permissiua

Quero tibi. quod triplices orones peccant per secundam regulam Dico in
generali triplices. quod sunt figuratiue quibus nobis licet uti. quod impeditur
tales quibus non licet uti. et quod oratione nobis uti de

Quero tibi. quod figure peccant per secundam regulam que est de supposito et
apposito Dico quod tres. scilicet euocatio. preceptum. plenitudo et zeuma.

Quod euocatio. Scrip. Ego deus tuus israel viuo. Deus gaudemus in
domino. intelligit nos Virgili. Non omnia possumus omnes. Euocatio implicita

Quod preceptum pronuntiari. Scrip. Ego et pater tuus dolentes querebamus te
Virgili. Tu et puer tuus egregiam laudis refertis

Quod plenitudo. Scrip. Dic ut hi duo filij sedeant. vni a dextris et alii a
sinistris Virgili. Coueniunt ambo Tu calamos israel leues. ego dicere plus

Quod zeuma. Scrip. Hebrei sunt et ego. Pleni sunt celi et terra. Virgili.
Hic illius arma huius fuit ibi est tercius species zeumatis. vide pleni infra.

Quod omnes dicte orones cadunt sub grammatica permissiua

Quod exempla de orationibus impedimentalibus vbi est discoueniencia in numero

Scriptura Testimonia tua est meditatio mea
Omnes israel plangebant eum
Synagoga populorum circumdederunt me

Virgilius
Therminus
Quintilianus
Da exempla

Scriptura

Virgilius
Therminus
Quintilianus
Da exempla
Quod orones
Quod appositum
Quod discoueniunt
Quod ibi est
Quod preceptum
Quod pronuntiari
Quod euocatio

Regula

Quod orones
Quod in calu
Quod relatione
Quod regulam
Quod plenitudo
Quod exemplum
Quod arctinus
Quod regulam

Scriptura
Therminus
Quintilianus
Tullius

Quintilianus

Quod orones
Quod in calu
Quod relatione
Quod plenitudo
Quod exemplum

Quod orones
Quod in calu
Quod relatione
Quod plenitudo
Quod exemplum

Dieta tercia

Virgilius Pars gladii stringit. pars missile ferru rapiunt.
Therentius Amantiu ire e amoris reintegratio Idem
 Ne istud bidui fiant viginti dies
Quintus Turba nunc in me luxuriosa proci.
 Da exempla ubi e disconuenientia in rectitudine

Scriptura Iesum quem queritis non est hic
 Sermonem que vos audistis no e meus
 Lapidem que reprobauerunt edificantes factus e r.

Virgilius Urtem qua statuo vestra est.
Therentius Eunuchum quem dedistis nobis quas turbas fecit
 Predicte oes cadunt sub gramatica phibitua. qd pbo dupli. Primo
 alexandru dicere. Illu coi tu hoc no dz haberi. Secdo qm ibi no e breuitas
 sermonis. q. no breuius dz vit e vestra q. vrb e vestra.
 Quero tibi an ista sit pguia Quas credis ce has no sunt vere nuptie
 Que oro sic ordinat. has no st. vere nuptie r. Si dicas sic. Contra. suppositi
 tu z appositu disconueniunt in rectitudine. Si dicas no. Contra. oratores doctis
 simi dicunt illic ee elegatia z sermonis venustate. Dico q. tales orones vrb
 de veniunt per auctoritates grauissimoru viroru. z per quandam regulam
 poetarum z oratorum

Regula oratoru de disconuenientia suppo. et appo.

Quicqz relatiu cu suo pbo antecedit pponat. tuc illud anteceds ppul
 tre in casu relatiuo pcorat. licet in casu cu apposito discor det
 Hanc regulam pulcrani z elegare no solu sacre scripture poetaz z oratoz
 piscozu exempla pbant. veru etia nouissimi lingua latina peritissimi. Ros
 hardus aretinus Poggius Laurentius valla Pius Guarinus. z ceteri pro
 elegatia regulam dictam vsurpant. Da exempla

Scriptura Que ego decollauit iohane ipse surrexit a mortuis
Therentius Populo vt placeret quas fecisset fabulas
Quintus Ceciderem manu quas legerat herbas.
Tullius Eos quos ptulit scipiones z metellos tante fuerunt opti
 monis et glorie

Quintilianus Tunc ne quos potrererim cibos venena fiant
 Quam existimas demosthenis ordem eschinis e
 Quas misisti litteras fuerunt iocundissime

Contra Alexander dz ibi esse impedimenta sicut hic sermonem que audistis
 Dico q. est dña. na qm anteceds pcedit z relatiu sequit tuc e impedimen
 tu. s. qm relatiu pcedit e elegatia. z hec nobis inuitada e. Et qm tot z ta
 tis doctissimis placuit no e ptra eoru auctoritates disputandu

Tercia regula

Demonstratiu z sua res demonstrata renent puenire in genere. in nu
 mero z in casu. inter q non e regimē sed pstructio.
 Et nota q. demonstratiua sunt duplicia. s. noialia. vt tantus talis. z pro
 noialia. vt ego tu hic iste. meus tuus noster vester

De demonstra to z re demon

strata

Dieta tertia

Tantus et talis honor Tanta et talis pietas Tantum et tale tuum carmen dogma et munus.

Exemplum.

Hic ille iste meus tuus noster vester
Hec illa ista mea tua nostra vestra
Hoc illud istud meum tuum nostrum vestrum

ortus
domus
palatium

¶ Florate vos pueri quod omnes dicere orationes et similes ubi nulla est disconuenientia in accensibus respectibus. In genere numero et casu continentur sub grammatica preceptiua.

¶ Arguo tibi contra secundam regulam Ista est congrua Hec volucrum canit. illa mulierum saltat per regimine partitionis et tamen demonstratiua disconueniunt cum re demonstrata in numero et casu. Dico quod regula intelligit quoniam demonstratiua capiunt pure adiectiue. sicut heret primum. Et ideo regula fallit in adiectiuis primum capite.

¶ Arguo secundo. dicitur Thersitius Quas credis esse has non sunt vere nuptie. que sic ordinat. has nuptie non sunt vere quas credis esse. Ibi has demonstratiui disconueniunt cum nuptie in casu. Dico quod est congrua per regulam primam oratorum primum dictam. Replicatur ergo vna regula est contraria alteri regule. De hoc patebit in ope maiori.

Que orationes demonstratiui et rei demonstrate continentur sub grammatica permissiua. Dico in quibus est disconuenientia cum breuitate sermonis per conceptum generum. per prolepsin vel zeumam vel per regulam oratorum.

Exemplum

Fratres et sorores isti vultus dei orant. preceptio generum
Zinnus et equa hi isti vultus illi generant mulierum. preceptio generum
In bello multi viri occisi sunt. hic gladio iste telo plerisque
Animabus famulorum famularumque tuarum remissione tribue
perceptionem. est tertia species zeumatis. de his vide infra

Que orationes ex demonstratiua et re demonstrata continentur sub grammatica prohibitiua. Dico. ille in quibus est disconuenientia sine breuitate sermonis.

Quotuplices sunt. Dico. triplices. quidam sunt ubi disconueniunt in genere. tamen quidam in numero tantum. quidam in casu tantum.

De exemplis de disconuenientia in genere.

In genere Thersitius.

Ubi est ille scelus qui me hodie perdidit.
dixisset ille sceleratus vel illud scelus.

In numero Ouidius.

Nos inops turba vagamur

Thersitius.

Nescio quid absente nobis turbatum est domi
Si priusquam est quod placere studeat bonis quam plurimis
in his poeta nomen proficitur suum. ubi disconueniunt in numero.

In casu. Scripsi.

Isaias.

Sermonem quem vos audistis non est meus

Lapidem quem reprobauerunt edificantes hic factus est ecclesia.

Popule meus quod te beatum esse dicunt. ipsi te decipiunt

Item popule meus quod feci tibi.

Alexander potest exemplum in quo disconueniunt in omnibus tribus. videlicet Diupit da ossa mea defuere amasie mollior cubare Loco huius da ossa mee defuere amasie etc.

De istis magis ad longum patebit in alio opere.

Dieta tertia

¶ Quarta regula

¶ Relatiuū z suū antecēdes tenent conuenire in genere z numero inter De relatiuo z
que non ē regimē sed constructio suo antecēde.

Exemplū. Deus est pius et is ipse ille vel qui adorāt
Pater est pius et ea ipa illa vel q̄ h onorat
Sonus ē pius et id ipm illud vlt qd laudat

¶ Quero tibi quōtuplicia sunt relatiua Dico duplicia noialia z pnomi
nalīa Quot sunt noialia Dico nouem

¶ Nouē sunt relatiua noialia Qui. cuius. quod
qualis. cuius. alius.
quantus. quōtus. alter.

¶ An oīa ista teneant puenire cū suo antecēde. Dico nō. sed solū vñ. scz nominalibus
qui Alia vera q̄ sunt relatiua accidētis tenent puenire cū substantiū sequē
te in tribz Exēplū. vt nullū ē tale deo sacrificiū qualis ē zelus aīarū. z non

quale ita q̄tiratis aliud p̄tinuū aliud dīferetū. z nō alia
¶ Quot sunt relatiua pnoialia Dico q̄nqz Is suns ipse sui ille
¶ Sed nota q̄ hic z iste sepe capiunt relatiue An oīa ista teneant pue pnominalibz
nre cū antecēde Dico sic. p̄ter sui z suus q̄ detet puenire cū substantiū
sequēte Exēplū vt filiū diligīt suā matrē z nō suū

¶ Quot sunt relatiua z q̄ de quibz intelligīt tertia regula dicta Dico
sex. que sunt Qui ille ipse iste hic is
¶ Quero tibi quare relatiuū z suū antecēdes nō tenent puenire in casu
Dico qm̄ regunt a diuersis p̄bis. sz diuersa p̄ba requirūt diuersos casus

¶ Da exēpla vbi antecēdes ponit in ntō. relatiuo variato p omēs casus
Et ille ipse hic is vel qui sudat
et illi ipius huius eius. vel cuius egeo
et illi ipsi huic ei vel cui oledio
et illū ipm hūc eū vel quē honoro
et illo ipso hoc eo vel quo vtor

¶ Pater laborat.
Pateris indigeo
Patri seruis.
Patrem amo
A patre amor

¶ Da exēpla in quibz e contrario relatiuū ponat in recto
antecēde variato p omēs obliquos

¶ Pater laborat
Pateris indigeo
Patri seruis.
Patrem amo
A patre amor

Et ille ipse hic.
vel qui sudat.

¶ Da exēpla vbi ambo ponunt in eodē obliquo

¶ Pauperis misereor
Luius non sunt vestes
¶ Pauperi faueo
Lui non noceo
¶ Pauperem video
Quem inuitabo
¶ A paupere video
Quo non indigeo

¶ Da exēpla vbi ponunt in diuersis obliquis

¶ Pauperem video
Lui denarium do
¶ Paupis nō sūt vestes
Quem amicitie cupio.
¶ Paupibz condoleo
Quorū nec ē victus nec amictus
Et ita querāt pueri vt se promptos z exercitatos reddant

Die mercurij

Notate vos pueri q in materijs pstruendis relatiuū sepiſſime refert ad
aīcedens subintellectū in ntō. relatiuū variato p omnes obliquos.

Exempla sunt Orat qui legit scripturas
Orat cuius indigeo.
Orat quem video. vel quo vtor

Et in pstructione taliū dicitur supple Ille orat qui legit zc.

Da exempla vbi relatiuū nominatiui casus refertur ad aīcedēs
subintellectum per omnes obliquos

Exemplum Egeo qui orat. intelligitur illi.
Fauco qui orat. intelligitur illi.
Video qui orat. intelligitur illi zc.

Quorū tibi. q orōnes ex relatiuō z aīcedēte ptenent sub grāmatica p
missiua Dico ille in quibz ē aut pceptio generis aut prolepsis aut zeuma.

Exemplum Ex equa z asino qs habet decanus generat mulus
Scriptura Ad duxerūt asinam z pullum z sup eos po
suerunt vestimenta sua

¶ Arguo ptra terciā. de scriptura. In semine tuo q est xps. ibi relatiuū
disconuenit cū aīcedente in genere. igit regula falsa Dico. regula intelligit
de orōnibz simpliciter pgruis. z que ptenent sub grāmatica pceptiua. sz
ista oratio ē impedimētalis Unde florista Sepe tamē ptra mihi de theco
logia Semen qui deus est zc.

Orationes ex relatiuō et antecedente que ca/ dunt sub grammatica prohibitiua

¶ Quero tibi. quōtuplices sunt oratōes ipedimētales ex relatiuō z ante
cedēte Dico in generali sunt quadruplices. Quedā sunt in quibz discōne
niant in genere tm. qdam vbi disconueniūt in numero tm. qdam in psona
tantū. qdam in genere z numero simul. vt sequitur
Jam querēt z se vexēt pueri vt prompti fiant z discernere sciant q oratio/
nes cadāt sub grāmatica positiua. que sub pmissiua. z q sub prohibitiua

Da mihi exempla vbi disconueniunt in genere.

Scriptura Confringer dñs cedros libani z pminuet eos!
vbi cedros est feminini generis. z eos masculini
Iesus vocatur xps quod est vnctus. ibi qd delet refertur
ad ly nomen subintellectū

Aposto. Est pia stirps iesse quem credūmus xpm esse
In semine tuo qui est xps
Galeam salutis accipite z gladiū. qd est verbum dei. licet
forte posset exarsari per regulā oratorū

Terenti. Vbi est ille scelus qui me hodie pdidit.
ibi scelus ē neutri generis. z qui masculini.

Dieta tertia

Virgilius Qualis eram cū primā aciem prenesse sub ipsa strauit ibi
prenesse neutri ē. et ipsa feminini Et intelligit sub ipsa ciuitate prenesse

Dorphiri? Rex est carnoti que patrie pualet omni
Scriptura Species est qd̄ predicat de pluribz et ibi quod refertur ad superius intellectū. s. yniuersale.

Scriptura Vespere aut sabbati que lucebat in p̄ma sabbati
ibi que refertur ad diem subintellectum in ly sabbati.

In genesi Da exempla vbi discōueniūt in numero.

Fecit deus hoīem et creauit eos marem et mulierem
Lacabat popul⁹ laudē in ore eoz. dulcis resonabat son⁹

Scriptura Hic plus labijs me orat. cor aut eoz. longe ē a me
Virgili. Da exempla de persona

Da aqua benedic domino que exat super celos.
Danai qui parent atridis q̄ primū arma sumite.
qui parent pro qui paretis

Scriptura Da exemplum de genere et numero

Scriptura Dom⁹ israel sperauit i dño adiutor eoz et p̄tor eoz ē

Die iouis Dieta quarta

Quero tibi. an ista et similes sit p̄grua. Virga tua et baculus tu⁹ ipsa me consolata sunt. Si dicas sic. Contra. relatiuū scz ipsa. et adiectiuū cōsolata sunt neutra et discōueniūt cū p̄cedētibz substantiuīs in genere Si dicat nō. tūc quero an ibi sit figura et grāmatica pmissiua An impedūctū et grāmatica. phibitiua. Dico q̄ ē simpliciter p̄grua p̄ regulā indifferentie q̄ elicit ex dictis Serui sup̄ tercū eneidon. Et est

Regula indifferentie multum necessaria pro tribus regulis. prima secunda tertia

Quotiescunqz duo substantiua ianūmata diuersorū vel eiusdē generis cōiungunt ad adiectiuū vel relatiuū plurale. tūc illud ponat in neutro generalis
nere. ad designandū p̄prietatē vel actū indifferentē substantiuīs inesse Et ratio regule ē quoniam neutri ē genus indifferentie Etia qz neutri genus si gñificatiuū et suauius sonat. Itā regulā approbat antiqui. auctoritates et exempla doctissimorum creterina

Da exempla de substantiuīs eiusdem generis

Scriptura Lunam et stellas que tu fundasti
Emitte lucē tuā et veritatē tuam ipsa me deduxerunt

Virgilius Dors et vita apposita sunt tibi

Tullius Arcum fregisti et calamos q̄ vidisti donata puero
Eadē mente p̄prehēdimus eolorem saporem odorem sonū quē nūqz animus cognosceret nisi et.

In iure In p̄mouendis. etatis maturitas. grauitas morum et licet rerum scientia sunt inquirenda

Die iouis

Da exempla de substantiis diuersorum generi

Scriptura	Virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt
Scriptura	Ira et furor utraq; sunt execrabilia
Scriptura	Sensus et cogitatio hu mani cordis ad mala prona sunt
Scriptura	Error et tenebre peccatorib; concreata sunt
Scriptura	Uer et estatem tu plasmasi ea
Scriptura	Ignis gradus nix et c. que faciunt verbum eius
Orator quidā	Epistole tue grauitas et ornatus que magna et clara sunt Exempla sunt innumerabilia

Omnes predicte orōes sunt congrue et cadūt sub grāmatica pceptiua

¶ Arguo contra. ibi ē viciū ergo ē figura. qđ pbatur. nā adiectiuū discōs uenit cū substantiuo. et relatiuū cū suo antecedēte qđ ē ptra pma regulam et quartā Dico q ille regule intelligitur qñ nō ē nisi vñū substantiuū vel vñū antecedēs. tūc discōueniētia faceret aut figurā aut impedimētū. Sed qñ sunt duo substantiua inanimata tūc ex natura sua ppter differētiā significandam requirūt adiectiuū vel relatiuū in neutro

Quare dicis in regula. duo substantiua inanimata Dico qz si substantiua sunt aiata tūc ex illis facies pceptōem generū aut zeuma. de quib; patz in fra Si vñū substantiuū sit aiatū et aliud inaiatū semper adiectiuū et relatiuū ponantur in neutro p regulā dictam

Quero tibi an ista oratio Salustij sit pguā Est locus in carcere qđ tullianū appellat Si dicas sic Contra. relatiuū et suū antecedēs discōueniūt in genere Si dicas nō Contra. doctissimi et grauissimi vtuntur similib; oratō nib; Dico q Seruius et oratores habēt pro regula

Regula oratorum de relatiuo et antecedente

Quicq; relatiua ponunt inter duo substantiua diuersorū generū quoz se quēs substantiuū ē ppiū hois. vel alteri rei tūc relatiuū pformabit se cū se quēti i gñe. et sepe fit respectu pborū vocatōz dicoz vocoz appelloz et c. Si pō ponit inter duo appellatiua diuersorū generū poterit cū alterutro puenire

Hanc regulam non solum Seruius. sed et probatissimorū viroz autorū tates corroborantes approbant

Scrip.	Baleam salutis accipite et gladiū qđ ē verbum dei
	Et q. vt in semine tuo qui ē xps. et nō quod
Tullius	Sensū sapiētie q phia dicitur et nō quod
Idem.	Cōsilia actusq; hoim iure sociati. q ciuitates appellat et nō q
Idem.	Ex illis sempiternis ignib; q sidera et stella nūcupat et nō qz
Salusti?	Est locus in carcere qđ tullianū vocatur
	Est locus rome quod capitolū nuncupant
Plinius	In coitu pō qđ interlunū vocant parere deserunt
	Itē illa sunt Preclarū ē opus Liceronis q catho maior dicit Itē vrbis vicerib; pūledū ē q sunt ciues Itē pdicti viri ex vrbib; pellēdi sunt q ē pni ctes ciuitatū Cōsiles passim apud doctissimos sepe sepius inueniūt. Di cū oratores q tales orōes et siles nō parū ornatus latino fmonī pducūt Et q sec? fecerit. nō latinā orōem s; alienā a puetu die doctissimorū effici

Dieta quarta

¶ Recapitulando. dicam mihi quot modis inuenitur relatiuum in pont cum antecedentibus vel sequentibus substantiuis. Dico quinque modis. Primo ponit relatiuum cum suo substantiuo pcedere pgrue p quartam regulam. Secundo cum vno substantiuo pcedere impedimenter p antithesim. Tercio cum duobus substantiuis pcedentibus aiatibus p pceptionem generis. Quarto cum duobus substantiuis pcedentibus inaiatis p regulam indifferencie. Quinto cum vno pcedente et alio sequente p regulam orationis.

Quinta regula

¶ Duo singularia copulata p et equipollent vni plurali. hoc est. Duo singularia substantiua coniuncta p et requirunt adiectiuum pluralis numeri siue in recto siue in obliquo.

Depunctio et

Duo supposita singularia coniuncta per et requirunt verbum vel appositum pluralis numeri.

¶ Duo antecedentia copulata p et requirunt relatiuum plurale siue in recto siue obliquo. Nota si duo supposita vel substantiua singularia requirunt pbi vel adiectiuum plurale. multo magis vnum singulare et aliud plurale. Et propter hoc fere non egemus pceptione numerorum. vt venti et mare obediunt ei.

Petrus et paulus beati apostoli dei.

Pater tuus et ego dolentes

Exempla sunt in recto

Misericoordia et veritas obuiauerunt sibi.

Iusticia et pater osculate sunt

Pater et mater viuunt qui me diligunt et quos ego diligo.

Da exempla in obliquo

Absolutus sum auctoritate petri et pauli beatorum apostolorum

Audiuimus planctum pauperum et pupillorum clamantium ad christum

Honoro petrum et paulum beatos apostolos

Defendo a beatis apostolis petro et paulo

Et

¶ Arguo tibi. dicit Latho. Legere et non intelligere est negligere. ibi sunt duo singularia copulata p et. et non habet verbum plurale. Dico quod regula intelligitur quando copulantur p et affirmatiue. hic copulantur negatiue.

¶ Replicat. dicit scriptura Aurum et argentum non est mihi. Et ibi Tercius et sextus habet is. copulantur affirmatiue. et non habet verbum plurale. Dico quod et copulat inter dictiones requirunt verbum plurale. sed in dictis orationibus copulat inter orationes. et tunc verbum debet bis sumi. nam valet ista. Tercius habet is. quod est vna oratio. et sextus habet is. quod est alia oratio.

¶ Quero tibi. quot modis capitur et. Dico sex modis.

Primo capitur vt copulat dictiones. tunc semper si affirmatiue copulet requirit verbum plurale. et facit propositionem categoricam.

Secundo vt copulat orationes. tunc verbum sequitur in singulari. et facit propositionem hypotheticam.

Tercio capitur a diiectiue. vt in zeumate Petrus disputat et ego.

Quarto expositiue. vt et p id est vt hoc ait philosophus et amator sapientie. et p id est

Quinto aggregatiue. vt petrus cornelius iohannes et henricus curant. Et est color rhetoricus qui dicitur articulus puncti.

Die iouis

Sexto vinitive. scz vbi plura iungit p modū vnus. vt anima rationalis
lis z caro vnus est homo Item vespere z mane factus est dies vnus

Sexta regula

**De adiectiuo
partitiuo et
substantiuo**

¶ Quero tibi adiectiuū partitiuum z suū substantiuū in quor z qui
bus tenentur conuenire. Dico

Adiectiuū partitiuū. i. adiectiuū qđ partitōem z diuisionē iporat res
git gēm plurale sub puenientia generis. vel collectiū singulare non curā
do de conuenientia Exemplum donati Virgilius est doctissimus poēt
tarum vel optimus plebis Unde alexander

Solius est generis adiectiuum variatqz

Lum numero casum. velut hic venit vna sororum

¶ Notate pueri qđ adiectiua partitiua sunt quintuplicia. scz signa vni
uersalia z particularia. vt quilibet. quisqz. nullus. quidem aliquis zc.

Secundo ista numeralia nomina. vnus duo tres quattuor zc.

Tercio ordinalia. vt primus secundus zc. Quarto cōparatiui

Quinto superlatiui. de his vide supra

Quilibet et quis

Tercius z vnus

Fictissimus

Queliber z que

Tercia z vna

fictissima

Quodlibet z quod

Terciu z vnum

fictissimum

hypocritarū aut viroꝝ orat

feminarū aut sororū plorat

Discipuloꝝ aut aialiu laborat.

Exemplū

¶ Arguo tibi. iste sunt pgrue Quis vir. que femina. qđ aial nō amat
suū sile Itē vnus frater. vna soror. vnuqđqz aial diligit se Et tñ nō regūt
gēm plurale. igit regula falsa Dico qđ adiectiua partitiua capiunt duplt.
Vno mō partitiue. z tunc in vulgari post ipm sonat von. isto mō regunt
gēm plurale sub puenientia generis Alio mō capiuntur pure adiectiue. z
tunc nō sonat von. hoc mō nō regunt gēm. sed requirunt substantiū sub cō
uenientia trium. vt patet in dictis exemplis

¶ Contra dē scriptura. Et valde mane vna sabbatoꝝ. ibi vna capitur
partitiue. z regit gēm sub discōuenientia generis Dico. regula intelligit
de orōne simplr pgrua. sed hic est impedimentum

Dic mihi q̄tuplicia sunt ipedimēta huiꝝ regule Dico q̄tuplicia. vt seq̄

Oratōnes ipedimentales ex adiectiuo partitiuo cadentes sub grāmatica prohibitiua

Prīmū de signis vniuersalibz. quisqz z quisqz

Terentius. An quisqz gentiu est eque miser vt ego.

Idem ait Hunc oculis nostris nuncqz quisqz nostrarū nouit

Dieta quarta

Secundū vbi nomē numerale cardinale disconuenit cū grō in genere
 Tū scriptura Et valde mane vna sabbaroz veniūt ad monumentū.

Tercū vbi numerale ordinale disconuenit Tū Therentius Est ges
 nus hominū qui se primos oīm rex esse volunt

Quartū est vbi cōparatiuis caprius partitue disconuenit Tū scriptura
 Fides spes charitas maior hoz charitas de qua vide infra

Quintū ē qñ suplatiu⁹ disconuenit cū grō plurali Tū scriptura Leo
 fortissimus bestiaz ad nullius pauebit occursum. deus est optimus rex

Septima regula

Interrogatiū z suū responsiū debent puenire in casu. nō curādo de
 genere z numero. vt cui faues. rñdetur petro. abi

Questiua pares optant reddi sibi casus

Geutonicū seu vulgare isti⁹ interrogatiū qñ cui⁹ cui rē. multū valet
 ad sciendū regunē noīm z pboz. vt dictū ē sup i pmo capitulo hui⁹ scōi

De interroga
 tiuo z suo res
 ponsiuo.

Qui	wie	creauit nos		dñs der
Quid	was			
Cuius	wes	sunt celi z terra	Rñdet	dñi des
Cui	wem	seruendum est		dño dem
Quem	welchem	amatis		dñm den
Quid	was			
Quo	von wem	regitur celum		dño von

¶ Arguo tibi. hec est pgrua. qualiter mouet celum Rñdetur circu
 lariter. z tñ interrogatū z responsiū nō pueniunt in casu Dico regula
 intelligitur quando sunt dictōes casuales. sic nō est hic

¶ Arguo scōdo Donatus qrit in ablatiuo Qualitas noīm in quo est
 et respondet in nro bipartita est. hic sunt dictōes casuales z nō pueniunt
 in casu. Dico regula intelligit quando ambo reguntur ab eodem regente
 ex eadem parte z ex eadem vi. sic nō est hic

¶ Quero tibi. quot modis fallit regula de interrogatiuo z responsiuo.
 Dico. sex modis.

Primo quando nō sunt dictōes casuales. vt in pmo argumento
 Scōdo qñ nō reguntur ab eodē regēte z ex eadem parte. vt in secundo

Item hic. quem vides Rñdetur. petrus videtur a me
 Tercio qñ regunt ab vna dictōe potente regere diuersos casus ex ea
 dem vi generali. Quātius querit in grō Quanti empti sunt. rñdet in ab
 latiuo paruo Quanti ergo. octo assibus

Quarto qñ ad cuius grā casus. rñdentur possessiua nri casus. vt cui⁹
 lus est ager Respondetur meus tuus

Quinto qñ ad cuius a um. nri casus ita qualis z quantus Rñdetur
 grās. vt cuius caper. cuius capella. cui⁹ pecus Rñdet Virgili⁹ Delubet

Item qualis fuit salomon Rñdetur maxime sapientie
 Quātus fuit goliath Respondetur quindecim pedum

Sexto quando ad quotēnis nri casus. rñdetur grās. vt. quotēnis ē fra
 ter tuus Dico. quindecim annorum

Die iouis

¶ Quero tibi. quor sunt interrogatiua casualia. z quō differunt Dico
monem. z differunt in modo interrogandi

¶ Quis z vter grunt de pprio noie vel de substantia rei Eius responsi
ua sunt ppria noia vel appellatiua Quō differūt Dico. qd qrit de vno
inter multa. vt qd digitoz est longissimus. sz vter qrit de vno inter duo
solum. vt vter oculoꝝ est acutior. ytra manuū est fortior zc.

¶ Qualis qrit de qualitate z dispōne rei Et rñsua sunt adiectiua cō
parabilia. vt qualis fuit hector. mīdetur fortissimus. magnanimus.

¶ Quantum querit de quantitate z magnitudine rei. Eius responsiua
sunt. magnus paruus. bipedalis. tripedalis

¶ Quis a uni. qrit de possessore alicui rei Et rñsua sunt possessiua in
eode genere numero z casu Sz qñ mīdet p noia substantiua. ponant in gō

U	Quis est equus		meus vel patris
U	Quia est capra	Rūdet	mea vel decani
U	Quid est pecus		meum vel melitei

¶ Quas artis. qrit de qua generatōe vel patria qd sit Eius rñsua sunt
nostras vestras Et noia adiectiua in us vel in ensis vel in o. q gentē villā
vel patriā scant. vt roman⁹. hispanus. ytalīc⁹. anglic⁹. alaman⁹ zc. stan
drensis. ianuenlis. parisiensis. louaniēsis. coloniēsis. leodiēsis zc. Saxo
briro franco

¶ Quotus querit de ordinez. Et rñsua sunt. p̄mus secundus
Quot querit de numero Et rñsua sunt. vnum duo tria.

¶ Quotēnis qrit de etate z numero annoꝝ Et ē cōpositiua quor z ann⁹
Eius rñsua sunt. biennis. triennis. q̄driennis. q̄nquennis. sexennis. septē
tēnis. octennis zc. Etia mīdet in gō. vt duoꝝ. triū. q̄tuor annoꝝ zc.

Octaua regula

De p̄iunctōibz

¶ Cōiunctio copulatiua z disiunctiua Et iste tres dictōes q̄ nisi p̄ter q̄
volūt copulare p̄siles casus z p̄ba similitū modoz Vñ Alexander

Jungere consimiles debet coniunctio casus

Quā nisi p̄ter q̄ similem retinent sibi formam

Exemplum
Deus est iustus z pius z misericors
Ego mater pulchre dilectōis z timoris z sancte spei.
Gloria patri z filio z sp̄i sancto
Benedicamus patrē z filiū z sp̄i sanctū
O petre z paulē z iacobe p nobis orare
A patre z filio z sp̄i sancto oia creata sunt

¶ Pro maiori p̄actica da mihi exēpla p q̄nta regula dicta. s. q̄ duo sin
gularia copulata p̄ter r̄q̄rūt plurale cū ista regla p oēs casus cū adiectis

Equus z asin⁹ sunt currētes	Videō equū z asinū currentes.
Frena equi z asini currentium	Vtōz equo z asino currentibz
Frena sunt equo z asino currētibz	Laii ridēt petro z iohē dū putātibz

Diera quarta

Exemplū de q̄. nisi. preterq̄. vt leo ē fortior q̄ asinus

Nullū amo nisi deū. nullus saluat nisi iust. Sed preter temp̄ requirit actm
et q̄s deus preter deū nostrū. q̄s dñs preter dominū nostrū. zc.

[Hoc a barbaris dicitur. Si q̄s legent z nō intelligit nihil p̄ficiet. sed dicēdū
tū q̄s legerit z nō intellexerit. Inep̄te quoq̄ dicitur. Velius ē febricitātī ab-
stinere q̄ comedere. qm̄ et dēter copu-
re inter verba eiusdem modi

Arguo tibi p̄tra regulā octauā. de scriptura. Vidimus eū plenū gratia
veritatis. Itē. Sicut locut⁹ est ad patres nostros abrahā z semini ei⁹ in
cula. Ibi p̄iunctō copulat inter dissimiles casus. igit̄ regula falsa. Dico
regula fallit qm̄ nomē aut p̄bū p̄t regere eandē dictōem in diuerso casu

Quero tibi. quorū modis fallit octaua regula de p̄iunctōe. Dico trib⁹
odis. Primo quādo post verbū substantiū vel post verbū hātēs natu-
in eius ponit adiectiū nominatiū casus. qd̄ sibi p̄iungit gr̄m partis vel
nietatis. vt hec cor. fuit robustus z incredibilis fortitudinis. Itē deus
mēs z multe misericordie z verax. Exemplū de p̄bo hātēte naturā ver⁹
substantiū. Iste apparet videt credit sapiēs z magni p̄lij
Secūdo econtrario. qm̄ post verbū substantiū ponit gr̄m. z coniungit sibi
possessiū nri casus. Et c. diuerso. Exemplum. vt ista dom⁹ est fratris z
mea. Gēl ē meaz fratris mei

Tercio qm̄ nomē aut verbū p̄t regere diuersos casus. ex eadem vi. aut
iā dictiōe in diuerso casu. vt plenū gratia z veritatis. In ysaia. Omnes
ense replete sunt vomitu sordid⁹. Virgilius. Succincta pharetrā z ma-
loso tegmine lincis. Ibi succincta regit actm p̄ synodochē z abltm̄ z pōt
terutā dictōem regere in diuerso casu

¶ Nonā regula

Nonā regula. Triginta sunt p̄pōnes s̄m donatū que regūt post se ac-
tū. fatium quibus adduntur due. versus z retro. vt vado ad ecclesiam. actō casui de/
Inde alexander.

De p̄pōnib⁹
actō casui de/
seruientib⁹

Idde per et similes. per vicos itur ad vrbes

Argues forte p̄pō nō regit casū s̄ deseruit. Dico. licz nō regat casū
capit̄. tū bene instrumētāliter. sicut securis facit domū. h̄ vult alexander.

Debet vox p̄positiua

Quarto p̄iungi vel sexto quem regit ipsa

Magno pere sciant pueri scationes harū p̄positionū que circumstan-
as aut numeri. aut loci. aut temporis. aut p̄sonarū important. Idco hoc
loco cū suis casib⁹ cōmemorant z non ad finem vsq̄ differāt. qm̄ vbicq̄
ostis sermonib⁹ p̄esto sunt

Sed nota q̄ iste tres p̄pōnes tenus. vsq̄. z versus. postponunt suis
lib⁹. de q̄b⁹ infra in vltimo caplo. vt corde ten⁹. hacten⁹. quaten⁹.

Ad patrem zū dem vader. Apud villam. by dem dozif

Coram etiā. by. sed notat circūstantiā nō loci sed p̄sonarū

Die iouis

Ante edes. vor der rycken huser. Pre etiam vor Teretius. I pre sequar
 Aduersum inimicos. weder die viand. Contra idē Teretius Aduarium
 te gratias habeo. i. apud te. Cis rhenū by dem ryn
 Extra forū. ym dem marck. Circū vicinos. by den nachburen
 Circatēplū by dem tempel. Et ē iuxta. circū vero ē vndiqz
 Contra hostes. weder die viand. notat inimiciā.
 Erga ppinquos. gegen den nestē. notat amiciā
 Extra terminos. vñ den endē Intra naues. zwischē den schiffen
 Intra menia innerthalb den zinnen Infra tectū. vnder dem dach
 Iuxta macellū. by dem vleyschhuys Ob auguriū. ymb der vogel gefack
 Pone tribunal. i. iuxta. by dem richter stoel Etia ē retro Glī Tereti? Po
 ne me pallio apphēdit E virgi Pone subit pūx. i. a retro iuit. z tūc aduer
 Per parietē. durch die wandt Prope fenestrā. by dem venster (būc
 Propter disciplinā. ymb die zucht oder leere
 Secundū fores. noch den doren Post tergū. hinder dem ruck
 Trans ripam. durch die bach oder geysser der bach.
 Ultra fines. ouer die ende. Et ē prarū ad cis z citra In vltamontani
 Preter officiū. on das ampt
 Supra celū. vp dem hymmel Circiter annos. by den iaren. Et ēt circū
 stāriam tps z numeri. vt annos natus sum circiter. xx.
 Usqz oceanū. bis an das mere Secus viam. by dem wege. Sed cecus
 p c. blint. vt cecus sedebat secus viam
 Penes arbitros. by dē willkoren Addunt versus vt plus occidēt. gegē
 neder gang Etiam postponit. vt hypaniā versus
 Retro dorsum. hinder ruck

Decima regula

¶ Quindecim sunt prepositiōes fm Donatū q regūt abltm. quibz addit
 vna. scz pcul. Exēplū. vt ab hac miseria pcul dubio iustus cū gaudio exal
 tabit. z corā deo p meritis suis palā omibz glorificabit

Die mihi prepōnes casus ablti z earū scationes

A domo van dem huys	Ab homine van dē menschen
Abz quoliter. van eyin ygliche	Cū exercitu mit der schare
Corā testibz. vor den gezugen. oder by den zugen	
Clam custodibz. heimlich den hutere.	De foro van dam marcke
Eure. vñ dem rechte	Ex pfectura. vñ der vogtey
Pro clientibz. ymb die schilt knechte	Die timore. vor angst
Palam omnibz. offenbar allen	Abzqz iniuria. on vnrecht
Sine labore. on arbeit	Tenus pule. by dem scham haer
Procul dubio on zwifel	

Que sunt prepōnes que regūt vtrūqz casum

¶ Dico quattuor sunt ppōnes regētes actū z abltm scz In sub sup. z sub
 ter sub q intelligit subtus. Quādo actō iungunt Dico cū ad locū fiant qd
 fit qñ pstruunt cū verbis motus ad locū

Dieta quarta

Quando abltō iungunt. Dico cū in loco significat. qđ sit qñ pstruunt
in pbo quietis vel motus in loco

¶ Nam hi exempla

De in. vt itur in antiquā siluā. ibi ē pbum motus

Stans celsa in puppi. ibi ē verbū quietis

Quero tibi. quot modis capit in. Dico sex modis

Ita quere de sub z super

Pro ad. Itur in antiquā siluam Credo in deum

Inclina cor meū in testimonia tua z nō in auariciā. i. ad

Pro erga. Ut meus animus semp fuit in amicos bonus

Pro ptra. Marcus cicero scripsit inuectiuas in cathilinam. i. ptra

In. Hi ruūt in hostes. i. ptra

Pro per. Ut oratio diuidit in pfectā z impfectā. i. p

Pro teu. in Ut planete mouent in suis spheris

Pro inter. Ut benedicta tu in mulierib. i. inter

Quattuor pms modis iungit actō. z duob. alijs abltō

Sub. Pro ad locū fcat. vt postes sub ipsos nitunt gradib.

Pro ante fcat tēpus Ut sub lucē exportāt. i. ante.

Indies sub senectutē morimur. i. ante

Pro p. Ut sub noctē recurſat. i. p

¶ Cū abltō iungit pro in loco vel teu. onder. Virgilius. vt arma sub ad
uersa posuit radiātia quercu. i. in quercu

Pro supra. vt pugno sup montē. i. supra

Pro ptra. vt munitus eo sup hostē. i. ptra

Super. Pro iuxta. vñ ps Sup flumina babilonis sedim. i. iuxta

Pro de. vñ Virgilius Multa sup priamo rogātis sup
hectore multa

Die veneris. Dieta quinta

Capitulū terciū de nominibus

¶ De substantiuis pertinentib. ad idem est vna regula

¶ Quādo duo substantiua aut plura ad idē prīncipia simul in orōne pcur
rūt in eodē casu collocari detēt p auctore Petz helyc Et alexādz cum dr.

Apponēs duplices substantiuos sibi iunges

In casu simili

¶ Ut aīal homo. dñs petrus Et ē ista regula grāmarice preceptiue non
omissiue. vt qdā false opinant dicētes in dictis oratōib. esse figurā Si
qras ex q in simili vel eodē casu collocari detēt. in quo casu simul ponent
Dico in omni casu. put pbum aut dictō reges regit.

n ij.

Die iouis

Exemplū	Regnat deus pater	Et virgo maria
	Potentia dei patris	et virginis marie
	Seruo deo patri	et virgini marie
	Colo deum patrem	et virginem mariam
	O deus pater	o virgo maria
	Conseruor a deo patre	et a virgine maria

Omnes dicte orōes sunt congrue simpliciter. vt autor ē petrus hēlye

Arguo tibi. ibi est appositio vt vult pascianus z alexander. Concedo Sed dico q appositio non ē figura constructōis. quod pbo. qz nō peccat ptra aliquā regulā pgnitatis. vt optime pbat ad longū in alio op. De appositione videat in quinto capitulo dicta septima

Nota q appositio vel ista regula petri hēlye fit p duo noia substantiua eiusdē numeri. Et sepe diuersorū numerozū.

De exempla de primis

Psalmista	Intenderunt arcum rem amaram
Paulus	Accipite gladium spiritus verbum dei.
Thobias	Disimus filium baculum senectutis nostre
Psalmista	Deus firmamentū meū refugium meū
Psalmista	Glidebo celos opera digitorū tuorū.
Virgilius	Chara deū soboles magnū iouis incrementū

De mlti exempla vbi sunt diuersorū numerozū

In euāgel	Filius pditionis comedit filiquas cibū porcorum
In psal.	Cognoui domine quia equitas iudicia tua
Idem	Posuit fines tuos pacem
Virg. i. geor.	Quide homines nati durū genus
Idem	Ire mee capelle quondam felix pecus
Tibullus	Ire procul cure deum genus ite labores
Cicero	Tulliola filia deliciae nostre
Quidius	Columna timidi summa turba fugiūt aquilas.

Notandū ē q in traducēdo tales orōes debes subaudire. ens entes vlt existēs existētes. aut entia vel existētia. vt filius pditionis comedit filiqs subaudi existētes cibū porcorū. Irē. Tulliola filia. subaudi entis deliciēte

Nota substantiua regūt tres casus. Scm de m z abltm Sumope pueri notare debēt terminatōes genitiuoz. fm quinqz declinatōes in singulari z plurali. z illas memorie commēdare. vt post nomina substantiua z adiectiua regētia gtm prompre ponant gtm sub aliqua ista rum terminationū genitiuū.

Scis	Prime in e vel arū	Pater gratie vel arum
	Secūde in i vel orū	Timor domini vel orum
	Tercie in is vel um	Potentia regis vel um
	Quarte in us vel uum	Altitudo status vel uum
	Quinte in ei vel erū	Principiū diei vel erum

Quod est vulgare gti casus Dico des. der. aut von De quo vide sup in primo capitulo multa exēpla Dic addo si vis reuotomē gti ad de lit res

Dieta quinta

ram s ad vulgare vocabuli Exemplū kunig adde s. habes grm. scz kunigs. keyser adde s. keyfers. dechen adde s. dechens. peter peters. Fallit hoc in vocabulis teutonicis in s. vt huyf muys. z paucis alijs

De substantiis regentibz grm sufficit vna regula generalis.

Regula est Dia noia substantiua siue ppria siue appellatiua pnt regere grm quinqz declinationū post se ex vi possessionis

Nomen significans possessum da genitiuo

Ex vi posses-
sionis

Dentur in exemplis tibi. regis equus. ducis aula

Hic est regula quā pueri hnt in libellis suis cū eis grm Liter petri est ne bonū latinū Et dicit ita. qm habem? regulā in grāmatica qm duo noia substantiua simul pueniunt ad diuersa pinentia. vnū erit grī casus.

Da exempla de grō pme. scde. terciē. quarte z qnte declinatōis.

Plal.

Inicium sapientie timor dñi

Gratiaz actio ē beneficiorz cognitio.

Potentia patris Gratia sanctispiritus

Tereti?

Amantū ire amoris reintegratio est

Possessio Job fuit

Tria milia camelorum

Septem milia ouium

Quingenta iuga bouum

Quingente aline

¶ Notandū est q iste dictōes multū eleganter regunt grōs. nihil. quid quicqd. aliqd. multum. parum. minus vt sequitur

De nihil

Licero. deserunt vite societate qui in ea conferūt nihil studij. nihil opere. nihil facultatum

De quid

Tereti? Quid boni porras Mulieres portāt. qd rez

De minus

Idem. minus amicorū habens

De quicqd

Aug? Quicqd mali patimur pctā nostra meruerūt.

De aliqd

Terenti? Aliqd monstri alūt Aliqd nomi audiemus

De multū

Gerista Multum salis habet q cunctis obstruit ora

De parum

Salustius Multum eloquentie paz sapientie habuit

De modicū

Boetius Modicum vini acuit ingenium.

¶ Quero tibi. q est dñia inter qd. aliqd. qddā. z qd. aliqd. qddā Dico. p tria pma sunt substantiua. iō reddūt p se suppositū. vt qd currit. aliqd iborat. iō iungūt adiectiuis. vt optimū qd. aliqd pulcherrimū. iō regūt cōs. vt qd noui fert animū. qddā boni faciet Si alia tria sunt adiectiua. iō nō reddūt suppositū p se. iō regunt substantiua sub puenientia triū. vt qd officij. aliqd nōmē. ergo qddā boni nō qddā boni dicendū est.

¶ Quero tibi. an ista sit pgrua p regulā dictā Infirma mūdi elegit. Si cas sic. Qōtra. ibi nō sunt duo substantiua s; vnū adiectm regit substantiū in grō. z nō videt p regulā de adiectiuis Dico. q illud adiectm inq

Die veneris

firmi non tenentur adiectiue sed substantiuatur in neutro genere.
¶ Pro quo nota. q. sicut substantiuum regit aliud substantiuum in genit. ita adiectiuum substantiuatur in neutro genere regit aliud substantiuum in genitiuo.
 Quod probatur hoc Dico. per multa exempla
 In psal.

In genesi	Incerta et occulta sapientie tue manifestasti mihi
Paulus	Ipse nouit abscondita cordis
In hymno	Ipsa mater nuda colli preterit
In collecta	Venit iesus stulta mundi eligere ut confunderet sapientes.
In legenda sancti Bene dicti scribitur	Infirmi nostri corporis virtute firmans perpetim
	Da prospera mundi despiciere et aduersa ei non formidare.
	per abrupta montium
	per concaua vallum
	per defossa terrarum

¶ Item adiectiua etiam in masculino virtute substantiuorum intellectus regunt genos per dictam regulam

Exempla scripture Saluos faceres masculinos terre. Fortiores israel in bello ceciderunt Ad sapientes ad modestos regni maiores ciuitatis hec precipiunt

De substantiis regentibus datiuum est una regula trinebris.

¶ Quero tibi. quor sunt terminaciones datiu casus Dico. in singulari sunt quinque terminaciones distincte. et in pluralitres. ut sequitur

Datiuus	Prime in e vel is	Pax est ecclesie vel ijs
	Secunde in o vel is	Pax est populo vel is
	Tercie in i vel ib	Pax est fratri vel ib
	Quarte in ui vel ib	Pax est statui vel ibus
	Quinte in ei vel eb	Pax est diei vel diebus

¶ Regula est Omnia nomina substantiua sciantia res possessas aut proprietates naturales aut respectus ad aliud. possunt regere datiuum mediante verbo substantiuo. ut vult Alexander ibi

Possessum debes sociare genusque datiuo

Eum verbo per quod substantia significatur

Ista regula trinebris satis difficilis est et non sufficiens. quoniam valde multa sunt nomina substantia regentia datiuum quoniam fecerunt possessas aut proprietates etc. Quod probatur. nam pax. lumen. iopia. locus. exercitum. mora. ut nequa mora sit verum. et multa alia regunt datiuum. et tamen non fecerunt res possessas nec proprietates naturales nec respectum. quoniam non sunt in predicamento relationis. ideo regula melius amplius et clarius sic ponitur.

Quia nomina substantiua contra prout regere debent per quinque declinaciones post se mediante verbo substantiuo est. fuit. erit. ex vi acquisitionis Et tunc ut sepius sonat post substantiuum den aut dem Et eadem substantiua possunt

Dieta quinta

illum datuū regere in genitiuo Et tunc post ipm sonat des der aut vod

Ista regula pbatu p varia exempla

Pax erit homini. frid sol syn dem menschen Pax hominis. der frid des mensches Arma sunt militibus. wapen sient den ritteren Arma sunt militum. die wapen sient der ritter

Acce quo pacto dñs p den z grūs p des vel der exponit

Da mihi exempla ex sacra scriptura z ex poetis

Paul⁹. Grecis z barbaris sapientib⁹ z insipientib⁹ debitor sum

Pax multa diligentib⁹ deum Den gienen die got lieb haben

Pax hominib⁹ bone voluntatis Den menschen eyns guten willens

Orphano tu eris adiutor Den weyßen wirst du syn eyn hilffter

Non est inopia diligentib⁹ deū Den gienen die got lieb haben

Petra est refugium erinacis Den ygelen eyn zuflucht

Iustis erunt multa premia Den rechtfertigen werden vil lone

Dij quib⁹ imperiū pelagi Den welchen gebor ist des meres

Nulla salus bello Dem streit ist keyn heil

Nulla sal⁹ victis. Den vter worden ist kein selikeit.

Si qs adhuc loc⁹ ē p⁹cib⁹ Ist den gekerten nach stat off plat⁹

Idē amor est exitium pecori Den schofen ist der rodt.

¶ Nota q^d si illis datuū adderet. p⁹nomē meis tuis suis zc. nō expone

rentur per den. vt patet per infinita exempla

Lumen semitis meis Eyn liecht minen wegen

Lucerna pedib⁹ meis Eyn lucern minen fieslen

¶ Deponant p⁹noia z teutonizant p den Fallit etiā in noib⁹ p⁹p⁹is Et in

aliquibus noib⁹ feminini generis q^d exponunt p vulgare der

Sancre ecclesie theucric aduersant Der heylige kirchen sient widerwertig

Regine summus est honor Der kungin ist die oterst ere

Castitati magna sunt premia Der reynikeit sient grof lone.

Item fallit in istis datuū. mihi tibi sibi nobis vobis

¶ Erat ille mihi semper deus Sunt nobis mitia poma

¶ Heu causa funeris tibi fui Mercurius vobis pater est

¶ Notandū est tibi. q^d istud vulgare. ich heb te ein kostelich virgiliū vnd

therentii Perer hat nu we vnd odelhuser. potest exprimi p⁹hater in accus

fatuo aut per est in datiuo. elegantius Exemplum

Habeo virgiliū z therentium poetas clarissimos

¶ Vel sic Sunt mihi virgilius z therentius poete p⁹clarissimi.

¶ Preterea Petrus hater domus nouas z ruinofas. vel sic. petro sunt do

mus noue z ruinofe Virgilius Sunt nobis mitia poma. id est habem⁹

mitia poma Idem Vobis mercurius pater est. id est vos hateris mer

curium patrem Idem Est mihi nāq³ domi pater est iniusta nouerca. id

est hatero zc Idem Huic monstro vulcanus est pater. id est hoc monstrū

h³ vulcanū. Idem Sunt nobis fortia pectora bello. i. nos habem⁹ fortia

¶ Horaetiam q^d dñs quandoq³ vulgarizat p zu. vt hec sunt mihi lus

cro Dille sind mir zu gewin Virgilius It clamor celo Et celo palmas

cum voce terendit Idem Iam p⁹inquabant scopulo Item Sunt nobis

fortia pectora bello Des dicti datuū exponuntur p⁹31.

Die veneris

De substantiis regentibus ablativum sunt regule quattuor. sed due ornatissime

¶ Quero tibi. quor sunt terminatioes ablativi Dico quinqs in singulari et tres in plurali. vt sequitur

Ablativus	Prime in a vel in is		cautela vel lis
	Secunde in o vel in is	vulpes	dolo suo vel lis
	Tercie in e. i vel bus	vir	arte vel ibus.
	Quarte in u vel bus		cursum vel ibus
	Quinte in e vel in eb		sua re vel reb

He interrogatioes scitu dignissime sunt et necessarie. qm ablativus est casus communis verborum et participiorum et fere omni nominis adiectivorum qd propter frequentissime vrimur ablativis

¶ Prima regula Omne nomen substantivum fecans totum integrale alicuius personae regit illa per in ablativo quinqs declinationes. vt in genitivo mediante adiectivo laudis vt vituperatiois. vt vir manibus validis vt manus validas. Un alexa.

Ex vi demō. Tota da partem. subiecto proprietatem
stratiois essen Sed laudem iunge. vel vituperamen vtrinqs
tie. Dextra vir fragili. vel forma femina turpi

Scriptura	Filii eorum dura facie et indomabili corde sunt
In Gen.	Erat autem ioseph pulchra facie et decoris aspectu.
Terentius	Duxit secum virginem facie honesta
Idem	Ruffam ne illam virginem sparsa ore adunco naso
Virgilius	Hec belua marina virgo fuit pulchro pectore et monstra inhumani corporis

¶ Secunda regula

¶ Omne nomen substantivum fecans subiectum alicuius personae regit illa proprietate in ablativo vel in genitivo mediante adiectivo laudis vel vituperationis. vt femina turpi forma. vel turpis forme per regulam supra dictam

Virgilius	Optatus erit forma praestanti et comibus ingens.
Idem	Regina ad templum pulcherrima dido
Idem	Et pulchra faciet te ple parente. i. patre de pulchra ple.
Terentius	Mulier egregia forma atq; etate integra
Idem	Adolescentulam aspicio vnam forma atq; vultu adeo modesto. adeo venusto. vt nihil supra et.

¶ Notate vos pueri diligenter dictas regulas qm elegantissime sunt doctissimi et gravissimi viri eis frequenter vivuntur Et debent illi ablativis ut aut aetiam genitivis reduci per von

Eneas formosissimo corpore atq; pulcherrimo vultu Ingenio atq; intelligentia maiore q; quisq; credere possit

Homo magna auctoritate maturo consilio et incredibili virtute

Magno et excellenti ingenio viri ad studium se contulerunt

Dulciter in
Traducant pu
loquiper regul
¶ Tercia regi
ablativos. qd a
ten. vt rex fran
¶ Quarta. om
in ablativo. vt

Nota opus

Scriptura
Virgilius
Terentius

Quida dicunt
Ita tu dices
Hic dolent

Adiectivorum

De adiectivis

Prima regula
nominum respectu

Proximitas

Huius vic

Exemplum
verbius et in

D

Scriptura

Psalm.

Quidius

Terentius

Licet

Adiectivorum

¶ Secunda re
dignetur post

Dieta quinta

Dulci sunt ingenio tardo. z intecillo corpore

Traducant pueri oia dictarum regularum exempla. vt intelligant. z sic loqui per regulas assuecant

¶ Tercia regula. q noia dignitatis spiritualis z secularis regunt istos ablatiuos. gr. a fauore dono. miseratõe pietate. z siles fcares cam efficien/ tem. vt rex francie dono dñi. dux burgundie gratia dei.

¶ Quarta. omne nome peretm substantim vel adiectim regit suu abstractu in ablatiuo. vt homo humanitate

Ex vi effect9
cause efficien/ pncipalis

Ex vi effect9
cause formal.

Pro facto. eyn werck. regit grm. vt celum est op9 dei

peccatum est opus dyaboli

Pro utili regit datiuum

Pro necessario regit dtm cu abltõ pñctim vt diuifun

Nota opus

Scriptura

Bene valentibus nõ est opus medico

Virgilius

Nunc animis opus enea. nunc pectore firmo

Terentius

Glade z quod parato opus est. para

Quidã dicunt opus est acceleratõe. dum adhuc res curari potest

Itatu dices Opus est mihi libro tuo Et opus habeo libro meo

Ubi dolenti opus est tua psolarõne.

Adiectiuoz quedam regunt

Genitiuũ accusatiuũ

Datiuum ablatiuum

De adiectiuis regentib9 grm sunt regule quattuor

primi.
Ex vi prieta.
genera.

Prima regula Adiectiua proximitatis z ptrarietatis regut grm vl' da tiuum respectu cuius est illa proximitas z ptrarietas. ibi

Proximitas contrarietas genus his sociatur

Huius vicinus. hostis regis. pater eius

Exemplum. vt qui fuit vicinus z amicus decani vel decano. iam est ad/ uersarius z inimicus curati vel curato

Da mihi exemplũ ex scriptura z poetis

Scriptura

Quis est similis tui in dijs domine.

Psal.

Similis factus sum pellicano zc.

Quidius

Sepe solet filius similis esse patris

Terentius

Hos sumus affines hãz rez quas fert adolescentia

Licero

Ver9 grecoz. puerbu est Amicoz oia sunt cõia.

Vicinus. aduersarius. similis. inequalis.

Propinquus. inimicus. dissimilis. par

Proximus. emulus. cõmunis. impar

Affinis. amicus. proprius. specialis

Longinquus. familiaris. equalis. secretus

Adiectiahui9 regule

Ex vi act9 cõ
uersi i habitu

¶ Secunda regula Adiectiua pbalia actiue fcaia. i. q veniunt ab actiua pbo regut post se grm ex vi actus pueri in habitu Un alexander.

Dieta quinta

Suntq; regendo pares predictis equiparantes

Ut cupidus ludi puer est. timidusq; flagelli

¶ Quero tibi. quoduplicia adiectiva comprehendunt hic Dico sextuplicia. ut patet in figura sequente Primo adiectiva in idus. ut timidus cupidus

¶ Secundo adiectiva in cibus et suis. ut vinu est acutius ingenij et corrosivum morbi. que multa sunt valde. ut amarius. scriptius. acutius. corosivius. destructivus. narrativus. expulsiuus. derisivus. rasiuus

¶ Tercio in az. ut audax belli. iudex cause. vindex iniurie. Virgilius. Tam ficti prauisq; tenax q; nuncia veris est fama

¶ Quarto. oia participia in ans et ens q; veniunt ab actiuis in o vel in oz qm manent principia regunt actum. qm sunt noia regunt illu actum in gro. qd est summe notandū Ideo sub eadē sententia dicim? Scholares sunt audaces scribentes relinquentes suas lectōes. vel suaz lectionū Unde scriptura. Saul? adhuc spirās minaz et cedis Itē Nō sum? cupiditates maloz.

¶ Quinto. aliqua principia in tus vel in sus. ut tu cupis illoz peritus fieri Et paulus est doctus grammarice. sed nō pītus logice Itē dñs sollicitus est mei Qui bonaz artium institutus est. etiam poetice sollicitus est.

¶ Sexto. oīe aliud adiectivū hñs silem scatoem cū p̄dictis. de q; non p̄t certa lex dari. qm diuersaz sunt terminationū. ut particeps sum oim tñ mentū te dñe. vale mi charissime sis memor mei Qui es p̄cius bonis sis uelci? ignarusq; doli. istep̄ fuit pecuniaz. p̄fusus. s; bonaz artū studiosi?

¶ Tercia regula Oia adiectiva p̄ticia. i. q; p̄t alicuius multitudinis imā pōtāt p̄t regere totū multitudinis i gro p̄t sub puenientia generis. ut gñm collectim singularē ex vi p̄tōis. ut vn? frat̄. vna soroz. vñū tēploz. ibi.

Ex vi p̄tōis

Lum partitūis numerum seriemq; locabis

Quilibet alter vter neuter duo quartus eorum

¶ Qua regula adiectiva p̄ticia tenent puenire cū gro plurali i gñe. ut vna nationū et nō vn? Dico Soli? ē generis adiectim variatq; ut dñm ē

¶ Quero tibi. quoduplicia sunt adiectiva partitūa Dico. sunt quintuplicia bene notanda

¶ Primo. oia signa vñā p̄ter oīs qd regit gñm. ut sunt qlibet qñq; qñq; nullus. nemo. vterq; neuter Et signa p̄cularia. ut qdā. aliq; quispian

Item alter. aliū. quis. ut quis virozu. que feminaz. quod aialium

¶ Secundo nomina numeralia cardinalia. ut sunt vnum duo tria quattuor. decem centum mille scutorum ducatorum

¶ Tercio nomina numeralia ordinalia. ut p̄mus secundus tertius quare? Itē triplicia ponit alexander ibi Lum partitūis zc.

De regimine comparatiui.

Pone gradum medium particio quando notatur

¶ Quarto. oīs cōparatiuus captus p̄ticiue regit etiā gñm plurale sub cōuenientia generis Quare dicis particiue capte? Dico. qz si capiat cōparat

Die veneris

ue tñ regit ablatiū. Per qđ scio qñ capif pētiue Dico. qñ post ipm in
vulgarī sonat von. z cū hoc cōparatio fiat inter duo tñ Exemplū. vt acu-
tior oculorum est dexter. reuto. Das scharffest von mīnen augen ist das
rechte Sed quando post ipm sonat dan. regit ablatiū. vt leo est fortior
asino Eyn lew ist stercker dan eyn esel.

Da gradui summo genitiuium plura notantem

**De regimine
superlatiui**

¶ Quinto. omīs suplatiū potest regere grām pluralem sub pueniens
tia generis vel collectiui singularem Exemplum donati Doctissimus
poetarum fuit Virgilius vel optimus plebis
¶ Sed nota q suplatiū quando q regit duos grōs. ibi

Iste gradus geminos quandoq regit genitiuos

Ut dur est ditissimus regū nemoz. Quero tibi an oēs suplatiui pñe
regere duos grōs Dico nō. s. illi soli quo ppositiui regūt vñm grām. vt
sunt suplatiui istoz. vicinus ppinquus filius amicus zc. Præterea supla-
tiui istoz cupid. timidus. audax. amās. pitus. doctus zc. Itē suplatiui
istoz Plemus. diues. opulentus. abundans. paup. egenus zc.

¶ Quero tibi. an suplatiū pter grōs posset regere dñm accm vel ablatiū
Dico sic. vide de hoc in pma regula de adiectiuis regentibz ablatiū

¶ Quero tibi. q est differentia inter cōparatiuum regentem grām z supla-
tiuum regentem grām Dico. comparatiuus regit grām pluralem qñ cōpa-
ratio fit solū inter duo eiusdē generis speciei vel nature

Suplatiū vero regit grām pluralem qñ cōparatio fit inter plura qz duo
que tamē sunt eiusdē generis speciei vel nature

Exemplū Longissimus digitoz meoz est mediū. z non dicitur.
longior digitoz meoz Et econtrario
Longior pedū meoz est dexter. z nō longissimus

Ita doctissimus poetaz fuit Virgilius. z nō doctior Item fortior ma-
nuum mearum est dextra. z nō fortissima manuum zc.

¶ Arguo tibi. de scriptura Fides spes charitas. maior hoz charitas
ibi cōparatio fit inter plura qz duo p cōparatiū z discōuenit cū grō in genere
Dico q in illa orōe sunt duo vicia dicta. z cadit sub grāmatica. phibitua
Emenda eā Dico q emendabit sic Fides. spes. charitas. maximū hoz
vel maxima hoz charitas Si dicas emēda eā p cōparatiū Dico nō p. qm
ibi fit cōparatio inter plura qz duo. z tunc vñdū est suplatiū

¶ Arguo tibi scdo Ista est pgrua Leo est fortissimū aial. z non regit
ibi grām Dico q nō capif ibi partitiue. s. pure adiectiue Ita posset argui
de istis. qlibet hō. vn? frater. pimus miles. ibi adiectiua gritiua nō regūt
grām. qm capiunt pure adiectiue z nō partitiue

¶ Arguo tercio. hec est pgrua Calidissimū hoīs est cor. ibi suplatiū
nō regit grām plurale Dico. q calidissimū capif ibi substantiue. qz sub stāci
natur in neutro genere. z regit grām sicut alia substantiua

Die veneris

¶ Arguo quarto *Varia* est dignissima omni laude. ibi suplatiu? non regit grm sed ablatiu? Dico. q? illu regit virtute sui positiui dign? Quādo ergo regit grm plurale Dico. qm capis partitiue Quando fit hoc Di co. quando sonat von. oder vter all.

¶ Arguo quinto. dicit scriptura *Leo* est fortissim? bestia. Irē valde mane vna sabbatoz *Terentius*. In quib? gentium zc. ibi adiectiua par titiua disconueniunt cum grō in genere Dico. q? ille nō sunt p?grue s; im

Ex vi tudis carētie **¶** Quarta regula. q? adiectiua plenitudinis z inopie regunt grm vel ab laciū. ibi *Plenus* inops casum dant sextum siue secundum *Exempluz* vt vasa nostra sunt plena vini vel vino

<i>Scriptura</i>	<i>Stephanus</i> erat plenus gratia z fortitudine
<i>Scriptura</i>	<i>Plenum</i> gratia z veritatis
<i>Virgilius</i>	<i>Edues</i> muiet pecoris q? lactis abundans
<i>Terentius</i>	<i>Plenus</i> rimay sum. hac atq; illac pfluo
<i>Quidius</i>	<i>Res</i> est solliciti plena timoris amor
<i>Virgili? i iij.</i>	<i>Isipamens</i> animi. z rurnoze accensus amaro
	ibi amens carentiam significat
<i>Idē in vij.</i>	<i>Terroz</i> atq; fraude abunde est

Dives. felix. egenus. expers.
Opulent? prosper. pauper. orbus
Locuples. abundans. inops. nudus.
Lopiosus. satur. infelix. repletus
Plenus. abunde. vacuus. refertus zc.

Relatōis
Ex vi prieta.
primū.

Die sabbati Dieta sexta

De adiectiuis regentib? dñm sunt tres regule

Prima regula *Adiectiua* respectu importātia. vt sunt adiectiua p?rariet? raris p?rinitatis silitudinis familiaritatis? z hoz p?raria pnt regere dñm et in eodē sensu regūt grm. vt dicitū ē sup. vt decan? ē amic? familiaris et intim? curato vel curati *Inimic? chřstiani* nois ē *Pri? bonis opib? nris*

Aduersarius. proximus. amicus. par. impar
Inimicus. p?pinquus. similis. familiaris
Exēpla regule *Contrarius. vicinus. dissimilis. priuatus*
sunt. *Retellis. affinis. equalis. intimus*
Emulus. longinquus. inequalis. cōmunis
Specialis. singularis. publicus zc.

¶ Secunda regula *Adiectiua* verbalia in bilis z in dus possunt regere datiuum. vt dicit *Alexander* ibi

Ex vi act? cō
uersi i habitū **¶** In bilis aut in dus verbalia iunges eisdem

Exemplū. vt *chřst? ē amabil? z amand? nob? chřstianis* *Un? scriptu.*
Odibil? ē deo z hoib? supbia *Irē legis doctor? honorabil? vniuersē plebi*

Dieta sexta

Nota q̄ ista adiectiua in bilis exponunt per aptus z per infinitiūm passiuū. vt ē amabilis. i. aptus amari. ē legibilis odibilis. i. aptus legi odi ri. **U**n̄ p̄sus Per dign⁹ nomē. p̄ debet participans est

Tercia regula Omnia adiectiua q̄ ex se vel ex adiuncto iniporitat p̄mos dū vel in cōmodū. damnuū vel vtilitatē p̄nt regere dñm. ibi.

Damnum significans aut vtile pone datiuo.

Exemplū. vt q̄ est fidus proximo suo. ille ē gratus deo **I**te suauis ē dñs vniuersis. iust⁹ z dilectus deo z hominibz.

**Ex vi acqui/
sitionis.**

Scriptura

Seneca
Boeti⁹
Psal.
Item
Item
Virgili.

q̄ dulcia fauabz meis eloquia tua sup mel ori meo
Deus p̄picius esto mihi peccatori
Quid molesti estis huic mulieri
Molestū ē iniquis mortē ante oculos habere
Omnia nuda z aperta sunt oculis eius
Deo nostro sit iocūda decoraqz laudatio
Dilectus meus mihi ē z ego illi.
Vir sanguinis ē exosus deo
Triste lupus stabilis. dulce satis humor ē satis. i. semis
natis in agris pluuia ē bona
Adiectiua istius regule sunt.

Gratus	infidelis	conueniens	incongruus	extraneus
Ingrat ⁹	aptus	discōueniens	consonus	exosus
Fidus	ineptus	cōformis	dissonus	dilectus.
Perfidus	bon ⁹	disformis	sanus	molestus
Fidelis	malus	congruus	insanus	amarus
Suauis	dulcis	tristis	tutus	securus
Lanus	nudus	apertus	obscurus	absurdus

De adiectiuis regentibus accusatiuum
per synodochē est vna regula

Quero tibi. qd est synodoche **D**ico q̄ ē figura hactē fieri qñ p̄prietas p̄tis attribuit̄ toti. cū regimine accusatiui p̄ synodochē p̄structionis. aut cū regimine ablatiui per synodochē locutionis. In prima est vitii vt ethiops ē albus dentes. z c̄ poetici. In secūda non ē vitii. vt ethiops est albus dentes. z est oratorii

**Synodochē
est**

Regula. Omne adiectiuū significans p̄prietatē alicui⁹ partis integras p̄tis p̄t regere illam partē in actō p̄ synodochē. Et in eodē sensu p̄t regere illam partē in ablatō p̄ quintam regulā aurcā. vt hic puer ē pulcher facie vel facie **U**nde alexander

Sepe quod est partis toti datur et regit illam.

Est ibi synodoche quando faciem nigra. dentes.

Albet. nuda pedem. mulier redimita capillos.

**Ex vi synod
ches**

Die sabbati

¶ Quero. a quot partibus actus regitur p sinodochen. Dico a tribus
Primo a nominibus adiectiuis. vt ista est pulchra faciem z casta mentem
Secdo a duplici sbo passiuo scz z neutrali. vt iste vulnerat pede vnde val?
de doler dente. Tercio a duplici picipio. spteriti tps z pntis passiuorum
et neutralium vt sequitur

¶ Notandū est q multa participia preteriti temporis verborū passiuorū
sunt q significant passionem illatam extrinsecus alicuius partis. z regūt ac
cusatiuū poetice per regulam dictam Sed oratores raro vtiuntur accusa
tiuo per sinodochen. Ita quoq sunt aliqua sed pauca pntis temporis
verborum neutralium

¶ Da mihi exempla de adiectiuis nominalib.

Virgilius Os humerosq deo filis. Ibi filis regit duos actōs. scz
os z humeros per sinodochen

Idem Omnia mercurio filis voce colorē z crines flauos

Idem Uidit deiphobum lacez crudeliter ora manusq ambas

Idem Ille inualidus vires meū comitatus ē iter.

¶ Da exempla de adiectiuis participialib

Scriptura Venit hō ad dauid veste pscissa. puluere aspsus caput.

Ibi aspersus regit actm caput

Virgilius Videntur silenti inflatū venas hesterno vino.

Idem Et pius eneeas magno animū laetifactus amore.

Idem Tercz quaterqz manu pect? percussa decoz ē flauentescz
abscessa ē comas. loquit de didone.

Teretius. Antiphōla nulla refuit expolita malam. i. maxillā.

Statius Thetis orabat laniata comas. z pectore nudo.

Ibi laniata simul regit actm p sinodochen pstructionis. z abltm p sinodo
chen locutionis. inter quos copulat pntio. z hoc pōt fieri qm vna dictio
regit diuersos casus ex eadē vi. vt patz supra in octaua regula

De cōparatiuis regentib abltm sunt regule due.

Prima regula Omnis pparatiuus cap? comparatiue pōt regere abltm
significantem rem excessam. ibi

Exvi cōpara Tres notat esse gradus qui comparat inde notabit
uonis Vultimodum regūmen qui rem viscerit aperte

Exemplum. vt doctior illo vel illis Canis vnius melior est leone mortuo
Quare dicis capitus compatiue Dico quasi capiatz partitue. tūc regit
gēm vt supra dictū est

¶ Arguo tibi. dicit scriptura. omnem masculū excipiet mulier. z est filia
melior filie. ibi melior capis comparatiue z regit gēm Dico q hoc tradit
ctū est ex greco. z greci non habētes abltm vtiunt gēo loco ablatiui. quod
nō est nobis imitandum.

¶ Da mihi exempla ex scriptura

Regū. ij. Saul z ionathas decoz z amabiles fuerūt. a quilibz veg
lociores. leonibz fortiores

Scriptura

Salomon

Derisla
Seneca

Prouerbum

Scriptura

¶ Nota q cōp
excellus Exer
Duc lignū ē m

¶ Nota dē
enā regit comp

Quam sibi str

Supremus. m

Dues agi. d

Exemplū. sicu

de adiectiuis

per sinodochē

perlatiū? vt sin

actm. vt pate

Reg

Posterior regu

vulgari sonat

gere abltm si

alexander de

Dobile ve

Sextis con

Lursu festim

Est veloz pec

Post que a

prem preposi

Dobile m

Plenus ino

Tu es veloz

Est blandus

Ono sunt mi

Dieta sexta

Scriptura Oculi eius pulchriores sunt vino et dentes eius lacte candidiores.

Salomon Sapientia melior est auro et argenteo et preciosior cunctis operibus. et omnia que desiderantur non valent huic comparari.

Metrista Asperius nihil est humili cum surgit in altum
Senece Nihil est mihi crede virtute formosius. nihil pulchrius. nihil amabilius. Huic concordat.

Proverbium Auro quod melius. iaspide. quod iaspide. virtus

Scriptura Quid virtute deus. quod deitate. nihil.

Candidiores niue. nitidiores lacte. rubicundiores eboze et antiquo saphyro pulchriores.

Nota quod comparativus quique regit alium ablativum significatam quantitatem excessus. **Exempla** sunt

Hoc lignum est maius illo tribus pedibus. Feia demonio tribus assibus est mala peior.

Nota da est regula pulchra. Quicunque casum regit positivus eundem casum etiam regit comparativus et superlativus. preter casus proprios. **Ubi florista** tra.

Quam sibi struxit primum gradus obtinet. illam

Supremus. medius semper servabit eandem.

Dives agri. ditior agri. ditissimus agri.

Exemplum. sicut ille positivus similis regit genitivum vel dativum per primam regulam

de adiectivis regentibus genitivum. et per primam de regentibus dativum et regit activum

per sinodochen. ut patet in exemplis virgilii. Ita sunt comparativus et superlativus. ut similior. similinior. preter casus proprios possunt regere genitivum. dativum

et activum. ut patet practicanti

Regula aurea de ablativo ab adiectivis.

Posterior regula est. Omnia adiectiva siue noialia siue principalia. postquam in vulgari sonat aliqua istarum septem prepositionum. cum. de. ex. in. per. propter. possunt regere ablativum significatam subiectum vel instrumentum proprietatis vel actus. Unde alexander de hac regula facit plures. ad minus sex.

Mobile vel verbum designans proprietatem

Sextis constituitur per quos ea significatur. et c.

Lursu festinus. fulget virtute modestus.

Est velox pedibus. blando sermone facetus

Post que adiectiva semper in vulgari intelligitur aliqua dictarum septem prepositionum. Preterea

Mobile mensuram designans. Item.

Plenus inops casum. Rursus Sinodochen iungas. et c.

Nota exempla grossa istius regule auree

Tu es velox pedibus et tardus manibus

Iste est blando sermone. sed dolosus opere

Ono sunt mihi dolia plena vino

cum
in vel cum
de

Die sabbati

Volles quidē carne aptos mēte dicimus
 Virgo est decora vultu. sed clauda pede
 Avarus est dives pecunijs. sed expers virtutibꝫ
 Gastes tue non serico. sed panno facte sunt
 Domus ⁊ castra divitiū lapidibꝫ ⁊ lignis
 structa sunt ⁊ lateribus recte.
 Iste post paucos annos morbo etate
 atqꝫ multiplici cura confectus.
 Dic pius castus ⁊ iustus ē beatitudine nanciscēda.
 Ne vir totus negociosus ⁊ laboriosus
 multis annis fuit spe lucri.
 Salomon sapiētia sapiēs. ⁊ prudētia prudens.

de
 in vel de
 in vel de
 ex
 ex
 aut cum
 ex
 aut de
 ppter
 ppter
 per

Da exempla ex scriptura poetis ⁊ oratoribꝫ

Scriptura	Speciosus forma pꝛe filijs hominū Beati mūdo corde ⁊ humiles spiritu.
Virgilius	Troius eneeas pietate insignis ⁊ armis
Idem.	Eneas actus varijs motibꝫ ⁊ attonitus tanto monitu imperioꝝqꝫ deorum
Idem.	Horrestes magno inflāmatu amorē. ⁊ furij scelerum agitatus fuit.
Cyprianus	Vidi viros corpe proceros. forma decoros. viribꝫ robu stos. sermone gratos ⁊ in omni pꝛeferētiā acceptos.
Ex legēda scti stephani	Vidit virū senē statura procerū. vultu decorū. plicā bar ba. vestitu candido. amictū pallio. calciatū caligis. Leo natione siculus greca latināqꝫ lingua eruditus
De sctō leone	cantilena ⁊ psalmodia pꝛecipuus ⁊ in earū sensibꝫ subtiliss ma exercitatio limatꝫ. ⁊ maiore eloquētia politus.
Traducant oro pueri oia exēpla regule auree. ⁊ in ceuthonicū vt ⁊ ipi sua uitatē regule sapiant ⁊ eius politā imitentꝫ elegantia.	
¶ Nota dignus ⁊ indignꝫ regit abstrin. vt princeps iustꝫ pius ⁊ clemēs omni honore laude ⁊ gloria dignus est	
Scriptura	Nescit homo an odio vel amore dignus sit
Virgilius	Vicula tu dignus ⁊ hic
Terentius	Cherea nō te dignū fecisti. nā si ego digna hac pꝛuine lia sum maxime. at tu dignus qꝫ faceres tamē

Et notandū est qꝫ eorū pꝛatiū ⁊ superlatiū pꝛeter suos casus pꝛios
etiam regit virtute politū eūdem abstrin

Exemplū sicut dicitur Virgo maria est digna laude Ita ⁊ omni laude
dignior dignissima

¶ Nota qꝫ indignum repitꝫ cū datū Gregoriꝫ in omelia Nō ē indignū
redēptori nostro qꝫ tentari voluit. qꝫ venerat occidi.

Capitulum

Honor
 plonā
 minis
 Contra pꝛi
 cipit Dico qꝫ n
 capit hic pꝫ re d
 sita sēant incer
 terā rem. tūc. s.
 Quero tibi
 necessitatē. qꝫ
 minū nō habe
 pius ponat a
 Si qꝫas qꝫ
 diū in auribꝫ a
 sermo fieret au
 mercator. emitt
 an de diuersis
 et is vel idē v

Quo sunt
pꝛuincia.

Hic octo sp

De qꝫ tribu

¶ Quero tibi
 rina sꝫ qꝫ sub
 pbo. vt ego s

Hec et qua

¶ Sed septem
 dere suppositū
 Sedo differū
 et rem poss. sꝫ
 significat res qꝫ

Personas

¶ Quero tibi
 m. vis suis

Is ius ipsi

¶ Idcirco in

Diet a sexta

Capitulū quartū de pnoibz

Ronome ē pars ordnis q̄ pro noie posita tantū dē pene significat
psonamq; interdū recipit. vt ait donat⁹. Et vult dicere q̄ loco no
minis licet ponere pnomē. aut demonstratū aut relatū

Definitio pro
nominis

Cōtra. pnomē sp̄ ē alicuius psone. ergo male dī: q̄ psonā interdū res
cipit. Dico q̄ nō capit hīc psonā vt diuidit in primā secundā z terciā. Sed
capit hīc p re determinata. pnoia em̄ extra demonstratōem z relationē po
sita scant incertissime. vt vult pascan⁹. S; interdū recipiūt psonā. i. scāt
certā rem. tūc. i. quādo ponunt in actuali demonstratōe z relatiōe

Quero tibi. quare pnoia sunt inuēta. Dico ppter duas causas. Vna ē
necessitatis. q̄ ē vt supponerēt p̄bis p̄me z scdē psone. q̄ an inuētiōne pno
minū nō habebāt supposita. Alia ē cā pmoditatis. ne vnū nomē bis aut se
pius ponat cū vno vel duobz p̄bis

Si q̄ras quale incōueniēs hoc est. Dico duplex. vnū. qz generaret res
dū in auribz audiētū. Aliud qz si idē bis poneret dubiū oriret si de eodem
sermo fieret aut de pluribz. Nam cum dico Mercator venit de hyspania z
mercator emit infinitas merces. dubiū est an ne de eodē mercatore loq̄mur
an de diuersis. S; si dicat p. pnomē relatiuū. Mercator venit de hyspania
et is vel idē vel ipse emit infinita bona. nullū erit dubiū.

Octo sunt	Ego	ipse	Deus	vester
primitiua.	Tu	iste	tuus	nostras.
	Sui	hic	Suus	vestras
	Ille	is	noster.	Uñ alexander

His octo species primaria dicitur esse

Deq; tribus primis septem fit origo supremis

Quero tibi. quō dīnt pnoia p̄mitiua a deriuatiuis. Dico p̄mo q̄ p̄mit
tiua sūt q̄i substantiua. z iō p se sine substantiua possunt reddere suppositum
p̄bo. vt ego scribo. tu scribis. ille ipse scribit. Hoc vult Alexander dicens

Hec et quasi fixa manebunt. i. substantiua

Sed septem deriuatiua sunt adiectiua z nō p̄nt sine substantiuis red
dere suppositū. vt non dī: meus laborat. sed famulus meus laborat.

Secdō differūt. nā p̄mitiua significāt solū possessorē. deriuatiua possessorē
et rem possēssam. iō in illa duo resoluunt. vt meū. i. aliquid mei. p aliquid
significāt res possēssa. p mei possessor. ibi

Personas duplices hec designare videntur.

Quero tibi. q̄t sunt de istis q̄ndecim relatiua. Dico q̄ttuor q̄ referunt
em̄. vt is suus ipse sui. Et vnū qd̄ refert z demonstrat. vt ille. vñ Alexander.

Is suus ipse sui refert sed cetera monstrant

Ille refert monstrat non facit hoc aliud

Die sabbati

Quero tibi. quot sunt demonstratiua tantū. Dico decē. vt sunt Ego
tu iste meus &c. vnde versus

Hic ego tuq; meus noster vester tuus ille

Nostras & vestras demonstratiua vocantur

¶ Contra arguit. hec duo relatiua. is & ipse sepiissime capiuntur demon-
stratiue. Et ex demonstratiuis hic & ipse repunt capi relatiue. qđ pbo per
Priscianū dicentē qđ pnomina mutuo sua exercēt officia. Dico qđ

Ego & sua deriuatiua. Deus noster nostras
Tu & sua deriuatiua. Tuus vester vestras.
semper capiuntur demonstratiue.

Ista duo Sui & suus semper relatiue capiuntur.

Hec quinq; ille. ipse. iste. hic & is tenent quandoq; relatiue. quandoq;
demonstratiue. vt vult Priscianus

¶ Quero tibi. quō diuersimode demonstrāt & referūt hec qnq; pnoia p
fata. Dico h & iste demonstrāt vel referūt substantiā magis ppinquā. Is &
ille substantiā magis remotā. Qui? ignorātia multos in errore traxit testā
te laurētio. Exēplū Jacobi ciuitatē pdidit. Petrus sacrilegū pmisit. h cap-
tus ēet is vel ille euasit. Hic petrum. & is. Jacobū demonstrat.

Quid si hic & iste simul ponatur. Dico qđ hic propinquius demonstrat
iste vero remotius. Cōformiter de is & ille

¶ Notādū ē fm. Laurētiū qđ fere pro eodē licet his tribz vti. hic is idem
Et ponit exempla Qui prefert virtutē vitij is vel h vel idē sane fortis ē
Dicetia qđ poere vtunt ille. p is. qm ambozū pene eadē significatō ē. Ut
nō qui seipsum pmedat ille pbatus ē ait scriptura. sed quē dñs pmedant
ibi ille p is ponitur & licite

Hic demonstrat vel refert psonam de se loquētē. vel aliquā
rem psonē de se loquētē adiacētē

**Pulcra
elegātia**

Iste demōstrat vl refert psonā ad quā fit sermo vl rē ei adiacētē
Ille vero rem de qua fit sermo. vel rem ei ppinquam. qđ dis-
crepantia summe notanda est

Ut.

Hec ciuitas significat illam in qua ego sum

Ista ciuitas significat illam in qua tu es

Illa ciuitas significat ciuitatem nō illam in qua ego

sum. nec in qua tu es. sed in qua tertius ē. de quo fit sermo.

Hoc opus hoc caput de meo loquor.

Ista quoq; Istud opus istud caput de tuo loquor.

Illud opus illud caput de illo ope & capite loq;
de quo fit sermo

¶ Notandū est qđ aduerbia ab his descendētia habent eandē differētiā

Hic facit locū in quo ego sum. Hincad est de hoc loco in quo ego sum.
Huc. id est ad locum in quo ego sum.

Istic significat locū in quo tu es Istinc. id est de loco in quo tu es

Istuc. id est ad locum in quo tu es

Illic significat locū in quo tertius ē. Illinc. id ē de illo loco in qđ tertius ē

Illuc. id est ad locū in quo tertius est

Ex quo sequit qđ
venit. Sed scri

¶ Quero tibi qđ
aut ad ego tu Et
¶ Dico quando
natiua significan

Exem
pla sunt

Ira odium meū.
Pieterea fastidū
dixeris dom? m
meis. vt pul cre

¶ Notandū ē et
pncipaliter ager
est qui fuerit & fa

Quādo sunt
et agerem Exer
minū. nō ad per

¶ Quero tibi qđ
sola pstrutio nō r
petunt cū re demō
est de pronomin
duobus in gener
gulas conuicta

Pronom

¶ Quero tibi.
Que prime de p
nibus in differēti

Ista quinq; pronon
possunt regere ge
prodest Id vni p
est. Quid hoc me
modi. Quia regu
grō. Ista cū pro
nuntur loco nō

¶ Omnia pnoia
que adiectiua par

Dieta sexta

Ex quo sequit̃ q̃ male scriberet. Tu rome resides z multi nūcī illinc illuc veniūt. Sed scribendū ē. z multi nūcī illinc huc veniunt

¶ Quero tibi q̃ differētia ē inter mei tui sui nostri vestri p̃mitiua vt veniunt ab ego tu Et vt sūt deriuatiua veniētia a me? tuus suus noster vester

Dico quando sunt p̃mitiua significant passiue. Quando sunt deriuatiua significant actiue.

Exempli
pla sunt

Amor meus significat amorem quo actiue aliū amo
Amor mei sc̃at amorē quo passiue ab alio amor
Dolor tuus significat te actiue habere dolorem.
Dolor tui sc̃at passiue dolorē q̃ ab alio habet de te.

Ira odium meū. i. qd̃ habeo de alio. odiū mei. i. qd̃ habetur de me ab alio
P̃terea fastidiū mei. fastidiū mei Cura mea. cura mei Cauēdū ē igit̃ ne dixeris dom⁹ mei. vinea mei. equus vel liber mei S; domus mea. equus meus. vt p̃ cre differit laurētius

¶ Notandū ē etiā q̃ sui z suus sp̃ capiunt reciproce z referūt suppositum p̃ncipaliter agens. vt quisq; eget sui. fauet sibi z diligit se. Ibi vn⁹ z idē st̃ qui fauet z fauet. diligit z diligit

Quādo sunt diuersa antecedētia. tūc reciproce refert p̃sonā p̃ncipaliter agētem Exemplū dñs interrogauit petrū an se diligeret. ibi se ad dñs minū. nō ad petrū refertur

¶ Quero tibi. quot sunt regule congruitatis de p̃noib⁹ in quibus est ola p̃structio nō regimen. Dico due Una est de p̃noib⁹ demonstratiuis q̃ petunt cū re demonstrata cōuenire in tribus. in genere numero z casu. Alia est de p̃nominibus relatiuis que petunt cum antecedente conuenire in duobus. in genere et numero. Vide has regulas supra inter decem regulas congruitatum.

Pronomina regunt genitiuum quandoq; ablatiū

Quero tibi. quot sunt regule de regimine p̃nominū Dico quattuor Due p̃ime de p̃noib⁹ regentibus gr̃m. due alie de p̃nominibus regentibus indifferenter gr̃m vel ablatiuium

Prima regula.

Ista quicq; pronomina maxime in neutro genere. illud ipsum istud hoc id possunt regere genitiuum Exemplū Quid illud mali est Istud boni tibi z odet Id vini petro nocet Illud iuris ē pro te Terētius Quid hoc rei st̃ Quid hoc morbi Quid hoc hois est Ex meo p̃inquo rure h̃ capio cōnoch. Qua regula. Dico per regulam. Nomen significans possessum datō. Ista cū pronomia licet non sint nomina tamē capiuntur substantiue. z onuntur loco nominum

Secunda regula

¶ Omnia p̃noia possunt regere gr̃m pluralem sub p̃uenientia generis sicut adiectiua partitiua Exemplū de p̃mitiuis

o iij

Ex vi posses/
sionis

Die lune

Hic viroꝝ cantat
Hec feminaz saltat
Hoc aialiu portat

Deposcessiuis

meus asinorū laborat
tua filiarū mulget
tuū mācipiorū dormit

Ex vi pñitōis Sub partitiuis pronomina trina locabis.
Ut volucrum canit hec. gemit illa. tacens manet ista

Tercia regula

¶ Octo pñia qñ demōstrant aut referūt totiū integrale alicui⁹ partis in regalis possunt regere illā partē indifferēter in grō vel in abltō. mediante adiectiuo laudis aut vituperatōis. ex vi demōstratōis essentie

Exemplum Ego claudus pedis vel claudō pede nō recte ambulo
tu vel ille hic aut is. magno capitis vel magno capi⁹
te. parū habet sapientie.

Et sicut pñia substantiua dī: Virgo ē spatio oie ⁊ adunco naso Ita lo
co nois ponat pñomē demōstratū. vt illa ē spatio ⁊ adunco naso. ibi.

Ex vi demon Toni da partem subiecto proprietatem
strationis ei⁹ Si dicas regula itelligit de noib⁹ Dico q⁹ ponūt loco noim substantiuorū
sentie totū ⁊ subiecti. vt p3 ex diffinitōe. pñois. qñt regere casus illoꝝ noim

Quarta regula

¶ Octo pñia pñitiua qñ demōstrāt aut referūt nomē substantiū aut sub
iectū alicui⁹ pñietatis pñt regere illā pñietatē in grō vel in abltō. mediā
te adiectiuo laudis vt vituperatōis. vt illa pñam ai. vt pñauo aio abutit

Terentius	Nō adeo ego inhumano sum ingenio	de ego
Item	Qñtimui vt tu esses duro aio vt olim.	de tu.
Scriptura	Tu modice fidei vel modica fide cur dubitasti	
Latho.	Tu esto forti animo cū sis damnatus inique	de tu
Salustius	Reg illi corruptis morib⁹ victorie tēperaret	de illi
Boetius	Illa placitayultu mihi meis qñtib⁹ mota est	de illo
Terentius	Res ipa indicat illū esse alieno aio a nobis	de illa
	Sensisti eam amico aio esse erga te	de ea

¶ Nota q⁹ pñia pponunt sex modis **Primo** ista duo. hic ⁊ ille cū ad
uerbio demōstrādū. vt hic cū ecce. ⁊ fit ecce cū ecce eccas Et ille cū ecce
et fit ellū ellā ellos ellas. de quib⁹ dictū ē **Secūdo** hec pñia iste ⁊ ille ppo
nūt cū h. vt isthic isthic. i abltō isthoc In feino isthec isthac isthac In neu
tro isthoc. in trib⁹ casib⁹ plū isthec Ita q⁹ de ille **Tertio** De te se pponū
tur cū seipis. vt memē. tere. sese. de h apō poetas ⁊ oratores crebra sūt ex
pla **Quarto** pñia in c pponunt cū li cine. vt hiccine hūccine. heccine hūc
cine. hoccine ē humanū factū. ait **Terētius**. **Quinto** cū ne interrogatiuo
deponēdo ē. vt men qñis. i me ne qñis **Egon** feci hoc. i. ego ne feci hoc
Sexto cum syllabicis adiectiuis ce. pre. met. vt huiusce. hūscē. hosce.
halsce. Item in capte suapte nostrapte vestapte. Item egomet. tumet ⁊
met semet. ipsūmmet. ⁊c.

Dieta septima

Die lune hebdomade secunde Dieta septima

Capitulum quintū de verbis.

In ista dieta septima ponunt tres diuisiones pboz. et eoz tria genera cum casibus suis propriis et casibus. que bene intellecta mirabile fundamentum grammatice prestabunt. Deinde sequuntur quatuor regule auree paruulis summe notande. Postremo de nominatio vno recto congrue duabus regulis. et de nominatiuis duobus rectis congrue per apponem. In alia dieta octaua determinatur de nostro recto figurate regulis quinqz.

Tres sunt diuisiones verborum ad regimen eorum ante et post sciuentium

Prima diuisio

Omne verbum aut est substantiuum. vocativum vel adiectiuum. Unum tria sunt verba substantiua. sum fio existo vel exto. Et quinqz verba vocatiua. nuncupor appello noior dicoz vocor. Et omnia alia verba mundi sunt adiectiua.

Ad quod valet ista diuisio Dico. ad regimen nostri a prepositione ante. et a prepositione post.

Secunda diuisio verborum

Omne verbum aut est personale. aut impersonale. Verbum personale est. quod coniungatur per tres distinctas personas in singulari et in plurali. ut ego scribo. tu scribis. ille scribit. nos scribimus et. Verbum impersonale est. quod solum coniungatur per tres personas in singulari tantum. ut iuuat iuuabat iuuat iuuabit. Ita placet placebit et. Ad quod valet ista secunda diuisio Dico. ad regimen nostri ante verbum. quoniam omne personale finitum modi regit nostrum ante se. et impersonale nullum casum regit ante se. ut parebit.

personale est
Verbum
impersonale

Tercia diuisio verborum

Omne verbum personale. aut est actiuum. aut passiuum. aut neutrale. Verbum actiuum finitum scaturionem est. quod scaturit actum per modum transiuntis in alterum. Et hoc est duplex. actiuum in omni. ut plero. in omni. ut loquor. Sed actiuum finitum vocem est. quod terminatur in omni per accipere. ut lego legor. Hoc modo deponetalia non sunt actiua.

Verbum actiuum

Passiuum finitum finitum scaturionem est. quod scaturit passionem ab extrinseco illato. ut verteror. Sed passiuum finitum vocem est. quod terminatur in omni et potest dimittere. hoc modo vapulo nubo non sunt passiuua.

Verbum passiuum est

Verbum neutrale finitum scaturionem est. quod scaturit actum manentem in subiecto vel passionem innatam. Et hoc est duplex. neutrale in omni. ut sedeo sto. et in omni. ut grauior orior. Sed neutrale finitum vocem est. quod terminatur in omni et non potest accipere. Et hoc modo deponetalia non sunt neutralia.

Verbum neutrale est.

Ad quod valet ista tertia diuisio pboz. Dico ad regimen obliquorum a prepositione ante. Et est pueris diligenter et summe notanda quoniam ut videbitur maximū pilare est totius grammatice. Quia ista tertia arguo sic. Donatus ponit verba esse quatuor duplicia. Quere enim genera pboz quod sunt. et responder quinqz. Actiua passiuua neutra et deponetalia. Dico quod hoc distinguendo verba penes terminacionem in omni vel

De

¶ Quero tibi. q
pariente. pp. 2
e acro. ex se inferre
nihil alia. f. ba. G
p. casus ver
¶ Quero tibi.
res. lex. dñs. 2 a
tenā. v. c. m. acro.
quinscūq. epis. 2 f
¶ Ostra. grū.
to. q. solū sunt res
substantie vel sub

Quero tibi.
res. scz dr̃s ⁊ a
renā vlcām. ac oī
mīscūg epīs ⁊ f
Cōtra. grū
to. q̃ solū sunt res
substātie vel sub

Imitate Verbum

¶ Quero tibi. q
Dico quinq. q
fallibiles sunt. m
materia pueris r
da. debent pcept
reas. vt in eis n

4. A. J. ...

¶ Dia adiectiuu
septē p̄positionū.
gere abltm̄ fcanr
Exēpla sunt. vt
p̄tilio. De hac

1990

¶ Dia pba p
p epis z plerūq
De actiuo
De passiuo

10

O neutrali

Dr. J. C. ...

Depassino
Deuerali

Dieta septima

De casibus propriis et communibus verborum

¶ Quero tibi. quæ sunt casus proprii verborum. Dico duo. nã accūs scāns rē patientē ē ppius casus verborum passionē inferentiū. Nã vt autē logici. ppius ē actōis ex se inferre passionē. Et dicitur ppius. qz oia verba actiua regunt illū. et nulla alia verba. Et ablatūs mediante a vel ab scāns causam efficientē est ppius casus verborum passiuorū. qm oia passiuia regunt illum ablatiuum.

¶ Quero tibi. quot sunt casus cōes oim verborum et oim picipiorum. Dico tres. scz dñs et accūs vel ablatūs tps. Et ablatūs scāns instrumentū materiā vlt cām actōis. Et dicunt casus cōes. qm oia verba mūdi et oia picipia cuiuscūqz tps et scātōis fuerint pnt illos cōes casus regere. vt parebit.

¶ Altera. grūs ē casus cōis oim noim substantiuorū. qz plures sunt. Dicitur qz solū sunt tres casus cōes actus. i. verborum et picipiorum. s. grūs est casus substantiæ vel substantiuorū et etiā ppius. et hoc scdo mō ppius.

Quinqz auree regule

¶ Quero tibi. quot sunt regule auree de regimine grāmicali actiuo. Dico quinqz. q in oim sermone latino occurrūt. Et qm amplissime et indissolubiles sunt. merito auree respectu aliarū regularū sunt appellade. Et cū materia pueris reutonica dabit dictada et in latinū vertenda et traducenda. debent pceptores eā dare materiā qz pformis sit ad has regulas aureas. vt in eis prompti fiant. et sic practicando copiosi reddant.

Prima regula est de adiectiuis supradicta talis

¶ Oia adiectiua noialia et picipialia post q in vulgari sonat aliq istarū septē ppositionū. cū de. ex. in. p. p. ppter. h. e. mit. von. vñ. in. vmb. pnt regere ablatū scāntē subiectū vel instrumentū aut modū ppietatis vel actus. Exempla sunt. vt mundus corde ē ornatus. pte. tardus ingenio plerūqz ē vitiosus. De hac videant an multa exempla. Excipiunt tñ adiectiua picipia

¶ Secunda regula

¶ Oia verba psonalia mūdi pnt regere nrm picipialē a pre post cuiuscūqz tps et plerūqz noialē p regulā. Sepe vocans verbum.

De actiuo Clamabant voce magna dicentes

De passiuo Pueri custodiebant illesi in camino ignis

De neutrali Suidere nos negamus vt ingeniosi videamur

De neutrali Mulier accessit egra vt rediret sana

De neutrali Ibant et flebant mittentes semina sua

Tercia regula

¶ Oia verba psonalia mūdi actiua passiuia et neutralia pnt regere dñm casum cōem oim verborum et picipiorum p regulā. Damnum scāns.

De actiuo Ostendit nobis dñs misericordiam suam.

De passiuo Dñs parentibus et magistris nō reddit equalens

De neutrali Vigilanti nō dormienti iura subueniunt

2163

De gōrrijs

*Etia semper
his suppositis*

De passivis.

De neutrali

Etiam p duc
istis supposit

die pfone hial
lste hic is p2

Quare dicitur
personalia q̄m

Quare dicitur
illa regit acriter
Quare dicitur

Quare dici

q̄b) supposit
tonat pluit.

Quare dic

Ego petrus

Quero ti

Quartuor

modis

Dieta septima

De actiuis

Ego studeo. tu studies. ille studet
Nos studemus. vos studeris. illi student
Ego studui. tu studuisti. ille studuit zc.
Ego studebo. tu studebis. ille studebit zc.

Et ita semper assuescant pueri coniungere tria participialia tempora. Et cū
suis suppositis scz Ego tu ille zc.

De passiuis.

Ego doceor. tu doceris. ille docetur
Nos docemur. vos docemini zc.
Ego doctus sum vel fui. tu doctus es vel fuisti.
Ego docebor. tu doceberis. ille docebitur
Ego uiuio. tu uiuis. ille uiuit

De neutrali

Nos uiuimus. vos uiuitis. illi uiuunt
Ego uixi. tu uixisti. ille uixit zc.
Ego uiuam. tu uiues. ille uiuet zc.

Et ita p duo tempora impariui. Et per tria optatiui. Et qñqz pñctiui. cū
istis suppositis Ego. tu. ille. nos. vos. illi.

Et nota tene q omnia uerba psonalia prime z scde psonae. q sunt infiniti
ta. semp habet p suppositis hec quattuor Ego tu nos vos Sz uerba ter
cie psonae habet p suppositis oia noia substantiua z qñqz pnomina ille ipse
iste hic is primitiua. z septe deriuatiua in recto oia picipia nri casus

Quare dicis in regula uerbi psonale Dico ppter excludere uerba im
psonalia. q nullū casum regūt añ se. ut currit in foro. placet studere

Quare dicis finiti modi Dico ppter excludere pba infinitiui modi qm
illa regūt actm añ se Exēplū. ut me te illū studere bonū ē. z nō ego studere

Quare dicis vel aliqd positi. loco nominatiui. ppter istas z similes ora
tiones. Quare est bonū. Peccare est malū

Quare dicis explicite vel implicite Dico ppter uerba pme z scde psonae in
qñ suppositū seu nris sepissime intelligit Etia ppter pba excepte actōis. ut
tonat pluit. ningit. gelat. zc. in qñ intelligit iste nris deus vel natura.

Itē dicūt canūt. auit. laudēt diuersa sequētes. ubi intelligit homines.

Quare dicis sub cōueniētia triū. s. numeri psonae zc. Dico qm si sit uisō
ueniētia. vel in numero vel in psona vel in casu. tūc oratio illa nō est simplr

cōgrua. sed erit figura. vlt simplr incongrua Exēplū ego currit ē incōgrua
Ego petrus curro est figura

Quero tibi. quot modis aliqd ponitur loco nominatiui. Dico
Primo infinitiui se solo. ut peccare est malū Persius

Scire tuū uihil ē nisi te scire hoc sciat alter.

Secdo dictū. id ē infinitiui cū actō ante se. ut deū ora
re ē sanctū. forte currere ē possibile

Tercio attributū. z ē infinitiui cū obliquo a pte post
ut seruire deo est regnare. Unde Hieronimus. Sola

litteras ē non seruire peccatis Sola nobilitas ē clarere
uirtutibz Scriptura Non ē bonum sumere panem fīs

lionū z mittere canibus
Quarto appellatū. z ē oratio suppositi z appositū q vlt
ut pcedere. ut q iusticia seruet ē bonum

Quattuor
modis

Die lune

Notare debetis diligenter vos pueri q̄ om̄e appellatū potest resolui in dictū. z om̄e dictū in appellatū manere eadē sentētia. s; nō eadē elegantiā qm̄ pulchrius ē loqui p̄ dicta. ppter vitandā hanc dictōnem q̄

Notandū ē q̄ appellatis etiā z dictis vtinur aū verbū z tūc supplet vicē nri. vt q̄ curatus predicat. vel curatū p̄dicare audita populo. Etiam sepissime post p̄bū. vt audiui q̄ curat⁹ p̄dicabit. vel curatū p̄dicatū ire. et tūc supplet vicem accusatiui

Da mihi appellatū de presenti ante verbū

Curatus predicat auditur a populo

Duta illud in dictū eiusdem temporis.

Curatum predicare auditur a populo.

Da appellatū de preterito ante verbū

Curatus predicauit audiebatur a populo

Duta illud in dictū eiusdem temporis.

Curatum predicasse audiebatur a populo

Da appellatū de futuro

Curatus predicabit audietur a populo.

Duta in dictū eiusdem temporis

Curatum p̄dicatū ire. vel curatū p̄dicaturū ēē audiet a populo

Sequitur de appellatis post verbū

Da appellatū de presenti post aliud verbū.

Audiui q̄ papa dar summas gratias **D**uta in dictū eiusdē tēporis.

Audiui papam dare summas gratias

Da appellatū de preterito post verbū

Audiui q̄ papa dedit summas gr̄as **D**uta in dictū eiusdē tēpis

Audiui papā dedisse summas gratias.

Ita de futuro **A**udiui q̄ papa dabit summas gratias **D**uta sic

Audiui papā dari ire vel daturū esse summas gratias.

Quare appellata sic mutata sunt in dicta **R**ndeo tibi **N**ā p̄ceptū ē in elegantijs Sumop̄e curandū ē vt a colloquijs nostris remoueam⁹ hāc p̄uisionē q̄. s; hoc fit qm̄ appellatū mutat in dictū.

Quid dicis de ista **T**e decet laus z honor dī scriptura. ibi hoc p̄bū impersonale decet regit n̄m̄ agit. **D**ico q̄ decet ibi nō tenet ipsonalr. s; p̄sonalr

Quid de ista. **O**mnēs inuidere clanculū. ego floccipendere. item ego sedulo negare factū. ait **T**erentius. ibi infinitiua regit nominatū ante se.

Dico q̄ illa infinitiua ponunt loco p̄teritozū imp̄fectozū indicatiui. vt oēs inuidere. i. inuidebant. z ego floccipendere. id est floccipendebā **I**tem ego negare pro negabam

Quid dicis. nūqd̄ licet nobis ita loq̄ **D**ico nō. qm̄ tūc liceret dicere qm̄ ego ludere. tu studere. loco istū qm̄ ego ludebā tu studebas

Quid dicis de istis **A**it scriptura. plurima turba strauerūt vestimēta sua **I**tem sedit populus manducare z surrexerūt ludere **I**te **V**irgili⁹. **P**ars gladios stringūt. pars missile ferrū corripuit. **H**ic verba disconueniūt cū nominatiuis in numero

Quid dicis de istis **A**it scriptura. **S**ermone quē audistis nō ē meus **A**it **V**irgili⁹. **U**ltē quā statuo ē vestra. ait **T**erenti⁹. **E**unuchū quē dedisti nob

quas turbas sic
et iste supradictus
hic in scriptura reg
Quid dicit de
nairego z par
infecta ē p̄cepti

Quero n̄bi
n̄ dicitur. petre
et rectitudine e
vris ē sede p̄lo
nec red dicit luy
huc alij dicēte
Tu semp qu
Acipias qu
Et nō dicitur
Cum igitur
ora p nobis.
uerbo vocat
hūm ad p̄bū se
Quibus n̄r o
nō videant in o

Secūda

Secūdo cap
Secūda regul
caturā **A**licu
turā z vim p̄

Sepe voc

Est substant

Explū. vt d
n̄tus **I**te p̄m
Ite dicitur m
Quē verba
sunt habere li

De actino
Dit gilius.
De pallino
Plus in th

Dieta septima

quas turbas fecit Hic discoueniunt in rectitudine casus. Dico q̄ ille
et iste supradicte sunt orōnes impedimētales nobis. p̄hib ite. vt patebit
hic in septima regula de anticheli. et ad locū in alio ope
Quid dicis de istis Omnes gaudeam⁹ in dño. ibi ē discoueniētia in p̄lo
na Itē ego et pater tu⁹ q̄rebamus te. Dico q̄ in p̄ma ē euocatio ip̄licita. et
in secūda ē p̄ceptio p̄sonarū. vt iam patebit. q̄ nō sunt p̄hibite h̄ p̄missio.

Quid de vocatiuo

¶ Quero tibi An vtū reddat suppositū p̄ bo. Dicūt noiales q̄ sic. Nā
cū dicitur. petre stude. ibi suppositū et appositū pueniūt in numero i p̄sona
et rectitudine casuali. sicut hic Petrus studet. Alij scz reales dicūt q̄ ois
vtū ē scde p̄sonē. et bene p̄struitur cū verbo secūde p̄sonē. a quo non regit⁹
nec reddit suppositū Et dicūt isti q̄ regit⁹ ab aduerbio vocādi o Sūt ad
huc alij dicētes q̄ vtū nūq̄ regit⁹ sp̄ ponit absolute. et h̄ vult grecista
Tu semp quintū debes absoluere casum Loco dat florista
Accipias quintū tu quemliter esse solutū.

Et nō dicatur q̄ ab vlla parte regatur

Lum igitur querat an ista sit p̄gnat⁹ O dñe miserere mei O mater xp̄i
ora p̄ nobis. Dico sic. q̄ ois vtū ē scde p̄sonē et petit an se p̄strui cū ad
uerbio vocādi o si sit. et post se cū p̄bo scde p̄sonē Et si q̄rat qd tūc ē suppo
sitū ad p̄bū scde p̄sonē Dico iste ntū tu vel vos exp̄ssus vlt̄ subintellect⁹
Quibus aut ope p̄cū sit videre materiā de vtō ad longū an supponat vt
nō videant in opere maiori

Secūda regula est de de ntō congrue recto a parte post.

¶ Secūdo capitur ntū p̄gnue a p̄e post de quo ponitur talis regula
Secūda regula Tria verba substantiua. sum. fio. existo. et quinq̄ verba vo
catiua Nūcupor appello nominor dico et voco Et oia alia que hābēt na
turā et vim sibi substantiui regunt ntū casum post se. ibi

Sepe vocans verbum sibi vult apponere rectum

Et substantiuum vel quod vim seruat eorum.

Exēplū. vt deus est iustus. lex ē iusta. iudiciū ē iustū. stultoꝝ nūerus ē iust⁹
nitus Itē p̄mpta pecunia flos ē Ego vocor petrus. tu nominaris iacob⁹
Iste dormit nudus Ille sedet vestitus et apparet egrotus
¶ Que verba hābēt naturā verbi substantiui Dico omnia personalia poss
sunt habere licet qdam clari⁹

Da exempla de actiūo passiūo et neutrali

De actiūo	Ego torcular solus calcaui
Vir gilius.	Dan instituit p̄mū p̄iūgere plures calamos.
De passiūo	Pueri custodiebant ille si in camino ignis.
P̄bus in t̄po.	Studere negam⁹ vt ingeniosi videamur
	Iste efficit credit existimat famat clamat reputatur videt
	facundus doctus liberalis pius clemēs
	Iesus respondit eis dicens

Die lune

De neutrali

Dulcer accessit egra. vt rediret sana.

¶ Contra dicit scriptura **Preciū** scortī vix ē vnus panis. ibi verbū substantiū regit gtrū post se. Itē pax erit hominibz bone volūtatī. ibi regit dtrū post se. Ig. it. **Dico** regula fallit sepe

¶ Quero tibi. quot casus regit verbū substantiū post se. **Dico** omnes preter verū. **Di** c. q. mibi. p. qd. scia qn regit post se ntrū qn gtrū z qn alios obiqs. **Dico** q. p. b. substantiū regit post se ntrū qn capif copulatiue. Tūc qro qn capif copulatiue. Istud obscurū z difficile est puenis. dic plane

Optima distinctio

Dico plane p pueris z nouiter incipientibz quos moneo vt diligenter noceat lex. **Quando**. que sequitur

Quando post verbū substantiū sequit adiectiū. illud semp ponat in nro sub puenientia trū cū substantiū pcedere. vt populus ē bon. gens est bona. vulgus ē bonū. Ad istū modū reducif qn dictū vel attributū. vel appellatū reddit suppositū ad ē. fuit. vel erit. tūc sepe sequit pnomē in neutro genere. Unde scriptura. Scire tpa z momenta nō ē vestrū. Sedere ad dexterā vel sinistrā nō ē meū

De appellato Teretiū Ut omnia recte fiant tuū erit videre

Qn post p. b. substantiū sequit nomē substantiū. z in vulgari sonat. eyn nō curādo si pteat ad idē cū substantiū pcedente. siue nō. semp ponitur in nro. **Exempla** sunt

Petrus est mercator. **Peter** ist eyn kauffman

Johannes fuit grossā testia. **Johannes** was eyn groff beyß

Ego sum vernis z nō hō. **Ich** bin eyn wozm vnd nit eyn mensch

Quando post verbū substantiū sonat. des. vel der. tūc requirit post se gtrū. **Exempla** sunt

Francia est regis. **frankenrich** ist des kunigß

Italia fuit imperatoris. **Italien** ist gewesen des keyßers

Regnū erit romanorū. **Das rich** sol sin der romer

Qn post ipm sonat den dem zu vel te. tūc requirit post se dtrū casum p. tertiā regulā aureā. Unde supra de vulgari dtrī. Et sepe regit post se duos datiuos. vt patebit. **Exemplum**

Dulce pax est iusto. **Ul** fride ist dem gerechtē

Hec sunt venditori. **Disse** sind dem verkauffer

Incredibili damno. zu eyn vngleyblichen schaden

Tu fuisti mihi oneri. **Du** bist mir zu last gewesen

Quando post verbū substantiū sequitur tempus scz annus mensis sepmana dies hora. zc. illud ponat in actō vel abltō p quartā regulā aureā

Teretiū Filius clam me. pfectus ē mēses tres abest

Christus in terra fuit annos duos z triginta

Qn post p. b. substantiū sonat von. tūc distinguēdū ē aut post von sequit pars alicui? totius integralis. vel p. p. t. alicui? subiecti. tūc illa pars vt

p. p. t. alicui? ponat in gtrō vel in abltō. sz elegātius in abltō. mediāte adiectis

uo laudis aut vituperatiōis. vt reuer fuit indomabilis cordis. vel indo-

mabili corde. Et

Joseph was v

Die sent v

Sich syn v

Si post von se

frōne de. vt iste p

Ad duerted

regul de substantiū

forma prelati. Z

¶ Quero tibi. q

nuoz in isti casu p

minus cōsequa

Apponens du

In casu simili

Tunc illos ad

¶ Contra petr

oe nō pcedit **Di**

er p. a substantia le

que p appōnem c

cedit. **¶** Vel sic

na. tū bñ quand

¶ Quero tibi. a

m nō peccat p

¶ Si dicas. ibi v

o. p. rā quam reg

it mibi q. ibi est

¶ Contra. si p

legere ē agere. q

ie. qm ille gōis ex

pi ponit figurā. er

¶ Quare igit **¶** Al

Dico iō. qm ibi

que a p. b. psonal

que de possent re

monē. vel regulā p

¶ Quero. an appo

u. s. m. i. c. i. **Dico**.

para qua capitulo

Dieta Septima

mabili corde. Et rex fracie fuit e z erit magne potestatis vl' magna pte.

Da exempla ex scripturis

Joseph was von schonē angeliche Joseph erat pulchra facie
Die syent von tetrupte hertzen Hi sunt tribulato corde.
Selich syn von reynen hertzen Beati q sunt mundo corde
S; si post von sequit locus plona vel sile. tuc ponat i abltro mediate ppo
itōne de. vt iste pannus est de anglia Judas fuit de societate apostolor
Ani aduertēdū ē diligēter. q oia exēpla fere posita sup in duab; pmiss
egul' de substantiis regerib; abltm pnt h applicari Virgi ait Leri' erit
ozma prestari. Itē hec helua marina fuit pulchro pectore zc. videat ibi.

De appositione

¶ Quero tibi. qd ē appositio. Dico. ē imediata associatio duoz substan
tiuz in fili casu positoz ad eandē rem pinentiū. vt magis cōpcedat z
minus cōsequatur. vt aial homo. dies festum. vñ alexander

Appositio 2.

Apponens duplices substantiuos sibi iunges

In casu simili poteritq; genus variari

Tunc illos ad rem spectare decebit eandem

¶ Contra. petr' apl's. paul' doctor gentiū. ibi ē appositio. z tñ magis
de nō pcedit Dico. alexāder loquit de appōne strictissime capta. q fit in
r pā substantia se hñcia vt vez. supius z inferi'. s; infinite sunt o: oēs cō
rue p appōnem cōter captrā z p regulā petri helye. in qb; mag' cōe non
cedit. Vel sic. q licet appria noia ynuoce capta nō sint mag' cōmu
la. tñ bñ quando capiuntur equiuoce

¶ Quero tibi. an appositio sit figura pstructōis. Dico q nō. Nō pbo.
m nō peccat ptra aliquā regulā pgruitatis Nec est ibi aliquod vicium
Si dicas. ibi viciū ē q minus cōe exercet officiū nois. adiectiui. tuc q
ptra quam regulam hoc peccat. z nō potes mhi dare. Si dicas suffi
t mhi q ibi est vicium. s; q minus cōe zc.

¶ Contra. si exercere officiū alterius faceret figurā tunc hic esset figura
legere ē agere. q infinitiū exercet officiū nri casus Et hic. studui colo
re. qm ille grūs exercet officiū aduerbi; localis. sed nullus grāmaticozū
ti ponit figurā. ergo exercere officiū alterius nō facit figuram

¶ Quare igit Alexander determinat hic de appositōne si nō sit figura
Dico iō. qm ibi Vile intrāsitio. determinauit quō vnus nriū regis cō
que a pbo psonali. iā dubitaret aliq; an ne duo nri substantiuales sine cō
inertōe possent regi pgrue a pbo. hoc dubiū remouet. z dī q sic p appo
sitionē. vel regulā petri helye. vt dominus petrus cantat

¶ Quero. an appositio solū sit p duos nrōs Et an substantiua erūt semp
p idēneri Dico. q fit p oēs casus. Vnde sup de hoc exempla multa in
tera qnta capitulo tercio de substantiis picularib; ad idem

Die lune

De figuris

Definitio /
figure.

Divisio /
figure.

¶ Quero tibi. qd ē figura grāmatica. **Dico** figura ē vicū rōe vī rōnibz
excusatiū. **Quare** dic' vicū. **Dico** ppter oīes simplr pgruas vī rōnibz
Quare dicis rōnibz excusatiū. **Dico** ppter oīes simplr incōgruas. vī
ego currit. Ex q sequit' q oīo figuratiua. vī ego petr' curro. ē mediū inter
pgruū z incōgruū qm hz aliqd de pgruo. z aliqd de incōgruo

¶ Quero tibi. qduplex ē figura. **Dico** duplex. s. loquutiōis z pstructōis
Figura loquutiōis est q nō peccat ptra aliquā regulam pgruitatis. s. cō
tra eōdem modū loquendi. vī affer mihī fontem. bibi magnum ciphum
Figura pstructōis est que peccat ptra aliquā regulam pgruitat'. vī
petrus scribit z ego. q peccat ptra regulam suppositi z appositi.

¶ Quero tibi. quoz sunt figure pstructōis. **Dico**. q in generali sunt
quinqz figure iuxta dictum floriste

Plures itruccure non sunt nisi quinqz figure

Sintetis antithesis pzoemphsis zeuma silempsis.

Sed in speciali sunt octo figure pstructōis

Octo sunt figure	{	Euocatio	Prolempsis.
		Oceptio psonaz	Zeuma
		Oceptio genex	Synodoche
		Oceptio nūroz	Antithesis

¶ Quero tibi. an oibz istis figuris nobis liceat vti. **Dico**. q possumus
oibz vti pter antithesim. q est spēs aliocece. sub qbz duabz cōprehēdunt'
oia impedimēta pgruitatis quoz vltus nobis phibetur

¶ Si qrat. qre antithesis nobis phibet z aliotheca. **Dico** pmo iō. qm
si liceret nobis illis vti nūq aliqz incōgrue loqrē. Nā cū diceret vir alba
femina alba. ego currūt. video canis. excusando diceret. q ibi gen' pone
retur p genere. psona p psona. nūer' p nūero. casus p casu. p antithesim

Secōdo dico iō. qm vicū antithesis nō excusat duabz rōnibz. scz breuita
te z cōmoditate. licet em ista vltē quā statuo ē vestra. in se hāteat meriti
cōmoditatē. nō tñ hz sermonis breuitatē. nō em breui' dī. vltē ē vestra
qz vrbis ē vestra Ideo tales oīes nobis phibent z cadūt sub grāmatica
phibitiua Sz alie figure in se hnt duas rōnes excusantes breuitatē z cō
moditatē Nā breui' dī. p pceptōem. ego z pater tuus qrebamus te. q
sine pceptōe. ego qrebā te. z pater tuus qrebat te Ergo oīones hāz septē
figurar' cadunt sub grāmatica permissiua.

¶ Die Martis scde hebdomade Dieta octaua

¶ In ista dieta determinatur de regūnīe nū figurate quinqz regulis
Et interponit' pceptio genex incidēat'. Postea sequit' de absolutōe nri.
Et quo pacto oēs casus ponant' absolute Et tres casus careant rectore

¶ Tercia ē regula de ntō figurate p euocatōem recto

¶ Tercio. ntis regit' figurate p euocatōem de q talis dat' regula Actūs
tercie psonē qnq regit' a pbo sub discōuenientia psonē. nō pgrue sed p hī
guram q dī euocatio. vī ego petrus scribo. Et oēs gaudeamus in dño.

In primis est eu
¶ Quero tibi
sicut dicitur
na dicente q se

Ista vocant

Pauper ego

Hos tui loc

Ego pauper l

Lu dices med

Sunt quatuor

regit' pgrue ex

Scripura.

Virgili?

Iidem

Terenti?

Da exemplū.

Ista plene pgru

¶ Quero tibi.

Dico. vicū est

psona. Et hoc

Et sunt due rō

q rōnes sunt i

¶ Quero tibi

pgrua Quare

cas. nūqd ē r

¶ Contra

nos. z est euoc

¶ Ista describo

rem. z respond

¶ Quero tibi

na cuo cas z eu

psona euocata

¶ Quomodo

nes grāmatica

¶ Primo p ad

Egrotus pari

Scripura

Virgilius

Dieta octava

In prima est euocatio explicita. in secunda implicita

¶ Quero tibi. qd e euocatio. Dico. e immediata associatio duoz suppos. **Euocatio.**
siroz. diuersaz. psonaz. ad pbi pme vel scde pfone qd pformar le cu plo
na euocante q semp est pme pfone vel scde. Unde Alexander

Ista vocant rectos ad primam siue secundam

Pauper ego ludo cum tu diues mediteris

Nos tui loquimur. cum vos timidi taceatis

Ego pauper ludo Nos tui loquimur
Tu diues mediteris Vos timidi taceatis

Sunt quattuor exempla alexandri. in quolibet sunt duo nri quoz vnus
regit pgrue. ex vi pfone. z alius regitur figurate p euocatōem.

Scriptu. Ego deus tuus viuo ait dñs.

Virgili? Videte manus meas z pedes meos. qz ego ipse sum.

Idem Ast ego q diuū regina incedo iouisqz Et soror z puix zc.

Terenti? Troes te miseri ventis maria oia vecti. ozam? phite in s
fandos ignes a nauibz. i. nos miseri troiani vecti ozam?

¶ Sumus nos oēs licentia deteriores. id est efficimur

¶ Da exemplū. vbi pma psona euocat scdam. Dico nō p r dari. qm pma z
scda pfone prinēt ad diuersa. sz supposita in euocatōe debēt prinere ad idē

¶ Quero tibi. qd est viciū in euocatōne. z quor sunt rōnes excusantes. **Viciū in euo**
Dico. viciū est. q psona euocata q sp est tercie pfone discōuenit cū pbo in **catione.**
psona. Et hoc est ptra regulam suppositi z appositi

Et sunt due rōnes excusantes. scz breuitas sermonis z comoditas metri.

q rōnes sunt in oibz figuris qbz nobis licz vti. ideo ille nō reperent

¶ Quero tibi. an ista sit pgrua. oēs gaudeam? in dño Dico. nō ē simplr

pgrua Quare s. Dico. qm oēs ē tercie pfone z gaudeam? pme Quid di

cis. nunqd ē tūc incōgrua Dico nō. sz ē ibi vna figura. sz euocatio

¶ Contra. non est ibi persona euocans. Dico. q subintelligitur. scz
nos. z est euocatio implicita

¶ Ista describo per modum dyalogi. dando modum quo pacto pueri qz
rent. z respondebunt hīc z in sequentibus.

¶ Quero tibi. qplex ē euocatio. Dico duplex. scz explicita. z ē qñ pso
na euocās z euocata expmunt. vt ego perr? dispuro Implicita ē. qñ nisi

psona euocata expmunt z euocans subintelligit. vt ipe solus scribo.

¶ Quomodo fit euocatio implicita Dico quinqz modis fm cōmū
nes grāmaticos. vt patet in figura sequente.

Primo p adiectiū cōparabile vel denominatiū. Exēplū Piger sedeo.

Egrotus parum dormio
Scriptura Flud? egressus sum de vtre matris z nudus reuertar
Virgilius Ignariz vic ciclopum allabūmur ozis

Expli.
Euoca.

Impli.
Quoqz mod
fit e uocatio
impli.

Die martis

Secdo p adiectum distributum oēs. cuncti. quisq̄s. vniuersi

Scriptura Tullius Virgilius Idem	Omnes gaudeamus in dño Oēs trahimur ⁊ ducimur ad scie cupiditatem Non oia possumus oēs Et leti cuncti celebremus honorē Quisq̄s es armat⁹ q̄ ad nos venit Inuente crucis festa recolimus vniuersi.	Exemplū de cuncti De quisq̄s De vniuersi.
---	---	---

Tercio per hoc relatiuum qui

Scriptura Virgilius	Gloria tibi dñe qui natus es de virgine Venite ad me omēs qui ꝑcupiscitis me. Sum pius eneus qui mecum fero penates. i. deos
------------------------	--

Quarto p p nomen ipe vel idem

Un qdam Scriptura Virgilius Idem	Si cōprandesco de cunctis ipe tacesco Ipsi non fecimus nos Ipe vitē repeto. Itē. ipe mortem manu inueniam Idem venturos nepotes tollemus ad astra. Intelligis tibi nos. vt nos ijdē tollemus. i. extollem⁹ ⁊c.
---	--

Quinto p participiū cuiuscunq̄s temporis

Scriptura Virgilius Idem	Valentes victum ⁊ amictum his ꝑrenti sumus Troiani dispersi iactamur gurgite vasto Ducelari portum intrauimus
--------------------------------	---

¶ Quero tibi. an hec sit ꝑgrua Petr⁹ scribo Si dicas q̄ sic. Qōtra. ē incōgrua Qd̄ pbo. nā suppositū ⁊ appositū discōueniūt i psona. Secdo p bo au toritate ꝑrisciani dicet⁹ q̄ h. appolloni⁹ scribo. ꝑriscian⁹ scribis. ē lo locisim⁹ Si dicas nō. Qōtra. dñr virgi. Eneas assus libicis crept⁹ ab vn dis Itē dñr Tereti⁹. Vos valete ⁊ plaudite Calliopi⁹ recē sui. Itē scrip. Peccatores te rogam⁹ audi nos ⁊c. De istis videat in alio ope ad logū

¶ Quarta regula est de ntō figurate p cōceptōem recto

Quarto ntūs regis figurate p ꝑceptōem. de quo datur talis regula

¶ Quarta regula q̄ ntūs regis a ꝑbo sub discōuenientia ꝑsone figurate p ꝑceptōem ꝑsonaz. vt Petrus ⁊ ego disputamus

Cōceptio ꝑ
sonarum

¶ Quero tibi. qd̄ ē ꝑceptio ꝑsonaz. Dico Cōceptio ꝑsonaz. ē mediata associatio. duoz suppositoꝝ. diuersaz ꝑsonaz ad ꝑbū ꝑlis nūci ꝑme vel scde ꝑsone qd̄ ꝑformat se cū ꝑsone ꝑcipiēte ⁊ nō ꝑcepta. Et ponit alexan. tria exēpla. vt ego ⁊ tu dam⁹ Ego ⁊ frat⁹ rogam⁹ Tu ⁊ frat⁹ dat⁹. vñ alex.

Personas sibi dissimiles conceptio iungit

Ac per et in medio positum conceptio fiet

Concipiens simile sibi vult verbum retinere ⁊c.

¶ Quare dicis mediata associatio Dico. qm̄ supposita in ꝑceptōe scāt diuersa. h. ꝑfectio vult copulare inter diuersa Quare dicis ad verbur ꝑ pluralis nūci Dico. qm̄ duo singularia copulata ꝑ et valēt nūcz pluralē

Dieta octaua

Da exemplū sacre scripture z virgilij

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Scriptura

Virgilius

Idem

Pater tuus z ego dolentes querebamus te

Tu puerq; tuus egregiam laudē refertis

Spitibus z peleas me cū diuellimur inde.

Ibi est pceptio indirecta Sicut hic, Petrus mecum disputamus, id est petrus z ego disputamus

¶ Quero tibi, an pceptio psonaz possit fieri inter duas tercias psonas ut petrus z paulus pdicauerūt Dico q nō, s; ē simplr pgrua p qntā regulā sup posita. Duo singularia copulata p et zc. Vel sic, pceptio cōiter capta, bñ fit p duas scias psonas, s; nō pprie capta, qz illa fit inf dissiles psonas

¶ Quero tibi, an pceptio possit fieri p vtrū. Dico q ista questio ē magis curiosa q necessaria Et rō de illa z multis alijs vide in alio ope Tu tñ in breui dic q nō Rō ē, qz in pceptōe psona papiens z psona pcepta debet reddere suppositū z regia pbo S; vtrū nō reddit suppositū nec regit a pbo, qd pbat, qz vtrū sp ponit absolute, vt pz p floristā z grecistā dicentē Tu semp quintū debes absoluere casum, sicut dictum est

De conceptione generum:

¶ Quero tibi, qd est pceptio genex Dico, est mediata associatio duoz substantiuoz diuersoz genex ad adiectiū pluralis numeri qd pformat z cū genere papiens z nō pcepto Vñ masculinū genus papiens femininū z neutrum z femininū papiens neutrum z nō e contrario

Et ponit Alexander tria exempla

Vir z vxor sunt iuncti thoro

Bos z iumentum sunt ligati ad presepe

Reges z plebsita sunt coacte p vim

Vñ alexander

At personarum generum conceptio fiet

Adiectiua tenet generis conceptio, masq;

femineum recipit et neutrum, nec retrouerte

Scriptura Iulianus apostata occidit gladio scros patrē z mrem donat
erentius Quesiuit mihi qpride, r. wielang, pat z mī mortui eēnt
uidius Dulciteri capri masq; venusq; dolis, i. mars z ven'erat
capri dolis mulciteri, i. fabri iouis

¶ Quero tibi, qle viciū ē in pceptōe genex Dico, q gen? pceptū discōue? Viciū in pceptōe genex

¶ Quero tibi, an pceptio genex possit fieri p oēs casus Dico sic, vt

regnant rex z regina pssimi in notatiuo.

otentia regis z regine pssimoz in genitiuo

eruo regi z regine pssimis in datiuo

onoro regē z reginā pssimos in accusatiuo

rex z regina pssimi in vocatiuo

itemoz a rege z regina pssimis in ablatiuo

Die martis

¶ An pceptio generis possit fieri p oia substantiua diuersorū generū. Ad B dico q nō. s. solū p illa substantiua diuersorū generū q fiant res aīatas vel seraras. Si autē substantiua diuersorū generū fēt res inaiatas aut nō seras. tūc ex illis nō pōt fieri pceptio generū. s. aut zeuma. aut regula in differētie. Exemplū. vt nō ē dicendū. panis ⁊ vinū sunt boni. s. sunt bona p regulā in differētie. Aut panis ē bon⁹ ⁊ vinū p scdaz spēm zeumarū. Aut bonū vinū ē ⁊ panis p pīmā spēm. vel vinū ⁊ panis ē bonus p terciām. **¶** Contra Alexander ponit pceptōem generū inter substantiua q fiant res inaiatas ⁊ nō seraras. Qd. pbo. nā exemplificat. Per vinū sunt leges et plebscita coacte. Dico. q alexander cepit hoc exemplū a Luciano in pmo q dī. Leges ⁊ plebscita sunt coacta ⁊ nō coacte. igitur zc.

¶ Quinta regula de ntō figurate p plemplim recto.

¶ Quinta regula ē. q ntūs qūq; regit a pbo sub discōueniētia nūeri psonae ⁊ vtriusq; figurate p. plemplim. vt nos studem⁹. vn⁹ bñ ali⁹ male. ibi.

Disiungit regūnen quod iungerat ante prolemplis

Hi metunt aliū dominos. aliūq; magistros

**Definitio pro
lemplis**

¶ Quero tibi. qd ē. plemplis. Dico. ē pgrua pceptio totū grāmatica lis cū pbo vel adiectiuo. qd postea p pres figurate diuidit. Exēplū text⁹. Hi metunt aliū dños ali⁹ magistros. Hoc ē. plemplis fit. qn pgrue paccipiunt suppositū ⁊ appositū in plurali. ⁊ sequunt⁹ duo nī singulares.

¶ Nota totū grāmaticale ē dictio casual plural nūeri. aut collectia singular nūeri. ⁊ capī cōiter vt se exēdat ad gen⁹ logicū. ad totū itēgle zc.

**Viciū in pro
lempli**

¶ Quod ē viciū in plempli. Dico. viciū ē q pres grāmaticales discōn uenit cū pbo vel adiectiuo in aliq; accīte respectiuo. hoc ē vel in nūero vel in psona zc. Rōnes excusantes sunt vt sup⁹. Hora q. plemplis etiā fit respectu adiectiuī sub discōueniētia generis nūeri vel vtriusq;.

Scriptu. Vidit duos angelos. vnū ad caput. aliū ad pedes.

Scriptu. Dic vt hi duo filij mei sedēat. vn⁹ a dextris ali⁹ a sinistris.

Virgili⁹. Couenim⁹ ambo. tu calamos iflare leues. ego dicere p̄sus.

Terenti⁹. Curem⁹ equā vterq; p̄re. in numero ⁊ psona. t. tu curabis vnā p̄rem ⁊ ego alteram.

Et est ibi plemplis implicita. que fit qñ vel totū vel pres vel ambo siml intelligunt. Et est sile in scriptura. vana loquuti sunt vnusquisq; ad p̄p̄m suū. Alter alterius onera portare.

¶ Quero tibi. an hic sit plemplis. Dico. nō. s. p̄fecta alia p̄fecta alia imp̄fecta. Sonor ali⁹ vor alius nō vor. Dico. q ē simplr pgrua p regulā sextā de adiectiuīs p̄titiuis. Nā ali⁹ a um ē adiectiuū p̄titiū ⁊ regit grām pluralem sub pueniētia generis. Contra. ibi ē. plemplis. qd. pbo. qñ ibi ē p̄acce pio totū grāmatica qd postea p pres diuidit. Dico. q tota definitio nō

uenit ei. nā ibi in p̄bū vel adiectiuū. ei. q licet ibi sit pl

¶ Sexta

¶ Sexta regula

vel p̄one vel vtri

¶ Quero tibi. qd

bus. p̄grue p̄struc

p̄one. aut sub discō

Hi pperant ⁊ ego

Aut quod pro

Hi pperant

¶ Quero qd ē v

p̄ casus extra cap

p̄tra regulā supp

it respectu a diec

in ḡnere vel nūer

Ratōnes excus

¶ Quero tibi. qd

medio vel sine fit

quā ponit in p̄nc

¶ Sexta spēs est

¶ Tercia spēs est

a cum p̄p̄mo

Exempla

Eadem

pat

¶ Quā quo casu v

calū magis p̄p̄m

pleni sunt celi ⁊

¶ Contra Ego

Dico. q fallit qñ

ibi.

Don

Anima

Tam.

Talem

Sap.

Nos qu

q̄ p̄p̄is p̄bū

Dieta octaua

uenit ei. nā ibi nō ē p acceptio totius cū pbo vel adiectiuo. cū ibi non sit pbi vel adiectiu. nec totū diuidit figurat. cū ibi nō sit viciū. Aliter p dicitur. q. licet ibi sit plenis loquutionis. nō tñ pstructionis

¶ Sexta regula de nō figurate p zeuma recto

¶ Sexta regula. nōis casus qñq. regit a pbo sub discōuenientia nūeri vel psonae vel vtriusq. figurate p zeuma vt ego scribo z petrus. ¶ Quero tibi. qd ē zeuma Dico. est mediata reductio pbi vel adiectiuus. pgrue pstructi ad casus extra captum sub discōuenientia numeri vel psonae. aut sub discōuenientia generis. numeri. vel vtriusq. Exemplum. Hi properant z ego. ibi

Definitio zeumatis

Aut quod proposuit extra sumendo reducit
Hi properant et ego. tu ludis z ille sedendo

¶ Quero qd ē viciū in zeumate Dico. qñ zeuma sit respectu pbi viciū ē casus extra capr. discōuenit cū pbo in nūero vel psona vel i vtroq. qd ptra regulā suppositi z appositū. vel ptra regulā Vult intrāstio Sz qñ respectu adiectiuū viciū ē. q. casus extra capr. discōueniat cū adiectio in genere vel nūero vel in vtroq. qd est ptra regulā adiectiuū z substātiuū. Rationes excusantes sunt breuitas sermonis z cōmoditas merri. ¶ Quero tibi. qd sunt spēs zeumatis. Dico tres. vñ florista. Principio medio vel fine sit ista figura. Prima spēs zeumatis est. qñ pbi vel adiectiuū ponit in principio orōnis ita vt pueniat cū proximo casuali

Viciū in zeum

De verbo	disputant socij mei z ego.
De adiectiuo	sanus est pater z mater.
¶ Scōa spēs est. qñ verbū vel adiectiuū ponit in medio	
De verbo	socij mei disputant z ego.
De adiectiuo	pater est sanus z mater.

¶ Tercia spēs est. qñ verbum vel adiectiuū ponit in fine. ita q. sit puenit cum proximo casuali.

Exempla socij mei z ego disputo
eadem pater meus z mater est sana
¶ Qñ quo casu verbū vel adiectiuū debet se pformare in zeumate Dico casu magis ppinquo Vñ florista Personā verbi des semp. pprimiori. pleni sunt celi z terra. pater z mater est sana
¶ Qñtra Ego sicut fenū arui. ibi arui puenit in psona cū remotiori. Dico. q. fallit qñ sit cōparatio p sicut. quasi. vel nisi zc.

Da exempla

¶ Sal. Montes sicut cera fluxerūt Ego sicut fenū arui.
¶ Anima mea sicut passer erepta est
¶ Eren. Talem filium nulla nisi tu pareret
¶ Erip. Nos quasi senes leuiores pugne cursum recipimus.
¶ qñ exēplis pbi z adiectiuū nō pueniūt cū casu mag. ppinq

Die martis

Da exempla p̄me sp̄ci ex scripturis z poetis

Scriptura	Quoniam orabas tu z nuntius tua sara obruli zc.	in p̄sona
	Erit signa in sole z luna z i tris p̄ssura gēuū	in numero
Psal.	Pleni sunt celi z terra gloria tua	in genere.
	Repleti ē gaudio os nost̄r z lingua n̄ra	in genere.
In euāgelio.	Turbat⁹ ē rex herodes z ois hierosolia cū eo.	in genere.
	Assumpto petro z duob⁹ filiis zete dei	in numero.
Virgilius	Egregia p̄o laudē reportas tu z puer tu⁹	in p̄sona
	Tacet ois ager pecudes p̄icteq⁹ volucres.	

Da exempla sc̄de sp̄ci

Scriptura	In duob⁹ mādatis tota lex pendet z p̄phe	in numero.
	Sancti tui dñe florebūt sicut lilii	in numero.
Pau. i epla	Hebrei sunt z ego	in p̄sona z numero.
	O melitree caper tibi salu⁹ z hedi	in numero

Da exempla terciē sp̄ci.

Scriptura	Laro z frater noster est	in genere.
	Tauri mei z altitia mea sunt occisa	in genere.
Virgili⁹	Dulces exuuiē dū fata deusq⁹ linebat	in numero.
	Hic illius arma hic currus fuit	in numero.
Idem	Atq⁹ deos atq⁹ astra vocat crudelia mater	in genere
	Conseruare libros fortunatq⁹ vestras	in genere
Licero	Uxor z literi inuenti sunt	in gñe z nūero.

Septima regula de supposito
figurate per antithesim recto.

¶ Suppositū quādoq⁹ regit a verbo sub discōuenientia rectitudinis figurate p̄ antithesim, vt vitē est vestra quam statuo. ibi accūs vitē red dit suppositum z ponitur loco n̄ri v̄bs Unde florista.

Antithesim casum demit ponens alienum

Urtem quam statuo. simul om̄is qui venit ad me

Per ealem discē quodcūq⁹ cadens variare.

Antithesis ¶ Quero tibi. quid ē antithesis Ego distinguo Antithesis p̄p̄te capta fit. quando casus ponitur p̄ casu. vt vitē quam statuo zc. Sz antithesis generalē capta fit quando vnum accidens ponit p̄ alio accire. scz genus p̄ genere. numerus p̄ numero zc. Et sub ista ponunt oia impedimenta p̄gruitatis. z om̄es orōnes nobis p̄hibite Et quō noscam Dico. om̄es ille in quibus est breuiloquium

Da exempla sacre scripture z poetaz.

Numerus p̄ numero	Scriptura	Plurima turba strauerūt vestimēta in via
	Idem	Dis israel plangebant eum
	Virgilius	Pars gladios stringunt
	Terenti⁹	Uterq⁹ exempla in te edent.
	Scriptura	Sermouem quem audistis nō est meus

Dieta octaua

- Casus** **Scrip.** Iesum quē queritis nō est hic
p. casu **Plal.** Dis q̄ venit ad me nō eijciam foras.
Virgi. In puerendo dñs captiuitatē syon zc.
Tereti. Urbem quam statuo est vestra.
Scrip. Eunuchū quē dedisti nobis quas turbas fecit.
Ben^o p. gñe **Scrip.** Multa talia vidit oculus meus z fortia
In Joh. Horū grās p. abtō his.
Virgi. Duodecim mīlla signari
Scrip. Sens hec q̄ nō nouit legē maledicti sunt
Virgi. Generit pars visuri eney das .i. trojanos. z ps
 certare parati.
Perfo. p. pso. **Scrip.** O aqua benedic dño q̄ sup celos extat
Virgi. Nos pauidi trepidare metu. p. nos pauidi trepi
Dodus damus ex timore
pro modo **Tereti.** Ego sedulo negare factum z ille instat factū. pro
 ego negabam

Ira quoq; tempus pro tpe. vnus gradus pro alio gradu
 Hora q̄ oēs dicte orationes z similes sunt nobis phibite. vt patez
 bit pulcre ad lōgum in alio opere

¶ Contra. poete vntur talib; orōnib; ergo z nos possum^{us} vñ Dico. mul
 ta metrozū gza licuerūt poetis que nobis nō licent

¶ Contra etiā doctissimi viri in stilo soluto z nō ligato vsurpant has orō
 nes et dicūt eas elegāntissimas q̄ sequūtur

Cicero Aliquid quos trulit sapiones z metellos tāte
 fuerunt opinionis z glorie.

Quintilianus. Timeo ne quos porrexerim abos venena fiant.
Terentius Quas credis esse has nō sunt vere nuptie

¶ Dico qñ relatiuū preponit suo aīcedēti sicut in dictis exēplis. tūc ora
 tiones sunt elegātes z nobis imitāde. Qñ pō ecōtrario aīcedēs pponit
 relatiuū sub discōueniētia ei^{us} cū pō sunt nobis phibite z fugiēde. sicut
 pz in pceptis elegātiarū. z supra in regula oratorū de supposito z apposito

¶ Quero tibi an hic sit antithesis Aliq; putassem vt studiū meū z cura
 quā p tua salute suscepi magis in te possit cumulari Et videt q̄ sic. qz res
 latiū singulare videt poni p. plurali Dico nō. sz ēibi tertia spēs zeuma
 ris respectu relatiui quā qd pformat se cū substantiū magis p. p. in quo. s.
 cura. Et posset hoc idē dici p. regulā indifferētie. ponēdo relatiuū in neu
 tro genere z numero plurali. sic nunc putassem vt studiū. meū z cura q̄ p
 tua salute suscepi zc.

De absolute sēp casuum.

Inuenies rectum quandoq; regente solutum

¶ Postq; determinatū ē de regimine nti septē regulis. sz duab; p. gñe z
 qñq; figurare Hic ostēdit q̄ pacto ntis ponit absolute. hoc est sine regere
 Regula est q̄ ntis casus qñq; ponitur in oratōe absolute. hoc est sine ver
 bo psonali expreso. vt glā tibi dñe. Pax vobis Si querat. vñ reguntur

Die martis

ibi gl'a et pax Dico nō regūtur sed ponuntur absolute Quare qz ibi non est verbū psonale Quare nō ponit pbi. Dico ppter breuitatē sermonis Sz qro nōne possit ibi subintelligi pbi Dico sic Qd ē illud Dico pbi substantiū ē fuit. erit. sit. put sentētia requirit Per quā regulā Dico alex. hī

Auctoritatis verbū substantiū petis extra

Ut gloria supple sit tibi dñe Pax supple sit vobis Qñqz intelligitur aliud verbū. vt benedicite Rñdetur dñs. ibi intelligitur benedicat

Quid. nūquid nō ecōtrario in verbo intelligitur ntūs. Dico sic.

Primo in pbiis pñme vel scēde psonē intelligitur ego nos tu vel vos

Secūdo in verbis excepte actōnis intelligit deus vel natura.

Tercio i ubi pbiis aut. dicat. vocat. p dicit. famat. et libi itelligit hoies zc.

Quero tibi. an oēs casus pñt poni absolute Dico sic. qd pbo. qz oē pñt pñt absolute a posteriori. sed sex casus sunt priores suo regimine. qñt ab illis absolute Quot modis pñt poni absolute Dico duobus modis scz cā breuitatis. et cā relatiōis Cōtra. ntūs ponit absolute sex modis. vt pbat p illa metra Absolutū rectū dubiū bñitasqz relatiū Atqz supscriptū numerū titulū sup adde zc. Dico q ntūs in generali nō ponit absolute nisi duobus modis. In speciali forte sex Vel dic q alij modi reducūt ad eā bñitatis

Exemplū de ntō. Causa breuitatis. bona dies vob. pax huic domui. Gloria tibi domine

Exemplū de gto Causa certe relatiōis fiende vt Sancti petrus ipse fuit p mus summus pontifex

Exemplū de dō Causa breuitatis Ibo parisijs post natiuitatē. añ pascē subintelligit ly festum

Exemplū de dō Causa certe relatiōis fidei vt i purgatorio de gētū misereor eoz

Exemplū de dō Causa breuitatis vt pax vobis. gloria patri et filio et spī ritui sancto Pax hoibz bone voluntatis

Exemplū de dō Causa certe relatiōis fiende. vt habitantibz in regione vñs bre mortis lux orta est eis

Exemplū de dō Causa breuitatis vt Ecce patrem. diij vestra fidem

Exemplū de dō In scrip. Vēntē sanctū spontaneam honorē deo zc.

Exemplū de dō Teren. Ego ne illā. que illā. que me

Exemplū de dō Causa certe relatiōis. vt ver z estare tu plasmasi ea.

Exemplū de dō Utūs fm grecistā et floristā semper ponitur absolute.

Exemplū de dō Causa breuitatis. vt qbz pñt pñt oratio pfecta Rñdetur duobz nomine et verbo In respōsione om estres ablatiui ponuntur absolute

Exemplū de dō Causa certe relatiōis. vt summo bono fruendum est ipso

In omnibz dictis ē absolutō cōmuniter dicta. nam explicite ponuntur absolute et implicite possunt regi.

Nōta q duo ablati positi in designatiōe psequēte ponunt absolute absolute pñtōe pñt dicta. vt sole oriēte dies fit. q nec explicite nec implicite regūtur.

De carentia rectoris.

Quero tibi. q ē dñia inter casum q ponit absolute et q caret rectore Dico. casus q ponit absolute ponit casualiter et apñt nat' ē regi ab aliq sub

intellecto Sz est apñt natus Etā absolutio

Tres casus

Quero tibi

no pio quo not

Regula gen

castronū simpli

Aut in qro. et h

natois singular

Aut in actō

fract londoni

vt dñt noster

Verba qu

noia cūctatū

dedinatiois fin

mus humus

Et rectore

Lum nullu

Sit numer

Exemplū. x

italia et london

Si supra noi

arēt rectore in

remone. et nō

Sernat id

Nomen pl

Verba

nomina ciuit

mus hum' et

equat. q nau

Seperegen

Rulqz dom

Verba ma

pro noia ciu

mus. humus

mus. Rñd car

Atqz loci no

Roma mili

Reperit a

Dieta octaua

Intellecto. Sz casus q caret rectore nō ponit casualit sz aduerbialiter. z nō est apertus natus regi. nec explicate nec implicite in qtu aduerbialiter ponit. Etia absolutio fit p omnes casus. sed carentia rectoris p certos.

Tres casus carent rectore. Suis actus abltis.

Quero tibi. an oia nomina carent rectore in illis tribus casibz. Dico nō. pro quo nota regulam istam.

Regula generalis. Sola ppria nomina ciuitatū villarū villagiorūz castrorū simplicis figure carent rectore.

Aut in gto. z hoc respectu verbi quietis in loco si sint prime vel scde declinatōis singularis numeri. vt fui rome. studui louanij.

Aut in actō respectu sibi motus ad locū. vt pater meus iuit romam z frater londoniū. Aut in abltō respectu sibi motus de loco. vel p locum vt dux noster venit louanio bruxellam.

Verba quietis in loco. et hoc interrogatiū vbi requirit in gto ppria nomina ciuitatū villarū villagiorū simplicis figure. si fuerint prime vel scde declinatōis singularis numeri. Et requirunt in gto ista tria appellatiua doctōis in gto. mus humus z milicia. vt vult alexander.

Et rectore caret gtijs sepe localis.

Cum nullum motum designat. dum precuntis

Sit numeri nomen. et prime siue secunde

Exemplū. vt pater meus qui iam semp est domi fuit rome z padue in italia. z londonij in anglia.

Sz si ppria noia villarū fuerint terciē declinatōis aut pluralis nūeri. illa caret rectore in abltō. vt plato studuit athenis. z nō athenarū. rex se tenet vernone. z nō vernonis. vt vult alex. ibi.

Seruat idem verbum sine motu dum societur

Nomen plurale vel cui sit regula terne

Verba motus ad locū et hoc interrogatiū q requirunt in actō ppria nomina ciuitatū villarū villagiorū. Et ista quattuor appellatiua. rus. doctus. humus. z milicia. q actus caret rectore. vt q pater tuus misit nūciū. q egrauit. q nauigauit. Rūdet venetias. romā. londoniū. traiecit vt dr alex.

Sepe regente loci nomen caret vt babilionem

Rusq domum vel miliciam. rex vadit hummumq.

Verba motus de loco et hoc interrogatiū vnde requirunt in abltō ppria noia ciuitatū villarū villagiorū. Et ista quattuor appellatiua rus doctus. humus. z milicia. q abltis caret rectore. Exemplū. vnde venit pater rectoris abltō tuus. Rūdeatur colonia vel leodio. vt alexander dicit.

Atq loci nomen quandoq regente carebit.

Roma milicia vel humo vel rure domoq.

Rex venit. atq means tē.

De carentia rectoris in accusativo.

De carentia rectoris in accusativo.

Die martis

Verba motus p locū et interrogatiū qua regnūt spūa noia in ablati
Sed melius ē illa ponere in actō mediante ppositōne p ppter pusionem
vitandā. vt dux venit bruxella p mechlīniam antverpiam.

Contra. dicit Terentiū? Nūq̃ tā mane egredior neq̃ domū vesp̃erū reuertor
qn te videā fodere. ibi vesp̃erū caret rectore in dō. Ita et Cicero. qd̃ q̃cūq̃
die dixerim. fecerim. cogitaueris. memorabor vesp̃i Dico q̃ vesp̃i nō ē ibi
dñi. sed gr̃i calus a vesp̃ vesp̃erū vesp̃ero. Qd̃ pbo p virgiliū primo geor̃
gicorū dicentem. qd̃ vesp̃erū serus vesp̃at. ibi nō serū sed serus in masculino
Sed vesp̃erū terciē nō est mascu. sed neutri. Et caret rectore ille gr̃is vesp̃e
ri sicut ille gr̃is vesp̃ere positus in antiphona pascale De quo alexander
ibi. Vesp̃ere pascale hoc poni more videbis

Die mercurij secunde hebdomade Dieta nona

De verbis regentibus gr̃m

In ista dieta ponit lex regule de verbis psonalibz regentibz gr̃m. primo
ponit materia et numerus p̃borū impersonalū actiue et passiue vocis et cor
regimen qnq̃ regulis Postremo regimē dñi a p̃bis duabz regulis cū ea et
practica tene notanda Recapitulatio parua

De nominibz substantiuis regentibz gr̃m supraposita est vna regula

De adiectiuis regentibz gr̃m posite sunt regule quattuor

De p̃noibz regentibz gr̃m posite sunt regule quattuor

¶ Quero tibi. q̃t sunt regule de p̃bis regentibz gr̃m post se Dico q̃ s̃z sex

Prima regula

Verba recordatōis et verba obliuionis p̃nt regere gr̃m vel actm̃. Ex
empla vt homo gr̃atus recor̃dari debet beneficiū sibi factorū. vel tenet
cia sibi facta. vnde Alexander

Additur oblitus meminī memor atq̃ recor̃dor

Scriptura	Reminiscere dñe miserationū tuarū
Sapiens	Demento creatoris tui in diebz iuuentutis tue
Scriptura	Demento mei dñe dū veneris in regnū tuum
Gregorius	Cū prioris vite recolo q̃si post tergū oculū ducit suspiro
Augustin⁹	Percutit hac pena peccator. vt moriens obliuiscatur sui qui dum viueret oblitus est dei
Virgilius	Nō me meminisse pigebit elisē. i. didonīs. dū mēor ip̃e mei
Terentius	Si quicq̃ turpe feceris faciā vt huius loci. diei meiq̃ semper memineris.

Pauci sunt	Recordari atus sum	Memini verbū defectiū
	Reminiscor caret	Obluiscor oblitus sum
	Recolo. iiii	Memor aris atus sum

Quero tibi vñ regunt isti gr̃i aduentū ip̃is. diei. quando dicat

Terentius	Cum eius aduētū mihi venit in mentem.
Cicero	Cum eius temporis mihi venit in mētē
Hieronymus	Cū hui⁹ diei mihi in mēte venit nō solū nō p̃moueor. vt n̄ etiā toto corpe p̃horresco. et loquor de extremo iudicio

Dico s̃m p̃sianū q̃ ibi ē aliotheca vel antithēsis. eo q̃ gr̃is ponit loco n̄i

Verba plen
in gr̃o vel in ab
ticiōū vel sub

Plenus ino

Pauper ego

Sed careo
Scriptura

Salomō.
Virgilius
Olepus.
Terentius

Transitua
plenitudinis

Neutralia
plenitudinis

Verba acc
actm̃ cū gr̃o ve
ppter hūmā

Accusant q̃

Nora regu

sua et hoc ver

ti Ideo agit i

Scriptura

Quidius

Qualiter?

Flonista.

En quidā

Sunt arciter

ago. p̃mno. acc

crepo insum

Ista duo s̃m

gr̃m vel dñi

antithēseri s̃m

Dieta nona

Secunda regula.

Verba plenitudinis et verba inopie sunt regere illa plenitudinem et inopiam in gratia vel in ablativo. ut pauper repletus calamitatum vel calamitatibus eget sub fidiorum vel subsidij. Unde excipit careo quod solum regit ablativum. ibi

Plenus inops casum dant sextum siue secundum.

Pauper egenus inops vino vel panis egebit.

Sed careo iungo casu tantummodo sexto

Scriptura Bonorum meorum non eges domine.

Salomō. Ite horrea tua implebunt saturitate et vino
Ipsa deliciis affluit cum principibus qui replent domos auro et
Urgilius. Implentur veteris bacchi pinguisque farine (argeto)
Allopus. Nemo sibi satis est eger omnis amicus amico
Terentius. Quasi tu huius indigeas patris

Impleo	Glacio
Repleo	Spolio
Refarcio	Denodo
Saturo	Orbo
Oito	Depauperor.
Locupletor	Depopulo.
Neutralia.	Egeo
plenitudinis	Indigeo
Affluo	
Abundo	
Neutralia	
inopie	

Tercia regula

Verba accusationis laudationis damnationis et horum contraria sunt regere actum cum gratia vel ablativo qui resoluunt per propter. ut arguo vel accuso per propter furti. propter furtum. ut dicit alexander. ibi

Accusansque modo damnans ve locatur eodem

Nota regula intelligit de actibus que regunt actum cum gratia. Scilicet eorum passiva et hoc verbum ago regit gratiam vel ablativum. ut iohannes accusat a socio furtum. et ideo agit iniuriarum contra eum

Scriptura. Dore turpissima perdemnabunt eum.
Quidius. Parce tui varere sceleris danare cupido
Gualter. Muneris accepti iudex arguitur iniquus
Florista. Arguo te sceleris accuso te sequitatis
Qui quida. Quid me infumulas avaricie. i. incusas. ingeris
Sunt circiter octo decem Damno. purgo. muleto. pmedo. laudo castigo
ago. punio. accuso. arguo. vitupero. incuso. reprehendo. punico. excuso. in
crepo. infumulo

Quarta regula

Ista duo verba deponetalia misereor et domino et miseresco sunt regere gratiam vel deum. Iuxta illud. Sunt duo verba quibus gratiam siue deum adiungas vel huiusmodi seculi dominari.

Die mercurij

Scriptura Qui miseret pauperis fenerat dño. i. lucrj duplex capiet
 Miserere mei deus
 Quō miseret p̄ filiorū miseratus ē dñs timentibus se
 Sctā trinitas vn⁹ de⁹ miserere nob.
Virgilius. O miserere laboz rātoz. miserere animi nō digna fess
 rentis. i. nō digna patientis
Quidius in epi. O virgo miserere mei. miserere meozū
Virgilius O vos superi queso. archadij regis miserefcite.
 Exemplū de dominor.
Plal. Quis dominat tui in dijs dñe. ibi regit grm
 De dñō Tu dominaris potestati maris
Differūt. Misereri scā de miseratus sum. regit grm vel dñm Et p̄tinet p̄
 prie ad deū. licet qñq ad hoies vsurpetur.
 Miserari p̄me. atus regit solū actm z spectat ad hoies Virgili⁹ O sola
 dido infandos troye miserata labores es Itē num miserat amētan ē
 Miseret ipsonale miserū ē. regit actm cū grō vt paup̄at tue me miserz

Quinta regula

Omnia p̄ba cōtractus z appiciadi actiua. i. q̄ significāt emere. v̄dere
 tapare zc. p̄nt regere actm nō cū oibz grīs s̄ solū cū istis q̄tuor tāti quāti
 minoris z pluris. z eoz p̄positis. vt tāti dē tātiliter quātiliter. Et eorum
 passiua regūt istos grōs cū suo casu p̄prio. s̄z cū abltō mediāte a v̄ ab Sz
 regūt p̄cium certū sp̄ in abltō vt parebit

De actiuis. vt v̄didisti domū tanti quanti nuper emi
De passiuis. vt a me domus vendit tanti quanti empta est
 Si queras qua regula alexandri. da mihi si hales.
 Quero tibi. an ista sit p̄gna. quāto v̄debas hūc librl. quāto p̄stat hec
 papyrus Dico q̄ nō. p̄bo qm̄ p̄ba p̄tract⁹ aut p̄ba p̄ciadi nō regūt istas
 dictōes tāti quāti plus z minus in abltō sine adiūcto. s̄z in grō. vt quāti
 v̄debas z quāti p̄stat. vel cū addito q̄nto p̄cio. quāta summa emisti hec
 Contra dicitur vulgarissima metra. Quāti vel quāto cōstat res q̄rere de
 tes Tanti vel tanto p̄stat r̄ideat alter Dico q̄ illa metra nō sunt autēti
 ca. z ideo negāda Quare hoc q̄ p̄tradiat eloquētissimozū z doctissimozū
 rum scriptis. Que sunt illa. do tibi.

Scriptura Nonne multis passcrib pluris estis vos
In actibus Petrus ait. Dic mihi mulier si tāti agrū v̄didisti
Augustin⁹ Regnū celozū tanti valet quanti es
Terentius Quanti empta ē Quanti dos est. z nō quanto
Quidius in epi. Hec priamus tanti totaqz troya fuit
Iuuenalis Balnea sexcentis z pluris porticus empta est
Licero. Nō pluris v̄ndo q̄ alia fortasse etiā minoris.
Quidam Homo locuples emit tanti quāti pithias voluit
Esopus. Quilibet est tanti munera quāta dedit.
Licero Et tātidem estimasse quantiliter sacerdotem

Ecce q̄ pacto iste dierōes p se capte sp̄ ponunt a p̄batissimis viris i grō
 et in abltō qd̄ summo p nobis iūitā dū ē. z h̄ respectu p̄bonū p̄tractus

Urt
 Qmo em em
 Qndo vendi
 Auctionari ac
 Qmo veni u
 Ampli. vt qu
 Trare aut a
 Appiciare a
 Scriptura App
 lum ab eis. tū
 Licet an us
 Conducere r
 Locare aut ac
 Valere in v̄
 Costare itri i
 hoch Aur cū ad
 Lico sub o sig
 bum neutrū pass
 Licoz sub o
 mibi q̄ me nō esse
 pegi. z pauca ali
 Quero tibi. v
 Lico pmo. q̄ p
 regūt in grō. vt iup
 emi sp̄ in abltō. p
 palot auri argenti
 blō. qd̄ probat p
 p̄ciū p̄ciū v̄
 Scriptura
 Scriptura
 Virgilius.
 Scriptura
 Valerius
 Quero tibi. si q
 vt r̄spōden. Dico
 pluris aut minor
 blō respectu v̄
 Terentius
 Prius.
 Licero
 Arguit dum
 p̄ciū z r̄spōndim
 gūla de v̄nto ga

Dieta nona

Verba appreciandi vel contractus sunt

Quo emi emp tū kauffen Coparo aut atū idē Mercor atus sum. idē
 Glendo vendidi itū. verkauffen Glundo venūdedi atū. idem
 Auctionari atus sum. verkauffen hoher zugelen
 Gleneo veni ui vel ij venū. ich werd verkaufft
 Exemplū. vt quinqs passeres asse veneūt. i. vendūtur
 Traxare aut atū. schetzen werden oder louen Estimare aut atū. idem
 Appreciare aut atū. idem Appreciari atus sum. idem
 Scriptura Appenderit mercedem meā triginta argēteis q̄b appreciat?
 sum ab eis. teu. ich ward geschetzyff dzyssig pfennig
 Licitari atus sum kaufflügen. Insto itū itū. dingē. Inde institor
 Conducere et cū. lihen Inde conductō z pductor
 Locare aut atū. verlyhen Inde locatio z locator
 Valere ui itū. wert sin Inde valor precium incertū
 Costare itū itū. querit de precio. vt quātī pstat. teu. wie kostlich oder
 noch Aut cū addito quanto precio constabit
 Licco sub o significat passue. teu. ich werd gebrysen oder geerdet vers
 um. neutriū passuum
 Liccor sub o significat actiue. ich byrse oder ere Breccia Nō licet esse
 nbi q̄ me nō esse licetur Sūt adhu c Adico fencor pacifcor pāgo. pe
 degi. z pauca alia sed pro pueris ista sufficiunt

Quero tibi. verba appreciandi vel contractus in quo casu regunt precū
 Dico primo. q̄ precū incertū significatū p tantū quātī minoris z pluri
 gūt in grō. vt supra. pbat p multa exempla Dico secūdo q̄ regūt precū
 erū sp in abtō. Dico tercio q̄ precū incertū aliud a dictis quattuor. vt
 alor aurū argentū multū parū precium summa z similia etiā regunt in
 oltō. qd probat p quartā regulā alexandri ibi. Verbū materiā causam
 aciū precū verē. Et probat auctoritate sic.

Scriptura	Quamuis ducentis denarijs panem
Scriptura	Hoc vngentū potuit venūdari trecentis denarijs
Virgilius.	Exanimū corpus auro vendebat achilles
Scriptura	Empti estis precio magno.
Valerius	Magno vbiqz precio virtus estimatur

Quero tibi. si questio fiat in grō. vt quanti emisti libz In quo casu de
 respōderi. Dico. si respōdeat precū incertū. ponat in grō. vt tanti emi
 pluris aut minoris emi Sed si respōdeat certū. illud semp ponatur in
 grō respectu verbi. hoc probatur

Terentius	Quanti empti est Rūdet. xx. minis vel denarijs
Plautius.	Quanti empre Paruo Quātī ergo assibz octo
Licero	Quanti addictus est Rūdet mille nūmum. i. millenario nummozū p syncopam.

Arguit dum querit. quanti empta ē. z rūdetur assibz octo. ibi iterro
 tiū z responsiū discōueniūt in casu. ergo nō est cōgrua. Dico q̄ illa
 regula de interrogatiō z respōsiō fallit qn nomē vel x̄bū p regere ean

Die mercurij

dem dictione in diuerso casu. sic est hic. nam pba emedi z vendedi regit
pccu incertu in gro. z pccu certum in ablatiuo.

Sexta regula

Ista quatuor verba. facio pcedo curo z estimo possunt regere actum cum istis
grtis rati qti minoris pluris Itē eq boni flocci nihil magni pui multi zc.
De facio Terentius Lerte chreme istud equi boniqz facio
Dependo Cicero Quati quisqz seipm facit. rati fiat ab amicis
Terentius Aut hoc tibi doleret. aut ego istud factu nihil
pedere Unde quida comicus ait Irrideant vt liber. quos
minoris pendo qz floccos indumeti mei
De curo Terē. Tu forte qd de me fiat pui curas. dū illi pulus zc.

Verbu imp/
sonale

De impersonalibus

Quero tibi. qd ē pbi impersonale Dico. qd solū plural p tēcias psonas
Et terminat in t vel in tur Exemplū vt placet placebat placuit placuerat.
placebit zc. Regit legebat lectū ē vel fuit lectū erat vel fuerat leget zc.

Quero tibi. an pbi impersonale possit regere suppositū ante se. Dico q
nō. pbo. qz suppositū z appositū volūt puenire in numero z psona. sed pbi
impsonale nō habet numerū neqz psonā. Neerō ē solubilis

¶ Secūda ratio. pbi impersonale ē inuētū vt actus verbi exprimat sine sup
posito. ergo nō possunt regere ante se suppositum Consequētia probat. qz
hoc esset ptra finē impersonaliū. nam sicut finis pborū psonaliū ē vt actus
verbi exprimat cū supposito. vt ioh ānes pugnat in foro. ita finis pborū
impsonaliū ē vt actus exprimat sine supposito. vt pugnat in foro. laborat
in agro. de isto patebit in opere maiori ad longum.

Dirisio verbi
impersonalis

¶ Quero tibi. qduplex est pbi impersonale Dico duplex. actiue vocis qd
terminat in t. z teutonizat p hat. z regit infinitiū post se. vt placet studet
re. teuto. hat es dir geliebt zu studirē. Aliud ē passiue vocis qd terminat
in tur. z teutonizat p men. vel p der vult nō sequere infinitiū. vt pullat cā
panas. teu. me lut die glockē. vlpullat a custo de. vurt gelut vō de custor

De numero et regimine impersonaliū actiue vocis

¶ Quero tibi. quot sunt impersonalia actiue vocis z quem casum regunt
post se Dico arciter. xxiiij. quorū tria regit grm. xij. regit dcm. quartu
or actm tm. qnqz actm cū grō De quibz sunt regule quattuor De impso
nalibz passiue vocis regula bñmembzis vna

Impersonalia actiue vocis regentia genitiū

Inter est et iunge demas pronomina quinqz

Interit regis vt regnum iure gubernet

Regineqz refert vt viuat crimine pura

Est intellectum pro pertinet additur istis

Est patris matrisqz pie succurrere nato.

¶ Prima reg
regit post se o
co qz regit ab
¶ Quis exp
Regine ref
Est patris
Boetius. D
Quare nō
terest dicere.
docillimoz vi
Terentius

Idem

Valerius

Licero

Qua rō mou

De interest

regit grm. sed

ibi impersonali

¶ Quot mo

p pñs et sic

citoni doctor

post se Theren

terest. Tercio i

nois. vt hāto

Quarto capif

clericor. intere

De refert.

ginta denario

¶ Quot mo

Primo pfo

nunc est verbu

Secundo i

ci. vt regine ref

Tercio imp

¶ Nota qz inte

gn parui canel

minime multu

De interest

De refert

De refert

De est

¶ Quero tibi.

Primo perso

nois. Dico omi

quando daturu

Dieta nona

¶ Prima regula Ista tria pba ipsonalia actiue vocis interest refert z e regit post se oem gtm mudi pter istos qnqz mei tui sui nostri z vestri. lo co qz regit abltos possessiue p feminini gnis. scz mea tua sua nra z vra. Quor itz exēpla text? Dico tria. Da illa Interest regz gubernare regnū.

Regine refert vt viuat pma crimine

Est patris z matris vt succurrat nato suo.

Boetius. Disertimi ingenij est semp vti inuentis z nuncqz inueniendis

Quare nō p dicit mei tui sui zc. interest dicere grās. sz mea vel tua ins rereft dicere. quō pbabis hoc. dico auctoritate z exemplis poetarum z doctissimoz virozum

Terentius Dea nihil refert dum potiar modo. reutonicum

Sich enru wet nter vff das ich sye mag gebrochen.

Idem Sed tua nō refert pcontari desine.

Galerius Dea nihil refert humi ne vel sublimē putrescam.

Cicero Si qd mea minus interest id te forte magis delectat

Qua rōe mouent isti Dico. optima rōe. sz difficili qz in alio ope maior

De interest Cōtra. Joānes interest z interfuit lectōm. hic interest nō regit gtm. sed dcm post se. ergo regula falsa Dico. q interest nō capitur ibi impersonaliter. sed psonaliter

¶ Quor modis igit capif interest Dico qtuor modis Primo psonal

p pns eē. z sic regit an se nrm z post se dcm. vt ego inter sum interfui p d catōni doctoris Secōdo psonaliter p distare vel differre. sic etiā regit dcm post se Terentius. Homini hō quid prestat stulto intelligens quid in

terest. Tercio iste infinitiuus interesse capif p dāno. tunc supplet vicem nois. vt habeo magnum interesse Item p interesse soluet. z. scuta.

Quarto capif ipsonal p ptnet. i. put iporat pntia stat? vel officij. vt clericoz interest p populo ozare. sed multū interest p patria pugnare.

De refert. Cōtra. nunci? refert nobis multa noua Judas retulit cris ginta denarios. ibi refert nō regit gtm. Dico. q nō capif ibi impersonal

¶ Quor modis capitur refert. Dico tribus modis Primo psonaliter. z tunc tria fcat. narrare. retro trahere. z reportare.

tunc est verbum actiuum seu transitiuum Secundo impersonaliter p ptnet. vt dicit pntentiam status vel offi

cij. vt regine refert. id est ad statum eius ptnet Tercio impersonaliter p distare vel differre. vt non parui refert.

¶ Nota q interest refert z est. multū elegāter ptnunt cū istis grīs ma gni parui tanti quanti nihili Et cū istis aduerbijs magis minus maxime

minime multum plus plurimum parum modicum zc. De interest Cicero Interest magni eius qui vult dicere

De refert Teren. Illud permagni referre arbitroz

De refert Tulli? Illud pnum parui refert.

De est Teren. Hī vestram fidem quanti est sapere.

¶ Quero tibi. quor modis capitur est. Dico quattuor modis.

Primo psonaliter. z tunc regit nrm ante se. Sed quem casum regit post se. Dico omēs casus pter vnum. Et quando regit nrm. quādo gtm

quando datiuum. dictum est ad longum supra.

Die mercurij

Secundo capit ipsonali p prinet. i. vt de pmentia stat? vel officij. z tunc regit post se oem gm pter istos qnq. mei tui sui zc. vt dictum est

Tercio impersonaliter p differt. vt quanti est sapere

Quarto impersonaliter p ptingit. tunc regit dm post se. vt sancto pe? tro fuit bene. sed traditori iude fuit z erit male

¶ Quero tibi. cu Virgili? de Hostz e inter vos tantas coponere lites Et scrip. Scire tpa z mometa no e vestz. Lul? calus e nostz. vl vestruz

Dico nri casus z regit post est. z infinitiuis cu acco supplet vice suppositi ei. vt dictu est sup Gule intransitio. Alij dicunt q pt esse gri pluralis. vt no est. hat nre zu gehort. vestz zc. tunc est caperet impersonaliter

¶ Impersonalia regentia datiuu

Contigit. euenit. accidit. et placet adde datiuo

Et liberatqz licet liquet et vacat additur istis

Alexander ponit nisi octo ipsonalia vocis actiue regentia dm q parit i textu. ¶ Nota. florista adhuc addit tria. superit copetit expedit Et conu nis plus addit bene vndecim. ergo alexander est multu diminutus Quot ergo sunt impersonalia vocis actiue regentia dm Dico. xxiij.

Presens	Preteritū	Futurū	Teutonicum
Contingit	contigit	continget	ist geschēhen. oder
Accidit	accidit	accidet. idē	zu gesallen
Euenit breue. Euenit longum.	Eueniet. hat gekommen.		
Placet placuit placebit. her geliebt	Liber libuit libebit. idem		
Licet licuit licebit. her es geympt	Liquet liqet liqbit. her es offenbar		
Vacat vacuit vacabit. anhangt.	Superit superiuit. peret. vber flussich		
id est supabundat	Copetit copeniuit copetet. zu gehort. antriffet		
Expedit expediuit expedit. nuzt ist.			
Fut factum est fiet. geschichte	Constat pstitit pstabit. kundlich		
Est fuit erit. ist.	Succedit successit succeder. nachget		
Sufficit suffecit ciet. genug ist	Apparet apparuit. ebit. her geduncket.		
Pertinet ptniuit. nebit. zugehort	Dolet doluit. ebit. ruwen. druff welen		
Prestat pstitit. abit. vtertriffet	Cogruit pgruit pgruet. zympt		
Conuenit breue. puenit media loga. pueniet. her es zymlich oder teqwe			

Videat
capitur

¶ Uno modo psonaliter pro carere. mangelen oder ydel syn tunc regit ablatiu. vt bestie vacant ratione. id est carent. Alio psonali p intendere. an gedencken. oder anhangen. tunc regit dm. vt iste vacat studio. ille vero negocio. Tercio impersonaliter p puenit. tunc nullum calum regit af se. sed dm regit post se. z ita capitur in textu.

¶ Impersonalia in t regentia accusatiuu

His iunges iuuat decet delectat oportet

¶ Quattuor sunt pba impersonalia vocis actiue q regit accu tantu. vt

lanat. delectat. delectat. pio vacare. z lino laborare. z ludo a Scripu. Na. Lami? S. Zuar tuiuit. u. Delectat delectat. G. Ora. di. Dico. q. ho.

Penitet et te

Accusatiuis

¶ Quing. sur. vt non piget

Scripu. D. Sapias. D. Lere? A. Idem. Scripu. Salust? A. Cicero

Penitet penitet. Diceret. lere. Piger piguit. ab.

¶ Nota. q. te. virgilium in q.

¶ Hora. q. pu. mi. intus pud.

¶ Quero. tibi. et scandalu. In.

Fratriis me q.

¶ Nota. sub. Larentius. Ab.

¶ Arguo. tibi. tangit. soler. mo.

sonalia pba sep.

ta lex dari. Sa.

do non regunt.

¶ Quero. tibi. in co. certo. P.

venit. venit. vt.

¶ Quero. tibi.

Dicitur nona

amat. decet. delectat. oportet. Exemplū. ut sunt quos delectat huius
 dio vacare. et sunt quos iuuat se negocijs oblectare. Itē oportebat et
 laborare et sudare. ergo nō decet nos labores et sudores fugitare
 Scriptū. Nōne oportebat christum pati et ita intrare rē.
 Terenti⁹. Sapientē decet oīa p̄us p̄silio q̄ armis experiri
 Iuuat iuuat iuuabit. hūst. Decet decuit decebit. sympt
 Delectat delectauit. abit. gelust. Oportz oportuit optebit. mus sym
 Ocorra. dicit Terenti⁹. Cū decuit tibi tū nō licuit. ibi decet regit dicit
 Dico. q̄ hoc non est nobis imitandum

Penitet et tedet miseret pudet et piget ista

Accusatiuis iunguntur cum genitiuis

¶ Quinq̄ sunt impersonalia in t̄ q̄ regūt accm cū gto p̄iunctim v̄ diuisim
 ut non pigeat te visitare egrotos

Scriptū. Tedet animam meam vite mee
 Sapiēs. Teduit me vite mee videntem mala vniuersa
 Terenti⁹. Nonne te facti pudet
 Idem. Sic me dii beate ament. ut tuarum misertum est fortunari
 Scriptū. Tedere incipit populum itineris et laboris
 Salusti⁹. Ego liberi⁹ aliusq̄ p̄cessi. dū me ciuitatē mox piget redetq̄
 Cicero. Ut eos prim̄ scelez suoz prim̄ ineptiaz peniteret
 Penitet penituit. rebt. r̄i v̄t. Tedet redut. ebit. verdieffen
 Miseret. fertū est. ebit. erbarmpt. Pudet puduit. ebit. schamp
 Piget piguit. ebit. idem sed in animo.

¶ Nota. q̄ tedet etiam habet presum est vel fuit in p̄terito. hoc p̄bat q̄
 virgiliū in quarto Si non presum thalamū tedeq̄ fuisset

¶ Nota. q̄ pudet etiam habet pudicum est. ut ibi Neq̄ me mei. neq̄ te
 tui intus pudicum est factis que facis

¶ Quero tibi. quō dicit pudet et piget Dico. q̄ pudet p̄inet ad dedec⁹
 et scandalū In pudor S; piget p̄inet ad dolorem animi. vñ Terentius
 Fratri me qdē pudet piget q̄. i. verecūdor et doleo sup̄ fratre meo

¶ Nota sub miseret intelligit miserescit. qd caret p̄terito
 Terentius Atq̄ inopis te miserescat mei

¶ Arguo tibi. plura sunt impersonalia actiue vocis q̄ sup̄ dicta sunt. ut
 tangit solet mouet latet p̄suet p̄suevit. ut solet monere me rē. Dico q̄ p̄
 sonalia p̄ba sepe transeūt de p̄sonalitate in impersonalitate. de q̄b nō p̄t cer
 ta lex dari Sed quō noscam Dico p̄ duo signa Primo p̄ regimen quā
 do non regunt n̄m ante se Secundo p̄ teuto. h̄et

¶ Impersonalia in tur.

¶ Quero tibi. q̄ sunt ip̄sonalia in tur. i. passiue vocis Dico nō sunt in
 nū ero certo Probat. q̄ a q̄libet p̄bo actiuo et a q̄libet p̄bo neutrali pauc⁹
 except⁹ venit vñ ip̄sonale i tur. s; illa p̄ba actia et neutralia s; i finia. q̄ rē

¶ Quero tibi. quē casum regūt a p̄te post Ego distinguo Si veniācab

Die mercurij

actiuis et vulgarizant per medium. tunc regunt accipere cum uno vel duobus aut tribus casibus casibus. sicut per ba actia. Tu autem vulgarizant per der werd. regunt ablativum mediatare a vel ab. cum casibus casibus. Si si veniat a neutralibus regunt ablativum mediatare a vel ab. cum uno casu casu vel pluribus. De regula alexandri de acco.

Que sine personis sunt atque gerundia iunges

Si tamen a verbo quod transeat illa creabis

Datbeum legitur. psalmos erit ante legendum

Exemplum

Primi. ut matheum legit. Ite pulsabat campanas duas horas canonicis ad ecclesiam venturis
Secundi. ut legit a magistro scholaribus. Ite pulsata a custodibus de canonicis multo labore. Ecce casus communes
Tercij. Ite dum scitur reditur quando nescitur

Cicero. duo sunt fundamenta iusticie. unum ne alicui noceatur. aliud ut communi utilitati servietur.

De regimine gerundiorum quod alexander ibi agit. videat infra in dieta. xi.

¶ De verbis regentibus dativum

¶ Hic resumende et commemorande sunt quatuor terminaciones dativi in singulari. et tres in plurali. scilicet quinquaginta declinationes nominum.

Dativus	Prime in e vel is	Quarte in ut vel bus
	Secunde in o vel in is	Quinte in ei vel ebus
	Tercie in i vel ibus.	

Quero tibi. que sunt regule de personis personalibus regentibus dativum. Dico due

¶ Regula aurea de dativo

Et vi acquisiti. Dativum significans aut utile pone dativum
nominis.

Patri si prosit illud quod subtrahis hosti

¶ Regula generalissima est. Quia per ba mundi tam activa passiva quam neutra et impersonalia in tur acquisitione posita. regunt post se dativum casum communi omnium personarum et principiorum ex vi acquisitionis. quod deus terminat in e vel in is. in o vel in is aut in i vel in ibus etc.

Et ponit duo exempla

Teucer repugnat	ecclesie sancte	spiritui sancto
et aduersatur	populo christiano	fidei catholice
	patri omnipotenti	per quinquaginta declinationes

¶ Quare dicis. oia per ba mundi regunt dativum. Dico ideo. quoniam deus est casus communis omnium personarum et principiorum. Hoc probatur etiam per illa vulgarissima membra.
Non est in mundo verbum quod deus sit illud
Quin possit regere casum quodque dativum.

Dieta nona

Da exēpla de duplici actiuo. duplici passiuo. duplici neutrali
 De actiuo in o. vt Ostende nobis domine misericordiam tuam.
 Tres reges obrulerūt dño tria munera
 Ego scripsi patri vnas litteras qui mihi nō respōdit
 De actiuo in oz. Locutus est nobis deus per pphetas.
 Deus minatur superbis z humilibz dat gratiam.
 De passiuo in oz. Dñs. parentibz z magistris nō reddis equiualems
 Sundus mihi crucifixus est z ego mūdo
 De passiuo in o. Hoc rogo fiat mihi ad salutem anime
 Pisces veniūt. i. vendūtur petro tribz assibz
 Soror mea nubit. nuplit. nubet filio prepositi
 De neutralibz in o. Pecunie obediunt omnia. Vñi viuere christus est.
 Vigilāt z nō dormiēt iura subueniūt Pueri hebreoz obuiauerūt dño
 De neutralibz in oz. Petrus aduersat z iniuriat fratri meo Scriptu.
 Fenerat dño. teuto. er. vauchert dem heren. qui miseretur pauperis

Verbo sepe duos dabis acqui rendo datiuos

Hec mihi sunt lucro. vobis sunt cetera damno

¶ Secūda regula ē q̄ verba sepe regūt duos dñs. Et ponit duo exēpla
 in textu. vt hec bona sunt mihi lucro. vel decano lucro. teuto. dem dechen
 u cym geyrim Itē q̄ vnus dñs p dem. alius p zn exponit. z hoc si illi dñi
 nō sunt pprioz nōm. aut. pnominū. vt sepe dictū est

Da exempla scripture z poetarū
 Dñe nō ē tibi cure q̄ soror mea reliqt me solā ministrare.
 Ego autē semp ornamēto te mihi fore duxi. fustiqz mihi
 presidio tristissimis meis temporibz
 Virgilius Fistula quam dono mihi dedit amintas.
 Idem. Phebo sunt mea carmina cure
 Idem. Citis ut arboribz decori est. vt vitibz vire zc.
 Itē nos dicimus Tu es mihi summo solatio z incredibili voluptati Sz
 laicus iste fuit z erit doctis viris dedecori z infamie. Petrus est cornelio
 in scribēdo magno impedimēto z oneri Stultus z prauus filius ē patri
 nagne tristitie z molestie.

¶ Nota q̄ ntis q̄ significat rem rōnalem fere semp vulgarizatur p zu

¶ Pro practica et intellectu prime regule summe nota

Quare dicit in regula prima. acquisitiue posita Dico. si pba nō ponā
 tur acquisitiue nō regūt dñm Per qd scia qñ pba transitua z alia capian
 tur acquisitiue Sic est difficultas non modica. p pueris Rndent aliq tūc
 pñ regūt dñm Et cū querit qñ regūt dñm. iterū rndent qñ ponunt acquirit
 te Tales nihil docent. sed petunt principū Dic ergo plane. qñ verba re
 gunt dñm Ad hoc sciendū notanda sunt duo signa vulgaria. Vñ signū
 est si in teutonico tuo post verbum sonat vulgare datiu casus. qd est den
 dem oder ten. istud verbū requirit datiuū. Exemplū. Deylt dy almuosen
 den armen. Distribuite diuidite erogate pauperibz elemosinas vestras.

Die mercurij

Bricht das broet dem hungerigen **F**rangepanē elurienti

Sed si nō tenet in istis dñis. mihi tibi sibi nob vobis. z alijs pronoijs lib. fallit i dñis. pñor. nōm z oibz qbz adiungit. pñoiā. iō ē aliud signū tale

Quotienscūqz alicui pbo in qstione teutonica pponit aut posset pñi pon signū interrogariū vulgare dñi q est wen wein oder weynen. tunc il lud verbū regit dñm. Et propter diuersitatē ydeomatū forte nō placebit omnibz istud signū. Vos igit aliterius ydeomatis fingatis aptū signū p pueris vestris. sufficit nobis p nostris

Da exempla

	Günneſt duſ	Ego ſauco paci	den fryde
	Folgſt duſ	Tu plentis bello	dem ſtrite
	Beuallen wir	Nos placem⁹ duci	dē hertzogen
Wem	wem getruncken ir.	Vos pñiditis dño	dem herzen.
	Iſt das kint ynder tenig.	Fili⁹ obedit patri	dem vatter
	Gefiecht got.	De⁹ puidet iuſtis	den rehtuerrigē
	Gerzeicht got	Deus pat pñoiū	den ſunderē
	Dienen die knecht	Ministri ſeruiūt dñis.	den herzen

Nota q sunt aliqua pba que reperiunt cum dñō z actō in eodem sensu Que sunt illa **D**ico noceo. illudo. indulgeo zc.

Cum dñō z in frequentiori ysu. nocet illi Et si trāseat p ignē flāma nō nocebit ei

Noceo. Cū actō Scriptura Iudica dñe nocentes me

Cum dñō Iudei illuserūt christo Item in genesi. Neputet is me sibi velle illudere.

Illudo. Cū actō Terentius Satis supbe illuditis me

Cum dñō Lathō Indulgere gule noli

Cum actō Terentius Hūmū me indulgeo

Prestolor. Cum dñō Cicero. qui tibi ad forū pñtolarent

Cum actō Terentius Quem prestolare

Cum dñō Scriptura Bñdicat tibi dñs ex syon.

Benedico. Cū actō Scrip. Benedicam⁹ patrē z filiū cū scō spūz.

Intendo. Cū actō. Psal. Intēde dñe supplicatōnes nostras

Cū dñō Psal. Intēde voci orōnis mee. intēde suppli. zc.

Timeo. tibi. i. ne alius tibi malum inferat

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Cū dñō Terentius Si illum scz

Dieta nona

Verba que sepiissime regunt dñm
sine accusatiuo pueris sepe legenda.

Licet tene- dicatur	Anno audio voco diligio video laudo colo molesto duco	decanū in actō
Non tamē ene dicitur	faueo parco oledio assentio confido prouideo assisto credo seruiō	decanū s; decano. in datiuo

Ergo pba que sepius dñm z pba q sepius actm postulant. et signa viul
aria dictorū casuū summope pueris sint notanda.

Acquiesco zu fridē syn Aspiro zu fridē syn Assentio gunnen
Annuo gunnen Abnuo nūt gunnē Appareo duncken.
Appropinq nahen Adhereo anketen Ausculto lusteren
Assisto by ston Asto idem Benefacio. wolthun
Assido getruwe Cōfessio micvolgē Contradico. wider sprichē
Faueo hyeten Lado wichen Credo globen
Oerogo. verminderen Detraho idem Deseruiō tedienen
Displaccio misshagen Faueo gunnen Inseruiō dienen
Incumbo nahen Indulgere verhängen Inuidere hassen
Intendere vñ mercken Insurgo gegen vñstoen Inherere anhangē.
Innotesco bekāt werden Noceo. schaden Oledio. gehorlas syn
Obtempero idem Occurro gegen lauffen Obuiō idem
Obstio gegen stoen Obstio idem Parco. sparen
Dateo offenbars syn Pareo vñder tenig sin Placeo wol gefallen
Preiudico schadē Prouideo vor sehen Proficio zunemen
Repugno wider strebē Resistio. widerston Succurro zu hilffkomē
Subuenio idem Suffragari idem Satisficere gnug thon
Seruiō id est famulari. dyenen Sordeo stincken
Uaco ledig sin. vel intendere Et hoz similia
Superius circa finem secūdi tractatus posita sunt circiter. xliij. deponenta
ia q sepius regūt dñm. illa videāt z legant pueri

Die iouis hebdomade secunde Dieta decima.

De verbis regentibus accusatiuum

In ista dieta ponuntur quattuor regule de verbis que regunt accusat
iuum. vna scz de illis que regūt actm an se z tres de illis q regūt actm post
e. postea de verbis regentibus abtñm ponunt tres. Preterea quor modis
verba passiuā z neutralia regant actōs Postremo subiungit pulchra de res
gūine omniū verborū recapitulatio

De verbis regentibus actm sunt regule quattuor

Hic meminerint pueri signorū acti casus. q eadem sunt cum signis nti
r. ij.

Die mercurij

que sunt. eyn dem vel das. Etia remiscant signi interrogatiui ipsius acti
qd e wie oder was. Sciāt quoqz memoriter quatuor terminatōes accu
latiuorū in singulari z plurali sū quinqz terminatōes q hic ponitur

Actūs termi
natur in.

Am vel as prime

ym os a secūde

em im es a terciē

ym vs a quarte

em es qnte

Aulam aulas

bonū bonos bona

felice. ces felicia

fructū. tus. cornua

speciē spēs

Deregimine infinitiuorum ante se.

Infinitiuū sibi vult supponere quartum

Ait florista. Alexander. Infinitiuū natura modi sociatur

Prima regula ē q ois infinitiuus pbi personalis siue actiuus passiu
siue neutralis. regit actiū an se q actūs terminat in am vel as in um vel os
in em vel es zc. sū aliquā quinqz declinationū dictarū

De actiuis Scriptura. Quid me vis facere

Terentius Deum nanū rumor est amare

De passiuis Palesticos acriter puniri est bonum

Virgilius. Lasciuu puella se cupit ante videri

De neutrali Tyrannos viuere nocet reipublice

Virgilius. Phillida amo ante alias nam me discedere fleuit

In traductōe hāz orationū oportebit eas mutare in appellata. De
dne qd me vis facere. Io dne qd vis q ego faciā Un cū dico placet tibi stu
dere. traductū sine mutatione Sz cū dico placet te studere. traductū de ne
cessitate p appellatū vt dictū ē in primo capitulo

¶ Cōtra. dicit Terentius Ego sedulo negare Ego floccipendere. ibi infi
nitua regūt ntm ante se Dico q illi infinitiuū ponunt loco pteritorū imp
fectoū indicatiui. vt negare pro negabā. floccipendere. p floccipēdebā. vt
dictū ē supra in prima regula de regimine nti

¶ Cōtra. petr⁹ cupit esse poeta. ibi esse nō habet actiū sed ntm an se D
co q ille ntis nō regit ab infinitiuo esse sz a verbo cupit.

Quero tibi. que casum regūt esse z fieri post se Dico talē casum qualē
habet ante se. ideo qn ntis pcedit eē z fieri etiā ntis sequet. si grūs pcece
dit grūs sequet zc. vt patz in figura sequenti

Ego valde cupio

esse vel fieri

poeta

Ego petri cupientis

esse vel fieri

poete

Iulio animo meo

esse vel fieri

ocioso.

Uelle ego meipm.

esse vel fieri

ociosum

Amor a patre cupiente

esse vel fieri

virtuoso

Da exēplū de vto. Dico nō pē dari qm repugnat nature vti regi vl cō
strui post pbiū Cōtra. dr. Quac⁹ hactē esto pte Dico q i vi nti ponit
¶ Cōtra. dicit scriptu Nunqd patz ē vobis eē molestos hoibz Et Cicero
Simli mallet eē desertos qz p te esse defenlos. ibi eē copulat inter dissimi
les casus. Dico q implicite copulat inter similes. qz in vna intelligit accu
latiūz vos. z in alia se

Dieta decima

Quid si est fuit vel erit ponat cū eē vel fieri sine casu medio qd casus sequet esse Dico accūs. vt magnū onus est esse curatū. z nō curatus. pulchrum est eē doctū z eloquentē De esse fore z fieri plura essent dicenda. sed opusculi huius breuitas nō patit Uideat in alio opere

De regimine actiuorum post se

¶ Quero tibi. quē casum regit post se pba actiua Dico regit accm scā rem rē recipientē actū pbi. tanq̃ casum ppiū. Et cū illo regunt vnū vel dnos aut tres casus cōmunes si sententia requirat. scz dñm casum. accm vel abltm tps. z abltm sine ppositōne scantem instrumentum vel inare riam zc. vt patebit Unde de casu ppiū dicit Alexander

Accusatiuis data per vim transitionis

Si vox concordat actiua frequenter habebis

Scda regula. q̃ oia pba actiua in o vel in oz pnt regere vnū accm post se. vt q̃ amat deū meret vitā eternā Que sunt actiua verba z quoduplīa sint. dictum est in principio huius quinti capituli. videatur ibi

¶ Quero tibi. quoduplīa sunt pba actiua q̃ cōprehendunt hic Dico Primo. actiua in o. z sunt q̃ pnt vulgarizari per werden. vt scribo mitto video Scdo. actiua in oz. scz deponētia transitiua. z sunt q̃ pnt vulgarizari p werdē. vt lucroz furoz. Tercio nouē pba cōia. vt largioz experioz zc.

Triplīa actiua

Da exempla de actiuis in o

Qui colunt adorant z amant deum saluabuntur
Qui me elucidant vitam eternam possidebunt
Psal. Arcū preret z pfringer arma z scuta cōburet igni
Psal. Cogitavi dies antiquos z annos eternos in mente habui
Idem Iniquos odio habui z legem tuam dilexi.
In psalmista infinita sunt exempla
Terentius Obsequium amicos veritas odium parit

Da exempla de actiuis in oz.

Qui machinantur sequuntur z opantur iniquitatem adipiscuntur z patiuntur penam eternam
Scriptura Cur odis iustum. cur inuides bono. cur nō pateris simpli/rem. cur persequeris modestum
Qui sequit christū z deuote meditat ei⁹ passionē. pauldubio meretur regnum celozum In qbus habes decem deponētia regentia accm

Da exempla de cōmunibz.

Scriptura Fratres hortor vos in domino z moneo
Deus largitur penitentibus gratiam suam
Sicut filij suos parentes. ita discipuli suos magistros z preceptores testentur venerari.

Die iouis

Verba actiua que sepius regunt accm sine datiuo.

¶ Ista vba q sequunt sunt pueris sepe relegenda z memorie comendanda
 q sepius regunt accos sine dro. pnt tñ regere dñm acquisitiue positum.
 Amo. lieb hon Armo wapen Adiuo helfen Amitto. i. pdere.
 Ago egi. thon Ampliare. breyten Apparare. bereyten machen
 Appetere. begeren Appellare. id est vocare. vñ heyschen
 Aspicere. ansehen Audire. horen Augere. meren.
 Calcare. i. supeditare Confortare. stercken Cotaminare. beschiffen
 Calmare. ruffen Cogitare. gedennen Colere. eren
 Cedo cecidi. schlafen Cotemner. verschmaden
 Cupere. begeren Capere nemmen Coplere. volmachen
 Cooperire. vinden Logere. id est coartare.
 Deastare. verderben Desiderare. begeren Diffamare. zu schäd machē
 Diffidare. misstrawen Deglutire. verschlinden
 Deuolare idem Diligere. lieb haben Despicere. verschmaden
 Decipere. betrogen Deicere. vñ werffen
 Exrenuare. minderen Exgere. erfahren Estimare. meynen
 Exaudire. verhozen Extollere vñ heten Efferte idem
 Exterminare. i. occidere Expellere. vñ iagen
 Eripere. erlösen Extinguere. vñ blasen
 Fatigare. mied machen Fedare. vñsuter machen Fraudare. betrogen
 Fugare. venari. iaghen Fugere. vñen Fouere. neren
 Generare. geteren Gubernare. regieren Hereditare. erben Exheredo
 Increpare. berasthen Ingulare. wurgen Inueltigo. erfahren.
 Inquirere idem. sicut exquirere Inuenire. finden
 Interficere. zu doerschlahen Inuare. helfen
 Laudare. loben Liberare. erlösen Libare. schmachen
 Dolere. mynen. q. welen Necare. dotten Nolere. kennen
 Decidere. dotten Oppugnare. knechten Optare. begeren
 Predare. berauten Precipitare. stürzen Percutere. schlagen
 Stripare. vñb stecken Supare. vñerwinden Sumere. nemmen
 Suscipere. empfangen Submergere. erdrincken Spernere. verschmahē
 Tangere. tasten Trucidare. doerschlahē Terrere. erschrecken
 Torqre pinigen Uerberare. schlahē Vocare. id est clamare Uertere.
 vñb keren Utupare. lesteren Vulnerare. id est lauciare
 ¶ Omnia dicta vba z multa alia sunt actiua qm vulgarizari pnt p wer
 den. regentia accm p dictam regulam sine dro. pnt tñ si sententia requi
 rat regere accm cum datiuo z alijs casibus comunibus
 Videant iuuenes in fine pmi tractat⁹ in dicta septima deponctalia vba
 sup centū. q sunt vera actiua qd p vulgare actiuoz cognosces. z hec qdē
 magis frequenter regunt accm sicut actiua in o p dicta

De verbis ve
 bementissime
 nar. sitionis

Postulo posco peto doceo rogo flagito zelo
 Exquo cum vestimonet induo calcio cingo

Accusatio
 ¶ Tercia reg
 uerfos accos a
 pientem acum
 Et sunt tripl
 pmo Dia p
 mteru Postu
 Scdo pba do
 no docet. qd
 Tercio verba
 duntur amicio
 Scriptura

Virgilius
 ¶ Lotra. d
 Dico. q illa q
 ¶ Contra
 Dicit qd q
 Dico. q illu
 grammatica
 Quero tibi. q
 ¶ Contra. h
 qd p regula p
 substantiuus q
 ¶ Nota qd ho
 os dros Et v

Dynamis v
 Accusatio
 Verbum n
 Aut tempu
 Quarta regu
 sonalia z imple
 in abdo. s. q
 sus regis comu
 De actiuis
 Depassiuo
 De neutrilib

Dieta decima

Accusatiuos geminos hec verba requirunt

¶ Tercia regula. q. pba in textu posita z eoz synonyma regūt duos dis-
uerfos accōs a parte post sine punctione media. vnum scantem rem recti-
pientem actum verbi. z alium scantem obiectum circa quod versat acc?
Et sunt triplicia. vt patet in figura sequente
Primo Dia pba rogādi. pter supplico qd regit rē rōnale i dco. vt sū ista
in textu Postulo posco peto rogo flagito. qb addunt oro obsecro pcor.
Secdo pba docēdi. vt doceo moneo. z eoz ppariū. celo. as. are. nā q celat
nō docet. qb addunt instruo erudio imbuo introduco instituo
Tercio verba vestiendi. vt exuo induo vestio calcio cingo. quibus ad-
duntur amicio camisio rogo zc.

Scriptura Venite fili timorem domini docebo vos

Induit eum dominus lorica fidei

Virgilius At dido ad sorore Tu modo posce deos veniam

¶ Cōtra. dē scrip. Postulavi pī meo z dedit mhi gētes i hereditatē

Dico. q illa grāmatica nō ē nobis imitāda nec ap d doctissimos vlitata

¶ Cōtra. dicit Virgilius Cui me fortuna precari voluit

Dicit qz Terenti Credo q mhi sic oret. ibi pcarī z orare regunt drōs

Dico. q illud est antiquum nobis minime imitandum Et cadunt sub

grammatica prohibitiua

¶ Quero tibi. an ista sit pgrua Doceo petrū logicā Dico sic p regulā dictā

¶ Cōtra. h sunt duo substantia pīncipia ad diuersa. z neutz ē grī casus

qd ē p regulā pueroz. z illā Nomē scās Dico. illa regula itelligit de

substantiis qz vnū regit aliū. h vnū nō regit aliū qm abo regūt a pbo

¶ Nota q hoc argumētū p argui i multis orōnibz. scz vbi pbn regit du-

os drōs Et vbi regit duos ablrōs Vel drī cū accō. aut ablrī cū accō

Regula aurea de tempore

Ornatus verbum spacij moreqz gubernant

Accusatiuos vocum que talia signant

Verbum materiam causam spacium precium ve-

Aut tempus signans zc. vt nocte morans tota

Quarta regula de pbris regētibz accm ē aurea talis Dia pba mūdī p-
sonalia z impersonalia actiua passiua z neutralia. pnt regere tps in accō vt
in abltō. s. eleganter in accō Et hoc p duas regulas dictas Et iste ē cas-
sus tps cōmunis casus oīm verboz z pīncipioz

¶ Da exempla de accō

De actiuis Teren. Noctes atqz dies me ames me desideres

De passiuis Troya a grecis decem obsidebatur annos

De neutralibz Teren. Fili clā patre pfect? menses tres abest

Virgi. Facilis descensus auerni Noctes atqz dies pas-

ter atri ianua ditis

Idem Lentum errant annos volucantqz zc.

Die iouis

Exempla de ablatiuo

Scriptura	Simon ap[osto]lus anno cētesimo vigesimo etatis sue crucis tormento interijt
Scriptura	Is sanctus fuit t[em]p[or]e decij. defunctus est tercio decimo kalendas february vel februaryas. intelligitur ante
Psal.	Espe et mane et meridie annūciabo laudem tuam
Virgilius	Lacrimis nō estare nouū nec frigore desit.

¶ Contra t[em]p[or]e etiā regit in g[ra]t[ia]. Nō p[ro]bo. nam scribit de s[an]c[t]o Symone Dirabat iudex q[ue] centū et viginti annoz crucis patibulum prulisset Ite dr alexander Ecce iūgo velut annoz puer octo Dico. q[uod] licet t[em]p[or]e a noie bñ regat in g[ra]t[ia]. tñ a p[ro]bo sp[irit]u regit in accō vel abltō

¶ Replicat. d[icitu]r scriptura Cū iesus factus esset annoz duodecim. ibi repus a verbo regit in g[ra]t[ia]. De isto vide in ope maiori.

¶ Quero tibi. an p[ro]p[ri]e interrogetur. quot annoz es tu Si dicas non Contra. cōis v[er]o ita h[ic] Dico. nō ē vsus. s[ed] abus[us] Et nō potes dare regulā nec poetā. p[ro] te Si dicas q[uod] sic Contra. t[em]p[or]e sp[irit]u regit a p[ro]bo in accō vel ablatiuo. v[er]o p[ro]bat p[er] regulas et auctoritates dictas Dico. q[uod] ē incōgrua et in[e]p[ro]p[ri]a questio Si d[icitu]r sic queri Quot annos nar[er] es. aut quot annos agis vel habes Ite quot menses dies vel horas studuisti. scripsisti etc.

¶ Quero tibi. q[uod] accōs regit p[ro]ba vehemētissime trāstōis post se. v[er]o s[ed] postulo posco peto rogo etc. Dico tres. s[ed] duos p[er] terciā. et vñ p[er] quartā regulā Ex[em]plū. v[er]o magister iohānes docuit filiū meū poeticam tres annos Si arguas. ibi sunt tria substantiua et nullū ponit in g[ra]t[ia]. Dic v[er]o p[ri]us

De verbis regentib[us] abltm sunt regule tres

De regimine passiuorum

¶ Quero tibi. quē casum regit p[ro]ba passiuā post se Dico abltm mediā te a vel ab. scātē rē agentē tāq[ua]m casus p[ri]mū et cū illo vñ vel duos aut tres casus cōes sepe dictos s[en]tētia requir[er] De casu p[ri]mo d[icitu]r Alexander.

Iste datur casus passiuus ab p[re]eunte

Lernitur hic a me. quandoq[ue] videbor ab illo

Prima regula Dia p[ro]ba passiuā mūdi p[ossu]nt regere abltm mediāte a v[er]o ab scātē rē agentē aut efficientē passionis. tāq[ua]m casum p[ri]mū. et qñq[ue] d[icitu]r m[od]o res solubile in talē abltm Et ponit alexander duo exempla in textu

¶ Quotuplicia passiuā comprehendunt hic Dico quadruplicia Primo. omnia passiuā in o[mn]i que deponendo et transeunt in actiuā. v[er]o v[er]g[iliu]s legitur a magistro. similis amatur a simili

Secundo nouem verba cōmunia. v[er]o omne bonum largitur a deo Tercio. omnia deponentalia actiuā in passiuā scātōne capta. v[er]o aurum furatur a latrone. pecunia lucratur a scriptore

¶ Quarto. sex verba in o[mn]i que passiuē significant. v[er]o epulo. vapulo. veneco fio nubo liceo. v[er]o filius malus a patre vapulabit. id est verberabitur.

Opus malum non fit ab opifice bono.

¶ Contra
ergo ablatiuus
Scriptura
B[ea]t[us] m[on]achus
D[omi]n[us] m[on]achus
Ite m[on]achus
Dico vno m[on]acho
scdō m[on]acho
soluio. q[uod] nō oia
lus q[uod] scāt causā
nō passiuā m[on]achus
¶ Nota dilig
Ex[em]plū soli m[on]achus
Et si sine casu
c[on]tra scdō m[on]achus
Leroniu. et sec
nō ista actiuā d[icitu]r

Quinto

¶ Licet ver
rem recipiēte
Primo p[er] s[en]tētia
regalis extrinse
Dido abscisa sta
scdō passiu
decoz Script
rens in scriptur
Tercio reg
Quarto p[er] cōp
Ite m[on]achus
Quinto p[er] c
sancur siluas

Vel si suscep

Sic a te d[icitu]r

¶ Scdō regul
et scdandi. etiā
sonā a quo vel
passionis sicut
trouit lib[er]os

Verba

Dieta decima

¶ Ostra multa pba actiua z neutralia regunt abltm mediate a vel ab ergo ablatiuus nō est prius casus verborz passiuoz. pbatur

Scriptura. A verbis tuis formidauit cor meum.

A testimonijs tuis non declinaui Redime me a calumnijs hominum

Deneutris Scriptura A fortitudine manus tue ego defeci

Irem. astitit a dextris tuis Et multa similia

Dico vno mō. q abltis mediante a vel ab ē casus pri⁹ pboz passiuoz scdo mō pri⁹. hoc ē. oia passiuā regūt talē ablatm. s; nō sola passiuā Alia solutio. q nō ois abltis mediante a vel ab ē pri⁹ casus passiuoz. s; ille solus q fcat causam efficientē passionis q p̄t ēē suppositū pbi actiui. qñ oratio passiuā mutatur in actiuā. sic nō est in dictis orationibus

¶ Nota diligēter. q ois orō passiuā p̄t mutari in actiuā z ecōtrario Et tūc solū tria mutant. scz passiuū in actiuū. abltis in nūm. z nūm in accm Et si sint casus cōes manebūt in tacti Exemplū. vt Terētiū legi a magistro scholaribz suis multa diligētia Dicit in actiuā sic. magister legi Terentiū. z sequunt casus cōes scholaribz suis multa diligētia. z ecōtrario ista actiua oratio itēz p̄t mutari in passiuā sub eodem sensu zc.

Quinq; modis verba passiuā regunt accm

¶ Licet verba passiuā non regant accm transitiuū. id est accm fcentem rem recipientem actum verbi. possunt tñ regere alium accm quinq; modis Primo p̄ sinodochē. nō oia passiuā. s; illa q fcat passionē alicui⁹ pris in regalis extrinsec⁹ illatā. vt mulier q fucat faciē meretricā mentē Virgi. Dido absēta flauētes comas. terq; quaterq; manu pculsa ē pect⁹ decoz

Scdo passiuā verboz regentia duos accōs. vt sunt postuloz. poscoz doceoz Scriptura Sacerdotes tui induant iusticiā Irem apollo postens in scripturis doctus eram viam domini

Tercio regunt accm tps. vt campanē pulsabantur tres horas

Quarto p̄ cōpōnem Virgili⁹ Interea magnū siml⁹ circūuoluitur annū.

Irem Consilio omēs animis volentibus hanc vitem afferimur

Quinto p̄ transumptōem. id est qñ sumit⁹ p̄ pbo actiua. vt capre pascentur siluas. id est corrodunt Regule sunt in de neutralibus

Vel si susceptum quod signat siue recessum

Sic a te disco libros a teq; recedo

¶ Scda regula. q pba suscipiendi aliqd ab alio. pba recedēdi. distandi et sepandi. etiā p̄t regere abltm mediante a vel ab fcentē locū tps vel p sonā a quo vela qua suscipit recedit vel sepat Et nō fcat cām efficientē passionis sicut in pcedenti regula Et ponit duo exempla in textu. vt puz et discit libros a magistro suo. Ego recessi a palacio regis.

Verba. Suscipiendi sunt. disco recipio accipio capio sumo
Recedendi sunt. abcedo discedo reuertor egredior
Sepandi sunt. amoueo remoueo aufero eripio abijcio
abripio abigo expello extraho libero zc.

Die iouis

Regula aurea de ablatiuo a verbis recto.

¶ Regula pulcherrima ē z aurea. Dia pba mundi actiua z passiuā z neu-
tralia post q̄ in vulgari intelligit aliq̄ istaz septē ppositionū. cū de ex in p
ppter p. hoc ē. mī. von. aw. f. vmb. pnt regere ablatū sine p̄pone fcañt in
strumentū vel materiā aut modū vel cām act⁹ Si q̄ras regulā alexādrī
Dico. q̄ alexāder de ista regula facit decē pfulas z pluras in p̄p̄. p̄fibo. ibi

Remq; notans fieri regit id quo res ea fiet

Ut vir bellicus vincit armis. ibi intelligit ista p̄positio cū. teutonice mī.

Verbum materiam causam spacium precium ve

Aut tempus signans.

Ibi ponit q̄ncq; regulas Exēpla sunt. vt petr⁹ fabricat frenū ere. intelligit
git ex. teuto. was Ista pudore tacer. intelligit ppter. teuto. vmb. zc.

Nomen eis adiunge modum quod signat agendi

Ut pferre solem multa acuto accētu. fcat modū act⁹ z intelligit cū. r. mī

Mobile vel verbum designans proprietatem

Aut instrumentum vel cause nomina iunge zc.

¶ Ibi ponit tres regulas. vt modest⁹ fulget p̄tute. pperat pede. ibi itel
ligit cū. reu. mī. ¶ Ar quo tibi. Nōne incōgrue dī. nūci⁹ venit curia.
venit p̄ncipe. s. dīci dī. nūci⁹ venit de curia. de p̄ncipe. z tū post h̄ p̄bum
venit in vulgari intelligit de. g. regula falsa Dico regula itelligit q̄n res
gunt ablatū fcañt instrumentū v̄l materiā zc. s. dīci ablatū nō fcat instrū
mentū vel materiā q̄n p̄o fcat p̄sonā vel locū p̄positio dī. ex p̄mī Locus
tū interdū regit sine p̄positōe Si dicas. petr⁹ magna cū tenui olētia feri
psit. magno cū honore suscepit. est. ibi ex p̄mī p̄positio Dico. q̄ illi ablati
etiā nō fcañt instrumentū s. comitantia. vt dī Laurēti⁹ vallis. z tūc
p̄positio p̄t ex p̄mī Etiam possent regi sine p̄positōe

Da exempla regule de actiuis passiuis z neutralib;

De actiuis Scripsi calamo Fecit sartor tunicā panno

In cano. iōā. Filioli nō diligam⁹ p̄bo neq; ligua. s. diligam⁹ ope z p̄tate

De in oz Iste p̄tano corde machinatur malum

De passiuis Penitentes absolunt auctoritate summi pontificis. ibi in
telligit ista p̄positio de Virgilius Nullis ille mouet fletib⁹. intelligit de

Idē Iupiter omnipotens p̄cib⁹ si flecteris vllis. aspice nos

Terenti⁹ Dū in dubio est anim⁹ paulo momēto huc vel illuc impellit.

De neutralib; Egrotus viuūt modico cibo z potu

Irem Corde z aīo chusto canamus gloriā

In legenda quadā dī. dū filij debe-

bant decapitari venit mater

soluta capite.

scissis vestibus

veribus ostēdis alē

¶ Dec p
Ideo m

Homo apostol
ta vir iunilis

Burgia seminat
cam. z ablatui

Seq

Sacrus
Audouit

Exponunt

Virgilius. Lan
gnis resonat dan
Idem Arlocis

Da ex
Tullius Oa r
tum virtutem
Non p̄ce aut p
Causa damni
Paulus Grati
Bonis ambus
Lali p̄tato. cal
Bū sacerdos

Mal. Vāge z m
Virgi. Bonit
boz. itelligit cū
Idem Tunc g
¶ Hora Sum

Teren. Non
Idem Quar
Scip. Juxta
Dul
Tullius Quis h

Dieta decima

¶ Hec pulcherrima regula semp in vsum venit
Ideo multis exemplis declaratur

Da exempla vbi intelligit cum teuto mit

¶ Uñ sapiens in parabolis sic ait

Gradit ore pueris	mit eym verkerten mund
Annuat oculis	wincket mit den augen
Gerit pede	zerribt mit dem fies
Digitat loqitur	redt mit dem finger
Sachinat mala	der arbeit bofes
Prauo corde	mit bosem hertzen

Homo apostas
ta vtr inuicilis

Furgia seminat omni tpe. hic intelligitur in Sed in omnib alijs intelligit
cum. z ablatiu fecant instrumentum naturale.

Sequitur ex legenda sancti Ludouici.

Sanctus	Virginitate purissima floruit.
Ludouic	Arit incendio feruentissime charitatis.
	Portabant eum voce magna clamantes
	Gloria z honore coronasti eum domine

Exponuntur dicti ablatiu per cum vel in

Da exempla vbi intelligitur de teuto. von
Virgilius. Lamentis gemituq z femineo vlulatu tecta fremunt mas
znis resonant clangoribus ether
Idem Ac socijs gelidus sanguis subita formidine dirigit

Da exempla vbi intelligit ppter teuto. vmb
Tullius Ea ratione ad studium scientiarz accessimus. vt bonarum ar
zum virtutem consequamur.
Non pce aut p cio. no amore aut inuidia. sed iusticie zelo iudicabit
Causa damni vitandi z gra lucri pcipiendi hoies negociantur
Paulus Gratia dei sum id quod sum
Bonis artibus atqz scientijs quisqz sublimatur
Cali patre. talis conditio ad intentum veniemus
Aut sacerdos Auctoritate mihi comissa absoluo te zc.

Da exempla vbi intelligitur in

Psal. Glape z mane z meridie annuntiabo laudem tuam
Virgi. Montib z siluis studio iactabat iani. i. cantabat carmina vano la
ore. intelligit cu Montib z siluis. intelligit in. Terra mariz dnaf de?
Idem Tunc gelidus toto manabat corpore sudor
¶ Nota Sum fio ero. xbu generalissimu sepiissime regit hos ablatiuos
Terent. Non adeo inhumano sum ingenio per von
Idem Quantu timui vt esses duro ingenio vt olim per von
Scrip. Iuxta est deus his qui tribulato sunt corde per von.
Multi ingenio rardo z corpore imbecilli sunt per von.
Tullius Quis hominu est his moribus. qui non diuitijs z sumptibus

Die iouis

nō pbitate neq; industria. cum maioribus suis contendat
Primus abletis scz his moribz traducitur p von Alij quattuor p mte
¶ Quero tibi. quor sunt deponentalia regentia abletm Dico sex. scz dñs
gnor intellectū in ly dignus. potior. fungor. vescor. fruor. vtor

Dignus cum potior fungor vescor fruor vtor

Et careo iungo casu tantūmodo sexto

Exēplū. vt in hac vita tpali nos vrimur dei creatura. sz in eterna vita frue
mur visione diuina Exēplū de dignor. vt bon? nō dignat malū sua puerfa
tione z societate Virgi. Nec deus hūc mēsa. dea nec dignata cubili est.
¶ Contra. dñs Therentius Tute illoz officia fungere Erin leuitico
Offerbat duos passeres viuos quos vesci licitum erat. ibi regūt accm.
Dico. q est antiqua grāmatica nobis non imitanda

De regimine verboz neutralium

De regimine
vboz neutra
liū post se.

¶ Reducendū est ad memoriā. q oia vba in o vt sto viuo. z oia deponē
talia in oz. vt gradior inuorior. q nō pnt vulgarizari p verde. sunt vba neu
tralia z absoluta. vt sepe dictū ē. de q videat i pncipio hui? capli de vbis
¶ Quero tibi. quē casum regūt post se vba neutralia Dico. nullū casum
regūt ppiū. sicut actiua z passiua. sz regūt tres casus cōes sepe dicros. i.
dñm accm vel abletm tps. z aliū abletm sine ppositōe. scantē instrumētū
vel materiā vel modū aut cām actus

Da exempla
De neutralibz in o. vt sanctus paul? vigilauit laborauit z vixit populo
christiano annos multos duris penis z laboriosis pdicatōibz
Itē vilesūt mibi animo z vluerunt multis annis que habentur in terris
¶ De neutralibz in oz Impiūssim? reuer cūctos annos vite sue iuriat
pūmcliat z aduersat christiano noi bello truculētissimo. ibi dicti ablati
ui nō scāt instrumētū vel materiā. sz modū actus. Et regunt dñm p
terciā regulā aureā. acci tempis p quartam. z ablatiui p qntā. Itā pueri
assuescant assignare regulas. vt arte non casu loquantur

Septem modis neutralia regunt accm

Licet vba neutralia nō pnt regere accm transitm. i. accm scantē rē rectū
pientē actū vbi. tñ pnt regere alium accm septem modis
Primo regūt accm p synodochē. nō oia. sz illa q scāt passionē innatam
alicui? pris integral. regūt illā prē in accō p regulā Sepe qd ē pris. vt in
abltō p regulā aureā qntā Exēplū. vt multi frīgēt pedes vel pedibz q tñ
talent manus vel mambus

¶ Secdo regunt accm virtute ppositōis cum qua cōponūtur. ibi Uer
bo cōposito zē. vt post q exiui domum accessi ecclesiam
¶ Qōtra. dñs Virgil? Quid facerē neq; me seruitio exire licebat.
Quidius Cū foribz velles ad troiam exire paternis Et Alexander dñs.
Exire penates De isto vide in ope maiori Dico. q exire cōpositū ab ex
tra z eo regūt accm. sed cōpositum ab ex regūt ablatiuum

Scriptura

Virgilius

Idem

Terio verba ne

pro verbo actiue

multi ar d et. i. a

Scriptura

Virgilius.

Quarto regūt

id est militaria.

Quinto regunt

gillum alexandri

Virgilius Proci

Sexto regunt

vt bone vir yue

ter. iste modus

Septimo regunt

ut vitam obijce

Scriptura

Terentius

Quidam ad i

Sunt lachrima

Quintus iunius

¶ B

deret

Quem calu

phonalia z imp

tenet cōis reali

uenietia mueri

neti quinq; m

Quē calum

imphonalia z p

Actiue voci

tuor actm tñ

si veniūt ab acti

Quid de p

uainot z o z ne

Actiua in o

ius cōmunes s

abltm sine p

Passiua in

egētē tanq; c

Neutralia in

comunes sepe d

¶ Si notadi

regunt p se

Dieta decima

Scriptura Hi sunt q transgrediuntur leges dñi. virtute trās
Virgilius Junonem victrix affatur voce supba. virtute ad
Idem Oppugnat ille cellam vitem molib. virtute ob
 Tercio verba neutralia sumpta foris. hoc est extra suam significationem
 pro verbo actiuo. ibi Verbaq sumpta foris. vt bonus vir ardet amorem
 chisti ar d et ardenter amat

Scriptura Exultabit lingua mea iusticiā tuā p exprimere.
Virgilius Sonitū pedū vocemq tremisco pro tunc.
 Quarto regūt actm spacj. ibi Ornatus p̄bū spacj. vt p̄gis septem milia
 id est miliaria.

Quinto regunt accusatiuum temporis sicut omnia verba mundi per re
 gulam alexandri. Ornatus verbum. Et per regulam auream quartam
 Virgilius Noctes atqz dies patet attri ianua dñis
 Sexto regunt actm significantem modum vite. ibi. Sepe regente caret.
 vt bone vir viue deum. ne viuas testia. i. est viue deifice. ne viuas testiali
 ter. iste modus rarissimus est

Septimo regunt actm proprie significatōis. vt frater meus postqz vi
 xit vitam. obijt mortem.

Scriptura Peccauit populus iste pctm maximum
Tetentius Scio dauū mea gaudia solide gauisurum
 Quidam ad istum modum reduciunt verba plangendi. versus.
 Sunt lachryme verba tibi cuncta regentia quartum.
 Quē causam signat. fleo patrem. lugeo matrem

¶ Breuis recapitulatio illorum que dicta sunt
 de regimine verborum ante se et post se.

Quem casum regūt p̄ba ante se. Ego distinguo Verba sunt duplicia
 psonalia et impersonalia. Jam dico q impersonalia nullū casum regūt an se vt
 tenet cōis realū opinio Sed p̄ba psonalia p̄gine regūt nrm an se. sub cō
 ueniētia nūeri psonae et rectitudinis. s. figurate et sub discōueniētia regūt
 nrm quinqz modis. s. p euocatōem. p p̄ceptionem. p̄olemism et.

Quē casum regūt p̄ba post se. Ego distinguo. Verba sunt duplicia
 impersonalia et psonalia Jam dico q impersonalia iterū sunt duplicia
 Actiue vocis. et talia sunt circiter. xxij. qm tria regūt grm. xxij. dñm. q̄
 tuor actm tñ. quiqz actm cū grō Et impersonalia passiue vocis regūt actm
 si veniūt ab actiuis. vel regūt abltm mediāte a vel ab. a quocūqz venerint
 Quid de psonalib. Dico q sunt triplicia. scz actiua in o et in oz. passiv
 ua in oz et o. et neutralia in o et in oz. Jam dico

Actiua in o et in oz regunt actm trāsitiuū tanqz casum p̄p̄iū. et tres cas
 sus cōmunes si sentētia requirat. scz dñm casum. actm vel abltm t̄pis et aliū
 abltm sine prepositōne p tres regulas aureas supradictas

Passiua in oz et pauca in o regūt abltm mediāte a vel ab scātem rem
 agētem tanqz casum p̄p̄iū et cū illo tres casus cōes si sententia requirat

Neutralia in o et in oz nō regūt casum ipsis p̄p̄iū. sed pnt regere casus
 cōmunes sepe dictos

¶ Sz notādū q sub neutralibz p̄ntē tria p̄ba substācia et qnqz vocatia q̄
 regūt nrm p se. qnqz grm dñm et. vt p̄ circa illū textū Sepe vocās p̄bū

De regimine
 p̄boz psonali
 um ante se

De regimine
 p̄boz post se.

Die veneris

De regimine infinitiuorum a parte post.

Regula trinebris ē. Infinitiuū sunt triplia. qdā sunt actiua. vt scribere remittere loq̃ polliceri. z illa regūt actiū post se casum p̃p̃riū. z tres casus cōes. Quedā sunt passiua. vt scribi mitti vapulare mulere. z illa regūt ablatiū mediāte a vel ab casum p̃p̃riū. z tres casus cōes. Quedā neutralia vt sedere viuere rixari luctari. z ista nō regūt casum p̃p̃riū. s; casus cōes possunt tñ septē modis regere actiū. vt supra dictum est.

Exemplum.	Magister vult legere	virgiliū scholaribz.
	Virgilius debet legi	a magistro scholaribz
	Petrus cupit ire	domino suo p̃ vino

De regimine gerundiorum post se sunt regule due.

¶ Quero tibi. quē casum regūt post se gerundia. Dico p̃ regulā generatī eundē casum quē sua verba a quibz descendūt. vt supra p̃ floristā. sed p̃ regulam specialem dico q̃ gerundia sunt duplicia actiua z neutralia. De actiuis. dico q̃ possunt dupliciter p̃siderari. vt sequitur.

Actum siue patifignari gerundia possunt

Atq; supina per hoc datur his constructio duplex.

Si tamen a verbis veniant figuantibus actum.

Hec delectatur in spectando quasi pulchra

Regula prior est q̃ gerundia verborū actiuorū vt mittendi. do. dñ. p̃nt dupliciter p̃siderari. Vno mō vt veniāt ab actiuo scz mitto. tñc habent si gñificatōem actiua. z regūt actiū z tres casus p̃munes. Alio modo vt veniant a passiuo scz mittoz. tñc habēt passiua si gñificatōem z sm Alexan driū floristā z alios plerosq; regūt ablatiū mediāte a vel ab z casus p̃munes. Sed laurenti⁹ dicit q̃ gerundia non regūt passiue sed actiue. Item florista addit q̃ tercio possunt p̃siderari vt veniāt ab impersonali passiue vocis. z tñc regūt actiū vel ablatiū mediāte a vel ab. Unde florista. Omne gerundium quod ab actiuo fit abortum. Claudere naturam dic structure triplicatam. Impersonalis simul actio passio monstrat.

Ut hec gerundia	mittendi	veniunt a	mitto actiuo.
	mittendo mittendū		mittoz passiuo mittitur impersonali

Et sm hoc regūt alium z aliū casum. vt dictū est.

Posterior regula Gerundia verborū neutraliū vt stādi. do. dñ. p̃nt dupliciter p̃siderari. Vno mō vt veniant a verbo neutrali sto. Alio mō vt veniāt a verbo impersonali passiue vocis statur. z sp̃ sunt absoluta a casu. p̃prio. sed p̃nt regere casus communes.

De constructione gerundiorū ante se

¶ Quero tibi. Quā p̃structōez hñt gerundia an se. Dico h; gerundia eiusdē p̃bi pueniāt in regimine a p̃te post. tñ multū dñt in p̃structōe a p̃te ante.

Dieta undecima

In di gerundia sunt gti casus z petūt pstructionē cū substantiuo pceden
te vt iam est tempus penitendi. orandi Item faciēdi plures libros nō est
finis Qñq; cum quibūsdam adiectiuis. vt doctus. peritus. cupidus aut
dus. audax. timidus. contentus.

In do gerundia sunt datiu. z ablti casus Et petūt pstructionē cū verbo
pcedēte De drō. vt petr⁹ nō est bñ soluēdo De abltō. vt paul⁹ seder scri
bēdo Etia sepe pstruunt ante se cū istis ppositionib; in. de. ex. p. cum. vt se
der in scribēdo pro lucrando denario

In dum gerundia sunt nti et acci casus. qñ sunt nti casus reddūt suppos
itiū huic pbo est fuit erit. vt orandū est. ieiunādū erit Quidius. vtredum
est etate. cito pede labit etas. Sepissime sunt acci casus. tunc petunt cons
tructionē cū ppositione ad. ob. propter. inter.

Notandum est tibi diligenter p ornate politeq; loquendo. q gerundia
multo elegātius pstruunt sine regimine cum gtiis accis vel abltis a parte
post sub pueniētia generis numeri z casus. qñ cū regimine

Exempla sunt

Elegantius ēz	legendi libri	vel legendorū librorū
Ug⁹ venit cā	legēde hystorie	vel legendarū hystoriarū
	legendi euangelij	vel legendorū euangeliorū

qñ si diceretur venit causa legendi librum hystoriam. euangelium

Ita quoq; vado ad emendū librum. emēdam papyrus. ad emēdos pisces
ad emēda frumenta. qñ cū regimine. vado ad emēdum papyrus. ad emen
dum pisces z frumenta

Pzete Rogatus sum pro scribēdo libro pro scribēda lectione

Quero tibi. quot casus habēt gerundia. z cuius generis sunt. Dico q
habēt omnes casus pzeter vtōs Unde florista

Itq; gerundium cunctos retinet nisi quintum zē.

Hoc idem vult Laurentius vt modo patebit Et fm eundem sunt ois
generis z habēt plurale. vt legendus. da dū. pōt esse gerundiū. picipium z
nomē Tūc ē gerundiū qñ fecit tempus pñs. tūc picipiū qñ significat futu
rum Sed ē nomen qñ exponit per dignus. vt dictū ē in pmo capitulo de
traductione participiorum

¶ Quero tibi. quo pueniūt z differunt gerundia a participijs in dus. da.
dum. Dico pueniunt q habent oēs casus nūeros z tria gēnera sicut pti
cipia Sed differūt. qñ gerundia significāt actōnem vel passiōem sine futu
ro tpe Participia in dus fecit solā passiōem cū tpe futuro Virgil⁹. Voluē
da dies attulit vltro. ibi voluēda gerundiū est. qñ nō tēpus futurū signi
ficat. sed tempus. vt voluēda dies. i. que voluit nō que voluerat vnt fe
mina vidēdo. i. dum videtur in pñs Sed tu sedes cū viro coronādo. gti
cipiū ē. i. cum viro qui coronabitur

Ex laurentio

Erudi principatus

Erunde prouincie

Erudi imperij

Ue delectatio

Ita in plurali. Dodecstia educandorū filiorum. locandarum filiarum
locandorum prediorum

Die veneris

Dicit Lauretius q. hic gr̃us gerūdi regit aliqñ post se actm̃ casum.
Licet Effero ego studio patres nostros quos colui videndi

Da exempla de gerūdijs in do datu casus

Uaco	Agro colendo	vel agris colendis
	vineis pastinande	vel vineis pastinandis.
	nemori succidendo.	vel nemoribz succidēdis

Item petrus est male soluēdo. qd nō patit secū substantiū. Istud gerūdiū datu casus nō regit post se casum

Da exemplū de gerūdijs in dum sine regimine

Uado.	Ad salutādū fratrē	vel salutandos fratres
	Ad salutādā sororē	vel salutandas sorores
	Ad salutādū sydus	vel salutanda sydera

Hic actiūs gerūdi sepe regit casum post se sed minus elegāter. vt vas
Da ad salutādū fratres ad salutādū sorores ad salutādū sydera

Da exemplū de gerūdijs in do sine ppositiōe aliqua

Fit iniuria	defringendo ramo
dño fundi.	vel incidendo ligno

Dicit Lauretius. q. hic abltiūs qñqz sine ppositiōe regit casum

Ue fit iniuria	defringendo ramum.
domino	incidendo lignum.

Aliud exemplū. hos accusando. illos occidendo. totā ciuitatē latēfecit
Ira dicimus. sedet petrus scribēdo libros. Enā cū ppositiōe regit ca
sum. vt in tribuendo vnicuiqz ius suum

Hora q. lauretius facit difficultatē. de gerūdijs in do cū istis ppositi
onibz. ex. e. a. vel. ab. an eis liceat dare regimē **Dicit preterea q. cauēdū est**
ne verbū cū quo ponit gerūdiū in do pcedere a vel ab significet motū. qñ
nō dici debet. reuertor ab arādo. vel arādo agro. nec dicit redeo a spectan
do. vel a spectādis ludis **Sz dicēdū erit. reuertor ab aratōe. vel ab aratio**
ne agri. redeo a spectaculo vel a spectaculis ludorū

Quero tibi. q. pgnoscis qñ gerūdia pborū actiuorū capiant actiue
qñ passiue **Ad hoc respondet Lauretius. qñ gerūdia sociata sunt substanti**
uis passiue capiunt **Disiuncta vero. i. quando nō sociant substantiuis. tūc**
capiunt actiue **Sia neutris veniāt neutraliter. Et addit qñ sine substanti**
uis capiunt. etiā qñqz passiue tenent. z hoc qñ sine ppositiōe z genere in ca
su abltō absolute ponit **Hic quattuor dicunt q. p pueris satis sunt diffi**
cilia. ideo exemplis veniūt declaranda

Virgilius	Supanda oīs fortuna ferēdo est. i. dum fertur
Idem	Voluenda dies attulit vitro. i. q. voluit Et est voluenda
Idem	gerūdiū nū casus. ita z supanda esse potest
Virgilius	Uit videndo scia. i. cum videtur femina
Idem	Frigidus in prar. catādo ripit anguis. i. dū. catatur
Idem	Uitū crescit regēdo. i. cū regitur vitium
Idem	Et egrescit eger medendo. i. cum medet curatur eger
Idem	Memoria excolendo auget. i. cum excolitur
Idem	Iniuria fit dño defringēdo ramo. incidēdo ligno. expōs
Laurentius	uit passiue. i. cū defringit ramus. cū incidit zc.

Dieta undecima

Dixit scdo qm gerundia disuncta sunt. i. sine substantiuis. tunc actiue capiuntur. sed si a neutris. neutraliter fiant. vt anima sedendo et quiescendo fit pndens. i. cu sedet cu quiescit.

Et reprehendit ibi laureti⁹ illu q dicit. Ia vrb in piculo capiendi e. eo q capiendi cepit. passiue vt sit sensus. vrb in piculo capiendi e. p eo q e vrb in piculo e vt capiat. q sensus no e ibi cu sp gerundii sit substantio capiat actiue. Sed quid diceret quis ad ista Iudex tribuendo cuius ius suu bene facit id est dum tribuit.

Lucius illa latefecit tota ciuitate hos accusando illos occidendo. id est cu hos accusaret. et illos occideret. actiue Et tñ gerundia capiunt cu substantiis. Dico q non capiuntur absolute. q regit actos post se. et tunc semper capiunt actiue siue cum substantiis. aut sine substantiis sumantur.

Replicatur de istis

Dauid pcutendo vicit goliath. i. cu pcutebat. actiue

Judas tradendo damnavit se. i. du tradebat. actiue

Deus saluando miseret nostri. i. dum saluat. actiue

Hic gerundia in casu ablatiuo ponunt absolute cu substantiis. et tñ no pnt traduci passiue. qm actiue significant. igitur

Dico pbabiliter. q gerundia sine regimine post se. sunt exponenda fere sp fm exigentia sententie. vt diues venit ca vestiendi. venit ad vestiendu p vestiendo. traducunt actiue Sz paup venit ca vestiendi ad vestiendu p vestiendo. traducunt passiue. hoc pbaf. na dñ Laurētius. q gerundiu adu cu ppositioe no solu actiue accipi solet. vt tu es idoneus ad discendum. sz etiam passiue. vt hec res est facilis ad discendum.

Sz qm regit post se accm sp actiue. qm abltm mediare a vel ab sp passiu capiunt. ideo sup in pmo capitulo ducunt gra vendedi. et ad vedendu traducunt passiue. qz ita sententia requirit Velius tñ casus a pre post ex pmerent. sz ppter defectum spacij qmz omisum est.

¶ Nota male dñ. No e opus nunc respondedi. sz dicet no est opus responde re. vt infinitiuus sit suppositum ad est.

Etiam male dicitur

Mādatū ē mihi a dño capiendi te. sz cape te. qz mādatū ē. sz pperitū ē mādatū cu q gerundiu in di no pstrui Sz hāteo a dño mādatū capiendi te. latine dñ. De ista materia qd restat videat in ope maiori.

De constructione supinorum.

¶ Quero tibi. quō differūt pōza supina a posterioribz. hoc ē supina in tu et sum. a supinis in tu et su Dico pōza supina pērit pstruētōem cū verbo pante motū ad locū. vt vado auditū missam. sz posteriora supina pstruunt cū qbusdā adiectiuis. vt hoc ē facile dictu. i. vt dicat. vel ad dicenduz sz difficile factu. i. vt fiat Et exponunt sp supina in tu et su. p suū p bñ passiuuz. vt ei? gerundiu in dū. vt h ē mirabile visu. i. cū videt vt ad videndū

Que sunt huiusmodi adiectiua

Dico que sequuntur

Facile. difficile. dignū indignū absurdum triste iocundum rarum turpe sedum horridum suauē credibile incredibile mirabile stupendum optisum miserabile abhominabile et similia

Die veneris

¶ Contra dicit Terentius Quid ais dabit ne illa paphilo nuptia. **¶** **¶** ait Paphilum intronitramus pmissatū. ibi priora supina pstrunt cum verbis q̄eris Dico q̄ dare z intronittere important quendā morū laxum. vt vult laurentius

Arguo p̄tra scdm. Priscianus alexander z tota grāmaticorū scola dīcunt posterius supinū debere pstrui cū verbo significante morū de loco vt venio lectu. venio auditu nullam. igit̄ Dico q̄ in ista materia magis crendū est Virgilio. teretio. tullio. z multis alijs doctissimis q̄q̄ vtuntur posterioribz supinis cū quibusdam adiectiuis

Virgiliū dicentē Nec facil visu. nec dictu affabit vlli. Idē i tercio Et dictu video mirabile mōsty. z multa sūta Teretiū dicentē. Sū extra noxam s̄z nō ē facile exausatu Itē hec fabula nō solū auditu locūda s̄z z scitu digna vī

Audi

Tullū q̄ ait Nō facile dictu est q̄nto ope cociliat aios comitas affabilitasq̄ sermonis Salustii Optimū factu rat⁹ ē fortunā bello tentare Idē Que sibi q̄q̄z facilia factu putet. equo aio accipit

Sequitur ex dictis q̄ sequentes orationes nō solum barbare sed z inq̄ congrue sunt z ineptissime

¶ Maneatis sessum sed dicef manearis sedentes si plures sint. aut maneat sedens si vnus sit Ego venio lusu sed dicef venio de ludo Reuerto. nō aratu. non ab arando. sed ab aratione. vt testatur laurentius

Incongrue dicitur

Ego fui lusu sed dicef fui ludens
Petrus est lulum sed dicef petrus iuit lulum
Petrus est vias sed dicef petrus est absens

De regimine supinorum

¶ Quero tibi. quē casum regūt post se supina Dico q̄ posteriora supina nullū habēt regimē s̄z pstrunt cū q̄busdā adiectiuis. vt dictū est Priora supina habent regimē Quem casum regunt ergo. Dico. q̄ de illo sunt due regule

Prior regula Supina in tum vel sum verborz actiuoz. p̄nt dupliciter cōsiderari Uno modo. vt veniunt ab actiuis in o vel in oz. z tunc regunt actiū casum p̄prium. z cū illo duos vel tres casus cōes sicut verba actiua Alio modo vt eadē supina in tum vel sum veniāt a passiuis. z tunc regūt ablatiū mediāre a vel ab casum p̄prium. z cū illo casus cōes. si sentētia requirat sicut eorū verba passiva

<p>¶ Vado emptū</p> <p>¶ Pisces portant emptū</p>	<p>Celerī passū Domino p̄posito Pisces marinos Tribus ducatis Apiscatoribz vel seruis Dño p̄posito Celerī passū tribus ducatis</p>	<p>Abltūs casus communis Dñs casus communis Actūs casus proprius Abltūs casus communis. Abltūs casus p̄prios Dñs casus communis Ablatiui casus communis</p>
---	--	---

Dieta undecima

¶ Secda regula Supina in tum vel sum ꝑboꝝ neutraliū sp sunt absolu-
ta. qz nō regūt acām transiēm. sꝫ casus cōes. pñt tñ regere aliū acām septē
modis. sicut sua ꝑba neutralia Virgilius Haud grecis matribꝫ ibo ser-
uitū ego dardanis. i. ego creūsa neptis dardani nō ibo seruitum
Exercitus magnus ducit ꝑtra regem datius cōmunis
vadit pugnatum fortissimis animis ablatum casus
spe ꝫ grā victorie cōmunes

Capitulū quintū de ꝑticipijs.

¶ Quero tibi. ꝫ qd cognoscis ꝑticipia Dico ꝫ terminatōem ꝫ ꝫ teuto
icū Dia em ꝑticipia terminant in ans vel ens. in tus sus xus vel. aut in
us vel dus Sꝫ hoc nō sufficit. ideo cum illo datur aliud signum

Aut vulgarizant in fine ꝫ ende. vt sunt pñtꝫ ꝫ ꝫ i ans
et ens. vt rogans. bittende. legens. lesende

¶ Dia ꝑticipia

Aut vulgarizant in ꝫncipio ꝫ ist ꝫ. vt sunt preterita in
tus sus. vt lectus. ist gelesen. visus ist gesehen

Aut ꝫ ist aut ver. vt itopicatꝫ. ist vergeht. cōpletꝫ ꝫ fule
Aut teutonizant ꝫ sol. vt sunt futuri ꝫ ꝫ in rus ꝫ dus.
vt lecturꝫ ꝫ sol lesen. legendus est. sol werden gelesen

Hec signa quanꝫ grossa sunt pueris tñ seruiunt.

¶ Quero tibi. quot sunt tempora in participio Et vnde formantur.
Dico tria. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ.

participia ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ.

participans quod in ans vel in ens fit dicito ꝫ ꝫ ꝫ

et formant ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ.

participia ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ.

us sus xus dat preteritum

et formantur ab ultimo supino addendo s. vt a lectu lectus. A visu vi-

do rus. vt a lectu visu. lecturus visurus.

participia futuri ꝫ ꝫ in rus etiam formantur ab ultimo supino ad-

us dusꝫ futurum

¶ Notandū ꝫ singula ꝫticipia veniunt ꝫ formant ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ. ꝫ ꝫ ꝫ.

¶ Quero tibi. quot participia veniunt a verbo actiuo Dico duo. ꝫ ꝫ
in ans vel in ens. ꝫ futuri in rus. vt a lego legens. lecturus. a video vi-

De ꝫticipijs
in ans et ens.

De ꝫticipijs
in tus et sus

De ꝫticipijs
in rus et dus

Die veneris

Quere per actiua presens in nrisq; futura
¶ Quot veniunt a verbo neutrali Dico. eadem que ab actiuo. p'sens
futurum in rus. vt a sedeo sedens sessurus. ibi.

Que dedit a actiuum dabit hec eadem tibi neutrum
¶ Quot veniunt a passiuo Dico duo. p'critu in tus vel sus. z futur. in duo
vt a legor lectus legend. a videoz visus vidend. Un alexander. ibi.

Sunt per passiuu tibi cetera si significanda
¶ Quot veniunt a p'bo deponetali neutrali. i. absoluto no transitiuo. Dico
tria. p'ns p'critu. z futur. in rus. vt a rixor. rixas. rixatus rixaturus Ab
aduersor aduersans aduersarius aduersaturus Un alexander. ibi

Deponens terna
¶ Quot veniunt a p'bo coi z a p'bo deponetali actiuo Dico quatuor. p'sens
p'critu. z duo futura. vt a largior largies. largit. largitur largiendus a
loquor loquens loquutus loquutus loquendus Un Alexander

Tibi dat commune quaterna.
¶ Contra. totu gramaticor vulg. dicit q a p'bo deponetali no veniunt
nisi tria p'cipia Dico. vtz est a deponetali absoluto. s; deponetalia ac
tiua seu transitiua sunt vera verba comunia. vt pbatum est supra

De regimine participiorum.

¶ Quero tibi. quot sunt regule de regimine p'cipioz post se Dico. est
vna generalis z quatuor speciales.

Regula gene ralis

¶ Regula generalis e. q oia p'cipia regunt eund obliquu casum a pre
post que sua p'ba a qm descendunt. vt etia dictu e sup Un alexander

Que iunges verbo iunges et participanti
Sed ista regula est nimis generalis. ideo ponuntur quatuor speciales.

Regule speciales quatuor optime

Prima regula Oia p'cipia p'ntz rpiis in ans z in ens. z oia futuri i rus
q veniunt a p'bis actiuis in o. z ab actiuis in o. z sunt coia z deponetalia
transitiua pnt regere accm casum p'pui. z cuillo vnu vl duos vl tres casus
coes. scz dnm z accm vl ablatm rpiis. z ablatm sine p'positioe si suia re qrat
Et p'ter istos casus pnt regere accm vel ablatm mediante p'positioe
¶ Et nota q sub ista regula co'prehendunt triplicia verba. scz actiua in o
vt video vinco. deponetalia transitiua z coia in actiua scatoe capra. q duo
quasi idē sunt

Exempli de p'cipijs

Ab actiuis in o. vt mgr e legens vl lecturus virgiliu suis
scholarib; multa diligentia lucrī causa
A deponetali actiuis seu transitiuis. vt parētes sunt lucra
res vl lucraturū victū z amictū suis literis mult. lab orib;
A coib; de? e largies vl largitur p'mitteb; grām suā p'p
rare saluā di gratia.

Que veniunt

*Nota. quod ad regimē
re p'ntz regule. s; q
a p'cipio. e qm oia
e qm quatuor vna
p'ntz regere
accm casum p'pui
z cuillo vnu vl duos
vl tres casus
coes. scz dnm z accm
vl ablatm rpiis. z
ablatm sine p'positioe
si suia re qrat
Et p'ter istos casus
pnt regere accm vel
ablatm mediante
p'positioe*

Virgilius
Terentius
Quidius
Idem
Oia p'cipia pnt
trahit in o z neu
sum p'pui. s; regi
p'ntz regere acc
com septe modis
Que veniunt
Oia p'cipia pnt
trahit in o z neu
sum p'pui. s; regi
p'ntz regere acc
com septe modis
De p'cipijs
mili v
sus op
De p'cipijs
largia
p'cipijs
er am
bus pe
Oia p'cipia pnt
trahit in o z neu
sum p'pui. s; regi
p'ntz regere acc
com septe modis
De p'cipijs
mili v
sus op
De p'cipijs
largia
p'cipijs
er am
bus pe

Dieta undecima

- Virgilius** Oredo eq̄dē enē medijs supplicia hausuz scopulis
noie dīdo sepe vocarum
Terentius Ubi p̄cipia regūt accōs cū ablatiuis
Quid credebās dormienti tibi hec p̄fecturos deos
Quidius Expectabo ego illum qui me nūq̄ vīsurus abiit.
Idem Remigiūq̄ dedi quo me fugiturus abires

Secunda regula

Dia p̄cipia p̄teritī t̄p̄is in ans z̄ens. z̄ futuri in tus q̄ veniūt a p̄bis nem
tralibz in o z̄ neutralibz in oz q̄ sunt deponētalīa nō trāsitīua nō regūt cas
sum p̄p̄iū. s; regūt duos vel tres casus cōes sepe dictos Et p̄ter istos se
p̄ssime regūt accm̄ vel abltm̄ mediāte p̄positōe Et itē p̄nt regere alium
accm̄ septē modis. sicut eoz p̄ba neutralia

Exempla sunt

A neutralibz in o. vt dux noster ē regnās z̄ regnaturus.
viuens z̄ victurus subditis suis. annos duos z̄ viginti
multa clementia

Que veniunt

A neutralibz in oz. vt ip̄ssim⁹ reuer ē iniuriās iuriat⁹
et aduersans vel aduersatur⁹ populo christiano noctes
atq̄ dies. crudelissimo bello. spe delēdi nomē christi

Tercia regula.

Dia p̄cipia p̄teritī t̄p̄is in tus z̄ sus Et futuri t̄p̄is in dus q̄ veniunt a
p̄bis passiuīs in oz q̄ faciūt ex se actiua in o. Et q̄ veniūt a passiuīs in oz
q̄ nō deponūt r. regūt post se abltm̄ mediāte a vel ab casuz p̄p̄iū. z̄ cū illo
p̄nt regere duos vel tres casus cōes sicut eoz p̄ba passiuā Et p̄ter hos
casus p̄nt regere accm̄ vel abltm̄ mediāte p̄positōe Item p̄nt etiā regere
aliū accm̄ q̄nq̄ modis vt dictū ē sup̄.

Exemplum

De p̄cipijs passiuoz in oz q̄ faciūt actiua in o. vt duo capones st
missi vel mittendi a patre meo. domino decano multo fauore.
suis optimis meritis

De p̄cipijs p̄boz cōmuniū in passiuā fcatōe captoz. vt grā est
largita vel largienda nobis a deo sua pietate

De p̄cipijs p̄boz deponētalīū in passiuā fcatōe captoz. vt vict⁹
et amictus sunt lucrati vel lucrādi a parentibz filijs suis pluri
bus penīs z̄ laboribus.

Quarta regula

Dia p̄cipia p̄teritī t̄p̄is in tus z̄ sus q̄ veniūt a p̄bo cōi. z̄ a deponētalī
rāsitīuo capris in actiua fcatōe regūt accm̄ sicut verba actiua. z̄ cum illo
mū vel duos vel tres casus cōes.

Exemplū

De p̄cipijs in tus z̄ sus p̄boz cōmuniū. vt deus largitus est
nobis suā gratiam zc.

De p̄cipijs i tus z̄ sus p̄boz deponētalīū. vt sanct⁹ petrus ē secur⁹
lesum Ego lucratus sum p̄i meo duos ducatos Virgi. Mater
cōplexa miserabile corp⁹ sui nati vocat deos z̄ astra crudelia.

Die veneris

Hic nota. q. licet principia in dus sp. capiant passue z habeat regimē pboz passiuoz. tñ principia in tus vel sus q. veniunt a cōibz z deponetali- bus transitivis qñq. capiuntur passue. quandoq. actiue. Unde florista. Dus solum patitur per tus vtrūq. notatur.

Quando participium fit nomen

Quero tibi. q. modis participiū fit nomē. Dico q. tuor modis. Un̄ alexā.

Dum mutat regimen fit participans tibi nomen

Dum perdit tempus. dum comparat associamus

Istis compositum dum simplex fit tibi verbum

Primo qñ mutat regimē. hoc est qñ principia in ans vel in ens z in tus vt sus regūt gn̄ ex vi act. pueri in habitū. vt perit. z erudit. poetice facul- tatis ē lra. amans z libroz cupies. vt dictū ē sup. Sūtz regēdo pares. Scdo qñ pdit tps. q. sunt. Dico principia in dus. qñ exponunt p dignus q. retinēt regimē suū. Un̄ florista. Per dign. nomē p. delet participans est. Tercio qñ cōpat. vt doce. doctior doctissim. amās amātor amāssim. Quarto qñ participiū ē cōpositum z verbum simplex. vt indoctus quod est nomen. quia non dicit indoceor.

De constructione participiorum

Quero tibi. an principia regāt casum an se. Dico nō. qz sola pba regūt casum an se. s. principia nō sunt pba. igit Ratio maioris pater alibi. Quā pstructionem hñt principia an se. Dico. q. ipa principia in qñq. casu ponant. pstruunt cū noibz substantiis an se. sub puenientia trūi. scz gene- ris numeri z casus. vt sol visus. stella visa. celum visum. vt dictum est in prima regula congruitatis.

Quero tibi. an ista sit pgrua. Sole oriente dies fit. Inclinato capite. emisit spūm. Dico sic. nā ibi sunt duo ablati positi absolute in fcatōe p se quentis. q. sic se hñt q. vnus sit noialis z alter picipialis p alexandrum.

Sunt ablatiui plures rectore soluti

Discere discipuli debent doctore legente.

Quō se debent habere ablatiui positi absolute. Dico. q. erunt sp. due. explicite vel implicite. quoz vnus sit noialis vel pnoialis z alter picipi- lis vel resolvable in ablatiuium picipialem.

Quor modis variantur ablatiui absolute positi. Dico. sex modis. pater in figura sequenti.

Primo quando vnus est nomīnalis cū picipiali. Exemplum. vt car- lacranter fugiunt latrones z fures.

Scdo qñ vnus est pnoialis. vt eo relicto fugierunt discipuli.

Tercio qñ neuter ē picipialis. s. vnus ē resolvable in picipiale. vt do- duce. i. deo ducente. vita comite. i. vita comitante. poetis operam dāt.

Dieta undecima

Quarto qñ intelligit ablatiis picipialis. vt videbim⁹ deñ facie ad facie
i. facie existerē ad facie. petr⁹ venit se tercio. i. se tercio existerē

Quinto vnus ablatiis picipialis vbi intelligit noialis. vt pluyente intran
dum est domū. i. natura vel deo pluyente.

Sexto vn⁹ ablatiis picipialis descendēs a pbo impersonali. vt dicto de noie
i. dicte facta. prandio vel cenato veniā ad vos. i. prandio vel cena facta

¶ Quero tibi qñ nobis vtendi sunt ablati positi absolute. Dico p hanc
regulam. Omnis oratio indicatiua optatiua vel pñctiua precedente aliq
istaru dictionū cū dum qñ si qz postqz quāqz. elegāter mutat in duos abla
tios absolute positos quoz vnus sit noialis vel pnoialis. z alter pñci
pialis Et tunc seruandū est vt oratio actiua mutet in pñcipiū suū pñctis
tpis. eo q ab actiua nō veniūt pñcipia pñctita. vt qñ caput egrorāt mē
bra eius dolent. i. egrorante capite dolent eius mēbra Item oratio passiua
mutet in pñcipiū pñctiti tpis. vt qñ thesauri apñebant aut fuerūt apñi. i.
thesauris apñis obtulerūt tria munera

¶ Quero tibi an oia pñcipia possunt poni absolute in ablatō Dico nō. s;.
sola pñctis temporis z pñctiti

De pñctiti Veniente sponso intrauerunt cū eo ad nuptias
Cū hec dixisset videntib⁹ illis elcatus est

De pñctiti Dñcicante te colligent. apñiente te manū tuā implebūt
Apñis thesauris suis obtulerūt tria munera

De pñctiti Rñso accepto in somnis p aliā viā reuerſi sunt
Antiq⁹ philosophi acqñitis nccarijs iceperūt philosophari

¶ Quero tibi quo pacto traducantur isti ablatiui Dico duobus mo
dis traducitur participia pñctis temporis scz per ende in fine. aut per
qñ si qui a reuthonice als wan zc.

Exemplum. Sponso veniente. der brutigemer komende ist. oder als
wan der brutigemer kompt

Ita ablatiui de pñctiti duobus modis exponūtur Uno modo per
synde in fine. aut per quando si quia

¶ Ut apñtis thesauris So die schetz vff gethon synde. oder als dñr schetz
off gethon waren

De isto videatur in primo capitulo de vulgari participiorum

¶ Notandū est q ablatiui positi absolute si debite sumant. orōnes nos
stras plurimū exornāt atqz dilucidant. tum etiā cū grata venustate breuē
tatem sermonis afferunt.

Grammaticus sine elegantia dicit.

Cū xps nascebat z augustus cesar regnabat. tūc pax erat in toto orbe
Postqz fluxissent dies pauci z tres reges hierosolymā venissent. sum⁹

mus timor inuasit herodem

¶ Quando vero stella pñcta videbatur. z rex regum christus inuenie
batur. offerrebant tria munera

Orator cum elegantia diceret

Christo dei filio nascere augustoqz cesare regnate pax erat in vniuerso

Die veneris

Paucis diebus fluentibus tribusque regibus hierosolimam venientibus sum-
mus herodem timor inuasit

Stella vero quam perdididerant reuisa regibus regum inuento christo
tria munera obtulerunt

Simile exempli est in septimo elegantiarum precepto Cum roma florebat et sci-
pio africanus regnabat. respublica bene gubernabatur. Hoc elegantius dicitur.
Roma florente. scipioneque africano regnante. respublica bene gubernabatur. ut
deatur ibi Et hec de ablativis dicta sufficiunt

Quero tibi. quare precipia sunt inuenta Dico propter duo. scilicet orationis bre-
uitatem et sermonis venustatem. Nam precipia facimus orationes nostras bre-
uiiores elegantiiores et splendoriores Pro quo nota Per precipium quibus tal-
teretur ista coniunctio et quibus hoc nomen quod interdum aduerbia. quoniam cum duobus. plerumque
iste dictiones quibus si quia postquam et similia

De et	Sedens scribit	proleat et scribit
De qui	Laborans fatigatur	per qui laborat fatigatur
De quoniam	Sole oriente dies fit	per quoniam sol oritur dies fit
De quibus	Horatio homo aia vivit	per quibus homo moriatur aia vivit

Nota quod ista breuitas sermonis non solum fit per nos et ablativos absolu-
tepositos. sed per omnes obliquos.

Da exempla de participio presentis per omnes obliquos

Iustus laudat	qui laudat deum	.i. laudans deum
Miseret tui	qui cares veste	.i. carens veste
Parco tibi	qui iniuriaris mihi	.i. iniuriatus mihi
Amo parentes	qui me pascunt	.i. pascentes me
Amoz a magistro	qui me docet	.i. docente me

Da exempla de participiis futuri in rus

Iustus laudat	qui colet deum	.i. culturus deum
Miseret tui	qui carebis veste	.i. carituri veste
Parco tibi	qui iniuriaberis mihi	.i. iniuriaturo mihi
Amo patrem	qui me pascet	.i. pasciturum me

Ita suo modo practicabitur de participiis preteriti et futuri in dus
verborum passiuorum

Notandum est etiam quod participia presentis temporis plerumque trahuntur ad omne
differentiam temporis pro diuersitate verborum quibus adiunguntur.

Sunt enim logici quod precipia fecerunt et peluntabiliter Exemplum ut sum-
scribes. fui scribes. ero scribes. In primo scribes est presentis. in secundo preteriti. in
tercio futuri temporis. ut patebit in questione sequenti De elegantibus gerundiorum

Quero tibi. ad quid valeat precipia presentis temporis in ans et ens Dico ad duo
Primo valent ad hoc. Si quis ignorat coniugationes verborum actiuorum et neu-
trorum in o et in oz. in presentis et in omnibus temporibus inde formatis. tunc per precipia
presentis temporis illius verbi et per verbum substantiuum summi fui ero per se ipsum con-
ceptum exprimere. in presentis preterito et futuro. per omnes modos quem com-
ceptum aliis per ipsum verbum exprimere

De utilitatibus
participiorum
in ans et ens

Dieta undecima

De exemplum

In pñti loco
 Ego lego .i. tu es legens
 Tu legis .i. tu es legens
 Ille legit .i. ille est legens
 Sic in plurali loco nos legimus. vos legitis. illi legunt dicitur Nos
 amus legentes. vos estis legentes &c.

In pñti loco
 Ego legi .i. tu fuisti legens
 Tu legisti .i. tu fuisti legens
 Ille legit .i. ille fuit legens
 Ita in plurali loco Nos legimus. vos legistis. illi legerunt dicitur. nos
 amus legentes. vos fuistis legentes &c.

In futuro.
 Ego legam .i. ego ero legens
 Tu leges .i. tu eris legens.
 Ille leget .i. ille erit legens.

In plurali loco Nos legemus. vos legetis. illi legent. &c. Nos erimus
 gentes. vos eritis legentes. illi erunt legentes Ita suo modo in alijs modis
 In scriptura No sumus concupiscetes malorum loco huius futuri operatur
 Non concupiscamus mala

Secundo valent participia pñtis tps ad breuiore & elegantiore sermonē faciē
 um sicut & alia participia Exēplū vt cū dicitur & Rusticus laborat & sudat. h.
 reuēns dicitur p participium sic Rusticus laborās sudat
 per quē

Ut lucrat qui laborat. i. laborās lucratū
 Per quē dñs si qz &c. vt dñs petrus scribit iohānes ludit Si tu nō laboraue-
 is nō māducabis Iste orōes breuius & elegantius dicitur p abltōs possi-
 os absolute sic Petro scribere iohēs ludit Te nō laborāte nō māducabis

Quero tibi ad quot valent participia preteriti temporis in tus & sus
 Dico ad tria vt sequitur

Primo ad coniungendū triplicia verba. s. passiuā deponētalia & cōia in pñte
 ito pñte & temporibus inde formatis Quō hoc. qz illa pba nō habēt pro-
 pta pñte. sed circūloquimur ea p participia pñtis tps. & p hoc pbum
 un vel fui. vt videoz hz visus sum vel fui. polliceor pollicitus sum vel fui
 Secdo valent ad circūloquēdū futurū infinitiui tā actiui qz passiuū Exēplū
 & legere hz in futuro lectū iri. Et legi audiri habet lectū iri. auditū iri.

Tercio valent ad breuiore & elegantiore oratōem pponendā Quā autē con-
 iungunt duo pba pñtis temporis p hec signa. qñ dñs cū qz si &c. tūc actiūs
 urabit in abltm notālem & appositū in abltm pñtis tps temporis pñtis
 Exempla sunt. Quā antiq pbi acquisiuerūt sibi necessaria vite inceperunt
 hūlophari Dum accepissent respōsum p aliam viā reuerſi sunt. breſ-
 us dicitur Accepit respōso per aliam viam &c. Quā vldum accepissent
 impades nō acceperūt oleū scāi. i. acceptis lampadibz &c. Dum fes-
 ſent monopolū respública vastabatur. breuius & elegantius dicitur Fa-
 to monopolio &c.

Quero tibi ad quot valēt participia in rus Dico ad duo Primo ad
 circūloquēdū futurū infinitiui verbi actiui in o & in oz. & verbi neutrals
 nō & in oz. vt legere hz in futuro lectū iri vñ lecturū esse. loqui loquturū. ēē
 urere cursurū esse. vel cursurū ire

De vtilitatibz
 participiorū
 in tus et sus

Die veneris

Secundo valent ad breuitatem et elegantiam sermonis Pro quo nota diligenter quod eadem sententia exprimitur per substantiuum actiuum et neutrale in o et in or futuri temporis Etiam dicitur breuius et elegantius per participium in rus Exemplum Dux noster illustrissimus mittet romam nuncium. Elegantius dicitur, missurus est romam nuncium Qui quando reuertetur audiet responsum Elegantius dicitur, Quo reuertente responsum audiet Magister noster incipiet virgilium et declarabit elegantias pulchrius dicitur, Magister noster virgilium incepturus elegantias nobis declarabit Hoc non solum per nuncios sed etiam per omnes obliquos practicabis

Miserere pauperis	qui me rogabit	id est me rogaturi
Faueo petro	qui tibi seruiet	id est tibi seruituro
Laudo sorores	que deum orabunt	id est deum oraturas
Ecclesia sororum	que deum rogant	id est deum rogantium.
Oreces sororum	que deum rogabunt	id est deum rogaturarum

De utilitate participiorum in
dus.

Traducuntur iste orationes per sol.
Quero tibi ad quod valent participia futuri temporis in dus Dico ad unum scilicet ad elegantiam sermonis Pro quo nota quod eadem sententia quod exprimitur per verbum passiuum futuri temporis etiam potest exprimi per participium futuri temporis in dus. Exemplum Huncius ex illustrissimo principe mittet quod a christianissimo romano rege magnifice recipietur hoc elegantius dicitur

Nuncius ab illustrissimo duce mittendus a rege magnifice recipietur vel recipiendus est Quam teretiane comedie a magistro legentur et a nobis audient eas mihi compabo Hoc sic per participia futuri temporis Quam teretiane comedie a magistro legende sunt et a nobis audiente eas mihi paraturus suus

Horandus est quod participia in dus da du sepe fecant necessitate ut mori endum est laborandus est comedendus est Aut fecant dignitate vel deliberationem ut noua hec tibi scribenda vel notificanda putantur id est digna scribi et notificari Hoc est quod ista participia in dus sepe capiunt nominaliter Et tunc exponuntur per dignus et teneant regimen sui verbi ut tempus quoniam preciosum est non est amittendum Hoc est non est dignum ut amittatur Posset exponi quod delectat tunc est participium

Die sabbati hebdomade secunde Dieta vltima que etiam posset diuidi in duas

Capitulum sextum de aduerbijs.

Definitio aduerbijs.

Quero tibi quod sunt partes indeclinabiles vel minus principales. Dico quatuor scilicet aduerbijs praeiunctio propositio interiectio Et dicuntur indeclinabiles quod non declinant sicut nomina pro nomina et participia nec coniunguntur sicut verba

Quero tibi quod est aduerbijs secundum donatum Dico est per orationis quod adiecta verbo fecationem eius explanat atque implet Hoc alibi dicitur Vel sic Aduerbijs est quod iuxta verbum ponitur ad determinandum eius fecationem

Quero tibi ad quod nobis seruiunt aduerbia Dico principaliter valent ad determinandum substantia et participia et ideo dicuntur adiectiua substantia et participia sicut nomina adiectiua determinant nomina substantiua et caput plurimum exponunt

Dieta ultima

Ista z aduerbia maxime q̄litas z q̄litas determinat z exornat p̄ba z p̄cipia. vt fortissime pugnauit. p̄suluic prudētissime. rādix doctissime.

De constructione aduerbioz

Omne aduerbium Aut p̄struitur cum verbo
Aut p̄struitur cum nomine p̄noie p̄cipio
Aut regit ip̄m noimen vel p̄nomen.

Regula ḡnal
de aduerbijs

¶ Quero tibi. quot sunt regule de p̄structōe aduerbioz cū p̄bis Dico est vna generalis Que ē Omne aduerbiū p̄t stare iuxta p̄bū vel p̄cipiū ad determinandū eius p̄catōem Et illa determinatio fit tot modis quot sunt p̄catōes in aduerbio. q̄ s̄m donatū sunt viginti q̄tuor Nam s̄t Ad uerbia sunt. aut loci. aut t̄pis. aut numeri zc.

	Intra foras huc illuc	loci
	Heri nudiūstercius pridie	temporis
	Semel bis decies sepius	numeri
	Nequaquā minime nō	negandi
	Eriā certe p̄fecto nūmū	affirmandi
	Fortiter velociter tarde celeriter	qualitatis

Que oēs s̄t p̄grue p̄ regulā dictā. z ē ibi p̄structō z nō regimē. vt p̄z sup̄
Scōa regula. q̄ ista aduerbia en z ecce possunt p̄strui cū ntō vel accō.
vt ecce pater tuus vel patrē tuum Unde alexander

Ecce tibi rectum quartum ve solet dare ca sum

¶ Sed nota. q̄ ecce in p̄sa iungit ntō. in p̄su accō
Da exempla ex scripturis z poetis

Scriptura Ecce agnus dei. dixit iohannes de chzisto
Ecce homo. dixit pylatus de iesu

Tullius Ecce statius noster

Virgilius En priamus. en paridem hostem

Idem En q̄tuor aras Ecce duas tibi daphni duoq̄ altaria p̄hebo

¶ Quero tibi. qd̄ f̄cāt ista aduerbia. Ecce eccā eccos eccas. ellū ellam
ellos ellas Dico. q̄ ecce eccā eccos z eccas demonstrāt hoies p̄ntes aspe
ctui nostro. z ideo debent resolui p̄ hic. cum subintellectōe viri vel mulie
ris de quo vel qua fit sermo

Exemplum Ecceum. i. ecce hic virum de quo est sermo

Eccos. id est ecce hic viros

Eccā. i. ecce hic feminā de qua est sermo

Eccas. i. ecce hic feminas de q̄bus nos loquimur

Itē ellū ellos ellā ellas demonstrant homines absentes vel longe a nobis
existentes. ideo resoluntur per illic.

Terentius Ecceū parmenonē Ecceū me. i. ecce hic in p̄sentia p̄menonem z
ecce hic me Sz ellū parmenonē. i. ecce illic absente parmenonem

¶ iij

Die sabbati

¶ Quero tibi cū quor casibz p̄t p̄strui **Dico** q̄ o p̄t esse aduerbiū. p̄e-
esse interiectio. 7 p̄struit cū tribz casibz. cū ntō. vt o festus dies hois. cum
accō. vt o lepidum patrem. cum vtō. vt o panphile salue

¶ Quero tibi. quā dīam h̄nt multū paucū paululū modicū tantū q̄ntz
per um finit. a seipis p̄ o finit **Dico** p̄ um p̄struunt cū p̄bis vel p̄cipijs
vt multū scribit modicū q̄scit. Sed sub o p̄struunt cū cōparatiuis. vt
multo fortior fuit hector. Etā cū istis dīctōnibz alius alter ante post sec⁹

Terentius Multo aliter enenit

Sz nota. q̄ q̄n multū modicū 7c. regūt gēm. poti⁹ sunt noi a q̄ aduerbia

De regimine aduerbioz sunt tres regule

¶ Quero tibi. q̄ casus p̄nt regere aduerbia **Dico** tres. scz gēm dīm 7 ab⁹
latiū. 7 p̄nt p̄strui cū alijs tribz. s. ntō accō 7 vtō. vt dīctū ē deecce 7 o.

Prima regula

¶ Quadruplicia sunt aduerbia regētia gēm. Primo aduerbia t̄pis. vt
tūc t̄pis. Namq̄ dīez meoz dolui dētes Aliq̄n dīez visitabo parentes
Secdo aduerbia loci. vt vbiq̄q̄ loco. vbiq̄q̄ terraz. **Licero** Vbi nā gen-
tū sum⁹. q̄ in vltē viuim⁹. **Terenti⁹** Quocūq̄ hīnc asportant terraz
Idē Ego infelix hō sum frēm nūq̄ gentiū iuenio **Lice**. Proch dī imoz
tales vbi nā gētū viuim⁹. **Terē**. Quē q̄to fuerit p̄stabili⁹ vbiuis gentiū
agere etatem q̄ huc redire.

Tercio aduerbia q̄tatis. vt parū vini potant. vel melius sunt sat et
satis. vt non satis pecunie habeo. **Terentius**. Non signi sat est.
Idē Is suaz rerum sat agit. put sunt due dīctōes

Quarto aduerbia sup̄latiui grad⁹. vt sicut tulli⁹ oīm ornatissime ora-
uit. ita virgilius oīm doctissime poetisauit.

¶ Nota. q̄ intēez quādoq̄ p̄struitur cum gēo loci. vt intēea loci. quā
doq̄ cum gēo temporis. vt intēea temporis
¶ Nota instar s̄m aliquos ē nomē. 7 s̄m alios aduerbiū s̄litudinis. 7 cō-
struit cū gēo post se **Uti** **Seruius** vult q̄ instar fecit ad s̄litudinē. vt fece-
runt equū instar montis diuina palladis arte **Sz** **laurenti⁹** dr̄ q̄ fecit ad
ēq̄paratōez vt ad mēsurā. vt phetec lapadis istar **In** legēda sancti fr̄acisci
legit **Nō** fuit plaga humanit⁹ facta instar vulnerati lateris saluatoris

Secunda regula

¶ Omnia aduerbia qualitatis que descendunt a nominibz adiectiuis po-
tentibus regere dīm regūt dīm. vt petrus scribit similiter henrico. filius
venit obuiam patri 7 magistro suo

¶ Nota sub ista regula p̄inent triplicia aduerbia Primo aduerbia de-
scendentia ab adiectiuis p̄mitiatis 7 p̄ieratis. vt vicine p̄pinque amice
aduersarie s̄litrer equaliter 7c.

Secundo aduerbia que descendunt a verbalibus in bilis.

Tercio que descendunt ab adiectiuis importantibus damnum vel
utilitatem. vt gr̄te in gr̄te. fideliter infideliter. conuenienter conformi-
ter. contraria horum 7 multa alia.

Dieta ultima

Tercia regula

¶ Si aduerbia cōparatiui grad⁹ q̄ sp̄ terminant in ius p̄nt regere ablatiui sicut cōparatiui noiales. vt equus currit veloci⁹ alino. leo multo fortius pugnat lupo **¶** Uñ p̄hs ait Expe⁹ artifex cert⁹ opaf̄ artificem nō expro⁹ **¶** Nota q̄ ista aduerbia p̄dic. teuto. des vorderen dachs Et postindie des dachs dar nach. p̄struūt cū istis gr̄is kalēdaz nonaz z ydū Et cū hoz accis kalendas nonas ydus Exēplū. vt acta sunt hec p̄die kalēda⁹ rum vel p̄die kalendas. ita p̄die nonaz vel nonas. p̄die ydūm vel ydus **¶** Itē postridie kalēdaz nonaz vel ydū Et postridie kalendas nonas ydus Sic p̄ ista noia tercio quarto quinto kalēdaz nonarū ydūm. v⁹ tercio z quarto kalendas nonas z ydus.

¶ De quattuor interrogatiuis locoz z eoz r̄suis

¶ Quero tibi. quot sunt interrogatiua locoz. Dico. sunt quattuor simplices figure. vt quo qua vbi z vnde Dico simplicis figure ppter quoz sum quousq̄ zc Unde alexander dicit vbi

¶ Per quo qua vel vbi fit questio siue per vnde

¶ Quo q̄rit ad quē locū q̄s vadit Qua q̄rit p̄ quē locū q̄s vadit. Vbi q̄rit in quo loco q̄s h̄scit Unde q̄rit de quo loco q̄s venit Vrgi. Quo ve ire iutes. vbi ponere sedes da pater auguriū Quo. i. ad quē locū iutes ire Et vbi. i. in quo loco iutes ponere sedes

¶ Notandū ē summe cū q̄b⁹ p̄bis hec interrogatiua debeat p̄strui Pro quo nota diligēter Quo sp̄ requirit p̄ba motus ad locū. vt sunt vado eo p̄ go curro ambulo gradior p̄ficiscor mitro duco porto eq̄to nauigo z sika Si ergo hic q̄ras. vbi vadis. vbi portas hoc. inepta z barbara questio ē Vbi sp̄ requirit p̄ba q̄eris in loco q̄ sunt infinita. z sunt fere oia illa q̄ p̄cant actū q̄ nō exerceat pedib⁹. vt habito scribo audio studeo Si ergo hic q̄ras quo moraris. quo studes vel habitas ec̄t inepta questio Uñ requirit p̄ba motus de loco Pauca sunt. vt venio redeo reuenio reuerto regredior et sic de alijs. Qua requirit verba motus p̄ locum

¶ Quero tibi. quot modis r̄ndetur ad interrogatōem factam per quo Dico. quattuor modis. vt patet in sequentib⁹

¶ Ad quo vadis. zu was stat oder plat̄z gatt du R̄ndet. vno mō p̄ hec

aduerbia q̄ sunt huc illuc istuc. i. ad hunc illū istū locū. co. i. ad eundē locū

¶ Intro. zu innē. foras zu vñen. vt quo curris. r̄ndet istuc. i. ad istū locum

¶ Alio mō p̄ p̄p̄na noia ciuitatū villaz villagio z simplicis figure. z hoc in accō sine p̄p̄one. vt quo misisti nunciū. r̄ndet coloniam vel louanium

¶ Tercio mō p̄ noia appellatiua vel p̄ noia patriaz aut puinciaz. aut etiā p̄sonaz. z hoc sp̄ in accō mediantē p̄p̄one ad. vt quo eq̄tabit pater tu⁹

r̄ndetur ad campū. ad franciā. ad ytalīā. ad regē. aut versus ducem

¶ Quarto p̄ p̄ora supina. vt quo vadis pergis curris. r̄ndetur vado p̄ran/ sum. curro allatum carnes

¶ Quero tibi. quot modis respōdetur ad interrogatōem factam p̄ vbi. Dico tribus modis. vt sequitur

R̄sua ad in
terrogatiū q̄

R̄sua ad in
terrogatiū vbi.

Die sabbat

¶ Ad vbi studuisti. vbi morat. vbi est fuit erit frater tuus. **R**ndetur
pmo p aduerbia q sunt. h illic itic. i. hoc illo isto loco. Tre intus. in. vpenig
foris. vfenen. vbiq. in allen platzen. vtr vbi e deus. rndet hic z vbiq.
Sedn. vna noia cuinq. villar. villarige. z hoc duplx

Scdo p^amria nota ciuitatū villaz villagioz .z hoc dupl'r
Aut sunt pme vel scde declinatōis singularis numeri.tunc m̄debit in
gtō.vt vbi est dux Respondet meclinie.gandauit.an tu corpie zc.

Quæ sunt tercie declinatōis vel p̄me pluralis numeri. tunc r̄ndebitur
in abltō. vt rex est vernone Plato studuit athenis

¶ Tercio p noia appellatiua vel noia patriarū 2. puinciarū. tūc sp rñdebit
in abtō mediante p pōne in. yr ybi sunt fratres. ybi pulces. rñdeñ in clau
stro. in mari. ybi ē rex. rñdeñ in francia. in anglia. in bello

¶ Ad unde venis respondetur

Responsum ad interrogatū. Primo p aduerbia que sunt hinc illinc utitur et de hoc illo isto loco. Intus. von in wenig. foris. von vñ wenig. Secdo p ppria noia ciuitatū villarū z villagiorū simpliciter figure. z h in ab

Secdo p noia noia ciuitatu villaz z villagior simplicis figure z h in ab
latio line ppone vt vñ venit frat tu? Rñdet roma colonia tornaco
Tercio p noia appellatiua vl noia puinciaz z hoc in abto mediate ppo
sitione de vt vñ portant pisces vñ frumera Rñdet de mari de francia

¶ Ad qua venisti Respondetur.

Responsum ad interrogatū q̄.
¶ Ad qua venisti Respondetur.
 Primo p̄ aduerbia q̄ sunt hac illac istac. i. p̄ hunc illum istum locum. v.
 veni ad forum illac id est p̄ illum locum.

Seco p pppia noia ciuitatū villaz z villagior. z h in abito line p pōn
 S ego plulo vr ad q rideaf in acco mediate p. ppter pfusione vit andā
 Tercio p noia appellatiua vel noia parriaz. z hoc lp in acco mediate p
 vr quia venisti de hispania ad brabantia Rides p britania p franciā.

¶ Pro cautela nota Si in his responsiuis no fueris bn doct^r. tibi plu
lo verū deas sp qd pōne. scz ad quo respondeas ad. ad qua per. ad vb
in. ad vnde respondeas de. nam ita apud doctissimos inuenitur
Cicero ait. ea die verres ad messaniam venit

¶ De significatione aduerbii

Faciant petiōes iuuenes in scationibz aduerbioy. Da mihi aduerbia loci fm donatū. Tūc querat. Da loci q̄ addunt ita de alijs suo mō.
Da aduerbia loci. vñ hic vel ibi illic inde intro foras. Ita q̄ adduntur.
ine' foris ifticaliter vbq; nullibi. Huc illuc usq; hac illac istac hinc illinc
istinc Aliunde osium sursum subterus palam quoad vsq; nusq; quoq; p̄
tenus p e cominus eminus aliquo

Oa p'is-vr hodie heri nūc p'ras aliqñ olīm tūc cū dū iā sp mane
modo Da q addidit. dudū iādudū de p'āp'de p'die perendie postbidie
mor dū donec fero diluculo cito. nunqñ vnqñ tandē vbi. p postqñ vbi p.
qñ. quoad noctu postpach ante alias interīm interea interdum interdū. p.
pedicm quatenus p'. parenus eatenus impetruenturim.
Da ymaginē vsqñ his per quaer. Addunt quinquies sexies decies

Da numeri. vt ſemel bis ter quater. Addunt quingies ſexies decies
vigies centies milleſies infinities totiens quotiens ſepe multoties ali
quotiens bifaria trifaria multifariam plerumq

Da negādi. vt b
Da affirmādi. v
quippe quidm po
nec iniuria nec in
et tā cecus etcas

Da hortandi. vt
Da ordinis. vt
de cetero postq̃

Da interrogand
vix an ne necne m
De fll. fll. fll.

De similitudinibus.
mihi ita iteq;
De qualitate.

Da qualitatibus.
a scda declinatio
declinatio ne f

modicū minimū
me numis abunde

Da dubitandi. v.
Da psonalia. v.

Da vocādi vt
Da separādi. v

gillation separari
dus. que potius

Da eligendi. ut
mul vna pariter
Da subidit

Da phitēdi. vt
te fortuna Da
Addit q̄ualis f

¶ Additur extr
oimo pennis n. C.

festum repete
detum passum

tarat pōse. On
ficatūa. possibili

contineri sub qua

Quero tibi. &
dūq̄sc̄s tēp̄m ē.

Quero tibi.

¶ Nota qd pñe
ma regula pñe

Quor sunt po
in Epularia

W.C.F. collection

Dieta ultima

Da negādi. vt haud nō neq. **Addūtur** quāq. nequāq. neutiq. minime
Da affirmādi. vt etiā quin nī certe **Addūtur** sic immo ita sane iure nēpe
 quippe quidni potro nimir. vtiq. profecto equidē etiā amen. scz videlicet
 nec iniuria nec immerito **Da** demonstrādi. vt en ecce **Addūtur** ecce
 et cā eccos eccas. ellū ellā. ellos ellas **Da** optandi. vt vtiā osi
Da hortandi. vt epa age ad vñū. agite ad plures. agendū vtroq. modo
Da ordinis. vt deinde deinceps **Addūtur** pmitus pncipio pñū ceterū
 de cetero postq. postea posteaq. post de post amplius an prius nouissime
Da interrogādi. vt cur qre quā obrem pterim **Addunt** An ne nū nūq.
 vtz an ne necne nōne itane qdita siccine qñ qualiter quoties quomō
Da similitudinis. vt quasi ceu tanq. velut veluti. sic sic sicut. **Addūtur** vt
 vti acti ita iteq. quēadmodū pinde eque equeac pindeac pindeatq.
Da qualitat. vt docte pulcre fortiter bene male. **Addūtur** infinita in e
 a scda declinatōe vt sane valide egre dure z duriter. infinita in ter a terciā
 declinatōe. vt facilliter grauitur prudēter **Da** quantitat. vt multū parū
 modicū minimū minime valde **Addunt** rātū q̄tum paulū paululū appri
 me nimis abūde sat satis aliquatenus aliquantulum.
Da dubitādi. vt forsan forsitran fortassis fortasse fortuitū **Adde** his an
Da psonala. vt mecū tecū secū nobiscū vobiscū forte
Da vocādi vt heus heho **Da** respondendi vt heus
Da separādi. vt seorsuz retrozuz **Addūtur** seors aliter alias seorsum sūn
 gillatū separatim **Da** iurādi. vt perpol edepol castor hercule mediūssi
 dius. que potius vt ait hieronimus sunt portenta q̄ nomina
Da eligendi. vt potius immo **Addemagisq.** **Da** pgregandi. vt sū
 mul vna pariter **Addūtur** inuicē adinuicē mutuo pūcte pūmūter
Da phitēdi. vt ne **Addenau. i. vñō.** **Da** euent. vtforte fortuitū for
 tes fortuna **Da** pparādi. vt magis min. vel tā maxime minimū minime
Addū q̄ plus forti. docti. sati. meli. Infinita alia pparatia z suplatia
Addūtur extra numerū donati **Da** intensiua. vt prorsus penitus
 oīno. primus p. i. subito illico adeo p̄tinuo admodū valde app̄ime statim
 cōfessim rep̄te p̄tinēter **Da** remissiua. vt paulatim fere pene ferme pe
 deretim passim sensim p̄pe p̄modū **Da** exclusiua. vt tñ tātūmō dum
 taxat p̄se **Da** cessiua p̄ ironiā v̄tsto sane. i. sit ita vt vis **Da** modi
 ficatiua. possibiliter p̄tingēter impossibiliter necessario p̄o fallo. q̄ possent
 contineri sub qualitate

De coniunctio ne

Coniunctio

fm donatum

¶ Quero tibi. qd ē p̄iunctio fm donatū **Dico.** est pars orōnis annexa or
 dināsq. iunctiā **Hoc** alibi dī. **Coniunctio** ē q̄ p̄iūgit ceteras p̄tes in orōne
¶ Quero tibi. quē casuz regit p̄iūctō **Dico.** q̄ p̄iūctō nec regit nec regit
¶ Un florista **Interiectio** p̄iūgentq. carebit vtroq.
¶ Hora q̄ p̄iūctō copulat inter siles casus z modos. ideo de ipa data ē
 vna regula p̄guitatis supra capitulo secūdo.
¶ Quor sunt potestates spēs aut featōes p̄iūctōis **Dico** fm donatum
 q̄nq. Copulatiua diuīctiua. expletīua. causalis. z rōnalis Alij rōnalem
 vocāt collectīuā vel illatiuā. q̄ ad dūt sextā spēm scz aduersatiuā

Die sabbati

Da copulatiuas. vt et qz ac atqz ac ast qz quoz. Et dicuntur copulatiue qm dictiones coniunguntur inter se. et ad vnum tertium. Da disiunctiuas vt aut vt vel necne an neqz. Adduntur seu p s. siue neue. Quare dicuntur disiunctiue qz dictiones iunguntur inter se. sed disiungunt sensum. i. in ordine ad vnum tertium. Da causales. vt si est etiam siquidem quado qm quidem. qm quidem quia tenus sin seu siue neue nam namqz n. nisi nisi ne sed interea quobrem preteritum item itemqz ceterum alioquin preterea. Addunt qdaz. Cum vt neu nedum sin eo quatenus propterea nempe quippe seque videlicet. que et rationales et causales propterea dici possunt. Da rationales. vt ita itaqz cum etenim enim uero qz quia propter qm quicquid. quippe nempe ergo ideo igitur seque videlicet propterea idcirco. Alio loco rationales ponit collectiuam et illatiuam. Da collectiuas vt ex premissis illatiuas. vt quare ergo itaqz ideo igitur proinde. unde quobrem quocirca quapropter. Da aduersatiuas. sed at aut vel saltem ceterum quia quousque licet etsi vix modo tam etsi etiam alioquin. Et dicuntur aduersatiue. qz rei de qua loquimur contrariari videntur. vt hoc est. aut sed non propterea. nisi preceptum licet vel quousque coacte. Da expletivas vel propletiuas. quidem eadem saltem videlicet quia quousque aut porro licet tamen veritatem scilicet autem finaliter. Alii ponunt sic. Da expletivas. vt quoz vero autem eadem eadem seque videlicet. Et dicuntur propletiue. qz nulla necessitatis necessitate seque solus ornatus vel metri gratia ponuntur.

Notandum est qd multe coniunctiones cum sub vna voce diuersas habeant functiones plerumque in aduerbia transiunt. ita quoz propositiones vt patet hic

Possunt hic pueri formare questiones suas quod modis capit cum quod modis quod hic ne re. Cum pre esse aduerbium temporis. tunc capit p quod pre esse coniunctio causalis. tunc capit p quod pre esse propositio. putat importat circumstantiam instrumenti. tunc mit. tunc non exprimit. vt pugnavit gladio. Sed cum dictioni comitem significati iungit exprimit. vt cum honestate cum bonis viris ambulare debet.

Qui pre esse aduerbium temporis. Etiam potest esse coniunctio causalis pro quod Quintilianus. Qui igitur orator est vir bonus is circa virtutem intelligi non potest. quod pro quod ibi capitur.

Alias est aduerbium temporis. vt alias. i. alio tempore. Etiam est aduerbium separandi. vt alias. i. aliter. Hic p nunc aduerbium temporis. Hic p in hoc loco. aduerbium loci. Hic p ille p nomen est. Ne fin pulchrum in. xv. preposita est aduerbium. phitendi. vt ne facias hoc. Sed postposita. i. coniunctio causalis. vnde ne capit p an Terenti. Rogat velit ne. an non vixit. p an etiam p vt Terenti. Timeo ne non impetret. ibi p vt capit. Terenti p ne non ibi. ad paues ne du cas. i. vt non ducas. Quarto p vt non. Vnde grecista. Ne pro non dicas pro vt et non conuenienter re.

Vt capit quatuor modis. Primo vt est aduerbium finis. p sicut vt velut quasi. Secundo est aduerbium optandi. p vixit. ibi. vt inuidos dii deos oes pdant. Tertio capit p ne non Terenti. Dies hic vt multi satis sit vt reor. ibi vt p ne non. Etiam est coniunctio causalis re.

Ceterum est aduerbium ordinis. Etiam est coniunctio aduersatiua. Est est aduerbium vocandi. est aduerbium optandi. et est interiectio. Vnde quod foras

hic estis de
manus de eleg
Et istis hanc
uerbia in du
uocet sed equi

Quero tibi
alio pto in or
emplu vbi ppo
Da vbi mutat
Da vbi mutat

Nota qd p
regimen verbi
tolle regimen a
Corra. est
Ans. pba. qz
vt ad patre apu
clinabilis que
nem aut coplet

Quero tibi
ginea p donac
duc. retro et vbi
eddit vna. i. p
vel sub? De u

Quor ppo
accusatiuus et
Corra. p
pnoia et pncip
Elmo mo vt e
et hic casus no
capit p qd ppo
clat ppositum

Quero tibi
ligis hoc p
testat p qua re
Corra. p
ma feruit gio
et reperiat cu

mus dy regere a
pulerius. qu

Notandum
falsi dicitur
plus Lapulo

Dieta ultima

hic de istis determinare et doctorum exemplis probare sed requiritur specialis tractatus de elegantibus dictionum.

Ex istis hanc capitulum doctrinam quod si unam dictionem positam inuenias inter aduerbia in diuersis locis aut inter aduerbia et pronomines hoc est non unius uoce sed equiuoce pro diuersis significatis

De prepositionibus

Prepositio
sine donatum est

¶ Quero tibi quid est prepositio Dico sine donatum Et prepositionis que preposita alijs praeponitur in oratione facit eam eam aut complet aut mutat aut minuit Da exemplum ubi prepositio complet facit illud cui preponitur ut facio perficio oro exoro Da ubi mutat facit ut rideo derideo struo destruo iustus iniustus Da ubi minuit facit ut rideo subrideo

¶ Nota quod prepositio quandoque mutat genus ubi tamen ut sperno asperno quandoque regimen uerbi cum genere ut uenio inuenio rideo derideo Quandoque tollit regimen a uerbo cui preponitur ut facio sufficio

¶ Contra ista definitio donatum non puenit omnibus prepositionibus. Non est bona Ans probat quod puenit solum prepositionibus prepositionem positam et non prepositionem ut ad patrem apud villam Ideo quod alij dicunt Prepositio est prepositionis inclinabilis que extra compositionem casus seruit et in compositione facit compositionem aut complet aut mutat aut minuit

Definitio pre
positionis sine
alios

¶ Quero tibi quid sunt prepositiones in toto Dico quinquaginta duae. quarum triginta sunt donatum seruunt accosum tamen vel regunt accusum instrumentalem quibus adduntur due retro et plus Et illarum quindecim regunt ablatum tamen sine donatum quibus addit una scilicet perul Et quatuor regunt accusum et ablatum ut in sub super et subter vel subter De istis uide super in nona et decima regulis praeputarum capitulo secundo

Quot prepositioni accidunt Dico duo Casus et ordo Quot casus duo accusatiuus et ablatiuus

¶ Contra prepositio non est prepositio casualis quoniam non declinat per casus sicut nomina pronomina et praeputia. Et casus non accidunt prepositioni Dico quod casus capit dupliciter. Uno modo ut est finalis inflexio dictionis casualis sub qua regitur ab alia dictione et hic casus non accidunt prepositioni Alio modo capit casus ut est accusus vel praeputium praeputium quod prepositio retorquet dictionem casualem ad actum ubi hic casus accidunt prepositioni Et differunt sicut actiuum et passiuum

¶ Quero tibi quid casus huius prepositionis Dico duos accusum et ablatum Quod intellegis hoc Prepositio huius duos casus Dico. i. prepositio huius in se accusus vel potestatem per quam retorquet duos casus scilicet accusum et ablatum ad actum uerbi

¶ Contra prepositio etiam retorquet grammaticam ad actum ubi Vel sic Prepositio etiam seruit grammatica ut tenetur crurum. Et huius tres casus Dico quod ista prepositio tenetur licet reperiat cum grammatica hoc est more grecorum quod caret ablativo Sed more latinorum tenetur de regere ablatum Ideo de donatus renus pute quod nos dicimus esse pute renus quod nobis imitandum erit

¶ Notandum est tamen quod quidam periti asserunt tenus posse regere ablatum et grammaticam sub tali dictione Tenetur regit ablatum singulare ut pute tenetur titulo tenetur Virgilius Capulo renus abdidit ensem. i. uelut ad pute titulum et caput. Et

Die sabbati

regit gtrū pluralē q̄ ē rerū geminaz. vt auriū tenuis. vel q̄ caret singulari z
postponit temp vt athenarum tenuis

Da exempla ex poetis z oratoribz de tenuis cū grō

Virgilius

Et crinū tenuis a mento palearia pendet

Quintilianus

Et auriū tenuis in vultu lingua percepit

Celcius

Illi rumores de comitibz cumaz tenuis coluerūt

Lurtius

Pauci hostiū tenuis exacta penetrare ad portū

¶ Quero. an ordo ppositioni accidat Dico sic Nā quēdā sunt prepositi
ui ordinis. vt cis trans apud Quēdā itē ppositiui vt quēdā modū quā ob
rem. quā de re. quo in loco Quēdā sunt postpositiui ordinis. vt te sine. q̄s
vltia neq̄t p̄sistere rectū. Vñ cū z de sepissime postponūt abltō de q̄ vt q̄
cum. qui cum qua cū. q̄bus cū. quo de loquū. quā de re agitur

¶ Nota q̄ iste tres p̄pōnes ten' vsq̄ z p̄lus fere sp̄ postponūt suis casibz
vt auriū z oculorū tenuis De vsq̄. vt romā vsq̄ p̄duxit. vadit hispaniam
vsq̄ De p̄lus. vt vadit meridiē p̄lus

¶ Quero tibi. quot casus regit p̄pōitio Dico duos. actm vel abltm
vel vt rūq̄ vt sepe dictū est

¶ Cōtra. it̄ aliq̄ p̄pōnes q̄ nullū regūt casuz. vt digniores vadūt ante Et
sepe dicim' arguo p̄tra. ibi aū z p̄tra nullū casuz regūt Dico q̄ p̄positō
nō regit casuz. aut nō deseruit casui. tūc aduerbialcit. i. fit aduerbiū. Vñ
florista Voces p̄pōite neq̄unt sine casibz esse Si careat illis debeat aduer
bia dici

Da exemplū de hoc ex scripturis z poetis

Script.

Velior est vicinus iuxta q̄ frater p̄cul

Psal. Iuxta est dñs his q̄ tribulato sūt corde Idē. Prope ē dñs iuocā. et̄
Lerc. Ipresequar. Virgi. Et lōgo post tempore venit

Plaut' Post p̄ncipio paulo post Hic petitorēs faciāt iuuenes qd fecer
ad. qd apud. qd cis citra. q̄ dñā ē inter illa zē. Ad caput p̄ iuxta. vt affi
deo. teu. by vñ an sit ē Etia caput p̄ p̄tra vt pugno ad illū. i. p̄tra Etia ad dī
causam. vt ad qd v enisti. Pro circiter. vt ad tria milia 'venerūt. i. circiter
Apud fecit p̄sonā. vt libri plures apud m̄gīm sūt. Significat locū in q̄. vt
p̄dicat ap̄ iacobitas. z requit sp̄ p̄bū q̄etis. iō barbare dī vado ap̄ deca
nū. vñ domū An recipit tps. locū. p̄sonā. vt aū horā p̄mā. aū eccliaz. ante
xpm iohes nat' ē Etia caput p̄ p̄lus. cit'. vt modico vñ multo aū me venit
Virgi. An leues ergo pascunt in ethere cerni. tūc ē aduerbiū p̄pandi Ad
uersuz vel aduersus. z amicitia z inimicitia recipit. vt p̄ncipes p̄uenerūt in
vñ z aduersus xpm eius Itē aduersuz te gr̄as hatero Lis z citra idē p̄ca
tione. s̄ h̄ interest. q̄ cis iungit p̄p̄is noibz fluuior z mōriū. vt cis renū cis
alpes Citra p̄o alijs noibz. vt citra tēplū Etia caput p̄ sine Quintilianus
qñ igit orator ē vir bon' is citra p̄tutē itelligi nō p̄t Circū locale tñ Vir
gili' Quē sit circū me copia lustro Idē Circū vltia nati. Circa templū
iungit dictioni tps vel loci Cōtra hostes. inimicitia notat Erga p̄o ami
citiā Intra ad numerū z spaciū refert. vt itra decē dies. intra muros vñ
ergo male dī infra decē dies Infra refert ad locū. vt sum infra tectū. i. sub
ter tectū. vñ p̄trariū ad intra est extra Etia ad p̄emptū dignitatis refer
tur. vt vir doctus infra indoctū est Cōtrariū suū ē supra Ob p̄ circuz
vt ob signo. p̄p̄ter. vt ob merita. p̄ p̄tra. vt obuius. p̄ ad vt obire moriē

id est ad m
Per. i. p
eratē aut o
stationibz.
vt p̄ficio
Scdm
me iudica.
p̄ autorit.
Ulra
P̄ter cap
lex grossos
Supra
Nā sup d
est qd sup
tar. vt sub
q̄ terram p
ter kalend
mibi circiter
Nāle dī
tem fecit v
id est in ec
vñi expan
Quñ nō
nō cū glad
re acceptu
fecit p̄
luerudine.
le dicit. s̄ a
facio male
ponit fecit
p̄uener. vt
abltō. p̄ ea
nō sup sed
vltia fecit
in. vt sup ce
companu
¶ Quero
uacēt ceteri
affectū fca
uerbia. nec
immediatē
nem quam
tis ponit

Dieta ultima

Id est ad mortē ire Pone. i. iuxta. vt pone tribunal. etiā est retro. vide sup
Per. i. p. mediū. cento. durch. vt glucidū. p. pluo. iterdū capif. p. p. vt p
statē aut occupatōem hoc facere nō potui. seruit etiā adiuratoibz z obres
stationibz. vt p. has lachrymas te obtestor Per cōpositū est perfectiūm.
vt perficio peroro. per etiā ponit pro de. vt p. noctem. id est de nocte

Scdm capif. p. iuxta. vt fm nasuz est oculus. interdū fcat. put. vt fm
me iudica. p. in. vt fm quietē. p. post. vt fm deū hoies erunt vtiles hoibz
p. autoritate. vt fm euāgelū Trans noibz fluuioz iūgit. raro at alijs
Ultra pō iūgit alijs rebz. vt vltra montē. vltra pontem
Prter capif. p. vltra. vt erat p. r. mille. p. sine. vt deleo tres ducatos p. r.
lex grossos. omnes ludunt p. r. me

Supra denotat p. r. uitate loci z locati. vt sedeo supra lapidē. nō sup
Nā sup distātiā denotat rei a re. vt nubes sunt sup nos. interdū tñ sup idē
est qd supra. vt ambulo sup terrā Frē subter p. r. uitate locati cū loco no
tat. vt subter aquā nato Un Titus liuius. vbi circa muros supra subter
q. terram p. dies. xx. pugnatū est Circiter iūgit dicitōni t. p. s. vt circi
ter kalendas. z dicitōni numeri. vt annos natus est circiter viginti. debet
mibi circiter duos ducatos Etiā ad locum refertur. vt circiter mediu
Vale d. circa horā nonā. s. circiter dōm ē Penes dominiū z potesta
tem fcat vt penes arbitros. i. in potestate eoz est. pecunia penes diuites.
id est in eoz potestate Ab e. ex de idē fcat. vt audiui a patre meo. au
diui ex patre meo. audiui de patre meo. sic vocauit e. a via. e. via. de via

Quoniam nō iūgit abtō f. canti instrumentū. s. comitē. ideo p. c. s. gladio.
nō cū gladio. video te oculis. nō cū oculis dicendū est Sz qñ d. cū hono
re acceptus est. cū tenuolentia loquutus est. nō instrumentū s. comitem
fcat Pro fcat fm vel q. r. m. vt p. se quisq. p. virili. p. viribz. p. mea cō
suetudine. i. fm vires z p. r. uetudines. vii. p. vna die libzū mibi comoda ma
le dicit. s. ad vñū diē bñ. qm dies libro nō indiger. Pro futuro anno hec
facio male d. s. in futurū siue in sequentē annū dicendū est In qñ cō
ponit fcat valde. vt inualefcit increpuit. capif. p. nō. vt inuistus infirmus
p. inter. vt bñ dicta in mulieribz. p. p. r. a. vt in hostes Sup iūgit accō nō
abtō p. ea fcatōe q. est. feci cōmentariū sup grāmaticā sup scdm prem.
nō sup scdm a. p. r. z fcat distātiā rei ad rē. vt celū sup nos est z. Sup etiā
vltra fcat. vt sup mediā noctē vel nocte sup mediā studui Etiā denotat
in. vt sup cenā venit. i. in Sup oēs. an alios. p. r. ceteros hec nōnunq
compatiū z suplatiūm patiuntur Contrarium de super et subter.

¶ De interiectione

¶ Quero tibi. qd ē interieccio Dico fm Donatū Interieccio ē q. inter
iacet ceteris p. r. b. in orōne Vel aliter sic Interieccio ē p. r. orōnis mentis
affectū f. cans voce incognita Nota greci ponit interieccōem inter ad
uerbia. nec distinguit eā ab aduerbijs Et p. r. scian? ponit eā distinc. ā. sed
immediare post aduerbia. z hoc p. r. magnam vicinītatē aut silitudī
nem quam habet cum aduerbijs in determinatōibz p. r. b. Sed dona
tus ponit in fine p. r. siderans eozū differentiam

Definitio in
teriectionis

Die sabbati

Interlectōni quot accidūt Dico vnū. vt fcatō Quot s; ei? fcatōes
Dico s; donatū q; tuor. nā aut leticiā mētis fcam? aut doloze. aut amī
rarōez. aut mētū S; sunt alie q; ad istas reducunt. vt p; in figura sequēte

Dis inters
lectio

Aut fcat leticiā mētis. vt euar euge yo heya
Ad que ridētis vt ha hahe reducuntur
Aut doloze. vt heu heu heu. O ah hey
Aut timoze vel metum. vt atatat
Aut ammiratōnem. vt pape hem hohe
Aut indignatōem. vt ve vah ploh nefas infandum
Aut blandientis. vt sodes amabo. media breui
Aut plorantis. vt au ohiohi. z si qua sunt similia

¶ Arguit Interiectio nō ē pforōis ab alijs distincta. q; nō deberet enu
merari inter eas An; pbo. q; pe. hyspa. nō posuit eam in pmo tractatu.

Solo Pe. hysp. in pmo tractatu nō p; siderat oēs pforōis. s; solū illas
q; sibi valent ad p; stitutiōem p; pōnis. s; ad hoc nō delerunt nisi nomē ex
p; bū eo q; nō p; siderat oēm sermonē quē ad modū grāmatic? s; solū sermo
nem vez vel falsum qui sermo est ipa ppositio seu enunciatio

¶ Contra Grāmatic? nō p; siderat interiectiōem. q; ista solutio est insuffi
ciens. pbo an; q; Priscian? eā nō posuit. ergo nec ē ponenda inter alias

Solo. dōm q; locus ab auctoritate nō tenet negatiue s; solū affirmati
ue. vt dicit Petrus hyspanus in quinto tractatu

¶ Contra. ex hoc sequet q; p; scian? nō tradidisset nobis cōpleta grāma
tica qd falsum est cū sit pnceps oim grāmaticoz. sicut Aresto. phoz. seq;
lam pbo. q; nō ponit oēs ptes. s; totum nō est cōpletū nisi p oēs partes.

Dōm. q; priscianus cōprehendit interiectiōem sub aduerbio
¶ Querit. quare tūc Priscian? ponit eā sub aduerbio. z alij grāmatici dē
stinguunt eā Solo. q; diuersimode loquunt de ea Nā priscian? p; side
rat eā fm q; ordinat ad p; structōnez. z q; vt sic nō distinguat ab aduerbio
eo q; h; determinare p; bū sicut aduerbiū S; alij grāmatici q; eā distin
guunt ab aduerbio loquunt de ea absolute q; rū ad suū p; priū modū fcan
di qui est fcare affectum mētis. z q; oēs alie fcan; pceptum mētis p
tanto distinguitur ab aduerbio z alijs

¶ Contra Et illo sequet q; nō ē pforōis grāmaticalis. q; a nullo grā
matico h; poni Seq; pbo. q; ois oīo grāmaticalis ē ordinata ad finem
grāmaticē scie q; ē expmēre mētis pceptū. s; oīo nō fcat mētis pceptum
nisi ptes sic fcent. q; ptes dant fcatōem toti oīoni. vt dē Aresto. primo
perihermenias Solo. q; interiectio vt interiectio fcat imēdiare affectū
et motū appetitus pcupiscibilis vel irascibilis ex quo pcedit z ista p; pte
nō ē interiectio vt intrat oīonem. s; ē poti? fcatū interiectiōis q; ē ps distun
cta Et hoc pz. q; illa vox. pcedēs ex tali affectōe z vehēmētia passionis
ē naturalis z fcatua naturalr. s; grāmatic? nō p; siderat sicut z logic? nisi
voces fcatuas ad placitū. s; alia ē vox q; fcat h; mōi ipetū passionis z illa
fcat ad placitū Exēplū de hoc ē de illa interiectiōe vach q; nō ē naturalr
fcatua s; ad placitū. q; illū affectū quē fcat eque bñ fcaisset illa vox buch
vel bass. si placuisset iponēti. fcat em illā vocē indignatōis quā q; neduz

Dieta ultima

deridendo. s. etiam q̄li calūniando p̄nūciat ex inuidia. vt p̄fudich v̄l p̄fuch
sicut iudei dixerūt vach q̄ destruis templū z in triduo reedificas illud.

¶ Q̄tra Ex illo seq̄ret q̄ donat⁹ minor male definiret interiectōem
dicendo. q̄ interiectio ē p̄sonis f̄cans affectū mentis voce incognita. s. z
illa vox incognita p̄ tanto d̄r. q̄z imperfecta adeo q̄ etiam l̄ris scribi nō p̄r.
Odm̄ dupl̄r. Primo q̄ donat⁹ loq̄tur de interiectōe poti⁹ vt ē vox f̄ca/
tua natural̄. q̄z p̄pter vehementiā passionis qua q̄s afficit indeliterare p̄
rumpit in vocē. z sic nō debet s̄z imperfecte formā. sicut ex magno gaudio
q̄s dicit Tu vel Sohea zc. vel ex tristitia ach. v̄l ex timore urve orve zc. q̄
tū h̄nt voces alias. sicut euar heu attrat q̄ illas imperfectas voces f̄cant
Vel odm̄. q̄ ois interiectio p̄ tanto d̄r. imperfecta vox. q̄z f̄cat vocē imp̄e
ctam ex h̄mōi passione. placam. z q̄z ita imperfecte sunt q̄ nō possunt scribi
sic vt signi z signati sit correspondentia etiam imponimus talibus noia
rarioz. sicut proch̄ hey. z sic de alijs

¶ Notandū est. q̄ interiectio d̄r. ab inter z iatio. q̄z sermonib⁹ n̄ris ē in/
teriecta ad affectū mentis f̄candū inuenta. Per interiectōem ponit q̄nq̄z
p̄bū. vt amabo. interdū p̄cipiū vt infandū. nōnūq̄z integra orō. De p̄ri
cipio Virgī. Hos tua p̄genies nauib⁹ ifandū amissis p̄dimur. De orōe
Terentiū. Hoc tunc ē officiū p̄ris. proh̄ deū atq̄z hōim̄ fidē. q̄d ē si nō con
tumelia ē. q̄ nō p̄ceptū s̄z affectū animi indicat. Sile ē. Tanta ē infanduz
dei blasphemia. heu nos infelicitissimos vt ferre debeat nemo. Luant ne
amabo penas blasphemi. luent vtiq̄z. Nec audient illud interiectōis leri
cie. Euge serue bone. in modico fidelis. sup̄ multa te p̄stitūā. intra i gau/
dū dñi tui. Ad q̄ nos eternaliter p̄fruenda p̄ducatur q̄ sup̄ oia b̄ndict⁹. cū
gloriosissima matre sua in seculorū secula regnat. **A D E A.**

¶ Finit tractatus secundus exercitiū pueroz grāmatica/
lis. in quo de regimine et cōstructione oim̄ dictionū f̄m̄ ordi
nem octo partiū orōnis. p̄cessum est p̄ regulas z questuuncu/
las adeo lucidas. faciles atq̄z breues doctissimoz viroz exē/
plis creberrimis roboratas. vt quisq̄z sine p̄ceptore eas disce
re. scire z intelligere possit. In quo si qui grāmatici studiosi cu
iuscūq̄z status fuerint pueri. fratres. sorores. mercatores cete
riq̄z seculares aut religiosi legerint. studuerint atq̄z se oblecta/
uerint. finē grāmaticę. ausim dicere. breuissime sine magno la
bore consequentur. Qui iam de nouo examissim castigatus
sive correctus est. z in nōnullis regulis nouissime pro intelli/
gentia faciliore extēsus. Impressus Colonie p̄ honestū virū
Henricū Quentellē mendatissime Anno salutis. **D. cccc.**
pcix. sexto martij.

¶ Clerici fructuose proficere volentes. deuotissime implo-
rare debent intemeratam virginem Mariam precipue Rosa-
rio. quod ei acceptissimum est.

**¶ Informatio pulchra ac fide digna de rosario
gloriose virginis marie**

Alter cetera pietatis opera quibus altissimum placare credimus
id arbitramur acceptum ut christifidelium mentes ad dei omnis
potentis glorioseque genitricis sue virginis marie laudem et ho-
nores suis orationibus fundendis pijs et salutaribus operibus salu-
briter excitemus desiderijs. Cum igitur iuxta prophetam sermonem domini in
sanctis suis laudare deceat. In illa potissimum que celi et terre gestauit opifi-
cem puenit. Et si sanctos imo et fraternitates laudabiles ad ipsorum laudem
et honorem institutas maximo non immerito venerari debemus. utpote qui
eorum pijs patrocinijs pariter et auxilijs plurimum indigemus. Singularissimum
me tamen dei matrem virginem mariam omni laude dignissimam quam etiam filii nihil
negans honorat eiusque fraternitatem summa affectu. summo studio ample-
cti venerarique tenemur. Sine ea deuoto teste Bernardo nihil possumus.
sine ea miseri sumus. Et quia magna in rosario salus et gratia latet. et maior quam
hucusque scimus. Igitur ad deuotum fidelium frequentandam aliquam de eo
compendiose scribere decreuimus. deuotissimeque supplicamus dei et sue ge-
nitricis amatoribus. quatenus se deuote in illo exerceant. atque diuulgent ho-
minibus huiusmodi institutionem confirmationem ac indulgentiarum precensionem. ut laus
dei et gloriose virginis crescat.

¶ Institutio confraternitatis rosarii

Anno incarnationis domini. M. cccc. lxxv. Laudabilis fraternitas
rosarii in alma vniuersitate coloniensis per doctores sacre pagine pre-
dicatores ordinis ad maximam laudem et gloriam iesu christi. et piissime
virginis marie matris eius necnon multorum edificandam salubriter insti-
tuta. immo potius renouata est. quia per beatissimum patrem Dominicum legimus per di-
catum. licet ad tempus fuerit neglecta ac obliuioni tradita. fundata dicitur
in sola quarundam orationum liberali communicatione. Oratio que in ea principa-
liter comunicatur est saluatio angelica una cum oratione dominica inter cunctas
orationes preponenda. Itaque volens huius fraternitatis numero con-
fratrum associari. debet omni hebdomada semel tria rosaria. id est centum quinquaginta
Aue maria et quindecim Pater noster dicere. Et suam intentionem
ad omnes fratres referre. Et per illam legere quicumque et ubicumque placet. Nullum
enim reprobale dandum est de ingressu eius. Nullos cuiuscumque status vel co-
ditionis excludit. diuites pauperes religiosos et seculares recipit. immo et
mortuos admittit et facit participes dum assit uiuus qui per eis leget ea que
scripta sunt. Non oportet. pilis legere quod dum uiuerent ipsius fraternita-
tis fratres fuere. Si quis autem in aliqua hebdomada ex negligentia cer-
uolito aut aliqua occupatione neglexerit in toto aut in parte non oportet

3
In alia hebdomada repetere. nec de sua omissione conscientiam facere. quia nulla est hic obligatio culpe. sed illius duntaxat penae. qui non legit non meretur et priuatur illa hebdomada participatione omnium aliorum rosariorum que ab alijs fratribus dicuntur. dum aut iterum legerit iterum meretur ut prius. Item per omnibus et singulis de hac fraternitate defunctis post quatuor festiua beate virginis marie. scilicet Purificationis Annunciationis Natiuitatis. et Assumptionis quatuor anniuersaria cum vigilijs ac missa de requiem ordinata sunt fieri in conuentu colonienfi ordinis predicatorum et alijs conuentibus ordinis nostri pluribus

¶ Confirmatio fraternitatis Rosarii cum indulgentijs.

¶ Item Urbanus papa quartus addidit ad angelicam salutarem hanc clausulam Iesus christus amen. Largiens omnibus vere penitentibus contritis et confessis ipsam deuote dicentibus quotienscunq; et quandoque xxx. dies indulgentiarum. Quas ioannes vicelimus secundus successor eius confirmans adhuc xxx. dies superaddidit. Concilium quinionense dat omnibus angelicam salutarem deuote dicentibus quinquaginta dies indulgentiarum. Hoc est de quolibet rosario quindecim annos et xxv. dies.

¶ Sixtus quartus anno lxxvij. eandem fraternitatem confirmans et auctoritate apostolica approbans in singulis Annunciationis Assumptionis et Natiuitatis festiuitatibus septem annos et totidem quadragenas omnibus confratribus precessit. Item prefatus Sixtus vniuersis christifidelibus psalterium marie. id est tria rosaria die qualiter dicentibus quindecim annos et totidem quadragenas indulgentiarum relaxauit.

¶ Innocentius octauus. anno lxxxij. concessit omnibus qui sunt et erunt de fraternitate rosarii. et dicunt per hebdomadam psalterium beate virginis. id est tria rosaria plenaria remissione omnium peccatorum semel in vita et semel in mortis articulo. ¶ Alexander episcopus forluienfis legatus a latere ad instantiam serenissimi imperatoris Frederici tercij fraternitatem preterea approbavit et confirmauit. anno lxxvi. omnibus vniuersis sexus dicte fraternitatis confratribus rosarium legentibus in quinq; precipue beate marie festiuitatibus. scilicet annunciationis. visitationis. natiuitatis. assumptionis et purificationis centum dies indulgentiarum in qualibet festiuitatum die. atq; quotienscunq; rosarium legerint. xl. dies indulgentiarum dedit pro qualiter vice. In capitulo generali fratrum ordinis predicatorum. omnes vniuersis sexus christifideles qui nunc sunt. vel in futurum fuerint de fraternitate rosarii ad gratiam ordinis sunt accepti anno lxxxvij. Que est tam in vita quam in morte gaudere participatione omnium missarum orationum predicationum vigiliarum ieiuniorum ceterorumque bonorum spiritualium que per fratres et sorores totius ordinis fiunt. Item valde gratum foret virgini marie si fratres post cuiuslibet rosarii completionem in honorem matris virginis marie sanctissime anne vniu. Patris noster annecerent. quia ipsa est mestorum precipua consolatrix. Concludentesque rosarium dicendo Benedictum sit dulce nomen domini nostri iesu christi. et gloriosissime virginis marie matris eius et tota celestis curia

sit benedicta in eternum et ultra. Et benedicta sit sanctissima mater tua
 anna de qua tu peccasti caro virginea amen Qui hec legerit habet a Clemen-
 te iij. res annos Et a Sixto quarto xl. dies indulgentiarum Salurem ma-
 riam rosario et certe resalutabit nos benedictio ne gratia et solatio Et con-
 fidenter dicimus quod ille qui ex corde seruit marie et in hac fraternitate se obtru-
 lerit finaliter non peribit Ubi Richardus de sancto victore exponens illud
 ecclesiastici xxiij. Qui elucidant me vitam eternam habebunt. Ait.
 Nunc in eternum damnabitur qui nunc in presenti laudes marie prece-
 ntiq; sectatur Hylarius Quicumque quis obnoxius fuerit peccato.
 si marie deuotus exstiterit. nunc in eternum peribit Ignacius Nunc si
 nem malum habebit qui marie deuotus et sedulus inuenitur. Enstosio
 mus Dulcis virgo non est fas te illum posse deserere. qui spem suam
 fiducialiter in te ponit. Anselmus Sicut a te auersus necesse est ut inter-
 rear o virgo. sic ad te conuersus impossibile est ut pereat. Ad virginem
 conuerti est eam frequenter et deuote salutare. Bernardus Celum ridet
 angeli exultant demones fugiunt infernus tremat quotiens cum reueren-
 tia dicimus ave. Est tibi o virgo quasi osculum hunc versum audire
 Ave maria. Torrens o virgo oscularis quotiens per ave salutaris. Et
 go fratres charissimi ad imaginem eius accedite genua flectite oscula in-
 prunite. Ave maria dicite. Hec ille. Efficiamur ergo tante virginis con-
 fratres ut ei dicere valeamus illud genesi. xij. Dic obsecro te quod soror mea
 sis ut bene sit mihi propter te et viuet anima mea ob gratiam tuam spes mea
 tota in sola virginis gratia.

O virgo miserere mei miserere meorum
 Efficere meritis tempus in omne tuum

Accipe libri
 Quod mo
 Allice terris
 Atq; An
 Semper in
 Daxim
 Zeroseum
 Crede tu
 Nam qui d
 Obtrulen
 Quod pare
 Institui
 Annam qu
 Et modo
 Quisquis
 Denon
 Nullius d
 Sed m
 Anna pare
 A nob

¶ Epigrāma

Accipe libricola roseum crinale *Marie*
 Quod mor expendas dulcis in orbe libens
 Allice terrigenas ad amorem virginis alme
 Atq; Anne matris sacre. ut utrāq; colant
 Semper in ore tuo resonet laus semp honorq;
 Maxima virginē gloria christifere
 Te roseum crinale sacre rogo plecte *Marie*
 Crede tibi dignas pensitet illa vices
 Nam qui chastero roseum crinale *Marie*
 Obtulerit. matrem sentiet esse suam
 Quod parer eximius diuus Dominicus ipse
 Instituit. sacro flamine premonitus
 Annam quisquis amat felicia tempora habebit
 Et modo succedant fata secunda sibi
 Quisquis in aduersis sanctam pulsauerit *Annam*
 Deuotis precibus. is bene cuius erit
 Nullius Anne preces vnq; dimisit inanes
 Sed tulit optatam candida semp opem
 Anna parens Iesu christi genitricis aucto
 A nobis petimus omne repelle nephas

Rudin
De rem

BIBLIOTHECA
VNI
CRACOVENSIS

